Egy elvonással kétszer büntet a kormány

ÁRFOLYAM A kabinet késése miatt 200 millió forinttal többet kell fizetnie a metrópótlókért a fővárosnak. Így is kérdéses, itt lesznek-e időben a buszok.

SZALAI ANNA

A hármas metró felújításának részeként novembertől lezárják a vonal teljes középső – vagyis a Nyugati pályaudvartól a Semmelweis Klinikákig – tartó részét, az viszont továbbra is kérdéses, hogy lesz-e elegendő pótlóbusz, amelyekkel kiválthatják a földalattit. A kormány ugyanis, minden korábbi ígérete ellenére, tovább késlekedik a járműbeszerzések támogatásával, ráadásul mivel időközben elszállt az euró, most az árfolyamveszteség is a fővárost terheli.

Közel száz buszra lenne szükség, ám – ahogy arról már többször írtunk – a jelenlegi járműparkból ennyit nem tud erre a feladatra kiállítani a közlekedési cég. Ez előre tudható volt, ezért is lobbizott a főváros már a felújítás elkezdése előtt az új buszok vásárlását lehetővé tévő állami támogatásért. Az Orbán-kormány végül tavaly nyáron – aligha függetlenül a közelgő önkormányzati választásoktól – határozatba foglalta a fővárosi buszcsere támogatását. 3,26 milliárd forintot ígért 17 darab szóló és 17 darab csuklós busz vásárlásához. Ezt az összeget a kormánydöntés szerint 2020. január végéig kellett volna folyósítani, de a pénz azóta sem érkezett meg. A kormány előbb arra hivatkozva nem fizetett, hogy a főváros nem küldte meg a szükséges dokumentumokat. Amikor pedig minden iratot megkapott, a kabinet bejelentette, hogy a járványügyi védekezés miatt csak 2021-ben tudja kifizetni a támogatást. Arra azért futotta, hogy a Volánbusznak elutaljanak 3,2 milliárd forintot 30 darab új busz vásárlására.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

NINCS PÉNZ
3,26 milliárd forintot ígért a kormány 17 darab szóló és 17 darab csuklós busz vásárlásához, de ebből egy fillér sem érkezett meg

A BKV csak akkor rendelheti meg a buszokat, ha már a számláján van a pénz, és rendelkezik az állami buszbizottság engedélyével. Az idő pedig egyre jobban szorít: az uniós támogatások határideje miatt a metrófelújítás nem állítható le, így a buszbeszerzés nem halogatható tovább. A BKV három irányba is elindult. Elsőként használt buszok vásárlását ajánlotta a cég igazgatóságának, de az elvetette az ötletet, mondván, a flotta átlagéletkora már így is 13,5 év, a járművek 13 százaléka cseréérett, nem kell ezt további öreg példányokkal fokozni. Ezután felmerült a hitelfelvétel, de a Karácsony-kabinet végül úgy döntött, hogy inkább a fejlesztési kiadásai közötti átcsoportosítással teremti elő a szükséges forrást. Az elektronikus jegyrendszer előkészítésére és kivitelezésére félretett 3,6 milliárd forintból adnak át 3,47 milliárdot buszvásárlásra. A kormány késlekedése miatt azonban a fővárosnak az árfolyamváltozás okán 209,5 millióval többet kell fizetnie a buszokért az eredetileg tervezettnél. Karácsonyék bíznak benne, hogy az Orbán-kabinet ezt később megtéríti, és nem Budapestnek kell benyelnie a veszteséget.

REMÉNYEK

KARÁCSONY GERGELY
bízik benne, hogy megtérítik a Budapestnek okozott veszteséget

Ennél is nagyobb kockázat az időtényező. Az új Mercedes buszokat a BKV által tavaly augusztusban aláírt 21 milliárd forintos keretszerződés értelmében az Inter Traction Electrics Kft. szállítja. A cég korábban 150-180 napos szállítási határidőt vállalt, de azóta végigsöpört a világon a koronavírus. Így ha most végre sikerül megrendelni a járműveket, akkor is nagy kérdés, hogy mennyi érkezik meg novemberig.

E-jegy: bizonytalan időre elnapolva

A Fővárosi Közgyűlés tavaly több alkalommal is tárgyalt az e-jegyről. A testület 2019 márciusában úgy döntött, hogy a főváros csatlakozik a nemzeti elektronikus jegyrendszerplatformhoz, amelynek érdekében szerződést is kötöttek a Belügyminisztériummal. Az új városvezetés most újra áttekintette a beruházást, és arra jutott, hogy egyelőre nincs abban a fázisban, hogy szükség lenne a megvalósításra félretett pénzre. Egyúttal úgy döntött, hogy eljött az idő a projekt újragondolására, beleértve a jogi, műszaki és felelősségi kérdéseket is.

Nem vizsgálhatja a gépjárműadó elvonását az AB

HÁRÍTÁS Hatáskör és jogkör hiányára hivatkozva elutasította az Alkotmánybíróság (AB) az ellenzéki képviselők gépjárműadó-elvonás ügyében benyújtott panaszát: a testület legutóbbi, múlt heti ülésén egyhangúlag úgy döntött, nem foglalkozhat az üggyel.

A Jobbik, az MSZP, a Demokratikus Koalíció, az LMP, a Párbeszéd, valamint Szél Bernadett és Hadházy Ákos független képviselők május elején fordultak az AB-hoz, kérve a testületet, minősítse alaptörvény-ellenesnek a gépjárműadó megvonását az önkormányzatoktól, illetve precedensértékű döntéssel üzenjen a kormánynak: veszélyhelyzet idején sem tehet meg mindent. Az ellenzékiek szerint ugyanis a kabinet a koronavírus-járványra hivatkozva számtalan forrást vont el a településektől, ellehetetlenítve ezzel a működésüket.

Az AB egyhangú döntése szerint – amelyet elsőként a hvg.hu vett észre – a testület az alaptörvény 37. cikke értelmében csak „az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben", vagyis csak kivételes esetekben vizsgálhatja felül a költségvetésről, a költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvényeket. Emlékezetes, a citált cikk azután került az alaptörvénybe, hogy a 2010-es kormányváltás után a kormánypárti Lázár János kezdeményezésére a parlament Fidesz–KDNP-s, kétharmados többsége korlátozta az AB hatásköreit. A testület ugyanis nem sokkal korábban alkotmányellenesnek nyilvánította és megsemmisítette a kétmillió forint feletti végkielégítésekre vonatkozó 98 százalékos különadóról szóló visszamenőleges hatályú törvényt. (Ezt egyébként később a strasbourgi emberi jogi bíróság is elkaszálta).

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

SEMMI NEM SZÁMÍT
Az adóelvonás ellentétes a helyi önkormányzatok európai chartájával is

Az Alkotmánybíróság jogköreinek megnyirbálása ellen neves jogászok szólaltak fel, s több ellenzéki párt tüntetett, azt jósolva, hogy a testület hatásköreinek korlátozása problémát jelent majd a jövőben – ez tíz évvel később meg is valósult.

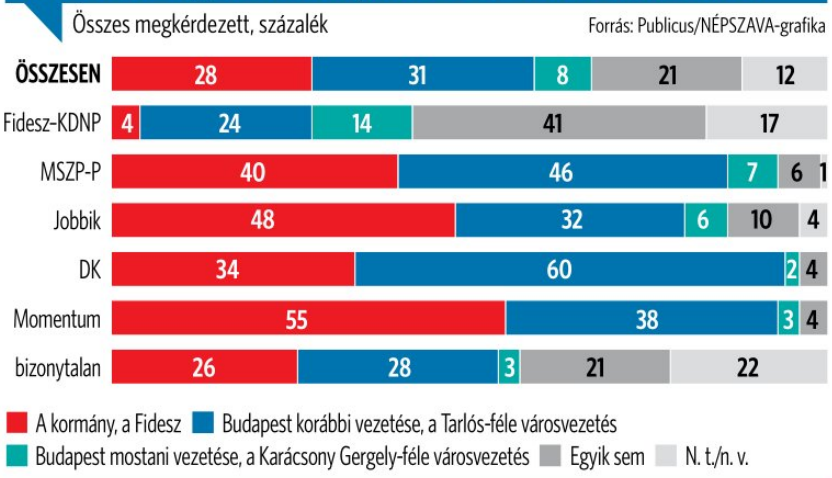
Az ellenzéki képviselők arra is hivatkoztak, hogy a gépjárműadó eddig az önkormányzatoknál maradó 40 százalékának elvonása ellentétes a helyi önkormányzatok európai chartájával, azaz nemzetközi jogba ütközik, ám az AB szerint az adóelvonásról szóló kormányrendelet és a charta vonatkozó rendeletei között nincs alkotmányjogi szempontból értékelhető, érdemi elbírálásra lehetőséget nyújtó kapcsolat.

VAS ANDRÁS

Metrókonszenzus: fizessenek az oroszok!

FELMÉRÉS A fővárosiak 59 százaléka szerint az Orbán-kormány és a korábbi Tarlós István-féle városvezetés a felelős a 3-as metró vonalán közlekedő szerelvények silány minőségű felújításáért – derül ki a Publicus Intézet legutóbbi, a Népszava megbízásából készült reprezentatív felméréséből. A legkevésbé persze a kormánypárti szavazók okolják a Fideszt és Tarlósékat, de a többségnek nincs tippje arra, hogy akkor ki lenne a felelős. Az ellenzéki pártokra voksolók 34-55 százalékban hibáztatják Orbánékat, és 32-61 százalékban Tarlósékat. Érdekes, hogy a momentumosok inkább a kormányt, míg az MSZP szavazói főleg az előző városvezetést okolják.

Ön szerint a politikai élet mely szereplője felelős az orosz cég által felújított 3-as metró hibáiért?

Budapest jelenlegi városvezetését a válaszadók alig 8 százaléka teszi felelőssé a történtekért, ami aligha meglepő: a metrókocsik felújításáról még Tarlósék döntöttek, igaz, nem volt sok választásuk, mivel a kormány nem járult hozzá új járművek beszerzéséhez. A választások óta sorra derülnek ki a hibák, amelyek miatt a BKV pert indított az orosz Metrovagonmas ellen.

A másik jelentős probléma, hogy a felújított kocsikból hiányzik a klíma, ami már tavaly is egészen extrém helyzetet teremtett nyáron. A városvezetés utólag szereltetne be légkondicionálókat, az árát pedig az oroszoktól követelt kötbérből fizetné ki. A megkérdezettek csaknem háromnegyede jónak tartja az ötletet, és csupán 4 százalékuk oldaná meg másként. Még a Fidesz-szimpatizánsok 79 százaléka is támogatja ezt a megoldást.

Karácsony Gergely főpolgármester munkájával a válaszadók több mint fele elégedett, de nagyon erős a pártpreferencia szerinti kilengés. A Fidesz táborának 87 százaléka elégedetlen vele, míg az ellenzékiek nagy többségének tetszik, amit látnak. Hasonló a megoszlás a kérdésben is, hogy újraválasztanák-e.

A Publicus arra is rákérdezett, mi a véleményük a fővárosiaknak arról, hogy a Közlekedési Múzeum várhatóan tíz évig zárva tart. Ezt a válaszadók alig 17 százaléka tartotta elfogadhatónak, 28 százalékuk szerint néhány év múlva újra kellene nyitni, csaknem a fele pedig úgy véli, hogy be se kellett volna zárni addig, amíg az új épület nem készül el. Itt is jön a papírforma: a kormánypárti fővárosiak jobban tolerálják a bezárást, míg az ellenzékiek szerint meg kellett volna várni a bontással az új épület átadását.

SZ. A. A.

LAPSZÉL

Új kormányzati lap nyugdíjasoknak

Negyedévente megjelenő, kétmilliós példányszámú magazinnal próbálja megszólítani a nyugdíjasokat az Orbán-kormány. A 16 oldalas újság első számában maga a miniszterelnök köszönti az időseket. Az új kiadványt a Magyar Államkincstár, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, az Idősek Tanácsa és a Miniszterelnöki Kabinetiroda együtt jegyzi. NÉPSZAVA

Idén nem lesz Bálványos

Elmarad a Bálványosi Szabadegyetem és Diáktábor – értesült a kormánypárti Hír TV. A Hargita megyei Tusnádfürdőn évente megszervezett fesztivált a járványhelyzetre való tekintettel nem tartják meg. NÉPSZAVA

Demeter idő előtt publikálta válaszait

FOTÓ: NÉPSZAVA

A Digitális Irodalmi Akadémia bővítéséről kérdezte Demeter Szilárdot a Magyar Narancs. A Petőfi Irodalmi Múzeum igazgatója úgy vélte, hogy egy interjú készül vele, ezért a kérdéseket és válaszokat kitette a saját Facebook-oldalára. Döntését azzal indokolta, hogy a cikk szerzője, Krusovszky Dénes nem küldte el neki „visszamutatásra" a szöveget. Demeter megvárta, hogy nyomdába menjen a lap, így az olvasó összevetheti az általa posztolt szöveget a lapban megjelenő verzióval. Mint azonban kiderült, Krusovszky nem is kért interjút az igazgatótól, csupán egy cikkhez kért információkat tőle. Az újságíró egyébként azt mondta: még meg se írta a cikket. NÉPSZAVA

Házkutatást tartottak Németh Athinánál

A Nemzeti Nyomozó Iroda saját hatáskörben indított nyomozást Németh Athina ügyében. Gál Kristóf, az ORFK szóvivője az operatív törzs tájékoztatóján elmondta, hogy a magát mentősnek kiadó nőnél házkutatást tartottak és tárgyi bizonyítékokat foglaltak le. Az MSZP videójában szereplő nőt gyanúsítottként ki is hallgatták. Németh Athina szabadlábon védekezhet. NÉPSZAVA

Iskolaépítési program hitelből

Ötvenmilliárd forintból épülhetnek iskolák, sportcsarnokok, tornatermek, valamint uszodák a következő években – jelentette be Varga Mihály pénzügyminiszter a közösségi oldalára feltöltött videóban, miután aláírta az erről szóló hitelszerződést az Európa Tanács Fejlesztési Bankkal. Idén januárban egyébként a Pénzügyminisztérium már aláírt egy oktatási célú 50 milliárd forint összértékű hitelszerződést az Európai Beruházási Bankkal. NÉPSZAVA

Véget ér a veszélyhelyzet

FELHATALMAZÁS Akár már szerda éjféltől megszűnhet Magyarországon a rendkívüli jogrend. A járvány idején hozott szabályok egy része azonban velünk marad.

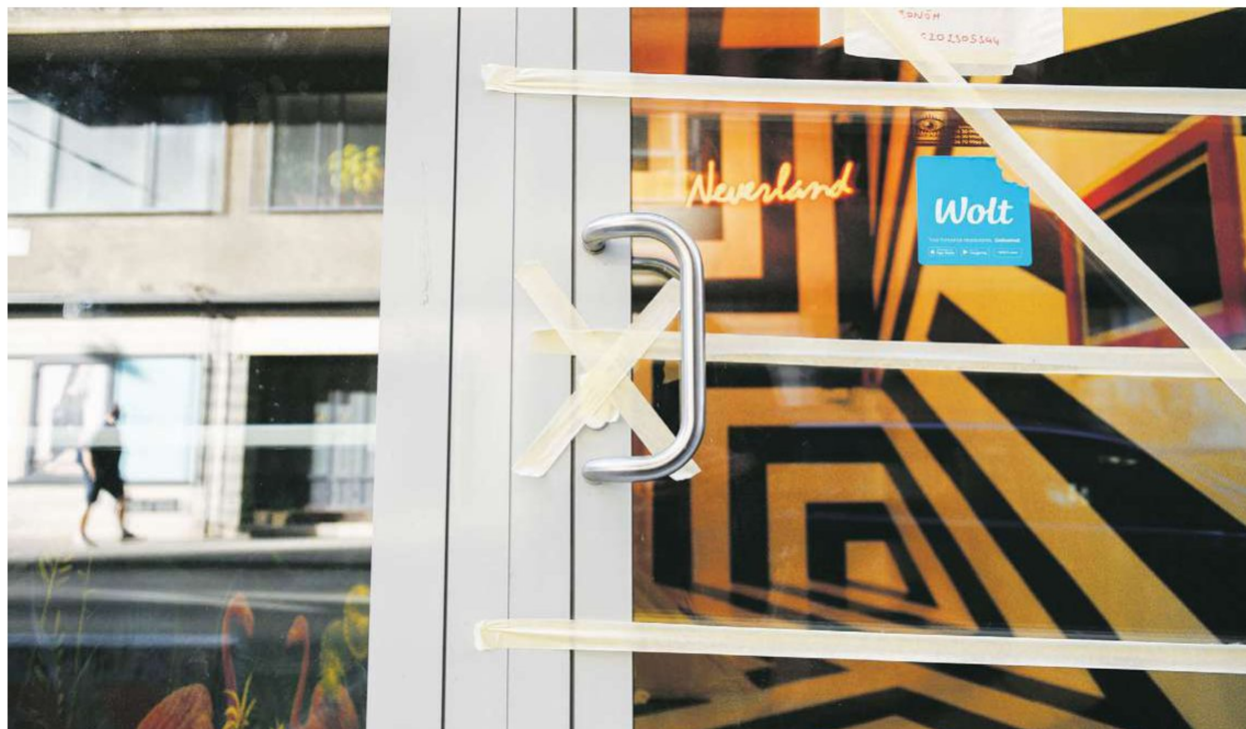
FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az egyik legfontosabb újdonság: a jövőben az úgynevezett egészségügyi válsághelyzet esetén – amelyet a kabinet rendelhet el – az országos tiszti főorvos helyett a kormány hozhat járványügyi korlátozó intézkedéseket. Ilyen helyzet elrendelésekor akár a hadsereget is be lehet majd vetni a védekezésben, fegyverhasználati joggal.

– A tegnap elfogadott terjedelmes törvény két elemre bontható, az egyik a korábbi felhatalmazási törvény alapján meghozott rendeletek egy részének hatályát terjeszti ki, a másik viszont végleges hatállyal módosít már meglévő jogszabályokat – mondta a Népszavának Bárándy Gergely ügyvéd volt szocialista országgyűlési képviselő.

A munkavállalókat érinti például hátrányosan az a passzus, amely szerint a veszélyhelyzet idején elrendelt kétéves munkaidőkeret nem szűnik meg annak elmúltával sem, vagyis két éven át a munkáltató dönthet arról, hogy kétéves távlatban mikor és mennyi időre rendel el túlmunkát, hétvégi munkavégzést, valamint hogy mikor mehetünk szabadságra. Ez egyértelműen a multiknak tett engedménynek tekinthető, ráadásul ilyen időkeret meghatározására a jövőben az innovációs miniszter is hatáskört kap bizonyos esetekben. A munkáltató július 1-jéig továbbra is távmunkára kötelezheti az alkalmazottat, a munkavállaló egészségének ellenőrzése érdekében egyoldalú intézkedéseket hozhat, és kötelezheti a dolgozót akár maszk vagy védőfelszerelés viselésére is ebben az időszakban.

Év végéig viszont nem terheli szociális hozzájárulási adó a munkavállalói juttatásokat. Július 1-jéig nem mondható fel a nem lakhatási célú helyiségek bérleti joga a válságban leginkább sújtott ágazatokban, a kisadózó vállalkozók tételes adója (kata) tételes megfizetése alól pedig július 1-jéig mentesülnek egyes szolgáltatószektorban dolgozók (például a taxisok, fodrászok, edzők, villanyszerelők).

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

NYITÁS Bár a veszélyhelyzet véget ér a héten, szeptemberig nem kell közterület-használati díjat fizetniük a vendéglátóhelyeknek

A hitelek törlesztési moratóriuma év végéig érvényben marad, és meghosszabbították a fogyasztói hitelek kamatának maximálását is a jegybanki alapkamat 5 százalékponttal növelt mértékéig. A gyes, gyed, családi pótlék folyósítását lejárt határidő után is folytatják június 30-ig, és a csok igénylését könnyítő szabályok is fennmaradnak július 15-ig.

A bentlakásos intézményekben maradnak a látogatási korlátozások. Év végéig továbbra is 15 ezer forintig lehet PIN-kód nélkül érintéssel fizetni, július 1-jéig marad az ingyenes parkolás is, szeptemberig pedig nem kell közterület-használati díjat fizetniük a vendéglátóhelyeknek. Különleges szabályokat fogadtak el a járvány miatt meghiúsult utazási iroda által szervezett utakra. Ez egyebek mellett azt tartalmazza, hogy ha az ügyfél ezt elfogadja, az iroda utalványt is adhat pénzvisszafizetés helyett. A veszélyhelyzet idején lejárt okmányok még 180 napig érvényesek lesznek.

Július 1-jéig marad az ingyenes parkolás

A bírósági és rendőrségi eljárások veszélyhelyzet idején módosult szabályai december 31-ig maradnak érvényben, ezek szerint a hatóságoknak a személyes megjelenést nem igénylő eljárásokat kell előnyben részesíteniük. Ennek következtében például a tanúkihallgatásokat Skype-on is le lehet bonyolítani, és büntetővégzést lehet hozni tárgyalás nélkül a kettőtől nyolc évig terjedő szankciókkal sújtható bűncselekmények esetében.

HATÁSOK

BÁRÁNDY GERGELY

„Megint az állam erősödik majd a polgár rovására, a munkáltató erősödik a munkavállaló kárára"

A törvény felhatalmazza a kormányt a rendezvények szabályainak meghatározására. Bárándy Gergely szerint ugyanakkor ez nem csak egy koncertre vagy fesztiválra vonatkozhat, hanem akár a gyülekezési törvény hatálya alá eső demonstrációkra is. – Vagyis hiába mondja a kormány, az alaptörvény garantálja a gyülekezési jogot, a törvény értelmében ugyanis előírhatja, hogy egy tüntetésen tartani kell a kétméteres védőtávolságot, és sárga sapkát kell viselni – fogalmazott a jogász, aki szerint „megint az állam erősödik majd a polgár rovására, a munkáltató erősödik a munkavállaló kárára, miközben a könnyítések nagy része hamar véget ér".

KÓSA ANDRÁS

Rosszul lett a vegyszertől, kirúgta a tankerület

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Otthon saját maga nézett utána, milyen vegyszerrel kellett dolgoznia. Az internetes tájékoztatóban az állt, zárt térben egyszerre csak egy négyzetméternyi felület kezelhető a szerrel, aminek szakszerűtlen használata súlyos szemirritációt és légzési zavarokat okoz. Ehhez képest az iskolában több osztályterem minden berendezési tárgyát le kellett fertőtlenítenie vele. Mivel évek óta krónikus betegséggel küzd, illetve két idős családtagját ápolja otthon, elfogadhatatlannak tartotta a feladat folytatását. Az intézményvezetés azt javasolta, menjen táppénzre, de a háziorvos ilyen indokokkal nem tudta kiírni.

Ezután fordult a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetéhez (PDSZ) és a munkaügyi központhoz. A PDSZ szerint A munka törvénykönyve alapján jogában állt visszautasítani a feladat elvégzését, mivel az egészségét közvetlenül és súlyosan veszélyeztette. Munkaügyi ellenőrzés is indult, ezt követően a tankerület már gondoskodott az iskola szakszerű fertőtlenítéséről. Az asszony pedig az iskola könyvtárosának segített a továbbiakban. Majd május közepén behívták a tankerületi központba, ahol közölték vele: közalkalmazotti jogviszonyát rendkívüli felmentéssel megszüntetik, mert nem végezte el a rábízott fertőtlenítési munkát.

FOTÓ: RÓHRIG DÁNIEL

NINCS KIVÉTEL Az évek óta krónikus betegséggel küzdő nőnek több osztályterem minden berendezési tárgyát le kellett fertőtlenítenie az erős vegyszerrel. A feladatról a takarítónőtől kapott tájékoztatást (Képünk illusztráció)

Kérte a döntés felülvizsgálatát a Klebelsberg Központtól, ahonnan azt a választ kapta, nem találtak olyan indokot, amely alapján a tankerület intézkedését felül kellene bírálniuk. Azt javasolták, észrevételeivel keresse a tankerületi igazgatót.

A Pécsi Tankerületi Központ vezetője Páva Péter, Pécs korábbi fideszes polgármesterének, Páva Zsoltnak a testvére. A PDSZ-től megtudtuk, ezzel az üggyel együtt még két bírósági per van folyamatban a tankerület ellen. A szakszervezet 2017 óta már öt pert nyert meg, a tankerületnek ezekben az ügyekben eddig több mint 12 millió forintot kellett fizetnie kártérítésekre, költségtérítésekre, perköltségre.

JUHÁSZ DÁNIEL

„Fenntarthatatlan költségvetési pályára állt Budapest”

BESZORÍTVA Adománygyűjtésbe kezdene a Lánchíd felújítására a főváros, és nem tett le a Tiborcz-adóról sem – mondta lapunknak Kiss Ambrus főpolgármester-helyettes.

SZALAI ANNA

Megérkezett már a pénz az állami kukaholdingtól a Fővárosi Közterület-fenntartó (FKF) Zrt.-hez?

Kedd reggel 4,96 milliárd forint érkezett a kukaholdingtól az FKF számlájára. Ez fedezi a tavalyi szolgáltatási díjból eddig hibádzó részt és az ideiből egy keveset.

Tartsunk egy kis számvetést! Az elmúlt hetekben a kabinet több, önkormányzatokat érintő elvonást jelentett be, amelyek közül Budapestet a szolidaritási adó összegének emelése érinti a legérzékenyebben.

A szolidaritási adó összege a bevezetés évében még ötmilliárd forint volt Budapestnek, amiből azután tízmilliárd lett, ennyi szerepel az idei költségvetésünkben is. Ez eddig fix összeg volt a főváros esetében, miközben az összes többi önkormányzatnak az egy főre jutó adóerő-képesség alapján számították ki a fizetendő összeget. Jövőre a főváros esetében is áttérnének erre a képletre, vagyis tízmilliárd helyett 2021-ben 32–36 milliárdot kell befizetnie a fővárosnak az iparűzési adóalap nagyságától függően. A múlt héten viszont kiderült, hogy ezt a képletet már az idei évre is alkalmaznák, ami 12 milliárd többletet jelent. Kormánypárti politikusok kedvtelve mondogatják, hogy jövőre többet kap Budapest. Ebből annyi igaz, hogy hétmilliárddal valóban több normatívát kapunk, csakhogy ezzel együtt is alig 29 milliárdra kerekedik az állami apanázs, szemben a legkevesebb 32 milliárdos elvonással. Ezzel az állami költségvetés nettó befizetőjévé válik a város.

Nem túl nagy merészség béremelést adni, illetve jutalmat osztani éppen most?

A fővárosi cégeknél történő béremelésekről még a járvány előtt döntöttünk, így ezt legfeljebb visszavonhattuk volna, de ezt nem akartuk. Még nem láthatjuk, hogy mekkora pusztítást okozott a fővárosi munkaerőpiacon a járvány. Legalább azért a több mint 20 ezer munkavállalóért, akiért felelősséggel tartozunk, mindent meg akartunk tenni. A kormány 500 ezer forint jutalmat oszt az egészségügyben dolgozók egy részének többletmunkája elismeréseként. Budapest sem teheti meg, hogy az idős-, illetve hajléktalanellátásban erőn felül teljesítők felé nem jelzi a háláját. Ennek a kifejezése ez az átlag 100 ezer forint.

Akad olyan fideszes önkormányzat, amely szerint az ellenzéki testületek túlvállalták magukat a járványügyi védekezés és a szociális programok kapcsán, ráadásul feleslegesen, mivel ezek kormányzati feladatok. Kevesebb nem lett volna elég?

A fővárosi önkormányzat csupa olyan feladatot vállalt, amit a kormány nem. Akkor vettünk teszteket, amikor a kormány még feleslegesnek tartotta a tesztelést. A legveszélyeztetettebbek körében összesen 15 ezer tesztet végeztünk el eddig. További 5000 tesztet osztottunk szét a kerületek között. Akkor vettünk védőfelszerelést, amikor a kormány jóvoltából még nem jutott mindenhová. Az elejétől azt mondtuk, hogy a védekezésnek nem lehet anyagi gátja. Ezért csoportosítottunk át erre a célra 1,7 milliárdot, amelyből soron kívül intéztük a beszerzéseket. Nem lehetett mást tenni ebben a helyzetben, mint költeni. Az volt a felelőtlen, aki nem ezt tette.

Karácsony Gergely korábban azt mondta, hogy van még hová húzni a nadrágszíjat, például a tanácsadói szerződések visszavágásával. Sikerült egy lyukkal beljebb szorítani?

A tanácsadói megbízások csökkentése önmagában nem oldja meg a költségvetési helyzetet, de a beszerzési rendszerek átláthatóbbá tételével együtt már érzékelhető megtakarítást eredményezhet. A cégeket ezeken felül is költségcsökkentésre kértük, eddig tízmilliárdos megtakarítást sikerült elérnünk. Ez főleg a vezetői szintek racionalizálásából, illetve a tervezett fejlesztések elhagyásából adódik össze. Ezenfelül áttértünk a likviditás szerinti finanszírozásra, így nem időarányosan, hanem a folyószámlaadatok, valamint működési költségek alapján finanszírozzuk a társaságokat. Automatikus utalás helyett a likviditási bizottság ítéli oda a forrást. A 2021-es költségvetés kialakítása előtt fel akarjuk tárni a cégekben rejlő tartalékokat, így a működési párhuzamokat és a felesleges dologi kiadásokat. Nagyon fontos a transzparens gazdálkodás.

A kormányzati elvonások, illetve a válság eredőjeként elképzelhető, hogy csökkenteni kell a közszolgáltatások minőségét, beleértve a közösségi közlekedést? Ritkábban nyírják a gyepet, rövidebb ideig égnek az utcai lámpák? Várható-e járatritkítás?

A járvány már így is elbizonytalanította az embereket, így egyelőre sokkal kevesebben mernek buszra, villamosra szállni, mint korábban. Budapest azonban nem bír el nagyobb autóforgalmat, így inkább abba fektetünk energiát, hogy visszaszoktassuk az utasokat. A járatritkítás és a jegyáremelés ezzel éppen ellentétes hatást váltana ki, így nem készülünk ilyesmire. Hosszú távon persze sok minden elképzelhető. De a közszolgáltatások minőségének rontása nem lehet érdeke a kormánynak sem, hiszen a gazdasági szereplők erőteljes elvárása a megfelelő színvonalú közszolgáltatás, legyen szó közlekedésről, az utak állapotáról, szemétszállításról vagy éppen a kiváló minőségű ivóvízről. A fővárosi cégek termelik meg a magyar GDP 37 százalékát. Ha azt szeretnénk, hogy újra turisztikai célponttá, a startupvállalkozások központjává és a szolgáltatóipar fellegvárává váljon Budapest, akkor az Orbán-kormány nem mehet tovább a megkezdett úton.

FOTÓK: BÉRES MÁRTON

ALTERNATÍV MEGOLDÁSOK

Kötvényt nem bocsáthat ki az önkormányzat. Téglajegyhez hasonlatos támogatási akcióban viszont gondolkodhatunk. Kerpel-Fronius Gábor főpolgármester-helyettes dolgozik a támogatási rendszer részletein – mondja Kiss Ambrus

Nem úgy tűnik, mintha megtorpannának bármi miatt is.

Nyilvánvalóan konfliktus van a kormány és közöttünk. Hozzáállásban és pénzben is. Egyik nap tárgyalunk a Lánchídról, a másik nap bejelentenek egy 12 milliárdos elvonást. A választókat rá kell ébreszteni arra, hogy az önkormányzatokat érintő elvonásokkal valójában az ő zsebükből veszik ki a pénzt. Nekik nem épül út, nem lesz új busz, nem készül a csatorna és nem újul meg a híd. Meg kell értetnünk, hogy nem a Városházának lesz kevesebb a kormány politikája nyomán, hanem nekik.

A választók talán már tavaly októberben megértették, de vajon a kormány megérti-e ezt?

A kormánynak egyáltalán nem mindegy, hogy 2022-ben Budapesten beesik-e 40 százalék alá a támogatottsága vagy sem. Ha a budapestieket és a nagyvárosban élőket ellenséggé teszi azzal, hogy mértéktelenül elvon forrásokat, valójában a következő választás eredményét készíti elő a maga számára. De a kormány is úszik az árral, ezt jelzi, hogy 1300 milliárddal hagyta elfutni a jövő évi hiányt. Nekik azonban vannak eszközeik, például adót vethetnek ki.

ELLENSÉGES VISZONYOK

„A kormánynak egyáltalán nem mindegy, hogy 2022-ben Budapesten beesik-e 40 százalék alá a támogatottsága vagy sem”

KISS AMBRUS

1979-ben született Zalaegerszegen, a helyi Kölcsey Ferenc Gimnáziumban érettségizett, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerzett politológusi diplomát. 2002 és 2010 között több minisztériumban dolgozott. Miniszteri tanácsadó volt a Medgyessy-kormány Miniszterelnöki Hivatalában, majd a szociális- és munkaügyi miniszter, illetve 2009-ig a kancelláriaminiszter kabinetfőnöke volt, később társadalompolitikai szakállamtitkárként dolgozott. 2010 óta a Policy Agenda nevű politikai tanácsadó szervezet vezetője. 2019 novemberétől budapesti főpolgármester-helyettes.

Választásikampány-ígéret volt a Tiborcz-adó, de azóta sem vezették be. Most nagyon jól jönne.

Azóta sem került le a napirendről. De nem egyszerű, hiszen kerületenként vagy akár utcánként eltérő összegű adót kell kivetni, mivel Magyarországon nincs vagyonkataszter, így nem lehet központilag megmondani, hogy mennyi egy ingatlan értéke. Az adót egyébként a kerületek vethetik ki, de most különösen fontosnak tartom az üzenetét: akiktől többet lehet várni, azoktól többet is lehet kérni. Ez a vállalkozásokra is igaz. De a jelenlegi jogszabályok ezt nem teszik lehetővé.

A főpolgármester szerint, ha a kormány a teljes elvonási rendszert bevezeti jövőre, akkor csak egy kérdés marad: mikor megy csődbe a város? Mikor jöhet el az a pillanat, amikor Budapest élére pénzügyi gondnokot neveznek ki?

Akut veszély nincs, de Budapest fenntarthatatlan költségvetési pályára állt. Az, hogy a költségvetés mikor lyukad ki, javarészt az iparűzésiadó-bevételtől függ. Idén 10-20 százalékkal eshet vissza, ami 17–34 milliárdos kiesés. Az sem mindegy, hogy milyen a visszapattanása a gazdaságnak, igaz-e a kormány előrejelzése a gazdasági növekedésről, lesz-e második vírushullám, kapunk-e valamennyi kompenzációt. Rengeteg az ismeretlen tényező. De ha ez bekövetkezik, az nem a mi szégyenünk, hanem a kormányé, amely ilyen költségvetési pályára kényszeríti Budapestet. Ez egyébként nem most kezdődött, hiszen az előző vezetés is sokat panaszkodott erre.

Honnan lesz így pénz a Lánchídra?

Csak a legszükségesebbet újítjuk fel. A korábbi tervekből kivesszük a Váralagút rekonstrukcióját, csak a hídfelújításra írunk ki tendert. Az új műszaki tartalom kialakításán már dolgozik a Főmterv. A közműtervek aktualizálását és az engedélyek beszerzését a nyertesre bízzuk, így reményeink szerint még a nyár végén elindíthatjuk a feltételes közbeszerzési eljárást. A fedezetet javarészt az Európai Beruházási Bank (EIB-hitel) jelenti.

Az egykori Nemzeti Színház mintájára nem lehetne téglajegyakciót hirdetni? Vagy mondjuk Lánchíd-kötvényt kibocsátani?

Kötvényt nem bocsáthat ki az önkormányzat. Téglajegyhez hasonlatos támogatási akcióban viszont gondolkodhatunk. Kerpel-Fronius Gábor főpolgármester-helyettes dolgozik a támogatási rendszer részletein. De mindenképpen egyértelműnek és könnyen lekövethetőnek kell lennie az adományozó számára, hogy mire költi a főváros a befizetett összeget. Mi nem fogunk ennek az élére állni, de ha társadalmi igény mutatkozik rá, akkor a megszervezésében segédkezünk.

LAPSZÉL

Pluszjogosítványok a fogyasztóvédelemnek

FOTÓ: ANDREY POPOV

Jelentősen bővíti a fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzési lehetőségeit az ágazati törvény kedden elfogadott és augusztusban életbe lépő módosítása. A hatóság a jövőben nemcsak a fogyasztóval közvetlen szerződéses kapcsolatban álló kiskereskedővel szemben járhat el jogsértés esetén, hanem a raktárat, a nagykereskedőt, az importőrt és a gyártót, azaz a teljes értékesítési láncot is ellenőrizheti. A kiskapukat bezáró többletjogosítványokkal a tárca szerint tipikus – például a raktáron lévő alacsony készletekkel manipuláló, és ezzel a vevőket gyorsabb döntésre késztető – visszaéléseknek veheti elejét a fogyasztóvédelem. V. A. D.

Nem javítottunk, de nem is rontottunk

Harmadik éve a 47. helyet foglalja el Magyarország 63 ország között a svájci IMD gazdaságkutató nemzetközi versenyképességi rangsorában. A nagyobbrészt tavalyi eredmények és idei első negyedévi vállalatvezetői vélemények alapján, több mint 230 összetevő vizsgálatával összeálló listát Szingapúr vezeti, mögötte Svájc és Dánia van. A helyezésünk értékelése a hamarosan megjelenő, ám a „vírushatást" még nem tükröző részletes számok ismeretében végezhető el. NÉPSZAVA

Bírságot kapott az MKB Bank

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Hétmillió forint fogyasztóvédelmi bírságot szabott ki a jegybank az MKB Bankra, mert a pénzintézet „rendszertechnikai hibák miatt" mintegy 1500 ügyfelének nem biztosította a jogszabályban előírt ingyenes készpénzfelvételt lehetőséget. A problémát az ügyfelek jelezték a jegybanknak, az MKB pedig már a vizsgálat előtt kijavította a hibát, és az érintettek többségének visszafizette a költségeit. V. A. D.

RÉSZVÉNYEK

BUX 38 060,73	↑	+1,93%
Mol 1955 Ft	↑	+0,72%
MTelekom 388 Ft	↑	+0,52%
OTP 11 830 Ft	↑	+3,14%
Richter 7015 Ft	↑	+1,81%

Drágul az üzemanyag

KÖZLEKEDÉS Az Orbán-kormány júliustól emeli a benzin és a gázolaj terheit, vagyis az árát. Ez biztos nem javítja versenyképességünket.

MARNITZ ISTVÁN

Immár biztosra vehető, hogy július 1-jétől az adótartalom emelkedése miatt 12,7 forinttal drágul a gázolaj és 6,35 forinttal nő a benzin bruttó ára. Lapunk becslése szerint június 15-ével bezárólag mintegy 29 dollárra jön ki az Európában irányadó, Brent típusú nyersolaj negyedéves hordónkénti átlagára. Megkeresésünkre Grád Ottó, a vezető olajcégeket tömörítő Magyar Ásványolaj Szövetség (MÁSZ) főtitkára adatunkat hozzávetőlegesen helyesnek nevezte, leszögezve: a következő negyedévre érvényes, hivatalos értéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal számítja ki és teszi közzé hamarosan. A MÁSZ tagvállalatai július 1-jével is a törvényben meghatározott jövedékiadó-mértéket alkalmazzák – szögezte le.

A pontos szám ezúttal talán kevéssé is lényeges. Az ugyanis bizonyos, hogy az érték mindenképp 50 dollár alá esik. Az Orbán-kormány által négy éve hozott szabály szerint pedig ez alatti olajár esetén literenként nettó 10 forinttal nő a gázolaj 110,35 forintos, illetve nettó 5 forinttal a benzin 120 forintos, „normál" jövedéki adója. Mivel a szabály 2016-os kiötlésekor az átlagár épp 50 dollár alá esett, az adót – vagyis az árat – rögtön meg is emelték az áfával együtt számított 12,7, illetve 6,35 forintos értékekkel. Akkori felmérésünk szerint az emelés kedvezőtlen hatást gyakorolt az ország térségi üzemanyag-versenyképességére. Ám az olajkurzus hamar, már a rá következő év elején túllépte az 50 dolláros határt. Ennek megfelelően 2017 áprilisától vissza is csökkentették az adót, amit természetesen követtek az árak is. Azóta az irányadó tőzsdei ár negyedéves átlaga sosem került a határérték alá. Így voltaképp azóta is az „alap", vagyis az úgymond alacsonyabb jövedéki adót fizettük. Egész mostanáig. A koronavírus-járvány gazdasági hatásai miatt ugyanis az olajtőzsdék szinte beszakadtak. A 30 dollár körüli érték messze a legalacsonyabb az adóváltoztatási rendszer bevezetése óta. Ennek megfelelően immár bizton számíthatunk arra, hogy az év közepén – ezúttal a kormány adóemelése miatt – nő a tankolási számlánk.

NEGYEDÉVI ADÓEMELÉS
A kutaknál július 1-jével hirtelen 5, illetve 10 forinttal nőhet a benzin, valamint a gázolaj ára

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

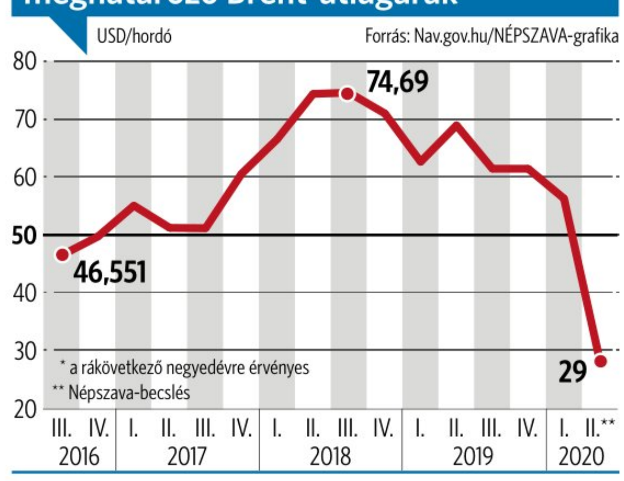
KORAI MÉG AZ ÁRBECSLÉS

GRÁD OTTÓ
Az olajpiac mind keresleti, mind kínálati oldalon rendkívül bizonytalan

50 dollár
alatti olajár-átlagnál nő az adómérték

Az üzemanyagok jövedékiadó-mértékét meghatározó Brent-átlagárak*

A nyersolajár ugyanakkor május óta szinte töretlenül nő. A kurzus az elmúlt napokban már a 40 dollárt ostromolta. Ennek kedvezőtlen hatását a hazai autósok is tapasztalhatták a töltőállomásokon. A folyamat ugyanakkor növeli annak esélyét, hogy a harmadik negyedévi átlagérték ismét 50 dollár fölé kerül. Ez viszont újabb adó- és így árcsökkenést hozna. Grád Ottó kérdésünkre nem kívánta megbecsülni az elkövetkező hónapok várható olajárait. Megfogalmazása szerint a piac mind keresleti, mind kínálati oldalon rendkívül bizonytalan.

Kérdésünkre, miszerint az emelkedő adó nem vetheti-e vissza a forgalmat, kétségtelennek nevezte, hogy az áremelés járhat ilyen hatással. Amiként – tette hozzá – a lépés az ország kútjainak a környező államokhoz viszonyított versenyképességén is ront. Ezzel ellentétes folyamat ugyanakkor, hogy a koronavírus-járvány okozta sokk után a közlekedők egyre inkább kezdenek visszazökkenni a korábban megszokott kerékvágásba. Az áprilisi mélypont után, amikor az előző év hasonló időszakához képest benzinből 40, gázolajból pedig 30 százalékkal kevesebb fogyott a hazai kutakon, a visszaesés jelenleg 20 százalék körül mozog – hangsúlyozta Grád Ottó.

Tíz óra alatt kimerült az e-autó-keret

Másfél nap alatt 2033 új elektromos autó és robogó vásárlási támogatására 1719 kérelem érkezett be – tette közzé a kiíró Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM). A hétfő reggel megnyitott pályázat igénylői tíz óra alatt lemerítették az ötmilliárdos keretet. Végül összesen hatmilliárdnyi igényt nyugtáztak. A pályázatot az ITM tegnap lezárta. Ezúttal személyszállító taxisok és futárvállalkozások is jelentkezhettek. Az ITM közleménye szerint a kiírás újabb lendületet adhat a klíma- és természetvédelmi akcióterv megvalósításának. Kapcsolódó hír, hogy tegnap Kaderják Péter, az ITM államtitkára a Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia megalkotása érdekében online megbeszélést folytatott a hazai pénzügyi ágazat képviselőivel, így mások mellett Radovan Jelasityval, a Magyar Bankszövetség elnökével és az Erste Bank Hungary elnök-vezérigazgatójával, Csányi Sándorral, az OTP Bank elnök-vezérigazgatójával, Balogh Ádámmal, az MKB Bank elnök-vezérigazgatójával és Bodor Tiborral, az ING Bank vezérigazgatójával. Az ITM közleménye szerint a résztvevők egyetértettek abban, hogy a környezeti és pénzügyi kockázatok szoros kölcsönhatásban állnak egymással. Az intézmények komoly szerepet játszanak a fenntartható és klímabarát rendszer kialakításában, amihez magánbefektetések is szükségesek – szögezték le, áttekintve ennek lehetséges jövőbeni módozatait.

Vállalati csődök sorozata jöhet

KOCKÁZATOK Az idén 4,4 százalékkal eshet vissza a globális GDP, vagyis a legutóbbi, 2008-as világválság utáninál komolyabb recesszióra lehet számítani – derül ki a Coface hitelbiztosító legfrissebb elemzéséből. Ha a járványnak nem lesz második hulláma, akkor jövőre 5,1 százalékos GDP-növekedés jöhet a világgazdaságban.

A Coface szakértői szerint több oka is van, hogy a gazdaságok nem tudnak gyorsan talpra állni. A járvány miatti folyamatos bizonytalanság következtében a háztartások óvatosak lesznek, és növelni fogják a megtakarításaikat, visszafogják a fogyasztásukat. Sok piaci szereplő felszámolhatja befektetéseit, vállalkozásait. Több szektorban pedig – például a szolgáltatásoknál – visszafordíthatatlan károk akadályozzák a járvány utáni ütemes fellendülést.

A járvány negatív hatásait tompító jegybanki és állami lépések ellenére várhatóan minden fejlett gazdaságban növekedni fog a fizetésképtelenné váló, csődöt jelentő vállalatok száma. A Coface előrejelzése szerint az USA-ban 43, az Egyesült Királyságban 37, Japánban 24, Franciaországban, Németországban 12 százalékkal több cég válhat fizetésképtelenné, mint tavaly.

Számos országban jelentősen fokozódtak a rövid távú, 6–12 hónapos hitelkockázatok, ezért a Coface 71 országot – a rendszeresen vizsgált országok 40 százalékát – a korábbinál alacsonyabb szintre sorolt. Magyarország, Csehország, Lengyelország és Szlovákia országkockázata azonos, A4-es szintre került.

A hitelbiztosító számos ágazatot, mint a szállítmányozás, az autóipar, fémipar, textil- és ruhaipar, fizetőképesség szempontjából sérülékenynek minősített. V. A. D.

Fenyeget a fizetésképtelenség

A koronavírus-járvány gazdasági hatásai miatt akár több mint 30 százalékkal is megnőhet itthon a fizetésképtelenségi eljárások száma – közölte az Opten egy az Atradiusszal közösen szervezett online szakmai találkozó kapcsán. Megoldást jelentenének az előre fizetett számlák, de az évi 10 ezer milliárd forintnyi utólagos fizetettet lehetetlen átállítani. Csorbai Hajnalka, az Opten stratégiai igazgatója a kockázati mutatók mellett szükségesnek tartotta a stressztűrő képesség felmérését is. Vanek Balázs, az Atradius országigazgatója szerint a hitelbiztosítás is segítheti a csődök elkerülését. M. I.

Adakozik az osztrák kormány

JUTTATÁSOK A már meghirdetett 38 milliárd euró mellett további legalább 14 milliárddal segíti a gazdaságot a bécsi kabinet.

FÖLDVÁRI ZSUZSA
BÉCS

Zárt ülésre, úgynevezett klauzúrára ültek össze hétfőn és kedden az osztrák kormány tagjai. „Ne váljon az egészségügyi válság szociálissá!" Ezt a jelszót tűzték zászlajukra a koalíció néppárti és zöld párti tagjai, újabb konjunktúraösztönző programot hirdetve. A már a megbeszélések előtt kiszivárgott határozatok 14-18 milliárd euró kedvezménycsomagot tartalmaznak, részint a gazdaságnak, részint közvetlenül a lakosságnak. Az újabb milliárdok a kormány által már a pandémia idején meghirdetett 38 milliárdos kiadást fejelik meg.

A zöldek számára az elsőként bejelentett, számukra legfontosabb tétel a munkanélkülieknek folyósítandó egyszeri 450 euró. Az összeg azoknak jár, akik július és szeptember között legalább két hónapig nem jutnak munkához. Fizetik e segélyt azoknak is, akik úgynevezett minimális biztosításra jogosultak, azaz bevételeik nem érik el a 930 eurós összeget, ezt a felső határt azonban az új pénzzel együtt sem lehet átlépni. Az ellenzéknek, különösen a szociáldemokratáknak nem tetszik az egyszeri pénz, szerintük jobb lenne, ha a munkanélküli-támogatás hányada nőne az utolsó nettó fizetés 55 százalékáról 70 százalékra. Az osztrák kancellárt az állami televízióban faggatták a döntésről; Sebastian Kurz magyarázata szerint a 70 százalék sokkal inkább arra ösztönözné az embereket, hogy érjék be a munka nélküli élettel, s ne törjék magukat álláskereséssel.

A szokásos családi pótlék mellett ugyancsak egyszeri, 360 eurós pótlékot fizet az állam minden kiskorú gyermek után. A pénzt szeptemberben automatikusan folyósítják, támogatandó az iskolakezdést. Szintén a lakosság fogyasztási kedvének javítási szándékával 25 százalékról 20 százalékra mérséklik az Ausztriában adózók legalacsonyabb bér- és jövedelemadó-sávját, méghozzá januárig visszamenően. A tavaly 1,6 milliárd eurót kitevő kedvezmény azokat érinti, akiknek a havi jövedelme 1808 eurónál kezdődik. Akinek az éves jövedelme nem éri el a 12 600 eurót, azaz mentesül az adófizetés alól, 100 eurós egyszeri támogatásban részesül. A másik végletet a havi bruttó 1810 eurónál kezdődő fizetésűek jelentik, esetükben évi 350 euró az éves adómegtakarítás.

A kormány gondol a koronavírus kábulatából a vártnál lassabban ébredező gazdaságra is. A vendéglátásban 20, illetve 10 százalékról átmenetileg 5 százalékra nyomják vissza a fogyasztási adót (ételekre és szeszmentes italokra); a csökkentés, amely a szállodaiparra is hatással lesz, nem kerül át automatikusan a fogyasztókhoz, az extrát megtarthatják a gasztronómiai cégek tulajdonosai. (A héten küldenek ki Bécs 950 ezer háztartásának egy egyszeri, fejenként 25 eurós „sniccelutalványt", amiért a fővárosi éttermekben fogyaszthatnak). Úgyszintén 5 százalékra esik a könyvek, újságok, kulturális programokhoz árult jegyek értéknövekedési adója. A mérséklés a kormány munkájában alig pár hete részt vevő Andrea Mayer sikere; a korábban az államfő irodavezetőjeként dolgozó államtitkár teljes erővel küzd a kulturális szektor feltámadásáért, a művészekért. Kiharcolta már, hogy az ágazatban dolgozók havi ezer eurót kapjanak a vírus okozta veszteségekért.

Meghosszabbították a gazdasági kamara által folyósított úgynevezett kemény alapot; az eredetileg két hónapra folyósított, adómentes összeget júliustól havi ezer euróra emelik az év végéig, s egyszeri 500 euróval fejelik meg azon, a járvány által érintett kisvállalkozók számára, akik az év végéig újra beindítják vállalkozásaikat. Jut havi 500 euró azoknak a minicégeknek, amelyek a kamara feltételeinek csak egy részét tudják teljesíteni. Két évre emelik az úgynevezett fix költségek támogatását. Ezt az összesen 6 milliárdos összeget azok kaphatják, akik még nem tudtak visszaállni a régi termelési szintre, de állandó költségeik változatlan erővel terhelik őket. A 14 milliárd eurós befektetési keret összegét a kormány további 4 milliárddal emeli, ebből magán- és állami cégek is részesülnek, ahogy a klímavédelmi beruházások is, új sínhálózatok, éjszakai vasúti járatok létesülhetnek.

Ausztriában ma hazafias kötelesség az osztrák termékek lakossági fogyasztása, hogy a gazdaság újra teljes erővel működhessen. A kereskedelmi szövetség a buzdítás ellenére a magánkiadások 15 milliárd eurós visszaesésével számol, a Wifo gazdaságkutató az idegenforgalmi vendégéjszakák 36 százalékos csökkenését jósolja, a gyáriparosok szövetsége szerint a megrendelések visszaesése egyes ágazatokban eléri az idén a 40 százalékot. Ami a foglalkoztatottakat illeti, 40 százalékuk munkanélküli, vagy rövidített munkaidőben, kurzarbeiten van. Az elemzők szerint az emberek óvatossá váltak. Hatvan százalékuk emiatt visszafogja kiadásait, a home office is szerényebb életmódra ösztönöz.

450 euró
Ekkora egyszeri összeget folyósítanak a munkanélkülieknek

Szeptemberben automatikusan folyósítják a 360 eurós pótlékot minden gyermek után

FOTÓ: AFP/APA/ROLAND SCHLAGER

BŐKEZŰ A KABINET
Sebastian Kurz kancellár és a Zöldek élén álló Werner Kogler együttműködése egyelőre olajozottan zajlik

Időzített bombaként robbant fel a feszültség

KONFLIKTUS Romokban áll az Észak- és Dél-Korea közötti párbeszéd elősegítését szolgáló keszongi „összekötő iroda" – találóan illusztrálva a Korea-közi kapcsolatok állapotát. A határ menti épületet kedden robbantotta fel a phenjani rezsim, hogy ezzel a jelképes és egyben látványos akcióval fejezze ki a szöuli kormánnyal szembeni elégedetlenségét. Észak-Korea június eleje óta egyre fenyegetőbb hangnemű nyilatkozatokkal üzent szomszédjának, majd múlt kedden a két ország között minden kommunikációs csatornát lezárt, beleértve a katonai forródrótot is.

A viszony elmérgesedéséhez látszólag egy szórólapkampány vezetett: délre menekült észak-koreai disszidensek félmillió hőlégballonnal Kim Dzsongunt bíráló üzeneteket reptettek át a határon. A „kedves vezető" húga, Kim Jodzsong azzal fenyegette Szöult, hogy súlyos árat fog fizetni, ha nem lép fel ezzel a „hitvány és gonosz" cselekedettel szemben. Mun Dzsein dél-koreai miniszterelnök is kabinetje nem volt tétlen: feljelentést tett két szórólapozó szervezet ellen, és előkészítettek egy jogszabályt az ilyen kampányok megtiltására. Mindez azonban felzúdulást keltett Dél-Koreában, az ellenzéki konzervatív Egyesült Jövő Párt szerint a kormány behódolt kommunista szomszédjának. Az intézkedések ugyanakkor nem hatották meg Phenjant, vélhetően azért, mert a rezsimnek a szórólapozás csak egy ürügy volt; a feszültség valójában a 2018-ban indított mosolydiplomácia kudarcára vezethető vissza.

Észak-Korea a pjongcsangi téli olimpiára időzítve cserélte le a megszokott fenyegetőzést és ellenségeskedést békülékenyebb hangnemre. A majdnem két évig tartó átmeneti időszak során Kim Dzsongun személyesen is tárgyalt Donald Trumppal és Mun Dzseinnel is 3-3 alkalommal, ám a kölcsönös gesztusok és a sokat ígérő közös nyilatkozatok ellenére a csúcstalálkozók nem javítottak a kommunista ország helyzetén. A Phenjannal szembeni szigorú nemzetközi szankciók érvényben maradtak, mivel Washington csak akkor lett volna hajlandó feloldani a korlátozásokat, ha a rezsim feladja atomfegyvereit. Az észak-koreai vezetés viszont legalább a büntetőintézkedések enyhítését elvárta volna, amiért többek között leállították az interkontinentális ballisztikus rakétateszteket, felszámolták egy nukleáris kísérleti telepüket, valamint visszaszolgáltatták az Egyesült Államoknak az 1950–53-as koreai háborúban elesett katonák maradványait. Habár az áttörést leginkább az amerikai–észak-koreai érdekellentét hiúsította meg, Phenjan Szöulra is neheztel, amiért nem jártak közben az érdekükben.

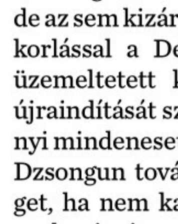
Ilyen szempontból sokatmondó, hogy a két évvel ezelőtti mosolydiplomácia vezéralakjának számító Kim Jodzsong fogalmazza meg a fenyegető üzeneteket, hiszen személye azt jelképezi Dél-Korea számára, hogy elszalasztották az esélyt a viszony rendezésére. Szerepváltása egyúttal lehetőséget ad a rezsimnek a villámgyors pálfordulásra, hiszen bátyja, a fenyegetőzésből ezúttal kimaradó Kim Dzsongun bármikor véget vethet a háborús retorikának, és békejobbot nyújthat Mun Dzsein felé. Ez a felállás arra utal, hogy Phenjan adott esetben hajlandó a feszültség oldására, ha ezért kap valamit cserébe. Elképzelhető, hogy a rossz gazdasági helyzetben lévő Észak-Korea „kiengesztelésére" elég lenne élelmiszersegély is, de az sem kizárt, hogy a nyomásgyakorlással a Dél-Koreával közösen üzemeltetett keszongi ipari park újraindítását szeretnék elérni. Annyi mindenesetre világos, hogy Kim Dzsongun tovább élezi a feszültséget, ha nem kapja meg, amit akar: a phenjani rezsim kedden jelezte, hogy készen áll csapatokat vezényelni azokra a határ menti területekre, ahonnan a két Korea közötti 2018-as megállapodás mentén vonták ki a katonákat.

ROSTOVÁNYI ANDRÁS

FOTÓ: AFP/KCNA

FRONTVONALBAN
Kim Dzsongun húga korábban egy dél-koreai illetékessel tárgyalt

Kim Jo Dzsong a napokban keményen megfenyegette Dél-Koreát, dörgedelme nem volt hatástalan

LAPSZÉL

Egyre vészesebb a kínai helyzet

FOTÓ: AFP/NOEL CELIS

Kínában a hivatalos közlés szerint további 27 személy fertőződött meg koronavírusban. Bár az országban heteken át alig jelentettek új eseteket, a múlt hét második felében a Hszinfadi nevű, hatalmas kiterjedésű piacon tört ki újra a járvány. Csak a fővárosban már több mint száz megbetegedést regisztráltak az elmúlt három napban. A CCTV állami televízió közlése szerint Peking 29 részén rendeltek el kijárási korlátozásokat. Ellenőrzik azok egészségét is, akik el akarják hagyni a fővárost. A hatóságok felszólították az iskolákat arra, hogy tegyék lehetővé a home office-t. NÉPSZAVA

Sebastian Gorka az Amerika Hangjánál

Hétfőn lemondott az Amerika Hangja igazgatója és helyettese, miután kiderült, Donald Trump elnök szélsőjobboldaliakat nevez ki a rádiót a Szabad Európával és a Szabadság Rádióval együtt felügyelő Global Media ügynökség élére. Az egyik érkező a hírek szerint Sebastian Gorka, akit korábban azért küldtek el a Fehér Ház apparátusából, mert bocskaiján a Vitézi Rend jelvényét hordta. NÉPSZAVA

Jogot sért az applikáció

FOTÓ: AFP/DPA/OLIVER BERG

Az Amnesty International emberi jogi szervezet szerint több országban aggodalomra ad okot a koronavírussal fertőzöttek felkutatását szolgáló applikáció. Bahreinben, Kuvaitban és Norvégiában is jogsértő az alkalmazás: az adatvédelmi előírásokat és a magánszférát is megsérti. Az oslói egészségügyi hatóság hétfőn jelentette be, visszavonja az appot. NÉPSZAVA

Álomduó az EU élén

BERLIN Ha Németországnak nem sikerül megoldania az Unió gondjait júliustól, a soros elnökség alatt, akkor senkinek – vélik szakértők.

RÓNAY TAMÁS

Rendkívül nehéz európai uniós elnökség előtt áll Németország, a koronavírus-járvány még nem csengett le, gazdasági hatásai azonban már most drámaiak. Berlinnek közös nevezőre kell hoznia a tagországokat arról, mekkora összeget kapjanak az újjáépítésre, és ennek hány százaléka legyen hitel. Megállapodásra kell jutni a következő hétéves költségvetésről is. Mind több ország követeli a menekültek igazságos elosztását a tagországok között. Bár kötelező kvóták biztosan nem lesznek, Berlin a következő fél évben akarja véghezvinni a menekültügy reformját. Horst Seehofer német belügyminiszter nemrégiben azt közölte, „végre előrelépést kell elérni" ebben a kérdésben. Megismételte azt a követelését, a menekülteknél már az Unió határain kívül tisztázni kell, az illető jogosult-e arra, hogy menedéket kapjon az EU-ban.

Julia Klöckner kereszténydemokrata élelmezésügyi miniszter közölte, a német elnökség során az élelmiszer-ellátás garantálására kell koncentrálni. Svenja Schulze környezetvédelmi miniszter pedig úgy véli, ambiciózusabb klímacélokat kell megfogalmazni. „A klímavédelem és a green deal a soros elnökség prioritásai közé tartozik" – jelentette ki a szociáldemokrata politikus. (Az Európai Unió klímacsomagja, az Európai Zöld Megállapodás felvázolja, hogyan válhat az EU 2050-ig klímasemlegessé fellendülő gazdaság és javuló életminőség mellett.) S akkor még nem is szóltunk az EU-t érintő külpolitikai kihívásokról, az Egyesült Államok és az EU egyre fagyosabb viszonyáról. Épp a német elnökségre esik majd a novemberi amerikai elnökválasztás. Szintén a következő hónapok nagy kérdése, lesz-e bármiféle megállapodás az Unióból távozó Nagy-Britannia és az EU között vagy sem. A német program 24 oldalas, érthető módon sok szó esik benne a járvány elleni küzdelemről, továbbá a Brexitről, a Kínával való kapcsolatokról és az európai menekültpolitika reformjáról.

FOTÓ: AFP/DPA/JOHN MACDOUGALL

MESTER ÉS TANÍTVÁNY Európa szerencséje, hogy Merkel és Von der Leyen között kiváló az együttműködés

> Von der Leyen máig nem tudott teljesen elszakadni a német belpolitikától

Berlinre tehát egy sor probléma megoldása vár. Szakértők szerint bár már-már lehetetlen ennyi kérdésben egyezséget elérni a tagállamok között, mégis igen szerencsés, hogy épp Németország lesz a soros elnök ebben a zivataros időszakban, hiszen ha Angela Merkel kormányának nem sikerül megoldania a gondokat, akkor tényleg senkinek. Azért is egyedi lehetőség ez, mert olajozottan működhet az együttműködés Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke és a német kancellár között. Előbbi 14 évig szolgált miniszterként Merkel valamely kormányában. Von der Leyen máig nem tudott teljesen elszakadni a német belpolitikától, rendszeresen érdeklődik az iránt, milyen témák kerültek szóba az uniópártok, a CDU és a CSU szokásos szerdai sajtóreggelijein. „Hiányzik a berlini hangulat" – ismerte el a Spiegelnek. A bizottsági elnök és a kancellár ma is naponta egyeztet egymással, ha máshogy nem, SMS-ben.

Amint a Spiegel fogalmaz, ketten sokáig kereszténydemokrata álompárnak számítottak, 2010-ben vált viszonyuk hűvösebbé, Von der Leyen csalódottan vette tudomásul, hogy nem őt jelölték német szövetségi elnöknek. Merkel viszont később azért neheztelt tanítványára, mert ő sem tudta megoldani a német hadsereg, a Bundeswehr zavaros ügyeit. Most azonban végérvényesen fátylat boríthatnak a múltra, hiszen Európa jövője múlik együttműködésükön.

Merkel döntéseire már eddig is rányomta a bélyegét Von der Leyen jelenléte. A német kancellár és Emmanuel Macron francia elnök 500 milliárd eurót kíván fordítani hozzájárulás formájában a járvány után Európa újjáépítésére, az összeg jelentős részét Berlin állja. Feltételezések szerint Berlin aligha vállalt volna ilyen terhet, amenynyiben még Jean-Claude Juncker töltené be a bizottsági elnöki tisztséget. Von der Leyen is úgy vélte, ilyen lépéshez elengedhetetlen a bizalom. „Nagyra becsüljük egymást. Nem mindig vagyunk azonos véleményen, de 100 százalékig hagyatkozhatunk a másikra" – összegezett a Bizottság elnöke.

BIZALOM HÍJÁN

JEAN-CLAUDE JUNCKER
Vélekedések szerint ha még ő lenne a bizottsági elnök, Merkel sem lett volna hajlandó az 500 milliárdos csomagra

Angela Davist utolérte a történelem

MOZGALOM Ismét számít, mit gondol a világról Angela Davis. A 76 esztendős polgárjogi aktivista és feminista történész neve jórészt feledésbe merült, pedig a 70-es évek elején világszerte ismerték, afrofrizurája divatot teremtett, az egykori szocialista táborban is kampányt szerveztek a kiszabadítása érdekében. A bíróság végül felmentette, mert nem bizonyosodott be, hogy az általa vásárolt pisztolyt a tudtával használták egy négy emberéletet követelő bírósági támadásban. Azóta tucatnyi könyvet írt és afroamerikai történelmet tanít a kaliforniai Berkeley Egyetemen.

Az egykori kommunista párttag nézetei sokáig radikálisnak számítottak, hiszen a börtönök reformját, a rendőrségek költségvetésének csökkentését, a bírósági óvadékok újraszabályozását sürgette egy olyan korban, amelyben a problémákat éppen a törvények szigorításával akarták megoldani. Aktuálpolitikai ügyekben ő sem kereste a nyilvánosságot, az elmúlt hetek amerikai eseményei kapcsán azonban hirtelen relevánssá vált a véleménye. A brit Guardiannek adott interjújában kissé csodálkozva jegyzi meg, hogy újra kedvet kapott a küzdelemhez.

FOTÓ: AFP/DPA/ALEX EDELMAN

KEDVET KAPOTT A KÜZDELEMHEZ Angela Davis Trump nevét ki sem hajlandó ejteni a száján

Azt is gondolja, az új keletű, országos mozgalom egyik előzménye éppen a korábbi évtizedek munkája: a Fekete Párducok egykori mozgalmának közösségszervező, oktató és a szegényeket élelmiszerrel segítő tevékenysége. Bár fiatalon nem határolódott el a tiltakozás erőszakos formáitól, most azt gondolja, a minneapolisi rendőrgyilkosság felgyújtása vagy a rabszolga-kereskedő Edward Colston angliai szobrának ledöntése nem a végső válasz, mert az ilyen akciók nem oldják meg a problémákat. Davis, aki az alabamai Birmighamben született, és személyesen ismerte a Ku-Klux-Klan által 1963-ban felgyújtott ottani templomban meghalt négy kislány némelyikét, most azt mondja, örül, hogy már halott barátai helyett is láthatja a mai történéseket. A szervezkedés, a világméretű tiltakozás nélkül könnyen ő is életfogytiglani ítéletet kaphatott volna, ezért élete végéig folytatni fogja a szervező- és felvilágosító munkát. Trump nevét ki sem hajlandó ejteni, de a Demokrata Párt vezetőivel sincs kibékülve, mert ők szerinte, bár gesztusaikkal szeretnének a történelem jó oldalára kerülni, nem hajlandók valóban tenni is ezért. HORVÁTH GÁBOR

Különleges fosztogatás

BONTA MIKLÓS

Nehéz ma már felfejteni, miért is nevezték el különleges gazdasági övezetnek az a területet, amely pusztán a települési önkormányzatok ötmilliárd forint feletti értékű, újabb állami kifosztásának helyszínéül szolgál. Azon viszont már nem is érdemes töprengeni, hogy az Országgyűlés keddi ülésén elfogadott törvény benyújtója miért éppen Semjén Zsolt volt, akit (plagizált) teológiai és szociológiai végzettsége révén eddig csupán a nemzetpolitikáért, az egyházügyekért és a nemzetiségekért felelős örökös tárca nélküli miniszterelnök-helyettesként és helikopteres rénszarvasvadászként tartottak nyilván. A gazdasághoz eddig csak annyi köze volt, hogy annak ügyes haszonélvezőjeként ismert.

Rossz nyelvek szerint valószínűleg azért esett rá főnökének, Orbán Viktor kormányfőnek a választása, mert híre ment, hogy feltehetően alvászavarban szenved, így nagy gyakorlatra tett szert különböző törvényjavaslatoknak az éj leple alatti benyújtásában. Ezekben csak egy a közös: valamennyi a jogfosztásról szól, legyen az a korlátlan nemzetbiztonsági megfigyelés, 20 ezer közalkalmazott státusának megszüntetése, vagy mint most, a nagyberuházásoknak területet adó települési önkormányzatok felügyeleti és helyi adóztatási jogkörének megszüntetése.

Sőt a kezdeményezés révén még további szankcióikat is az érintett helyhatóságok nyakába varrt a polihisztori képességekkel megáldott kereszténydemokrata pártelnök. Minden feladat- és hatáskörüket – az anyakönyvvezetés kivételével – elvonják tőlük, hogy az eddig jobbára csak látszattevékenységet folytató megyei önkormányzatoknak adják.

Puszta véletlen lehet, de ezekben – mind a 19 megyében – a Fidesz a tavaly őszi választásokon kizárólagos hatalmat kapott. E megyeházák tulajdonképpen a kisvárosok és a községek képviseletei, ahová a megyei jogú városok választói nem is küldenek képviselőket. A megyei önkormányzatok kibővült, „különleges" funkciója, hogy a jövőben ők döntenek majd arról, a térség többi települése között hogyan osztják szét az einstandolt adóbevételeket. Ha a megyei önkormányzat végképp ki akar tolni a beruházásnak helyt adóval, akkor velük szedeti be a sarcot, amit azonnal tovább is kell utalniuk.

Mivel a kormányzat a valódi célját, a mindent esztelenül központosító állam eszméjének megvalósítását a törvényjavaslat indoklásában aligha vallhatta be, így egy fűrészporízű töltelékszöveggel helyettesítette. Eszerint „előmozdítják munkahelyteremtő és -megtartó, a nemzetgazdasági szempontból jelentős beruházások gyors megvalósítását speciális szabályozási környezet kialakításával, továbbá biztosítják a gazdasági térség vonzóvá tételét". A törekvés nagyjából úgy fest, mint amikor a tolvaj azt kívánja bemesélni a károsultnak, hogy a kisemmizése a saját érdekében történt. De nem kétséges, hogy ez még csak a kezdet. Az övezet polip módjára terjeszkedhet majd, amíg a megyehatárt el nem éri, s gyöngyszerűen fel nem fűzi rabláncára a helyi települések adóbevételeit. Akkor ki is táblázhatják: „X. megye – Különleges gazdasági övezet."

JEGYZET

Horváth Gábor

Új élet

Van élet az EU-n kívül, hát persze, bár elég ijesztő. Még az Egyesült Királyságnak is, pedig az Nyugaton van, sziget, ráadásul nagyobb és gazdagabb némely közép-európai országoknál. A nemzeti szuverenitás visszavétele azonban még ott is nehezebb, mint a lakosság átverése egy népszavazási kampányban, mert ellentét van a hazafias szólamok és a gazdasági érdekek között. A britek a távozás mellett döntöttek, aminek árát utólag szeretnék lealkudni. Az EU 27 másik tagja azt akarta, hogy maradjanak, akadt miniszterelnök, aki ezt újsághirdetésben hozta a tudomásukra. De ha nem, hát nem, ezzel viszont csapattagból vetélytárssá váltak.

A brüsszeli érv szerint ugyanazt a tortát nem tudod egyszerre megenni és bedugni a fridzsiderbe. A felek most még kitolhatnák az év végi határidőt, de ezt London elveti. A jövendőbeli kapcsolatrendszerről még ősszel meg kellene állapodni, hogy a parlamentek időben ratifikálhassák az egyezséget, amire egyelőre kevés az esély. Boris Johnson kormányának rengeteget ártott a koronavírus-járvány durva félrekezelése és az elképesztő gazdasági visszaesés, nincs abban a helyzetben, hogy látványos engedményeket tegyen. Abban a helyzetben sincs, hogy megállapodás nélkül maradjon, mert az Egyesült Államok, bárki az elnöke, kíméletlenül ki fogja használni a gyengeségét. Vagyis a fene nagy szuverenitásban a britek választhatnak, kinek a feltételeihez szeretnének alkalmazkodni.

A vége alighanem az lesz, hogy Berlin és Párizs enged valamennyit a halászati jogok ügyében, cserébe London beleegyezik, hogy nem lazítja a munkajogi és környezetvédelmi szabályokat. A megállapodás csak az utolsó utáni pillanatban, az év végén vagy már a jövő év elején, hosszú vajúdás után, fájdalmak közepette fog megszületni. És majd csak azt követi annak felismerése, milyen is az új élet.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

A SPÁJZBAN

MARKOTAY CSABA

Új rend

Kilencvenhét nap, kilencvenkilenc, esetleg száz. Ennyi ideig tart(ott) a koronavírus miatt március 11-én kihirdetett veszélyhelyzet és az ezzel járó rendkívüli jogrend. A megszűnés pontos időpontja attól függ, mikor hirdetik ki a vonatkozó törvényeket, ami, ismerve az utóbbi hónapok gyakorlatát, jó eséllyel a héten valamelyik késő estére vagy éjszakára esik majd. A technikai rész egyszerű, bár kissé abszurd: a kormány egyik képviselője, azaz a Fidesz (ha a mérhetetlen támogatottságú kísérő pártot, a KDNP-t most nem számítjuk) javaslatot nyújtott be arról, hogy a parlamenti többség (a Fidesz) hívja fel a kormányt (a Fideszt) arra, hogy a veszélyhelyzetet szüntesse meg.

A lényeg mégis a részletekben van. Abban, hogy a kormány bő három hónapig azt tehetett, amit akart (nem mintha a parlamenti kétharmad birtokában ne tehetné meg ezt bármikor); akármilyen törvénytől eltérhetett, vagy az alkalmazását felfüggeszthette, ha meg tudta indokolni, hogy arra a járvány elleni védekezés érdekében van szükség. Indok mindig akadt, a vírusveszély jó álcának bizonyult a hatalom további koncentrálásához.

> A felhatalmazási törvény lekeverésével nem a régi rend tér vissza, hanem a hatalom új arcát bámulhatjuk

Egy sor intézkedést köszönhetünk a veszélyhelyzetnek, noha ezek egy részének semmi köze a vírushoz. Kivéreztetik az önkormányzatokat, elveszik tőlük a gépjárműadót, az ingyenes parkolás időszaka változatlanul tart, és úgy jelölnek ki különleges gazdasági övezeteket, hogy ezek haszna a fideszes megyei önkormányzatokhoz csorog. Most mondhatják Orbánék, hogy nem egy hatalomvágytól hajtott autoriter rendszer épül, hiszen vége a rendeleti kormányzásnak. Ám a felhatalmazási törvény lekeverésével nem a régi rend tér vissza, hanem a hatalom új arcát bámulhatjuk. Velünk maradnak ebben az új világban a kórházparancsnokok, lesznek iskolaőrök, NER-közelbe terelik a sokmilliárdos szemétszállítási bizniszt. A sor hosszan folytatható.

Az ideiglenes jogrend egyes „szüleményei" tovább élnek, itt lesznek velünk az új rendben. Ahogy annak idején az „ideiglenesen" hazánkban állomásozó szovjet csapatok is jó ideig a nyakunkon maradtak.

Tulsa, Oklahoma

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Amikor Dick Rowland tizenkilenc éves cipőpucoló beszállt a felvonóba, nem érezte, hogy a tűzzel játszik. Pár pillanat múlva a liftes kisasszony, Sarah Page sikoltozni kezdett, a fiatalember pedig elrohant. Hogy mi történt igazából, szemtanúk híján csak ők ketten tudhatták. Ám Oklahoma, a Texasszal szomszédos egykori rabszolgatartó állam puskaporos hordó: a szerencsétlen találkozás, akár a szikra, lángba borította Tulsa városát 1921-ben.

A fiú ugyanis fekete volt, a lány fehér. A helyi újság, a Tribune uszítással felérő tudósítást közölt az esetről. Rowlandet őrizetbe vették. Felfegyverzett fehérek gyülekeztek a rendőrség előtt, és követelték, hogy adják ki nekik a gyanúsítottat, majd ők „igazságot szolgáltatnak". A környék feketéi, köztük több első világháborús veterán, nem akarták eltűrni a lincselést, és tisztességes eljárást sürgetve maguk is odasiettek az épülethez.

> Évtizedekig „faji zavargásokról" beszéltek, csak újabban kezdték nevén nevezni a tulsai mészárlást

A két tábor összeverekedett, lövések dördültek, holtak maradtak az utcakövön. Futótűzként terjedt a hír „a négerek lázadásáról". Hatalmas fehér tömeg verődött össze. A serifftől fegyvert kaptak, mellé hivatalos felhatalmazást „a rend helyreállítására". Tombolva indultak a feketék lakta városrészbe. Greenwood nem nyomornegyed volt, hanem virágzó, jómódú közösség otthona. Párját ritkította az Egyesült Államokban; úgy becézték, Black Wall Street.

Elszabadult a pokol. A csőcselék agyba-főbe verte az útjába kerülő feketéket. Kifosztották a boltjaikat, gyújtogattak. Lakóházak, iskolák, templomok égtek, a kórház és a könyvtár is a lángok martaléka lett, mert a tűzoltókat elkergették. Mindez alig huszonnégy óra leforgása alatt zajlott; mire a kormányzó rendkívüli állapotot hirdetett, már vége volt. A kivezényelt Nemzeti Gárdának annyi dolga maradt, hogy összefogdossa a földön futóvá vált, sebesült feketéket. Sok ezer embert hevenyészett fogolytáborokba zártak, hetekre.

A hatóságok sokáig hazudtak, hogy eltussolják a történteket. 36 ember halálát ismerték el, manapság háromszáz körülire teszik az áldozatok tényleges számát. 1256 épület égett ki. Soha a vérengzés egyetlen felelősét sem állították bíróság elé, a túlélők nem kaptak kártérítést. Évtizedekig „faji zavargásokról" beszéltek, csak újabban kezdték nevén nevezni a tulsai mészárlást. Hogy a rasszista pogrom kötelező tananyag legyen Oklahoma középiskoláiban, még legutóbb is leszavazta az állam szenátusa.

Pedig sokan vannak, akikre ráférne a történelemóra. Azok például, akik most hétvégén konföderációs zászlóval készülnek felvonulni Tulsában. Donald Trump mozgósítja rajongóinak seregét a rossz emlékű helyszínre, kampánynyitó erődemonstrációjához. A félmilliós város afroamerikai közösségét, ahogy országszerte, aránytalanul sújtja a járvány és a munkanélküliség. Ők biztosan nem felejtették el azt sem, mi történt kilencvenkilenc éve.

George Floyd erőszakos halála után kísért a múlt. Az elnöknek tudnia kell, hogy robbanásveszélyes a helyzet, mégsem mutat több önmérsékletet, érzékenységet vagy bölcsességet, mint a suhanc a liftben. Isten óvja Amerikát.

Magyarország euróéretlensége

DOBOZI ISTVÁN
a Világbank volt vezető közgazdásza

Két évtizeddel ezelőtt vezették be az eurót, az Európai Unió közös valutáját. Brüsszelben a béke, a szolidaritás, a gazdasági prosperitás és a tagországok közötti konvergencia fő eszközeként és előmozdítójaként harangozták be az új valutát. A következők voltak a közös valutától remélt konkrét előnyök: 1. az európai identitás és összetartás politikai jelképe, 2. a nemzeti valuták átváltási költségének megtakarítása, 3. a valutaárfolyam-kockázat megszűnése, és 4. az egymás közötti kereskedelem ösztönzése. Milyen az eredménymérlege a 19 uniós tagországban használt egységes fizetőeszköznek?

Ahogy Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság volt elnöke mondta: „Legtöbbünk számára európainak lenni az eurót jelenti." Ez talán a legnyilvánvalóbb szimbolikus haszon. Az európai politikai integráció gyorsítása céljából azonban egy koraérett fizetőeszköz vált az EU egységes valutájává, amelyet születésétől fogva súlyos konstrukciós hibák jellemeznek. Az eurózónán belül akkor vezettek be egy merev árfolyamrendszert, amikor a világ többi része a rugalmas, lebegő árfolyamok felé mozdult el. A valutaunió azonban így sem szabadult meg az árfolyamkockázattól, mivel az a tagországok eltérő fejlettsége és makroökonómiai körülményei következtében burkolt formában – az euró „nemzeti" reálárfolyamainak mozgásában – fennmaradt. Az euró egyik alapvető rendszerhibája

Magyarországot nem lehet kirekeszteni a valutaunióból, ha valóban készek és érettek leszünk a csatlakozásra. Az igazi vita csupán arról folyhat, hogy ma, holnap vagy holnapután csatlakozzunk-e

FOTÓ: CERI BREEZE

a nagyfokú kereskedelmi mérleg-aránytalanságokat automatikusan korrigáló árfolyam-mechanizmus hiánya. A fiskális integráció és transzferek hiányában ez egyenesen vezetett a déli periferikus országok súlyos adósságválságához, Görögországtól Olaszországig. Az euró rendszeréből hiányzik a válságok kezeléséhez szükséges árfolyam- és fiskális rugalmasság.

Az euró nem váltotta be a reményeket a gazdasági növekedés gyorsítását és a tagországok közötti fejlettségi konvergenciát illetően sem. Ellenkezőleg: sok tagország számára az euróéra – különösen a 2008-as globális pénzügyi válság utáni évtizedben – lassulást, egyes esetekben stagnálást és visszaesést hozott. Az övezet összevont GDP-jének 1,5 százalékos átlagos évi emelkedése nemcsak az euró előtti időszakhoz képest alacsony, de az övezeten kívüli uniós tagországokhoz és az olyan fontos versenytársakhoz viszonyítva is, mint Kína és Amerika. Különösen kiábrándító volt a 2008-as globális pénzügyi válság utáni 0,8 százalékos GDP-tempó, ami csupán karnyújtásnyira van a gazdasági veszteglésétől. Az Európai Központi Bank utóbbi években követett vaskos mennyiségi lazítási programja nélkül a zóna gazdasága elhúzódó recesszióba süllyedt volna.

Az elmúlt két évtizedben a valutaklub nem növelte az egymás közötti kereskedelem súlyát, miközben a várttal ellentétben jövedelemátcsoportosítást idézett elő a tagországok között. Fő haszonélvezőként Németország és Hollandia az eurótérség olyan gyengébb partnerei rovására húzott nagy gazdasági előnyöket, mint Olaszország, Görögország, Spanyolország, Portugália és Ciprus. Az euró bevezetésekor Németország egy főre eső GDP-je csupán hat százalékkal volt magasabb Olaszországénál, ám húsz évvel később a különbség már egyharmadra nőtt. Görögország esetében pedig a kezdeti másfélszeres fejlettségi szakadék a duplájára emelkedett Németországgal szemben. Toronymagas exporttöbbletével különösen Németország hárította át az alkalmazkodás terheit a krónikusan kereskedelmi deficites déli klubtársakra. Németország sikeresen exportálta munkanélküliségét, amely tavaly csupán három százalék körül volt Görögország 17, Spanyolország 14 és Olaszország 10 százalékával szemben. Mostani félkész állapotában az euró – fiskális unió és más valutauniós intézmények hiányában – erősen differenciáló hatású: az eredendően versenyképes, merkantilista beütésű, a bérfegyelmet betartó tagállamoknak kedvez, az európeriféria számára viszont alkalmazkodási kényszerzubbonyt, adósságcsapdát és erőforrás-elszívást jelent.

Magyarországnak az euróövezethez való csatlakozása már hosszú ideje szenvedélyes viták tárgya. Ezek a viták igen gyakran aktuálpolitikai slágertémává süllyesztik a magyar euróbevezetés és az azzal kapcsolatos céldátum kérdését. Egyesek fölöttébb fetisizálják a valutauniónak a magyar gazdaság felzárkózásában és a „mag-Európához" való csatlakozásában játszott szerepét. Ugyanakkor nem fordítanak kellő figyelmet az euró felkészületlen bevezetésének jelentős gazdasági kockázataira. Pedig ezekre szép számmal vannak negatív országpéldák a működő valutaunióban, Görögországon kívül is.

A magyar gazdaság euróéretlenségével kapcsolatos kérdőjelek – különösen a termelékenységet jóval meghaladó, „felzárkóztató" bérnövekedés veszélye – miatt az euróra való áttérést követően fennáll a kockázata a „magyar" euró exportfékező felértékelődésének. Ahogy az például Szlovéniában történt az euró 2007-es bevezetése után, gazdasági károkat okozva az országnak. Szlovákia későbbi csatlakozása már sikeresebb volt, de a „szlovák" euró is felértékelődött a 2009-es belépés óta, tehát északi szomszédunk export- és általános gazdasági teljesítménye az euró nélkül valószínűleg még jobb lett volna.

Bár hiba lenne túlértékelni az árfolyamhatást, érdemes megjegyezni, hogy az elmúlt évtizedben a nemzeti valutával bíró Lengyelország gazdasági teljesítménye felülmúlta Szlovákiáét. Az eurós tagság kapcsán nálunk gyakran hivatkoznak Szlovákiára mint „bezzegországra", azt sugallva, hogy az euró számottevően hozzájárult az ország viszonylagos gazdasági sikereihez, amelyekben nem az euró, hanem két másik tényező játszott fontos szerepet. Az egyik az egy főre eső nettó külföldi működő beruházások kiugróan magas szintje, amellyel Szlovákia jócskán megelőzte hazánkat is. A másik a történelmileg fegyelmezett, rendkívül alacsony államadóssági rátát (2008-ban 27 százalék!) eredményező pénzpolitika örökségéből ered, amely az utóbbi évtizedben meglehetősen expanzív, gazdaságélénkítő fiskális politikának nyitott teret.

Magyarország számára ma a valódi dilemma nem az, hogy belépjen-e az eurózónába vagy sem, hanem az, hogy mikor. Én az elhamarkodott, politikai nyomással kikényszerített, vaskos gazdasági kockázattal járó belépés ellen vagyok. Sok a politikai riogatás a többsebességes Európával kapcsolatban, bár az utóbbi időben mintha alábbhagyott volna az „aki kimarad, az lemarad" tábor lendülete. Magyarországot nem lehet kirekeszteni a valutaunióból, ha valóban készek és érettek leszünk a csatlakozásra. Az igazi vita csupán arról folyhat, hogy ma, holnap vagy holnapután csatlakozzunk-e.

A valutaunió jelenlegi tökéletlenségével szükségszerűen együtt járó, jelentős gazdasági rizikók miatt nem tartom hazánk érdekének az euróövezet előszobájába, az európai árfolyam-mechanizmusba (ERM II) való sürgős bejutást. Tény, hogy hazánk még mindig nem tesz eleget az eurótagság több kritériumának. Az Európai Bizottság legújabb, napokban közzétett konvergenciajelentése egyértelműen kimondja, hogy Magyarország nem teljesíti az euróbevezetés több feltételét (ár- és árfolyam-stabilitás). Ráadásul a numerikus konvergenciakritériumoknak való megfelelés csupán szükséges, de nem elégséges feltétele az eurótagságnak. Magyarországnak még a „fenntartható konvergenciafolyamatról" is tanúbizonyságot kell tennie stabilitásorientált gazdaságpolitikával és mélyebb szerkezeti reformokkal, ahogy a bizottsági jelentés hangsúlyozza. Ráadásul a hazai jog nem felel meg a jegybanki függetlenségre és monetáris finanszírozás tilalmára vonatkozó elvárásoknak sem.

Ilyen háttérrel szükség van-e a gyakran követelt, közeli csatlakozási céldátum kitűzésére? Szerintem nincs. Az előző kormányok által elhamarkodott módon, meggondolatlanul kitűzött összes eddigi céldátum durván irreálisnak bizonyult. (Például az első Orbán-kormány 2001-ben 2007. január 1-es euróbevezetést tűzött ki célnak.) Egy hosszabb távra szóló, reális csatlakozási stratégia kidolgozására azonban szükség van, annál is inkább, mert az EU-csatlakozási szerződésben vállalt nemzetközi jogi kötelezettségünk az euróövezetbe való belépés.

SZERINTEM

Rémhír

Korózs Lajos MSZP-képviselő videójával akaratlanul nagy szívességet tett Orbánéknak. Nem győződött meg arról, hogy a magát mentőápolónak valló hölgy valóban az-e, így viszont már arról, hogy a kórházakból kipaterolt, magatehetetlen betegek közül sokan meghaltak, kevés szó esik. Az Emmi rémhírterjesztés miatt feljelentést tett, de mi történt a hazavitt betegekkel? Emlékszünk a járvány kezdetekori fejetlenségre. Kell-e teszt vagy nem, szükséges-e a maszk, vagy nem, és arra is, hogy 40 ezer kórházi ágyat tettek szabaddá, több mint tízezer magatehetetlen beteget hazavittek, amikor sokuknak sem az orvosi ellátása, sem a gondozása nem volt biztosítva, és több tízezer ágy állítólag egyébként is üres volt. Most Korózs képviselő videója a lényegről terelte el a figyelmet: ténylegesen hányan haltak meg teljesen indokolatlanul, mert a kórházakban megkaphatták volna azokat a kezeléseket, amelyek meghosszabbították volna az életüket. Erről szerezzen Korózs Lajos, mint az Országgyűlés népjóléti bizottságának elnöke adatokat, és tárja elénk!

MOLNÁR ISTVÁN

Idősáv

Sokan berzenkednek a 65 év felettieknek fenntartott, 9-12-ig érvényes idősáv kizárólagossága miatt, hogy akkor csak ők mehetnek az élelmiszerboltokba, patikákba, drogériákba. Van, aki sunyi politikai játszmát sejt emögött, sokan pedig ezzel magyarázzák a kiskereskedelmi forgalom csökkenését. A dolog pedig nagyon is logikus. Ezekre a helyekre a 65 év felettieknek gyakran el kell menniük, és nem mindegy, hogy kikkel vannak egy légtérben. Olyanokkal, mint a B-közép lelkes szurkolói, akik fittyet hánynak minden előírásra, a maszkviselésre, a távolságtartásra, és vidáman fertőzik egymást és mindenkit, akivel csak találkoznak. Vagy olyanokkal, akik vigyáznak magukra, mert tudják, hogy a veszélyeztetett körbe tartoznak. Kivételek persze mindig akadnak, olyanok például, akik hanyagul viselik a maszkot, de abban egyetérthetünk, hogy jó dolog, hogy csökkentjük a fertőződés valószínűségét, így a fertőzését is.

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

Gyűjtsünk!

Ha a kormánynak egy sokmilliárdos szuper gyorsasági motorkerékpár-pálya megépítése fontosabb az egyik legnagyobb történelmi szimbólumként is ismert Lánchíd felújításánál, akkor a néphez kell fordulni, hogy adja össze a hiányzó pénzt. Egy ilyen gyűjtési akció mindennél jobb „nemzeti konzultáció" lenne. Beszédes lehet, az amikor az otthonkás Mari néni 500 forintjától a jól szituált vállalkozó milliójáig gyűlik a pénz. És ha összejön, az mutatja az összefogás erejét nemcsak budapestieknek, hanem vidéki honfitársainknak is! Adjunk hatékony választ a NER és Orbán felesleges, költséges és hamis kampányára!

MIKULÁS FERENC

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk: **olvasoilevel@nepszava.hu**

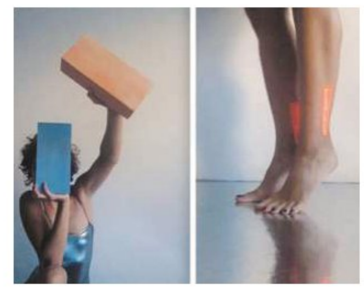
Újra nyitva a Széchényi könyvtár

A járványügyi szabályok szigorú betartása mellett újranyitott az Országos Széchényi Könyvtár. 50 főben korlátozzák az egyszerre fogadott olvasóik számát. Előzetesen kell e-mailben helyet foglalni az inform@oszk.hu, a Könyvtártudományi Szakkönyvtárnál pedig a kszk@oszk.hu címen. NÉPSZAVA

Zenei albumot ad ki a dalai láma

Tizenegy számból álló albumot ad ki a dalai láma Inner World címen. A Nobel-békedíjas Tendzin Gyaco lemezén Anoushka Shankar szitárművész is közreműködik. FIDELIO

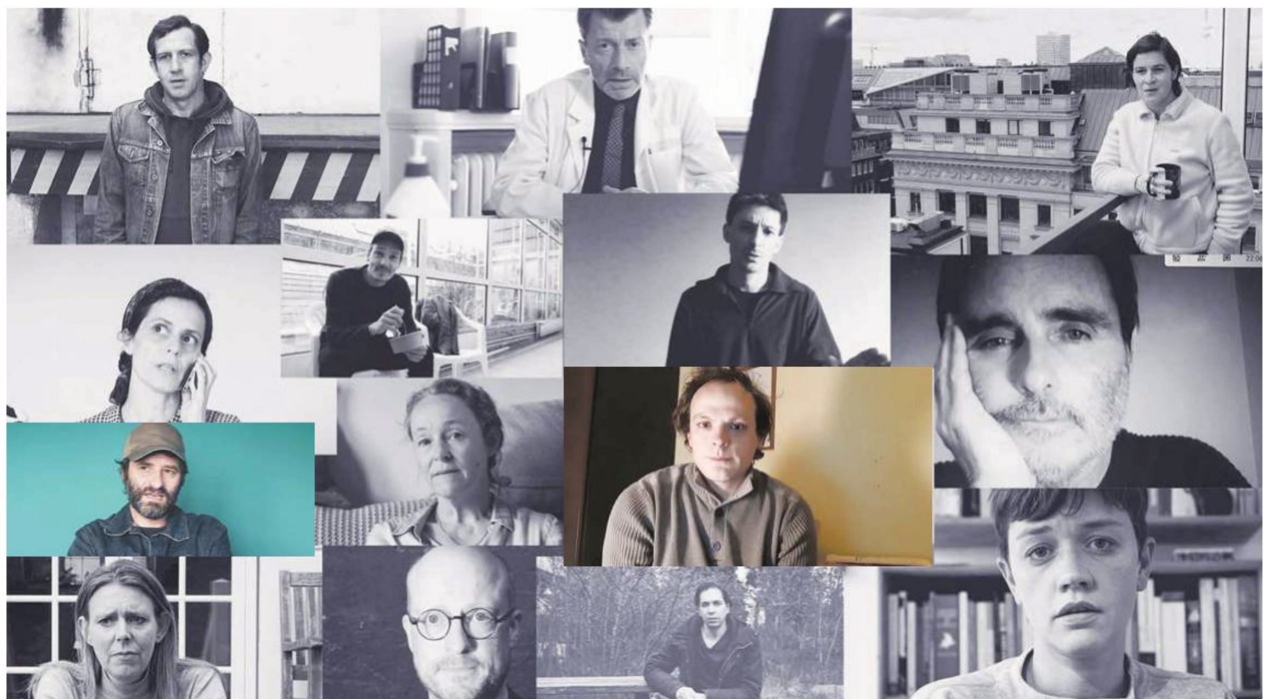
Kis Judité az ösztöndíj

Két éve működik együtt az ACAX és a Leopold Bloom Művészeti Alapítvány, az idei közös díjpályázatukat, a három hónapos New York-i residencyt Kis Judit nyerte. A zsűri szerint Kis Judit vágya a „sebezhetőség megragadására” nagyon találó ebben az időszakban. ARTPORTAL

Elmaradt utolsó ölelés

SZÍNHÁZ Európai teátrumok reflektáltak a járvány okozta helyzetre. A budapesti Katona József Színház is részt vett a Történetek Európából: krízis és reflexiók című projektben.

BALOGH GYULA, CSEPREGI EVELYN

FORRÁS: MITOS21

Senki nem tudja, mivel állunk szemben, nem látjuk, mi lesz holnap. Kénytelen mindenki szembesülni azzal, hogy belehalhat abba, amit csinál – hangzik el a Katona József Színház videójában, amit a Történetek Európából: krízis és reflexiók című nemzetközi projektre készített. A stockholmi Királyi Színház, a Dramaten szólított meg európai színházakat, elsősorban a Mitos21 nemzetközi színházi hálózat tagjait, hogy készítsenek kisfilmeket, amelyekben a koronavírus-járvány „láthatatlan hőseivel” (kórházi ápolókkal, orvosokkal, kereskedelmi dolgozókkal, takarítókkal, sofőrökkel) készült interjúk alapján igyekeznek feltérképezni a járvány sokak számára ismeretlen, mégis nagyon drámai aspektusait. A Katona József Színház Török Tamara által szerkesztett és Máté Gábor által rendezett videójában egy fiatal magyar orvostanhallgató történetét ismerjük meg, aki önkéntesnek állt a járvány idején. A Katona művésze, Vizi Dávid tolmácsolja a sokszor igencsak drámai és erős mondatokat tartalmazó szöveget. A fiatalember már a hivatása miatt is segíteni akar, csakhogy döntésekre kényszerül. El kell költöznie a barátnőjétől, beleszeret az új lakótársába, összeomlik a magánélete. Ami pedig a hivatást illeti, abban is elbizonytalanodik, arról is beszél, nem biztos, hogy folytatja az orvosit. Nem érti például, hogy miért kellett harminchatezer ágyat kiüríteni Magyarországon, hiszen a közzétett adatok ezt kevésbé indokolták. Közelről látta ennek a következményeit. Az orvosokról pedig azt mondja: nem katonák, akik parancsot hajtanak végre, hanem gondolkodó lények, akik tudni akarják, hogy mi történik velük. A fiatalember Skype-on jelentkezett be, lehet, hogy épp a pszichológusának küldte a felvételt, és mielőtt kikapcsolta a monitort, annyit jegyzett meg: egyszer vége lesz, és tisztázni kell magamban a dolgokat.

ÉGETŐ KÉRDÉSEK, MORÁLIS DILEMMÁK

Milyen alapélményeinken változtatott az elmúlt hónapokban átélt krízishelyzet? Hogyan folytatható az élet a továbbiakban?

A projektben további nyolc európai színház tizenhat videója szerepel (közülük néhány a későbbiekben lesz elérhető), amelyeken egyéni sorsok és döntések sora elevenedik meg előttünk. Milyen alapélményeinken változtatott az elmúlt hónapokban átélt krízishelyzet? Hogyan folytatható az élet a továbbiakban? Égető kérdéseket, morális dilemmákat, bizonytalanságot, dühöt, elkeseredettséget, beletörődést, felszabadulást egyaránt kiolvashatunk az egyes történetekből. A Berliner Ensemble, a stockholmi Dramaten, a koppenhágai Det Kongelige Teater, a barcelonai Teatre Lliure, a torinói Teatro Stabile és a hamburgi Thalia Színház (hozzájuk csatlakozik majd a londoni National Theatre, illetve az osztrák Burgtheater, utóbbiban Láng Annamária egy Bécsben dolgozó magyar takarító gondolatait viszi színre) monológjai más-más oldalról közelítenek, és szokatlan, váratlan témákra is felhívják a figyelmünket.

INFÓ

Történetek Európából: krízis és reflexiók. Résztvevők a Mitos21 tagjai, közöttük a budapesti Katona József Színház. Elérhető a www.dramaten.se weboldalról

Látjuk a taxisofőrt, aki az önkéntes karantén miatt kiürült utcákból és terekből áradó nyugalmat méltatja, az újranyitással járó elkerülhetetlen változások miatt aggódó óvodavezetőt, a rendőrt, akinek azzal kell szembenéznie, a szabálykövetés még egy krízishelyzetben sem magától értetődő, és a fiatalt, aki nagymamája elvesztésekor éppen azt érzi, nem kellene mindig a hatóságok szavára hallgatni. Megismerhetjük egészségügyi dolgozók legőszintébb kételyeit, többek közt, hogy hogyan lehet segíteni, majd a munkaidő végével letenni a munkát, kell-e várni a koronavírusteszre, ha a halasztott kezeléssel csökkenhet a gyógyulás esélye, és miként lehet, lehet-e dönteni két emberi élet között.

A rövidfilmek számot adnak a fogalmaink átalakulásáról is: mit jelent a szabad idő, amely a munkahely elvesztésével felszabadul? Hogyan változik az életbiztosítás jelentősége, ha úgy hisszük, a halál egy lépéssel közelebb jön? Lehet, hogy az utolsó ölelés és a végső búcsú hiánya, annak elfogadása egyéni és társadalmi érzékenységünk alapjait kérdőjelezi meg? Noha a személyes történeteket színészek jelenítik meg, erejük mégis a falak lebontásában rejlik, nincs távolság a mindennapjaink és a színészi játék között. Nézzük a felvételeket, és a végszavak sokáig visszhangzanak bennünk: semmi sem lesz olyan, mint korábban volt.

Csúszik a teljes filmes díjszezon

COVID Megtartják a 2021-es Oscar-gálát, csak épp nem február 28-án, hanem április 25-én – adta hírül az Amerikai Filmművészeti és Filmtudományi Akadémia döntését a Variety című szaklap. Az amerikai Trade magazin volt az, mely korábban filmipari informátoraira hivatkozva megszellőztette, hogy a szervezők a halasztásban gondolkodnak a kilencvenharmadik díjkiosztó esetében, mely az új dátummal a legkésőbb megtartott gála lesz a díj történetében.

David Rubin, a filmakadémia elnöke szerint erre azért van szükség, mert a koronavírus miatti korlátozások számos film bemutatóját, illetve a készülő művek befejezését megakadályozták. Ahogy fogalmazott, fontos, hogy a filmek szembesítsenek, inspiráljanak és szórakoztassanak, még a legsötétebb időkben is – ez pedig most sem lesz másképp. A szervezet ennek érdekében hosszabbította meg nemrég a nevezhető filmek megjelenési dátumára vonatkozó szabályokat is, e szerint a jövő évi díjátadóra olyan filmeket nevezhetnek az alkotók, amelyek 2020. január 1. és 2021. február 28. között jelentek meg. A különleges kategóriákban (animációs rövidfilm, élő szereplős rövidfilm, dokumentumfilm, nemzetközi játékfilm) a megjelenés határideje 2020. december 1. Az általános kategóriákra a nevezést 2021. január 15-ig lehet benyújtani. A jelöltek listáját 2021. március 15-én hozzák nyilvánosságra. A show formátuma még kérdéses, tehát egyáltalán nem biztos, hogy a szokásos fényes gálát kapjuk majd a Los Angeles-i Dolby Theatre-ből, ezt majd az éppen hatályban lévő egészségügyi előírások határozzák meg.

NYERTES

Renée Zellweger a Judy című filmért idén februárban vehette át a legjobb színésznőnek járó díjat

FOTÓ: AFP/FREDERIC J. BROWN

Az Oscar elhalasztása teljesen átszabja majd a díjszezont, a dominóelv alapján először a BAFTA szervezői léptek: bejelentették, hogy az ő gálájuk időpontja április 11-re változott, azaz két héttel előzi meg az Oscart. A díjszezont általában nyitó Golden Globe-bal kapcsolatban még nem született döntés. Lorenzo Soria, a szervező HFPA elnöke a Varietynek elmondta: akkor fognak bármit is hivatalosan bejelenteni, ha a járványügyi kérdésekben több információ áll a rendelkezésükre.

CSÁKVÁRI GÉZA

LAPSZÉL

Újraterveznénk a világot

FOTÓ: AFP/ANNE-CHRISTINE POUJOULAT

Renzo Piano, a párizsi Pompidou Központ (képünkön) tervezője is egyike annak a 24 építésznek és közgazdásznak, akik úgy érzik, hogy eljött az idő a világ újragondolására – szemlézte az El Pais cikkét az Octogon. A nyilatkozatot a „gazdaság kulturális újjáélesztésére", a koronavírus következtében kialakult gazdasági helyzetre reflektálva adták ki. Az aláírók kihangsúlyozzák, hogy a világjárvány rávilágított arra, amit például az UNESCO már hosszú ideje mond: a kultúrának meghatározó helyet kell elfoglalnia a fenntartható fejlődés koncepciójában. Az építészeti tervezésnek nagy szerepe lesz az urbanizált világ újrafeltalálásában, olyan szisztematikus megközelítést javasolnak tehát, amelyben a különböző tevékenységek és kulturális tényezők (például az oktatás és kommunikáció) nem izoláltan léteznek, hanem egymással egységben. Az innovatív gondolkodás és cselekvés előkészítheti az utat a globális jóléthez, a társadalmi aránytalanságok csökkentéséhez, tiszteletben tartja a természeti környezetet és igazságosabban osztja el a gazdasági javakat. A fenntartható fejlődés többé nem egy lehetőség, hanem a jövőnk záloga, melynek globális jelenséggé kell válnia. NÉPSZAVA

Jo Nesbo-thrillert rendez Ben Stiller

FOTÓ: AFP/DANIEL ROLAND

Ben Stiller rendezi a London c. thrillert a Lionsgate-nek, amely az ismert norvég regényíró, Jo Nesbo (képünkön) rövid története alapján készül. A Deadline írja, hogy a projekt főszerepére sikerült meggyőzni Oscar Isaacet, akit olyan filmekből is lehet ismerni, mint az új Star Wars-trilógia, az Ex Machina vagy az Expedíció. INDEX

Piros cipők a karanténban

A járvány miatt nem tarthatták meg A piros cipők című balett moziváltozatának májusra tervezett premierjét, és az is bizonytalan, mikor pótolhatja a produkció tervezett brit turnéját. Ám a táncosok a karanténban, saját lakásaikban elkészítették a darab online változatát. A piros cipők Michael Powell és Pressburger Imre 1948-as filmje, ebből készített egész estés darabot a New Adventures társulatának alapító-művészeti vezetője, Matthew Bourne. Az előadást több kamerával rögzítették, a mozipremier szeptemberre csúszott. SZÍNHÁZ.ONLINE

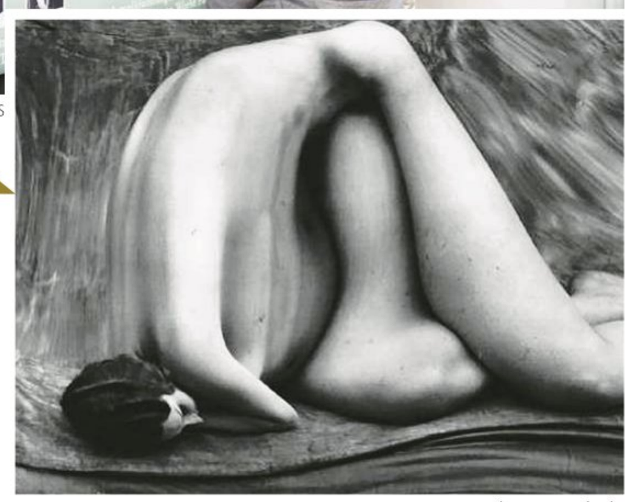
Világhír a legelőn

MŰKINCS Az André Kertész-gyűjtemény megvétele alkalom a hazai fotográfiai élet megreformálására. Kérdés azonban, hogy van-e erre valódi szándék.

CSEPREGI EVELYN

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

FORRÁS: MAI MANÓ HÁZ

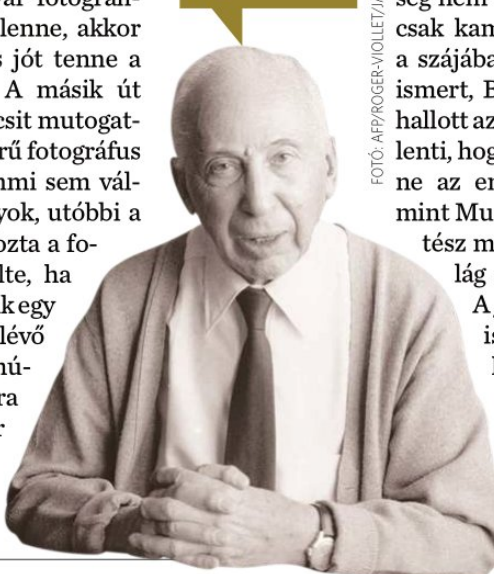
KIEMELT KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG
Fent: Tárlat a Mai Manó Házban. Jobbra: André Kertész: Distortion 147, Párizs

„Az egyik szemem sír, a másik nevet. Nevet, mivel a világ egyik legjelentősebb alkotójának ki tudja hány fotográfiája tér haza, ami nagyon jó. És sír, mert olyan ez – ha divatos futballhasonlattal akarnék élni –, mintha megvennénk egy világhírű középcsatárt, ám közben a libalegelőn kellene futnia, és huszonhatod rangú edzők mondanák meg, mit kell csinálnia. Ráadásul a közönség sem menne ki a meccsére. A magyar fotográfiai közéletre, a jelenlegi infrastruktúrára és a megítélésére nézve ez nem is szigorú hasonlat" – kezdte lapunk megkeresésére Kincses Károly fotómuzeológus.

A Magyar Közlönyben június 12-én jelent meg a kormányhatározat arról, hogy az állam megvásárolja a magyar származású fotóművész gyűjteményét az amerikai André and Elizabeth Kertész Foundation and Trusttól. Bruttó 6,1 millió dollárért (közel kétmilliárd forint) veszik meg a képeket. A kollekció a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül majd. A határozatban nem szerepel, hogy az életmű mely és mekkora részét vásárolják meg, ezért Kincses Károly szerint korai lenne megítélni, hogy megfelelő-e a rá szánt összeg. Az elhelyezéssel kapcsolatban abban látja a problémát, hogy személyi, tárgyi, infrastrukturális háttere sincs meg annak, hogy a hagyatékrészt megfelelően kezeljünk.

„Azt gondolom, két út van előttünk: az egyik pozitív, talán a valóban nagy mennyiségű és értékű gyűjtemény hazahozatala segít ezen a szomorú magyar fotográfiai szcénán. Ha ez így lenne, akkor Kertész halála után is jót tenne a magyar fotográfiával. A másik út negatív: megvettük, kicsit mutogatjuk, villogunk a világhírű fotográfus fényével, de aztán semmi sem változik. Pesszimista vagyok, utóbbi a valószínű" – hangsúlyozta a fotómuzeológus. Kiemelte, ha az erre szánt összeg csak egy tizedét a Szigetbecsén lévő André Kertész Fotómúzeum és Emlékházra fordítanák, akkor már megérte a vásárlás. Az épületet még Kertész életében hozták rendbe, hogy eltölthessen ott egy-két hetet, jelenleg száztizenkilenc eredeti alkotását, számos Amerikából hazahozott bútorát, használati tárgyát lehet megtekinteni a kiállításon, anélkül, hogy a költségvetésből egyetlen forint támogatást is kapna, anélkül, hogy igazán benne lenne az ország kulturális vérkeringésében.

LEHETŐSÉG
André Kertész halála után is jót tehet a magyar fotográfiával

FOTÓ: AFP/ROGER-VIOLLET/JACK NISBERG

A kérdésre, mennyire ismert itthon a Kertész munkássága, Kincses Károly azt válaszolta, a hazai közönség nem ismer igazán életműveket, csak kampányszerűen benyomnak a szájába egy cuclit. „Robert Capa ismert, Brassaï talán, Kertészről is hallott az utca embere, de ez nem jelenti, hogy ismert lenne. Nincs benne az emberek gondolkodásában, mint Munkácsy Mihály, holott Kertész magasabb grádicson áll a világ művészetében a festőnél."

A jelenlegi projekt akár ezen is változtathatna, ha nem kizárólag egy tranzakció lenne a képek megvétele, hanem ennek ürügyén azt is végiggondolnánk, mi mindent kellene a magyar fotóért tenni.

VÁLASZÚTON

KINCSES KÁROLY
„Két út van előttünk: talán a valóban nagy mennyiségű és értékű gyűjtemény hazahozatala segít ezen a szomorú magyar fotográfiai szcénán. A másik: megvettük, kicsit mutogatjuk, villogunk a világhírű fotográfus fényével, de aztán semmi sem változik."

Újra Budapesten a világzene

ZENEIPAR Több ezer zenei szakembert és zenészt láthat vendégül ősszel Budapesten a WOMEX, a World Music Expo. A világzene legrangosabb nemzetközi eseményét – amely vásár, világzenei fesztivál, konferencia, zenei dokumentumfilmek fesztiválja és díjkiosztó ünnepség – huszonhatodszor, hazánkban másodszor rendezik október 21–25. között. A járvány európai enyhülése és a határok megnyitása miatt a Piranha Arts, a WOMEX tulajdonosa és a hazai szervező, a Hangvető abban bízik, hogy meg tudják tartani a rendezvényt, ahova több mint kétezer-ötszáz külföldi résztvevőt várnak: művészeket, szakmai kiállítókat, újságírókat, kulturális intézmények képviselőit.

A WOMEX segíthet fellendíteni a zeneipart és ablakot nyithat a régió felé, mint azt Weyer Balázs, programigazgató hangsúlyozta: „Kiemelt célunk, hogy pozitív módon járuljunk hozzá a vírus által súlyosan érintett globális zenei gazdasághoz azáltal, hogy összehozzuk a szakembereket és megkönnyítjük az üzleti kapcsolatok létrejöttét." A fellépőket a beérkezett 1600 pályázatból egy héttagú zsűri választja ki. A Hangvető most is törekszik arra, hogy a nemzetközi programon belül minél több felületet kínáljon a regionális zenekaroknak, ennek külön színpadot szenteltek. A rendezvényre már lehet regisztrálni a www.womex.com oldalon. CS. E.

FOTÓ: AFP/KISBENEDEK ATTILA

ESÉLY MAGYAR ZENEKAROKNAK IS
Színpadon a Kerekes Band

MŰSORAJÁNLÓ

2020. június 17., szerda

Duna
08.00 Mozogj otthon! **08.10** Don Matteo. Olasz sorozat (ism.) (12) **09.15** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (ism.) (12) **10.05** Balatoni nyár (12) **11.55** Híradó (ism.) **12.35** Nemzeti Sporthíradó (ism.) **12.50** Ízőrzők – Takarékos konyha (6) **13.20** Puerto Rico – A varázslatos sziget (6) **14.15** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (ism.) (12) **15.05** Sorsok útvesztője. Török sorozat (12) **15.55** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (12) **16.50** Gasztroangyal. Francia konyha (12) **17.45** Mozogj otthon! (ism.) **18.00** Híradó; Sporthíradó **18.40** Don Matteo. Olasz sorozat (12) **19.45** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (12) **20.35** Skandináv Lottó (12) **20.50** Hölgyek paradicsoma. Olasz romantikus sorozat (12) **21.50** Coco Chanel és Igor Sztravinszkij – Egy titkos szerelem története. Francia romantikus dráma (2009) (16) **23.45** Kenó (12) **23.50** Szabadság tér '89 **00.30** Diagnózis. Lengyel sorozat (16)

TV2
06.15 Mokka. Magazinműsor (12). Benne: Tények reggel **08.45** MokkaCINO. Magazinműsor (12) **09.35** Teleshop **10.50** Mintaapák. Magyar fikciós sorozat (12) **12.00** Tények délben **12.30** Tények Plusz **13.25** Doc Martin. Angol sorozat (12) **14.35** A vidéki doktor. Német sorozat (12) **15.40** Kegyetlen város. Török sorozat (12) **16.45** Remények földje. Török romantikus sorozat (12) **18.00** Tények **18.45** Tények Plusz **19.30** A Piramis. Game-show (12) **21.05** Ninja Warrior Hungary. Vetélkedő (12) **00.25** Magánnyomozók (12)

RTL Klub
06.00 Reggeli. Élő magazinműsor (12) **09.05** Asztro Klub **10.00** Teleshop **11.40** Fókusz (ism.) (12) **13.20** A tanár. Magyar sorozat (12) **14.20** Bosszú. Török sorozat (12) **16.45** Elif – A szeretet útján. Török sorozat (12) **18.00** RTL Híradó – Esti kiadás **18.50** Fókusz (12) **20.10** Barátok közt. Magyar sorozat (12) **21.00** A tanár. Magyar sorozat (12) **21.50** Négy esküvő és egy temetés. Amerikai sorozat (12) **22.45** RTL Híradó – Késő esti kiadás **23.25** Jelek. Amerikai misztikus film (2002) (12) **01.35** Édes Otthon. Otthonmagazin (ism.) (12)

ATV
05.55 ATV Start. Reggeli politikai és közéleti magazin **08.30** Start plusz **08.55** ATV Híradó **09.15** Fórum **10.40** Ékszer TV **12.00** ATV Híradó **12.30** Fórum **13.00** Ékszer TV **15.40** Fórum **16.45** Világhíradó **17.00** Fórum **17.25** ATV Híradó **17.55** A nap híre **18.45** ATV Híradó **19.25** Egyenes beszéd **20.30** ATV Híradó **21.00** Jakupcsek plusz. Közérzeti talkshow (12) **22.00** ATV Híradó **22.30** Világhíradó **22.45** A nap híre. Véleményműsor **23.35** Hazahúzó **00.30** Világhíradó

M4 Sport
07.45 Fradi Tv (ism.) **08.15** Góóól (ism.) **08.45** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Budapest Honvéd–Ferencváros TC (ism.) **10.40** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Kisvárda Mastergood–ZTE FC (ism.) **12.50** Labdarúgás. OTP Bank Liga: DVSC–Puskás Akadémia FC (ism.) **14.45** Labdarúgás. OTP Bank Liga: MOL Fehérvár–Újpest FC (ism.) **16.45** Felvezető műsor **16.55** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Paksi FC–Kaposvári Rákóczi FC (élő) **18.50** Felvezető műsor **19.00** Labdarúgás. OTP Bank Liga: MOL Fehérvár FC–DVSC (élő) **20.55** Felvezető műsor **21.05** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Újpest FC–Mezőkövesd Zsóry FC (élő) **23.05** Góóól **23.35** Labdarúgás. OTP Bank Liga: DVTK–Puskás Akadémia FC (ism.) **01.25** Forma-1 E-sport. Kanadai Grand Prix (ism.)

Klubrádió
06.00 Reggeli gyors/Reggeli személy **09.55** Könyvklub **10.00** Ötös **12.00** A lényeg – a Klubrádió hírműsora **12.15** Ez itt a fórum **12.55** Könyvklub **13.00** Élőben a városból 2.0 **14.00** Szolidaritás.hu **15.00** Galaxis Kalauz **16.00** Megbeszéljük **18.00** Esti gyors **19.00** Szószátyár **20.00** Dobszerda **21.00** Felütés **22.00** Ötös (ism.) **23.30** Éljen a jogával! (ism.) **24.00** Megbeszéljük (ism.)

A TV-CSATORNÁK A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJÁK!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ
A KORONAVÍRUSRÓL
ÉS A GAZDASÁG ÚJRAINDÍTÁSÁRÓL
A TE ORSZÁGOD.
A TE HANGOD.
Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Forduló az NB I-ben

A labdarúgó NB I-ben a Budapest Honvéd a Ferencvárost látta vendégül – amennyiben a zöld-fehérek megnyerték a lapzárta után befejeződött mérkőzést, akkor már biztosan bajnokok. De erről csak a csütörtöki lapszámunkban tudunk beszámolni, ahogy a tegnapi Kisvárda–ZTE mérkőzésről is. A 30. forduló szerdai párosítása: Paks–Kaposvár (16.55), Fehérvár–Debrecen (19), Diósgyőr–Puskás Akadémia (19), Újpest–Mezőkövesd (21.05). Az M4 közvetíti a mérkőzéseket. NÉPSZAVA

A Realból búcsúzna

FOTÓ: AFP/BURAK AKBULUT/ANADOLU AGENCY

Az aranylabdás Luka Modric azt nyilatkozta, a Real Madrid futballistájaként szeretné befejezni játékoskarrierjét. A horvát a Real Madriddal már az összes jelentős trófeát elhódította: bajnokságot, kupát, spanyol és európai Szuperkupát, továbbá négy-négy alkalommal klubvilágbajnokságot és Bajnokok Ligáját is nyert. A legsikeresebb éve 2018 volt, amikor a horvát nemzeti együttessel ezüstérmes lett az oroszországi vb-n, és kiérdemelte az Aranylabdát. NÉPSZAVA

Két kínai F1-es futam

A Formula–1-es világbajnokság irányítói felajánlották a kínai szervezőknek, hogy az idén a sanghaji pályán két nagydíjat is rendezhetnek, de döntés még nem született. A szezon július 5-én Ausztriában kezdődik – a Hungaroringen július 19-én lesz a Magyar Nagydíj –, és az F1 irányítói abban bíznak, hogy 15-18 nagydíjat meg tudnak rendezni ebben az évben. A Formula–1-ben eddig hét idei futamot véglegesen törölni kellett a világjárvány miatt. NÉPSZAVA

Már 135 éves az UTE

FOTÓ: MTI/MÁTHÉ ZOLTÁN

Az Újpesti Torna Egylet (UTE) vezetői, korábbi és mai sportolói ünnepélyes keretek között emlékeztek meg arról, hogy 135 éve, 1885. június 16-án alapították meg a lila-fehér klubot. A legrégebbi ma is működő egyesület Megyeri úti székházánál megkoszorúzták Aschner Lipót, a klub első elnöke és legnagyobb mecénása, valamint Técsőy Tichy Henrik, az úszó- és vízilabda-szakosztály egyik alapítójának emléktábláját, majd Szusza Ferenc, a legendás labdarúgó szobránál, illetve Bene Ferenc olimpiai bajnok labdarúgó mellszobránál helyeztek el egy-egy lila-fehér koszorút. NÉPSZAVA

Folytatás száz nap után

PREMIER LEAGUE A kiéhezett futballszurkolók felfokozott izgalommal várják az „új normalitás” zárt kapuk mögött zajló meccseit.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

FOTÓ: AFP/PAUL ELLIS

25 PONT Döbbenetes előnyt épített ki magának a Salah (piros-ban) vezérlete Liverpool, aligha kétséges, hogy melyik csapat nyeri az idei PL-t

Szerdán magyar idő szerint 19 órakor az Aston Villa–Sheffield United mérkőzéssel folytatódik a koronavírus-járvány miatt kereken száz nappal korábban felfüggesztett Premier League. A Championshipből múlt nyáron felkerült két csapat találkozója súlyánál sokkal nagyobb nemzetközi reflektorfényt kap, még ha az is igaz, hogy a hetedik helyen álló United kiegyensúlyozott szereplése a szezon egyik meglepetése.

A szokatlan körülmények ellenére sem kell izgalom és színvonal hiányától tartani. Feszültségre már csak azért is kell számítani, mert a 92 meccset koncentráltan, öt hét leforgása alatt zavarják le, hacsak a Covid–19-járvány hirtelen nem súlyosbodik. Júniusban összesen két napra nem jut mérkőzés. Minden egyes találkozó külön időpontot kap, hogy mindegyik élő tévéközvetítésben szerepelhessen.

Majdnem harminc mérkőzés sportcsatorna-előfizetéssel nem rendelkező drukkerek számára is hozzáférhető lesz. Futballtörténeti vívmányként értékelhető, hogy az 1988-as Arsenal–Tottenham Hotspur észak-londoni derbi óta először kapnak lehetőséget a BBC közszolgálati óriás futballszakértői, hogy élő bajnoki meccsközvetítéssel bizonyítsanak.

A járványhelyzet miatt a csapatok a szokásos hét helyett kilenc tartalék játékost nevezhetnek a mérkőzésekre, és három helyett ötöt cserélhetnek le, három „kényszerszünettel”. A zárt kapus összecsapásokon egy-egy stadionban összesen legfeljebb háromszáz személy tartózkodhat, funkciójuktól függően csak a különböző színekkel jelzett területeken.

Míg a kétméteres szociális távolságtartásról – különösen szerelés közben – le kell mondani, gólok után tilos egymás hegyén-hátán ünnepelni. A véletlenre semmit sem bízó szuperhigiénia jegyében felfüggesztették a labdaszedő gyerekek tevékenységét.

Sorsdöntő jelentőségűnek bizonyulhat az újrakezdett bajnokság második, szerda este magyar idő szerint 21.15-kor sorra kerülő mérkőzése, melyen a második helyezett Manchester City a 9. helyen szégyenkező Arsenalt fogadja. Amennyiben a látogatók nyernek, egyben a vasárnap pályára lépő Liverpool legyőzi az Evertont, Jürgen Klopp csapata az 1989/90-es idény óta először szerezné meg az elsőséget. Ez lenne a Mersey-parti csapat 19. bajnoki címe, melynek ízét csak édesebbé tenné, hogy minden hely közül éppen a Goodison Parkban koronáznák meg, és városi riválisa, az Everton díszsorfalat állhatna neki. Ha, mint az szinte elkerülhetetlen, a 25 ponttal a Pool mögött kullogó Manchester City búcsút mondana Premier League aranyérmének, és érvényben marad a pénzügyi szabálytalanságok miatt kirótt eltiltása az európai futballtornákról, nehezen tudná az észak-angliai városban tartani legendás vezetőedzőjét, Josep Guardiolát.

> Jürgen Klopp csapata az 1989/90-es idény óta először nyerne bajnokságot, ami mutatja a német edző eredményességét

A hátralévő fordulók nagy kérdései közé tartozik, mely csapatok kvalifikálják magukat a Bajnokok Ligájába és az Európa-ligába, vajon a Leicester tudja-e tartani harmadik, a Chelsea pedig negyedik helyét a leállás előtt jó formában lévő Manchester United előtt. Ahogy a kieső csapatok kiléte is kérdéses egyelőre. Kisebb csoda révén megmenekülhet az utolsó helyezett, 21 pontos Norwich, de matematikailag akár a listán tizenharmadik, 35 pontos Newcastle is megszégyenülhet.

Az átigazolási piac leállásának következményeként mindazok, akiknek május végén-június elején lejárt volna a szerződésük, átmenetileg megmarad a munkaviszonyuk, így például a búcsúzó Adam Lallana része lehet a Liverpool jubilálásának, vagy a Chelsea néhány extra hétig igénybe veheti a valószínűleg továbbálló, mindig iparkodó Willian és Pedro szolgálatait.

A Premier League-idény „második kiadásának” beharangozója nem lenne teljes a karanténidőszak futballhőse, Marcus Rashford említése nélkül. A Manchester United 22 éves sztárja a FareShare alapítványon keresztül 20 millió fontot hajtott fel rászoruló gyermekek étkeztetésére. Az akcióban június végéig hárommillió adag ételt osztanak ki olyan, gyakran éhesen maradó tanulók között, mint amilyen egykor maga Rashford is volt, aki áldozatkész édesanyja, illetve a szomszédok és az edzők segítsége nélkül nem tudta volna kibontakoztatni tehetségét.

Golden Boy lehet Szoboszlai

ARANYIFJÚ A legjobb 21 éven aluliak közé sorolják a magyar tehetséget

FORRÁS: SZOBOSZLAI DOMINIK FACEBOOK OLDALA

VÁLASZTÁS Szoboszlai Dominik, a Red Bull Salzburg magyar válogatott középpályása is a Golden Boy-díj jelöltjei közé került! Ezt a kitüntető címet minden évben a legjobb 21 éven aluli, Európában játszó labdarúgó kapja.

Az olasz Tuttosport által 2003-ban alapított elismerésről negyven rangos futballszakíró dönt, mindegyikük öt játékosra adhatja le szavazatát, a futballisták 10, 7, 5, 3 és 1 pontot kapnak. A Tuttosport a honlapján tette közzé a száz legjobb fiatal labdarúgó névsorát – a jelöltekre a szurkolók is voksolhatnak. A listán a 19 éves Szoboszlai mellett olyan játékosok találhatók, mint korábbi csapattársa, az azóta a Borussia Dortmundban lassan világsztár kategóriába emelkedő Erling Haaland, a szintén dortmundi Jadon Sancho, a Bayern Münchent erősítő Alphonso Davies vagy az FC Barcelona szélsője, Anssumane Fati. A listáról minden hónapban húsz név kerül le, a legjobb húsz mezőnye így októberre alakul ki.

A Golden Boy-díjat korábban olyan futballisták nyerték el, mint Lionel Messi (2003), Wayne Rooney (2004), Mario Götze (2011) vagy Kylian Mbappé (2017). NÉPSZAVA

Budapesten lesz a labdarúgó európai Szuperkupa

Szeptember 24-én Budapesten, a Puskás Arénában lesz a labdarúgó európai Szuperkupa, míg Bajnokok Ligája döntője idén egy lisszaboni tornával zárul: az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) végrehajtó bizottsága jóváhagyta a korábbi tervezetet, amely szerint a BL egy 12 napos, két stadionban rendezett nyolccsapatos tornával, zárt kapus mérkőzésekkel zárul a portugál fővárosban. A negyeddöntőket négy egymást követő napon, augusztus 12. és 15. között bonyolítanák le, majd a két elődöntőt augusztus 18–19-én rendezik, a fináléra pedig augusztus 23-án kerül sor. A koronavírus-járvány okozta leállást megelőzően négy csapat, az Atalanta, az RB Leipzig, az Atlético Madrid és a Paris Saint-Germain biztosította helyét a legjobb nyolc között, a másik négy nyolcaddöntős párharc visszavágóit vagy Lisszabonban, vagy az eredeti helyszíneken, zárt kapuk mögött rendezik meg. Ebből a szakaszból még a Juventus–Olympique Lyon, a Manchester City–Real Madrid, a Bayern München–Chelsea és az FC Barcelona–Napoli párharcok visszavágói vannak hátra. Az Európa-liga zárószakaszát négy német városban rendezik, a finálé Kölnben lesz. A BL és az EL győztese egy hónappal később a Szuperkupával a Puskás Arénában nyitja a következő európai kupaidényt. NÉPSZAVA

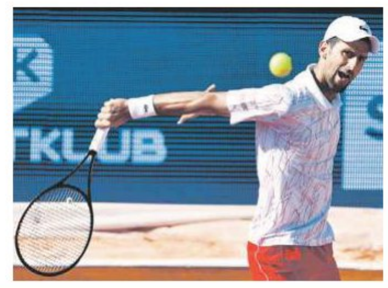

Hanga Ádámék folytatják

Szerdán folytatja a félbeszakadt spanyol kosárlabda-bajnokságot a Hanga Ádámmal felálló Barcelona. A pontvadászat Valenciában zárul egy 12 csapatos, zárt kapus minitorna keretében, és a magyar játékos csapata már az első napon pályára lép. NÉPSZAVA

Egyiptomban lesz kézi-vb

A Nemzetközi Kézilabda Szövetség már nem fontolgatja a januári (a magyar válogatott részvételével) rendezendő egyiptomi férfi-vb elhalasztását. „Egyiptom készen áll a rendezésre, és a koronavírus-járvány miatt nem szándékozunk halasztani" – mondta Hasszan Musztafa, az IHF elnöke. NÉPSZAVA

Sztárok nélküli US Open

Az amerikai szövetség a kormány jóváhagyására vár, hogy bejelentse: nézők nélkül, de megrendezi a US Opent. Csakhogy Djokovics (képünkön) és Nadal a belpolitikai helyzet miatt nem utazna el New Yorkba, míg Federer térdsérülése miatt nem indul. NÉPSZAVA

Csalás miatt büntették meg

SZANKCIÓ Felfüggesztette Daniel Abt szerződését a Formula–E-ben szereplő Audi csapata, miután látványosan csalt a virtuális versenyzésben. Ilyen eddig nem fordult elő a sportágban.

FORGÁCS MILÁN

Daniel Abt 63 versenyen vett részt a Formula–E-sorozatban, kétszer sikerült nyernie, valamint tízszer állt dobogón. Az idei szezont az Audi csapatával kezdte, azonban a koronavírus-járvány miatt a bajnokság szünetel, az újraindulás pedig erősen kérdéses. A Formula–E, valamennyi autó- és motorsport-versenysorozathoz hasonlóan szintén virtuális futamokkal igyekszik kárpótolni a szurkolókat.

Abtnak viszont nem sok babér termett a virtuális versenyeken. Négy futam alatt nem tudott maradandót alkotni, legjobb kvalifikáción elért helyezése egy kilencedik hely, a versenyen pedig egyszer sem tudta magát beverekedni a legjobb 10-be, egy szerény 15. pozíció volt a legjobb eredménye. Éppen ezért okozott meglepetést, amikor az ötödik, berlini fordulóban a második legjobb kört autózta az időmérőn, a futamon pedig a dobogó legalsó fokát kaparintotta meg. Ez a hirtelen feltámadás több versenytársának is szemet szúrt, Jean-Eric Vergne és Stoffel Vandoorne is jelezte a szervezőknek, hogy valami nincs rendben. Talán a legszembetűnőbb bizonyíték a kamerakép volt, ahol Abt arcát teljesen kitakarta egy hatalmas mikrofon. A gyanú pedig beigazolódott, az IP-cím alapján az illetékesek kiderítették, hogy valójában nem a német pilóta vett részt a futamon, hanem egy profi e-sport-versenyző, Lorenz Hörzing, aki szintén az Audi kötelékébe tartozott.

A büntetés nem maradt el, elvették Abt kiugróan jó eredményét, ezen kívül 10 ezer eurót is be kell fizetnie, mégpedig jótékony célokra, Hörzinget pedig a hátralévő szezon összes virtuális eseményéről eltiltották.

Viszont ennyivel nem úszta meg a kétszeres futamgyőztes: az Audi úgy döntött, hogy felfüggeszti versenyzőjét, és úgy tűnik, végleg kirúgják a lebukott pilótát. „A feddhetetlenség és az átláthatóság, valamint a viselkedési szabályok betartása az Audin belül mindenek fölött áll. Ez a márka összes tevékenységére kivétel nélkül vonatkozik. Emiatt az Audi Sport úgy döntött, azonnali hatállyal felfüggeszti Daniel Abtot."

FOTÓ: AFP/BRITTA PEDERSEN/ZENTRALBILD/DPA

JÓ HECCNEK GONDOLTÁK
Azt állítja Abt, a futam végén leleplezték volna magukat és a csalást, de ez csak utólagos magyarázkodásnak tűnik

„Szeretnék elnézést kérni a Formula–E közösségétől, a szurkolóimtól, a csapatomtól és a többi versenyzőtől. Sajnálom, különösen azért, mert tudom, hogy a szervezők mennyi energiát fektettek a virtuális projektbe" – nyilatkozta Abt. Később azzal is védekezett, hogy csak viccnek szánták a csalást, és a futam végén leleplezték volna magukat a cserével, ez viszont már nem ment a helyzetén, az Audi elkezdett új pilótát keresni, René Rast vagy Nico Müller jelenleg a legesélyesebbek a megüresedett helyre.

10 ezer
Euróban számolva igen komoly büntetést kapott

A történtek azonban nagyon megosztják a közvéleményt. A francia Jean-Éric Vergne megvédte versenyzőtársait, azzal érvelt, ezért nem jár pénzdíj, ez egy baráti versenyzés, amivel pénzt gyűjtenek különböző jótékonysági szervezeteknek, ezért nem kell a történteket túl komolyan venni. Valamint cinikusan megjegyezte: „Ha valaki szándékosan ütközik, vegyük el a versenyzői engedélyét?" Antonio Felix da Costa jelezte, szintén nem ért egyet a szigorú büntetéssel és kiszáll a virtuális bajnokságból. Christian Horner, a Red Bull csapatfőnöke viszont maximálisan egyetért az elmarasztaló döntéssel.

Nem Abt az egyetlen, akinek feltehetően az állásába kerül a kényszerpihenő. Kyle Larson, aki a NASCAR-sorozatban szerepel, élő adásban mondott ki egy rasszista szót, ami miatt azonnali hatállyal kirúgta a csapata.

Nicholas Latifi, a Williams pilótája árulta el, hogy az istállója rendszeresen ellátja őket tanácsokkal, hogy az élő közvetítések, streamelések alatt ne kerüljenek hasonló helyzetbe.

Ez a kényszerszünet nagy teret és felemelkedési lehetőséget adott az e-sportnak, az M4 Sport élőben közvetíti a virtuális F1-es nagydíjakat. Azonban az ott részt vevők sokszor nem veszik túl komolyan a versenyzést, a szezonnyitó Bahreini Nagydíj teljes törés-zúzásba torkollott, bár azóta sokat javult a versenyzés tisztasága, de az egész inkább szórakoztató kikapcsolódás, mint éles verseny. A monacói futamon Esteban Gutiérrez például úgy lett második, hogy előtte a mezőny felét a falnak szorította vakmerő előzési kísérleteivel.

Bár tagadhatatlanul tiszteletlen volt Abt a versenyzőtársakkal, és a szervezőkkel szemben, nem biztos, hogy a pénzbüntetés mellett el is kellene küldeni a csapatától, hiszen olyan versenyen viccelte meg a többieket, aminek lényege a szórakoztatás.

FOTÓ: AFP/XAVIER BONILLA/NURPHOTO

Neymar idén már aligha költözik Barcelonába

PÉNZÜGYEK A Le Parisien című francia napilap szerint nullára csökkent annak a valószínűsége, hogy Neymar, a Paris Saint-Germain brazil futballistája még ezen a nyáron visszatérjen előző csapatához, az FC Barcelonához.

A francia lap elsősorban a katalán klub megingott gazdasági helyzetével magyarázza a tranzakció idei meghiúsulását, mert egyébként a Barca és Neymar egyaránt hajlik a folytatásra. Neymarnak, aki 2017-ben átigazolási csúcsösszegért, 222 millió euróért került át Barcelonából a francia együtteshez, 2022 júniusában jár le szerződése a párizsiaknál. Az újság azt valószínűsíti, hogy a brazil visszaigazolásának ügyében a felek jövő nyáron juthatnak megállapodásra, és az üzlettel a koronavírus-járvány következtében szintén jelentős anyagi károkat elszenvedett PSG is jól jár, mert a Neymar leigazolásába fektetett gigantikus összegek jelentős része megtérülne.

A 28 éves válogatott csatár a PSG-ben játszott eddigi 80 tétmeccsén 69 gólt szerzett, s az elmúlt három évben három bajnoki címet és két francia Szuperkupát nyert együttesével.

NÉPSZAVA

FOTÓ: AFP/FRANCK FIFE

80 MECCS, 69 GÓL A MÉRLEG
A brazil Neymar Párizsból visszavágyik Barcelonába

Katalán nem 150 millió euróra

Az FC Barcelona nemet mondott a Manchester United újabb, immár 150 millió eurós ajánlatára is, amelyet az angol klub tett a katalánok 17 éves szupertehetségéért: Ansu Fatiért eddig már kétszer is bejelentkezett az angol klub, de mindkétszer hiába. Az angolok először 100 millió eurót ígértek a tini csatár átengedéséért, de Josep Maria Bartomeu klubelnök leszögezte: „semmi pénzért" nem válnak meg Fatitól. Szombaton pedig a katalánok utánpótlás-igazgatója, Xavier Vilajoana nyilatkozott úgy, hogy sosem gondolkoztak az ifjú labdarúgó eladásán. Sajtóinformációk szerint azonban a Manchester United mégis megszerezheti a Bissau-guineai származású focista játékjogát, amennyiben a manchesteri klub kifizeti érte kivásárlási árát, amely 170 millió euró.

Nyugdíjba vonult Diego

87 év után térhetett haza Espanolára, egy emberek által nem lakott, távoli szigetre az a galápagosi óriásteknős, aki szinte egymaga mentette meg faját a kihalástól. Kutatók számítása szerint a 2000 egyedből álló populáció mintegy 40 százalékának ő az apja. NÉPSZAVA

Zöld fény a Mars légkörében

A most megfigyelt fény különbözik a klasszikus sarki jelenségektől, mint amilyen az északi vagy déli fény. A fénykibocsátás a légköri molekulák és a Napból érkező töltött részecskék ütközéseinek eredménye. A zöld fény megfigyelése segítheti azokat az eszközöket, melyek a Mars-szondák légkörbe való belépését, süllyedését és landolását irányítják. NÉPSZAVA

Valós idejű kémkedés villanykörtével

Izraeli kutatók szerint egy laptopra, egy teleszkópra és egy 400 dollárba kerülő elektrooptikai szenzorra van szükség, és bárkit le lehet hallgatni, ha a szobában ég egy villanykörte. A beszéd által keltett rezgések az izzót is megrezegtetik, a fény ennek hatására megváltozik, a szenzor ezt a hatást érzékeli. Ezután egy algoritmus analógból digitális jelet állít elő, és máris valós időben hallható a beszélgetés. NÉPSZAVA

Újraindul Budapesten a lomtalanítás

FOTÓ: NÉPSZAVA

JÚLIUS 6. Elsőként a XIV. kerületben szállítják el a nagy darabos hulladékot

HULLADÉK Július 6-án újraindítja a lakossági lomtalanítást Budapesten a Fővárosi Közterület-fenntartó. Elsőként a XIV. kerületben szállítják el a nagy darabos hulladékot. Azokban a kerületekben, ahol a járványhelyzet miatt a lomtalanítás elmaradt, az érintett nyolc kerület – a III., VIII., XII., XIII., XV., XVI., XI., XXII. – lakosainak kompenzációs szolgáltatási csomagot állított össze, amely július 6-tól érhető el a www.fkf.hu honlapon. Az érintett kerületi lakosoknak – telefonon történő előzetes időpont-egyeztetés után – 150 kilogramm helyett az év végéig lakosonként 400 kilogramm lom díjmentes beszállítására biztosít lehetőséget a XV. kerületi Károlyi Sándor utca 166. és XXII. kerületi Nagytétényi út 335. címen található hulladékudvaraiban. Az érintett kerületek lakosainak emellett a Pusztazámori Regionális Hulladékkezelő Központban további 400 kilogramm lom díjmentes leadására is lehetőségük van. NÉPSZAVA

400 kiló lom díjmentes beszállítását teszi lehetővé az FKF az év végéig

ZÁPOROS-ZIVATAROS IDŐ

Boldog névnapot, Laura, Alida!

A Laura a Lőrinc név női párja, a latin laurusból származik, jelentése: babérfa. A német eredetű Alida pedig ritka keresztnév, mely az Adelheid névből rövidült, jelentése: nemes.

Kenó — **Június 16.**

6	8	13	15	17	18	19	25	29	33
35	39	46	49	62	63	65	73	74	77

Két irányból támad a víz

VIHAR A vasárnapi orkán folyóvá változtatta a budapesti utcákat. Az igazi baj azonban nem az eső, a fő gonosz a talajban rekedt víz.

VARGA PÉTER

FOTÓ: MTI

KÁR A talajban felgyülemlett víz alámoshatja az utakat

A vasárnapi vihar után – látván a Budapest utcáin hömpölygő áradatot – felvetődik a kérdés, vajon rendben van-e a város csatornarendszere. A válasz: igen, hiszen néhány óra múlva eltűnnek a folyók, az elképzelhető legnagyobb esőmennyiség esetére pedig egyébként sem lehet méretezni a rendszert.

Az építészek évszázados tapasztalatok és számadatok alapján tisztában vannak a mindkét irányból, a felülről és alulról támadó vizek mennyiségével, folyásirányával. Az égi áldás ellen például záportározókkal készülnek. Három évvel ezelőtt májusban a hegyoldalról lezúduló víz elöntötte a budai Duna-parton a Bem József teret, akkor ezek a tározók nem bírták a terhelést. Most ilyen nem történt, a hegyoldalakon megfelelően elfolyt a víz.

Egész más volt a helyzet a pesti oldalon. Zuglóban most térdig ért az áradat, mert a Budapesten átlósan keresztülszáguldó zivatarzóna nagyon ritkán előforduló mennyiségű csapadékot zúdított a városrészre, olyat, amire az ottani elvezető rendszer nincs felkészülve, például a Nagy Lajos király úton. Emellett a helyzetet súlyosbíthatták a szabálytalanságok is. Zugló jórészt kertvárosi övezet, ahol speciális szabályok vannak érvényben, minden telken külön meg kell oldani a vízelvezetést. Régen árkokkal könnyen lehetett a vizet elvezetni, bár ezeknek nem is annyira a vízelvezetés volt a dolguk, hanem csak a tárolás, ahonnan szépen lassan elszivárgott a csapadék. Az autók megjelenésével azonban az árkokat átjárókkal szakították meg, esetleg tessék-lássék módon, átvezető csövekkel hagytak valami utat a víznek, de így ezek nem képesek ellátni feladatukat.

Láthattunk egy másik problémát is, az esővíz bejutott a szennycsatorna-rendszerbe és nagyon nem oda való dolgokat mosott a Ráckevei Duna-ágba. A csapadékvíz-csatornarendszer és a szennyvízelvezető hálózat egymástól teljesen függetlenül fut, ilyennek nem szabadna megtörténnie, valószínűleg szabálytalan bekötések történtek.

A gondot leginkább a talajvíz jelenti: a belváros nagy részében úgynevezett orosz pincéket építettek. Ennek lényege az, hogy az aljzatuk maga a föld. Ezért – bár a háznak nyirkos-nedves pincéje volt – a talaj jól tudott párologni. Később a lakók száraz pincéket szerettek volna, szigetelt padlózatot csináltattak, ettől azonban a talajvíz – hogy utat találjon magának – a házak mellett elkezdett emelkedni. A nedvesség a talajban addig szivárog lefelé, amíg egy vízzáróréteget nem talál, ott egy bizonyos irányban folyik tovább, a föld alatt így szabályos folyók alakulnak ki. Ha ezek útjába egy új épület áthatolhatatlan betonalapja kerül, elkezdenek tavasodni.

> Az igazi veszélyt a beépítés jelenti, ami megváltoztatja a talaj nedvességtartalmát

Az igazi veszélyt a beépítés jelenti, ami megváltoztatja a talaj nedvességtartalmát, és ettől a szilárdsága, teherbíró képessége is módosul. A házak egy idő után elkezdhetnek süllyedni. Régen éppen ezért nem szigetelték le a hegyvidéki villákat, hanem csak egy résfalat építettek az alapzatuk mögé, amit a víz kikerült. Ma már szigetelt betonalapzattal építik be a telkeket. A jogszabályalkotóknak felelősségteljesen kell a megváltozott környezeti kihívásokkal szembenézniük, nem lehet a régi szabályzókkal folytatni. Úgy tűnik, egyelőre nincsenek változások.

Minden remény elveszett

MADELEINE Levélben erősítette meg a német ügyészség a 2007-ben Portugáliában eltűnt Madeleine McCann szüleinek, hogy lányuk meghalt – írja a hvg.hu. Egy gyanúsítottjuk is van, egy 43 éves német férfi, Christian B., akit többször elítéltek szexuális bűncselekmények, köztük gyermekek szexuális bántalmazása miatt. Jelenleg is szabadságvesztését tölti. Bár Madeleine holtteste nem került elő, az ügyészség azt állítja, hogy közvetett bizonyítékaik vannak arra, hogy már nincs az élők sorában. A Sky News szerint most azt tervezik a német hatóságok, hogy átkutatják a Christian B. bérelt háza közelében található kutakat, azt gyanítják, hogy a környéken rejthette el a holttestet. Az ügyészség szerint B.-nek további áldozatai is lehettek. NÉPSZAVA

Rejtély, miért pusztulnak az elefántok

FOTÓ: AFP/BIOSPHOTO/ SERGIO PITAMITZ

BOTSWANA Rejtélyes elefánthalál okait kutatják Botswanában, ahol két hónap alatt 154, tisztázatlan okból elpusztult ormányos tetemét találták meg. A hatóságok kizárják, hogy vadorzók mérgezték volna meg őket, mert az állatokat megcsonkítatlanul, az agyarukkal együtt találták meg, és nem is az időnként előforduló lépfenefertőzés végezhetett velük. A lakosságot óva intették az elpusztult állatok húsának elfogyasztásától, a megtalált tetemeket elégetik.

A világ legnagyobb elefántpopulációjának otthont adó országban a múlt év októberében mintegy száz elefántot találtak holtan, de akkor is csak egy részük halálát okozta a lépfene, a többi a szárazság következtében pusztult el. A tágas botswanai szavannákon él az afrikai elefántok egyharmada, mintegy 135 ezer állat.

MTI

Mentik az orrszarvúkat

A kelet-afrikai országban hétfőn hozzákezdtek a rinocéroszok biztonságos helyre telepítéséhez és szarvuk eltávolításához, hogy megvédjék őket a vadorzóktól. Tavaly decembertől május elejéig az Okavango folyó deltájában 25 orrszarvút öltek az orvvadászok, kihasználva, hogy a koronavírus-járvány miatt távol maradtak a szafarituristák. Az orrszarvúak szarvának lefűrészelése fájdalommentes. A „műtét” után az állatokat szoros megfigyelés alatt tartják mindaddig, amíg visszatérnek normális napi életvitelükhöz.

NÉPSZAVA Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
FEJTŐ FERENC 1909–2008
Tiszteletbeli főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő: NAGY B. GYÖRGY

ANDRASSEW IVÁN 1952–2015 • Főszerkesztő-helyettes: FRISS RÓBERT • Szerkesztők: HARGITAI MIKLÓS, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BERNAU PÉTER (sport), BODA ANDRÁS (belpolitika), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), HORVÁTH GÁBOR (külpolitika), F. SZABÓ KATA (Visszhang), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó), HÁRS KATALIN (fotó), TŐRŐ ANDRÁS (gazdaság), OLASZ ANDREA (online) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, DANÓ ANNA, KUCZOGI SZILVIA, MARNITZ ISTVÁN, RÓNAY TAMÁS, SZALAI ANNA
Kiadja a XXI. Század Média Kft. • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Szerkesztőség: 1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C • Telefon: 477-9000 • Központi telefax: 477-9020 • Elektronikus levélcím (e-mail cím): nepszava@nepszava.hu • Hirdetés: hirdetes@nepszava.hu, telefon: 999-9528, 489-8811 • Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu • Terjeszti árusításban a LAPKER Zrt., előfizetésben a Magyar Posta Zrt. Megrendelés és reklamáció: 06/1-767-8262 • Kiadói megrendelés, reklamáció: 477-9008, 477-9000/008, 508, telefax: 477-9025. • Előfizetési díj egy hónapra 5450 Ft, negyedévre 16 050 Ft, fél évre 31 800 Ft, egy évre 62 400 Ft. • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. • Felelős vezető: BERTALAN LÁSZLÓ nyomdaigazgató • www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 ISSN Vidék 0237-3785 • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti
Partnerünk IMEDIA

A WHO korlátozná az e-cigaretta árusítását
16. oldal

„Köszönöm, hogy kínlódsz velem, gyönyörűm!”
Posta Istvánné tanyagondnok hétköznapjai
5. oldal

Szegénység: Vecsei Miklós megkongatta a vészharangot
5. oldal

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap ● Alapítva: 1873-ban

2020. június 18., csütörtök
147. évfolyam, 141. szám
www.nepszava.hu
nepszava@nepszava.hu
Ára: 340 forint

Véget ér a veszélyhelyzet

FOTÓ: MTI/BALOGH ZOLTÁN

VÉGE
Búcsú a nyilvánosságtól: Kiss Róbert rendőr alezredes, Müller Cecília tiszti főorvos és Gál Kristóf rendőr alezredes az utolsó tájékoztatón

SZIGNÓ Gyorsan lépett Áder János államfő, hogy jogilag is minél előbb véget érjen a csaknem száz napja tartó, a koronavírus-járvány miatti veszélyhelyzet és rendkívüli jogrend.

KÓSA ANDRÁS

Áder János köztársasági elnök szerdán aláírta a koronavírus-járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló törvényt, így tegnap délután már csak a kormányon múlt, hogy mikor vonja vissza a rendkívüli jogrendet. Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter korábban azt mondta, akár már szerda éjféltől feloldhatják a veszélyhelyzetet, ez esetben majdnem 100 napig volt érvényben Magyarországon a rendkívüli jogrend. Lapzártánkig ilyen bejelentés nem történt, a Miniszterelnökségen azt közölték lapunkkal, hogy „ha lesz döntés, azt vagy még szerdán nyilvánossá teszik, vagy a csütörtöki kormányinfón jelenti be Gulyás Gergely”.

A járvány elleni védekezést irányító operatív törzs ugyan továbbra is működik, azonban mától nem lesznek napi tájékoztatók.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON

Sérelemdíj helyett valami más

SZEGREGÁCIÓ Tegyük fel, hogy a tanár vagy az iskolarendőr felpofozza a gyerekünket, a büntetőügy lezárása után pedig sérelemdíjat szeretnénk kapni, ezért polgári jogi eljárást indítunk. Pénz helyett azonban a gyerekünket valamilyen képzésre küldik – Farkas Lilla ügyvéd, az Esélyt a Hátrányos Helyzetű Gyerekeknek Alapítvány kurátora ezzel illusztrálta, milyen extrém megoldásokat szülhet a fideszes Horváth László javaslata.

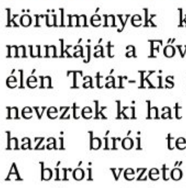
A kormánypárti képviselő indítványa elvileg azt szeretné elérni, hogy a gyöngyöspatai szegregációs perhez hasonló ügyekben a jogsértett diákok számára a „bíróság a sérelemdíjat oktatási, képzési szolgáltatásként határozza meg”. A bíróságnak tehát még csak mérlegelési lehetősége sem lenne.

Horváth László javaslatában úgy fogalmaz, hogy az új jogszabályt olyan esetekben kell alkalmazni, amikor az iskola a tanulót a neveléssel-oktatással összefüggésben személyiségi jogában megsérti. A hangsúly a „személyiségi jog” kifejezésen van, ami lényegesen szélesebb kört fed le, mint a jogellenes elkülönítés, a szegregáció. A személyiségi jog sérelmét jelenti az is, ha a tanár verbálisan zaklatja a diákjait, megalázóan bánik velük, pszichésen összetöri őket – sorolta Farkas Lilla. Ha a javaslatot elfogadják, akkor a bíróságnak ilyen szituációkban sem lesz más választása: mivel sérelemdíjat nem állapíthat meg, a gyerekeket majd ki tudja, milyen képzésre küldik.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Bírói vezető gyanús aláírása

ETIKAI VÉTSÉG Kellemetlen körülmények között kezdi meg munkáját a Fővárosi Törvényszék élén Tatár-Kis Péter, akit tegnap neveztek ki hat évre a legnagyobb hazai bírói testület elnökének. A bírói vezető – aki egyébként Kovács Zoltán kommunikációs államtitkár sógora – pontosan tudta,

Tatár-Kis Pétert tegnap nevezték ki hat évre a legnagyobb hazai bírói testület elnökének

hogy valaki visszaélt a nevével, és a felhatalmazása nélkül odaírta nevét egy levélre, erről mégsem tett bejelentést, ami forrásaink szerint legalábbis etikai vétség. Különös momentum: az Országos Bírósági Hivatal hamar feladta annak kiderítését, hogy ki „hamisított”.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON

Füstbe ment tenisztervek

ÁLOM Füves pályás tornát szeretett volna rendezni 2019-től minden évben Budapesten a Magyar Tenisz Szövetség (MTSZ), amely hárommillió euróért megszerezte a mallorcai verseny rendezési jogát.

Az eseményre nem került sor, mert a kormány nem támogatta a viadal lebonyolítását és az ehhez szükséges, hat füves pályát magában foglaló létesítmény megépítését. Az MTSZ részéről a szerződést Richter Attila írta alá, aki idén februárig volt a szervezet a főtitkára. A szövetség a viadal elmaradásáért nem kellett fizetni sem kötbért, sem kártérítést.

Az MTSZ működését felügyelő ellenőrző testület azt állapította meg, hogy tavaly decemberben a szövetség 200 ezer eurót utalt át a korábbi jogtulajdonosnak.

Az összeg megegyezik azzal, amit a szerződés szerint a hárommillió eurón kívül évente tanácsadásért kellett volna fizetni a német cég részére.

Richter Attila lapunknak azt mondta, a szövetség nem fizetett.

RÉSZLETEK A 14. OLDALON

FOTÓ: AFP/ODD ANDERSEN

NINCS TENISZ
Itthon továbbra is csak napozni lehet a fűben

Oda lehet az alapjogi biztos tekintélye

ENSZ Veszélyben van az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala úgynevezett „A” kategóriás státusza az ENSZ illetékes testületében. Az Emberi Jogi Intézmények Nemzetközi Koordinációs Bizottságának albizottsága ugyanis még tavaly októberben egy évvel elhalasztotta az ombudsmani hivatal akkreditációjának meghosszabbításáról szóló döntést, mert úgy ítélte meg, hogy a magyar biztos jelölési és megválasztási folyamata, valamint tevékenysége több ponton is kívánnivalót hagy maga után.

Az értékelés eredményeként a hivatal vagy megőrzi „A” kategóriás besorolását, vagy visszacsúszik a „B” kategóriába, ami többek között azzal járna, hogy elveszíti szavazati jogát, és csak megfigyelőként vehet részt az ENSZ nemzetközi találkozókon.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

Egyre kevesebb az új építésű lakás

KERESLET Még a tavaly júniusinál is nagyobb az érdeklődés az átadás előtti vagy a most épülő ingatlanok iránt. A vevők nem hezitálhatnak: ilyen ingatlanból nincs sok, és az is gyorsan elkel.

VARGA DÓRA

Idén tavasszal értékesítették a fejlesztők a legkevesebb új építésű lakást Budapesten az elmúlt négy és fél évben: az Eltinga Budapesti Lakáspiaci Riportja szerint mindössze 630 lakást adtak el, ami az előző negyedév felét sem teszi ki. A koronavírus dermesztő hatása után azonban júniusban már többen érdeklődnek az ilyen típusú ingatlanok iránt, mint tavaly nyáron.

A márciusi mélyponthoz képest háromszorosára nőtt az új lakóingatlanok iránti kereslet, ami tavaly júniushoz képest is 25 százalékos ugrás – derül ki az ingatlan.com adataiból. Balogh László, a portál vezető gazdasági szakértője szerint az új lakások minőségük és energiahatékonyságuk miatt bírnak nagyobb vonzerővel, miközben ár-érték arányban nem feltétlen drágábbak egy használt lakásnál. Most pedig már több száz lakásépítésnél került belátható közelségbe az átadás – és ezáltal a beköltözés is – szerte az országban, így a vevők is könnyebben hozzák meg döntéseiket. A koronavírus miatt ugyanakkor most az is lényeges szempont, hogy az új építésű lakások bejárásához nem feltétlenül szükséges a személyes jelenlét.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

PIACI ZAVAR
Az őszig beköltözhető ingatlanok 90 százaléka már elkelt, az építési engedélyek száma viszont nagyon visszaesett

Földi Tibor, a Cordia vezérigazgatója is úgy látja: a teljes körű online lakásvásárlási megoldások is fontos szerepet játszottak abban, hogy a vevői érdeklődés a pesszimista forgatókönyvekhez képest kevésbé esett vissza. Ha az előkészítés vagy az építkezés korai szakaszában lévő épületekről van szó, az érdeklődők nagy része még most, a korlátozások feloldása után is inkább virtuálisan szeretne találkozni az értékesítőkkel. Az előrehaladottabb építkezéseknél viszont a helyszíni lakásbemutatókra is vállalkoznak a vevők – tette hozzá.

Az Otthon Centrumnál (OC) is az érdeklődők számának növekedését tapasztalják, sőt a kisebb lakások iránt újra megjelent a befektetői kereslet is. Most azonban a korábbinál sokkal tovább tart, mire egy-egy adásvétel létrejön, az értékesítés ezért még elmarad a korábban megszokott szinttől – mutatott rá Vincze Edit, az OC új építésű projektekre szakosodott részlegének vezetője. Szerinte a vevőjelöltek nagyobb rugalmasságot várnak most az ár, a fizetési ütemezés és a szerződéses feltételek terén. Most egyértelműen az átadás előtt álló projektek vannak előnyben, és bár az online bemutató lehetősége szinte mindenütt adott, a komoly vásárlási szándékkal érkezők inkább a személyes bejárást választják – összegezte a tapasztalatokat Vincze Edit.

A Cordiánál is az átadásközeli projektek most a legnépszerűbbek, ezeknél már a járvány előtti szintre tért vissza a vevők aktivitása. A vásárlók is tisztában vannak ugyanis azzal, hogy nem hezitálhatnak sokáig, mert napról napra csökken az amúgy sem bőséges kínálat. A fővárosban például májusban alig 370 elkészült lakásból válogathattak a vevők. Az idén ugyan nyolcezer új otthon átadása várható a négylakásosnál nagyobb társasházakban, de ezek közül csupán kétezret nem adtak még el a Cordia átfogó, budapesti újlakás-piaci felmérése szerint. Az őszig beköltözhető otthonok 90 százaléka már elkelt, az egy éven belül átadni tervezett lakásoknak pedig már a 70 százalékát értékesítették. Mivel a kínálat szűkös, az érdemi árcsökkenést valószínűsítő várakozások Földi Tibor szerint nem reálisak.

BEFEKTETŐK IS MEGJELENTEK

VINCZE EDIT: A vevők nagyobb rugalmasságot várnak az árakban, a fizetési feltételekben és a szerződésekben is

Árazási hullámvasút

A még szabad új lakások átlagos négyzetméterára az idei első negyedévben 947 ezer forintra emelkedett a fővárosban, ami éves összevetésben 12,5 százalékos, a négy évvel korábbihoz képest 73 százalékos drágulás. A 27 százalékra emelkedő lakásáfa az érintett budapesti lakásoknál átlagosan 16,4 százalékos árnövekedést eredményezett az idei első negyedévben a tavaly év végi árakhoz képest. Előtte – a tavalyi utolsó negyedévben – viszont 7,6 százalékkal csökkent ezen lakások ára, a fejlesztők év végén ugyanis még igyekeztek ezeket kedvezményekkel kiárusítani. Januárban viszont már az általános – 27 százalékos – áfamértékhez igazították az árakat. Az idei első negyedévben összességében a budapesti új lakások harmadát árazták át a fejlesztők. Az 5 százalékos projekteknél a leggyakoribb változtatás a kismértékű, 2,5 millió forint alatti árcsökkentés volt, a 27 százalékos projekteknél viszont az ugyanilyen mértékű drágítás volt a legtipikusabb. A magasabb áfakulccsal értékesíthető lakások tipikus négyzetméterára így 4,6 százalékkal volt magasabb.

Pár éve még kétszer ennyi lakás épült

A hazai lakásállomány megújulási aránya némileg javult tavaly, nemzetközi összevetésben azonban még mindig hátul kullogunk, mivel a 20 százalékkal több felépült lakás is csupán 0,4 százalékos megújulást jelent. Lengyelországban és Ausztriában 1,4, Szlovákiában 1,1, Csehországban és Romániában 0,75 százalék körüli arány van. A 21 ezres újlakás-számmal a 2019-es év ugyan kiugrónak számít, ám ez is messze elmarad a 2004-es lakásépítési csúcstól is, amikor több mint kétszer ennyi, 44 ezer lakást adtak át, és ami akkor 1,1 százalékos megújulási arányt jelentett. A lakásépítések több okból is fontosak lennének. Egyrészt a lakóingatlanok 81 százaléka 30 évnél régebben épült, 61 százaléka felújításra szorul. Másrészt a jegybank számításai szerint tízezer megépülő új lakás a GDP szintjét 0,8-1 százalékponttal, a foglalkoztatottak számát pedig 25-30 ezer fővel emeli.

8 ezer
társasházi lakást terveznek átadni jövőre

Az áfaemelés elvette az építők kedvét

SZŰKÖSSÉG Az új lakások kínálata az elkövetkező években sem fog bővülni, a kedvezményes, 5 százalékos újlakás-áfa tavaly év végi kivezetése ugyanis egyértelműen visszavetette az építési kedvet, és ezen a rozsdaövezeti támogatás sem sokat lendít – olvasható ki a jegybank Lakáspiaci jelentésének adataiból.

Tavaly még 21 100 új lakás épült szerte az országban, vagyis csaknem 20 százalékkal több, mint 2018-ban. Ebből 5800 lakás a fővárosban készült el, ami több mint 50 százalékos növekedést jelent. Építési engedélyt viszont már tavaly is 4,3 százalékkal kevesebb – mintegy 35 ezer – lakásra adtak ki, az idei év első negyedévében pedig már 27 százalékos volt a visszaesés.

Igaz, eközben majdnem harmadával több új lakást adtak át, ez azonban annak köszönhető, hogy most már egy-egy társasház átlagosan egy évvel később készül el, mint azt eredetileg tervezték. Sőt 1600 Budapesten épülő lakás esetén a késés már most több mint két évre nyúlik. Tavaly csupán a csúszások miatt sűrűsödtek össze az idei év elejére a lakásátadások.

Mindez azt jelenti tehát, hogy a 2019-es volt a csúcsév, ezután már kevesebb új lakás épül majd fel – foglalta össze a helyzetet Nagy Tamás, a jegybank főosztályvezetője. A fővárosban például az idei első negyedévben csak 1145 új lakás építését jelentették be, ami a jegybank elemzői szerint már a visszaemelkedő áfakulcs hatását mutatja. Az új lakások értékesítésekor 2016 elejétől lehetett kedvezményes, 5 százalékos áfát alkalmazni: azóta negyedévente átlagosan mintegy 2800 új lakást jelentettek be a fejlesztők Budapesten. Tavaly év végén viszont megszűnt ez a kedvezmény, illetve csak azon projektek keretében épült lakásokat lehet így értékesíteni, amelyekre már 2018 novembere előtt megvolt az építési engedély.

A Lakáspiaci Ingatlan-tanácsadó Testület tagjai szerint 27 százalékos áfával ugyanakkor – kevés kivétellel – nem lehet új lakást eladni, és így az építkezések finanszírozásához szükséges előértékesítés sem teljesíthető. (A szakemberek szerint a koronavírus megjelenése elfedte ezt a problémát, mivel most nehezen választható szét az áfanövekedés és a járvány keresletre gyakorolt negatív hatása.) A lakásfejlesztők így jövőre csak harmadannyi új lakás átadását tervezik, mint az idén: 2020-ra még 21 100 új társasházi lakás befejezése szerepel a beruházók terveiben, 2021-re viszont már csak 7900. Ezek nagy része ráadásul már elkelt: az idei átadásra tervezett fővárosi lakások háromnegyedét, a vidéki ingatlanok felét már eladták. A 2021-re befejezni tervezett fővárosi lakásoknak is több mint a fele, a vidékieknek pedig majdnem a harmada már gazdára talált.

Az idén átadni tervezett lakások 89 százaléka esetén egyébként még alkalmazható az 5 százalékos áfakulcs, a jövőre elkészülők több mint felét viszont már csak 27 százalékos kulccsal lehet eladni, csakúgy, mint a 2022-ben átadni tervezett lakások 60 százalékát.

A jegybank szerint azonban a csúszások miatt az idén sem fog elkészülni a tervezett lakásmennyiség: 2020-ra csak 18500 új lakás átadásával kalkulálnak. Ezután pedig még inkább visszaesik majd a kínálat, főként, ami a vállalkozói lakásépítéseket illeti. A rozsdaövezeti építkezésekre most bevezetni tervezett 5 százalékos áfakulcs hatása pedig csak 2022-ben jelentkezhet, hiszen egy társasház felépítéséhez szükség van legalább másfél-két évre. Ez a kedvezmény is csak a további javulást állíthatja meg azonban, a jegybank legalábbis – a járvány, a csökkenő engedélyszám és az egyre kevesebb építkezés alapján – 2021-ben mindössze 15500, 2022-ben pedig csak 16 ezer új lakás átadására számít. V. A. D.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

ROZSDAÖVEZET
A barnamezős lakásépítések alig lendítenek majd a statisztikán

Inkább családi házak épülnének

Miközben számos gazdasági mutató bezuhant áprilisban a koronavírus miatt, az idén a legtöbb lakásépítési engedélyt – 1007-et – éppen ebben a hónapban adták ki. Ez azonban tavaly áprilishoz képest így is 29 százalékos visszaesést jelent. Az engedélyek 84 százalékát családi házakra kérték. Az év első négy hónapjában összesen 2710 családi ház kapott jóváhagyást, ami 26 százalékos csökkenés tavalyhoz képest. A többlakásos épületekben tervezett lakásokra ugyanakkor csak 666 engedélyt adtak ki, vagyis feleannyit, mint tavaly ilyenkor. Az engedélyekből azonban nem feltétlen lesz épület – különösen igaz ez most a járvány idején.

B kategóriás lehet az ombudsman

NEMZETKÖZI TEKINTÉLY Elveszítheti az úgynevezett A státuszú minősítését az ENSZ illetékes szervezetében az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala.

HALMAI KATALIN
(BRÜSSZEL)

Az ENSZ Emberi Jogi Intézmények Nemzetközi Koordinációs Bizottságának (GANHRI) albizottsága tavaly októberben egy évvel elhalasztotta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala (AJBH) akkreditációjának meghosszabbításáról szóló döntést. Azért határozott így a testület, mert úgy ítélte meg, hogy a magyar ombudsmanok jelölési és megválasztási folyamata, valamint tevékenységük több ponton is kívánnivalót hagy maga után. A világszervezet kötelékébe tartozó testület a koronavírus-járvány miatt várhatóan csak jövőre dönt az akkreditáció megújításáról, addig választ vár a kérdéseire, és tájékozódik a helyzetről.

Az értékelés eredményeként az alapvető jogok biztosa vagy megőrzi „A" kategóriás besorolását, vagy visszacsúszik a „B" kategóriába, ami többek között azzal járna, hogy az öt év múlva esedékes felülvizsgálatig elveszíti szavazati jogát és csak megfigyelőként vehet részt az ENSZ égisze alatt szervezett nemzetközi találkozókon.

– Az „A" státusz nem azt jelenti, hogy az adott országban minden rendben van az emberi jogokkal. Hanem azt, hogy az ombudsman a nemzetközi elvárásoknak megfelelően végzi a munkáját. Az akkreditációs folyamatban a szakértők azt vizsgálják, hogy az intézmény független-e és van-e erős, széles felhatalmazása az emberi jogok védelmére és előmozdítására. Az ENSZ-testület több forrásból tájékozódik, nemzeti és nemzetközi civil szervezetek véleményét is figyelembe veheti – fejtette ki Luca Glusac kutató az amerikai German Marshall Fund nevű kutatóintézet videókonferenciáján, amelyen bemutatta a közép- és kelet-európai ombudsmani hivatalokról készült tanulmányát.

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

BÍRÁLATOK Az ENSZ albizottsága nem nevesítette Kozma Ákos ombudsmant, de az ő megválasztásának módját is kifogásolták

A GANHRI akkreditációs albizottságának tavaly októberi jelentése kifogásolja, hogy Magyarországon az alapvető jogok biztosának jelölését és megválasztását kísérő folyamat kevéssé átlátható. A testület ezért javasolja, hogy az álláshirdetést széles körben publikálják, a jelölteket különböző társadalmi hátterű és képzettségű jelentkezők közül válasszák ki, valamint objektív és nyilvánosságra hozott szempontok alapján értékeljék. A grémium nehezményezi azt is, hogy információi szerint az ombudsman nem lépett fel minden esetben kellő határozottsággal az emberi jogsértésekkel szemben.

> Elveszhet a szavazati jog, jöhet a megfigyelői státusz

Az ENSZ-testület tavaly októberi döntését megelőzően a Magyar Helsinki Bizottság részletes beszámolót készített a korábbi alapjogi biztos, Székely László tevékenységéről. Ebben bírálták Székelyt, mert politikailag kényes, emberi jogi szempontból viszont nagyon fontos ügyekben hallgatott, és nem használta ki a rendelkezésére álló eszközöket. Ugyanakkor elismerték, hogy voltak előremutató vizsgálatai és ajánlásai is.

Tanulmányában Luca Glusac is hivatkozik a magyar civil szervezet értékelésére, amikor arról ír, hogy a Közép- és Kelet-Európa tekintélyuralmi jegyeket mutató országaiban az ombudsmanok előtt több választási lehetőség áll: vagy úgy döntenek, hogy az emberi jogok védelmezői maradnak még akkor is, ha hivatalukat folyamatos támadások érik, vagy összeállnak a kormánnyal. Ha az utóbbit választják, és a hatalom bábjai lesznek, akkor kockáztatják hitelességüket és közmegbecsülésüket. A végrehajtó testület kvázi tagjaként szolgáló passzív ombudsmanok maguk is fenyegetik a demokráciát – írja a szerző. Szerinte gyakoribb, hogy a hivatal viselője úgy dönt, inkább figyelmen kívül hagyja a súlyos emberi jogsértéseket és néhány kevésbé fontos ügyre koncentrál, megpróbálva megőrizni a függetlenség és az aktív szerepvállalás látszatát. Azokat az országokat, ahol kiüresítették az ombudsman intézményét és korlátozzák a civil társadalom tevékenységét, aligha lehet pluralistának és demokratikusnak nevezni – véli Glusac.

Operatív törzs: utolsó felvonás

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Az operatív törzs munkájának értékelését némileg árnyalja, hogy a Müller Cecília országos tiszti főorvos, Kiss Róbert alezredes, Lakatos Róbert ezredes, valamint Gál Kristóf, az Országos Rendőr-főkapitányság szóvivőjének részvételével tartott ismertetőkön a kormánykritikus sajtó igen ritkán kapott érdemi tájékoztatást. Mint korábban megírtuk, az Orbán Viktor kormányfőnek „mintaként szolgáló" Ausztriában sokkal szélesebb körű volt a közvélemény tájékoztatása: Sebastian Kurz kancellár akár hetente többször is személyesen válaszolt a sajtó kérdéseire és szinte mindennap tartott játékoztatót valamelyik miniszter is.

A korábbi bejelentések alapján szerdán döntött a kormány a vásárlási sávokról is, ám erről lapzártánkig nem adtak tájékoztatást. Lapunk úgy értesült, a döntés előtt a kormány több javaslatot is megvizsgált a 65 éven felüliek vásárlási időkorlátjának módosításával kapcsolatban. Az egyik változat a korlátozás teljes eltörlése volt, de a Népszava információi szerint volt olyan felvetés is, amely inkább szigorítást jelentene, mint enyhítést. E szerint az idősebbeknek 10 és 12 óra között meghagynának egy „védett sávot", amikor csak ők mehetnek be továbbra is az élelmiszerüzletekbe, drogériákba, cserébe a hétvégén ők egyáltalán nem járhatnának ezekre a helyekre. KÓSA ANDRÁS

Gyanús üggyel kezd az új főbíró

ETIKAI VÉTSÉG Nem múlt el nyomtalanul a Handó Tünde nevével jelzett nyolc év a magyar bíróságokon. Az Országos Bírósági Hivatal (OBH) új elnöke, Senyei György tegnap Tatár-Kis Pétert, a Fővárosi Törvényszék (FT) éppen egy éve még Handó által egyéves, határozott időre megbízott vezetőjét nevezte ki az FT elnökévé hat évre. Tatár-Kis Péter korábban az 50 fős Balassagyarmati Törvényszék ugyancsak egyéves, határozott időre megbízott elnöke volt – a helyi bírák nem támogatták elnöki pályázatát, Handó egy eredménytelen pályázat után bízta meg a törvényszék vezetésével. Ezután egy rövid ideig tartó OBH-s kitérő után tavaly nyáron került a mintegy 800 bírót alkalmazó FT elnöki posztjára. Jó kormányzati kapcsolatai vannak: a szintén bíró feleségének testvére Kovács Zoltán nemzetközi kommunikációért és kapcsolatokért felelős államtitkár.

Tatár-Kis kinevezése várható volt, hiszen a fővárosi bírák véleménynyilvánító összbírói értekezlete június 8-án a Groupama Arénában 51,46 százalékban az ő pályázatát támogatta. Az FT-t 2012–18 között már vezető Fazekas Sándor pályázata 49,4 százalékot kapott. Senyei György a hétfői személyes meghallgatások után döntött Tatár-Kis mellett. Kinevezése kapcsán azonban maradtak kérdőjelek.

A Groupama Arénában ugyanis azt mondta, sem a saját nevében, sem az FT bíráinak képviseletében nem írta alá azt a tavaly novemberi levelet, amelyben 24 bírósági vezető „fejezte ki háláját" az Alkotmánybíróságra távozó Handónak. Ugyanakkor a levélen jól láthatóan szerepel Tatár-Kis aláírása. Az ellentmondást feloldandó még június 9-én kérdésekkel fordultunk Tatár-Kis Péterhez, ám eddig érdemi választ nem kaptunk. Válaszolt viszont megkeresésünkre az OBH. Ebből kiderült, hogy a testület elnöke a „stílusában, a használt patetikus kifejezések halmozásával az OBH vezetésének felfogásával össze nem egyeztethető" levéllel összefüggésben sem belső vizsgálatot, sem egyéb eljárást nem kezdeményezett. Ugyanakkor – írták – Senyei György „a levél keletkezési, illetve aláírási körülményeire vonatkozó tények megállapítása érdekében írásban megnyilatkoztatta az érintetteket". A nyilatkozatokból kiderült, hogy „a levél célja annyi volt, hogy az érintettek elköszönjenek az OBH leköszönő elnökétől". „Felhívásra dr. Tatár-Kis Péter (...) okirattal igazolta, hogy 2019. november 28–29. napjain külföldön tartózkodott, így a levelet nem írta alá. A beszerzett nyilatkozatokból nem volt megállapítható, hogy nevezett bárkit felhatalmazott volna arra, hogy helyette és nevében a levelet aláírja" – olvasható az OBH válaszában.

FORRÁS: BIROSAG.HU

ELNÉZŐ BÍRÓ Tatár-Kis Péter, a Fővárosi Törvényszék elnöke. Tudta, hogy visszaéltek a nevével, de nem tett jogi lépéseket

Forrásaink szerint az OBH válaszából a következik: Tatár-Kis Péter súlyos etikai vétséget követhetett el, amikor több mint fél évig nem jelezte, hogy az aláírása szerepel a dokumentumon, a bírósági vezetőkre ugyanis a bíróknál is szigorúbb etikai normák vonatkoznak. „Mit szól majd egy állampolgár, amikor kézhez veszi a bírósági ítéletét? Vajon tényleg az a bíró írta alá az ítéletet, aki a döntést meghozta és akinek a neve az iraton szerepel?" – tette fel a kérdést az általunk megkeresett bíró.

Még a bűncselekmény gyanúja is felvetődik, hiszen Tatár-Kis az OBH válasza szerint sem írta alá a levelet, ugyanakkor nem is hatalmazott fel senkit az aláírásra, szignója mégis szerepel az iraton. Ez azonban a jelek szerint Tatár-Kis és az OBH-t sem zavarta. Az Országos Rendőr-főkapitányság lapunk kérdésére ugyanis azt közölte: a 24 bírósági vezető levelével kapcsolatosan június 17-ig „a rendőrséghez bejelentés nem érkezett, feljelentést nem tettek". SIMON ZOLTÁN

Leváltják a Szegedi Törvényszék elnökét

Elkészült az a jelentés, amelyet az OBH elnöke rendelt el a Szegedi Törvényszék elnöke igazgatási tevékenysége kapcsán a Szeviép-ügyben. A jelentés több szabálytalanságot is feltárt, Senyei György pedig visszavonta Tárkány-Szűcs Babett, a Szegedi Törvényszék elnöki megbízását, és már három érintett ellen folyik fegyelmi eljárás. A Legfőbb Ügyészség azt írta: az ügyben a Szegedi Törvényszék bíráinál – a fegyelmi felelősségen túlmenően – nem merült fel bűncselekmény gyanúját keltő körülmény. A kormánysajtó napirenden tartotta a baloldalközelinek mondott Szeviép szövevényes ügyét, szocialista politikusokig érő összefonódásokról írtak, a Szegedi Törvényszék azonban felmentette a cégvezetőket, de az ítélet nem jogerős.

Pofon után tanfolyam

KÁR Abszurdumnak tartják jogvédők azt a javaslatot, amely iskolai jogsértés esetén a diákokat megfosztaná a pénzben fizetett kártérítés lehetőségétől.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

„Nem tudom, hogyan képzelik ezt" – mondta Farkas Lilla, a jogvédő alapítvány kurátora. Teljesen egyértelmű, hogy az okozott kár jóvátételére, vagy legalább enyhítésére az „oktatási, képzési szolgáltatás" alkalmatlan.

Túl nagyot markoltak – folytatta Farkas Lilla. Az eredeti, eleve elfogadhatatlan szándék az volt, hogy a roma diákokat megfosszák a pénzbeli kártérítés lehetőségétől. A vége viszont az lesz, hogy valamennyi tanulót – függetlenül a származásától – kizárnak egy alapvető joghoz való hozzáférésből. A pénzben fizetett sérelemdíj ugyanis alapvető jog. Eddig a nem vagyoni károk rendezésénél a kártérítés megítélésének egyetlen módja a pénzbeli kártérítés volt, és – ahogyan arra a gyöngyöspatai ügyben a Kúria is felhívta a figyelmet – természetbeni kártérítés (képzés) alkalmazását a jogszabály nem is tette lehetővé.

A jog egyik fontos funkciója a politikai önkény elleni fellépés – állapította meg az alapítvány kurátora. Ebből fakadóan törvényesen nem lehet egy társadalmi csoportot, jelen esetben a szegregált romákat önkényesen büntetni, és ennek érdekében a személyiségi jogok köréből kiragadni az iskolai elkülönítést. Ha viszont ilyen szellemben általános érvényű jogszabály születik, akkor az nemcsak a roma, hanem a nem roma diákokra nézve is hátrányos – értékelte más megközelítésben is a fideszes javaslatot Farkas Lilla.

A javaslat egy újabb kétségbeejtő példája annak, hogy a kormány meggondolatlan és szakmaiatlan jogalkotással áll bosszút a jogállamon, az azt érvényesítő bíróságokon és persze azokon, akik jogaikat szeretnék érvényesíteni – hangsúlyozta Jovánovics Eszter, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) egyenlőségprojektjének vezetője.

A TASZ munkatársa szerint a kormánypárti javaslat egyértelműen szűkíti az oktatási intézményekkel szemben a jogérvényesítési lehetőségeket. Ha elfogadják, annak az lesz a következménye, hogy azok, akiket oktatási intézmény sért meg személyiségi jogában, hátrányos helyzetbe kerülnek más személyiségi jogsértés elszenvedőihez képest, mert nem kaphatnak sérelemdíjat (pénzbeli kompenzációt).

Az oktatási intézmények tehát kivonhatnák magukat a fizetési kötelezettség alól, másképpen felelnének a személyiségi jogsértésekért, mint mindenki más. Jovánovics Eszter ezt teljesen indokolatlannak minősítette. A szegregáció vagy a megalázó bánásmód mellett a fogyatékos gyerekek esetében a fejlesztések elmaradását is példaként említette. A javaslat éppen attól fosztja meg a bíróságot, hogy a konkrét ügy egyedi körülményeit mérlegelve hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciót alkalmazzon.

A személyiségi jogi perek jellemzően évekig eltartanak, különösen, ha nem emelkedik az ítélet első fokon jogerőre. Az esetek többségében a jogsértéskor óvodás gyermek már régen iskolába jár, az iskolás már másik iskolában tanul, vagy időközben nagykorú lett. Mit fognak kezdeni egy utólag megítélt képzéssel? Miképpen orvosolhatná személyiségi jogsértéseiket egy olyan szolgáltatás, ami semmilyen módon nem reflektál az őket ért jogsértésre? – kérdezte Jovánovics Eszter. A Polgári törvénykönyv szerint a sérelemdíj fogalmi eleme, hogy az mindenkinek jár, akinek személyiségi jogsértéssel nem vagyoni sérelmet okoztak. A tervezett módosítás ezt az elvet is felülírja – bírálta a javaslatot a TASZ projektvezetője. Összességében itt nem egy speciális szabályról, hanem merőben új jogintézményről van szó, és ezen a tényen mit sem változtat, hogy a jogalkotó azt változatlanul sérelemdíjnak hívja. Az indítványt benyújtó fideszes Horváth László nem reagált megkeresésünkre.

CZENE GÁBOR

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

KÉNYSZER

A személyiségi jog sérelmét jelenti az is, ha a tanár megalázóan bánik a diákokkal. Ha a javaslatot elfogadják, akkor a bíróságnak ilyen szituációkban sem lesz más választása: mivel sérelemdíjat nem állapíthat meg, a gyerekeket majd ki tudja milyen képzésre küldik

TÉVÚT

JOVÁNOVICS ESZTER

A jogszabály hátrányosan érintené azokat a fogyatékos gyerekeket is, akik nem kapnak megfelelő fejlesztést

Országjárás a nemzeti manipuláció ellen

TILTAKOZÁS Szél Bernadett független parlamenti képviselő szerint Orbán Viktor kormányfő csak a propaganda által felépített látszatvalósággal képes fenntartani a hatalmát. Ennek egyik eszköze az ismét meghirdetett úgynevezett nemzeti konzultáció. Az ellenzéki politikus viszont azt szeretné elérni, hogy a „látszat helyett a valóság látszódjon".

„Sokan megkerestek bennünket, hogy tegyünk valamit a felháborító, értelmetlen és káros nemzeti konzultáció" ellen. Úgy érezték, nem maradhat visszhang nélkül, hogy Orbán a járvány farvizén újabb manipulációra készül" – számolt be lapunknak Szél Bernadett. Képviselőtársával, Hadházy Ákossal tiltakozásra hív mindenkit, aki elutasítja a hamis kormánypropagandát.

Egész pontosan azt kérik, hogy a tiltakozók ne a szemétbe dobják a konzultációs ívet, hanem adják fel a kezdeményezés facebookos oldalán megtalálható postacímre. Még jobb lenne, ha az emberek a gyűjtőpontokon augusztus közepéig személyesen adnák le a kormánytól kapott levelet. Ehhez már toborozzák az aktivistákat, a közeljövőben pedig elkészül egy elektronikus térkép is, amely naprakészen nyomon követi majd, hogy az országban hol találhatók gyűjtőhelyek.

„Nekünk nincsenek tetszés szerint felhasználható milliárdjaink, csak a közösségi média és a független sajtó híradásaira számíthatunk" – mondta Szél Bernadett. Fontosnak tartja, hogy minél többekkel személyesen is találkozzon: Hadházy Ákossal jövő héten országjárásra indul.

Szél Bernadett bizonyos abban, hogy az ellenzék csak közösen tudja legyőzni az Orbán-kormányt. Ezért levelet írtak az ellenzéki pártoknak, kérve, hogy csatlakozzanak a „nemzeti manipuláció" elleni fellépéshez. A képviselő úgy tudja, van olyan ellenzéki párt, amelynek elnöksége már ezen a héten napirendre tűzi a kérdést. A pártpolitikusok közül elsőként a momentumos Donáth Anna nyilvánította ki egyetértését, de ugyanígy tett például Márki-Zay Péter, Hódmezővásárhely polgármestere is.

Szerte az országból már eddig is szép számmal jelentkeztek: civil szerveződések, magánszemélyek, ellenzéki pártok helyi szervezetei. A sorsdöntőnek ígérkező 2022-es parlamenti választáshoz közeledve Szél Bernadett különösen nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy aktivizálódjanak az emberek. Ahogyan a „dudálós" tüntetők elleni rendőrhatalmi fellépés is mutatja, a kormány azt szeretné, ha mindenki néma maradna, visszahúzódna a saját csigaházába. „Orbánék el akarják hitetni: annyira szilárd a hatalmuk, hogy azt nem lehet megdönteni. Hát dehogyisnem lehet!" – jelentette ki.

És hogy mi lesz a leadott ívek sorsa? Szél Bernadett elmondása szerint már eddig is kaptak ötleteket, de – mivel ez egy közösségi kezdeményezés – továbbra is várják a javaslatokat.

Ha már a „dudálós" demonstráció szóba került: Szél Bernadettnek egyelőre csak arról van papírja, hogy lemondott a mentelmi jogáról, mások esetében viszont már javában folynak a meghallgatások.

CZ. G.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

ELLENAKCIÓ

Szél Bernadett azt kéri, hogy a tiltakozók ne a szemétbe dobják a konzultációs ívet, hanem adják fel a kezdeményezés facebookos oldalán megtalálható postacímre

Menesztenék a tankerületi igazgatót

PÉCS Kezdeményezte Páva Péter, a Pécsi Tankerületi Központ igazgatójának felmentését a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete (PDSZ) Kásler Miklós humánminiszternél és Hajnal Gabriellánál, a Klebelsberg Központ elnökénél – értesült lapunk. Levelükben emlékeztettek: Páva idén áprilisban a „vörös brigádok" kifejezést használta azokra a tanárokra, akik nem akartak érettségi felügyeletet vállalni a koronavírus-járvány várható tetőzésének idején. Ezen felül Páva nevéhez több jogellenes munkáltatói intézkedés is fűződik a PDSZ szerint, legalább öt bírósági ügyben a tankerületnek több millió forintot kellett perköltségre, kártérítésre fizetnie.

Páva Péter legutóbbi intézkedésével – amelyről a Népszava is beszámolt – egy pécsi gimnázium nevelés-oktatást segítő munkatársát bocsátotta el, aki nem kívánt részt venni az iskola munkavédelmi szabályokat figyelmen kívül hagyó fertőtlenítésében. Páva – aki Pécs korábbi fideszes polgármesterének, Páva Zsoltnak a testvére – 2012 óta áll a tankerület élén. Az ügyben kerestük a Klebelsberg Központot, de kérdéseinkre nem válaszoltak.

JUHÁSZ DÁNIEL

LAPSZÉL

Az AB szerint nincs gond a Btk.-szigorítással

FOTÓ: NÉPSZAVA

Nem alkotmányellenesek azok a szabályok, amelyek akár ötéves börtönbüntetés kiszabását is lehetővé teszik rémhírterjesztésért járványhelyzet idején – határozott az Alkotmánybíróság. A testület szerint a vitatott Btk.-tényállás a közlések szűk körére vonatkozik, és csak olyan tény terjesztését fenyegeti büntetéssel, amelynek hamisságáról a gyanúsítottnak már az elkövetéskor tudnia kellett. MTI

Szálasit csináltak Karácsonyból

A fővárosi Fidesz egyik szerdai posztját egy olyan képpel rakta ki (majd vett le pár óra múlva), amelyen eredetileg Szálasi Ferenc nyilas miniszterelnök látható, ám a helyére Karácsony Gergely főpolgármestert montírozták – írta az Index. A kormánypárt utólag azt írta, csak átvettek egy mémet és nem vették észre, hogy a fotó eredeti változatán Szálasi Ferenc szerepel. NÉPSZAVA

Nem kaptak szót az érintettek

Félbeszakadt a parlament költségvetési bizottságának délelőtti ülése, mert 9 kormánypárti honatya leszavazta, hogy a jövő évi költségvetéshez benyújtott 808 módosító indítvány megtárgyalása előtt szót kapjanak a tanácskozáson vendégként részt vevő ellenzéki polgármesterek, szakszervezeti vezetők, idősszervezetek képviselői. NÉPSZAVA

Mélyszegénység: távol a kiút

JELENLÉT Ha nem sikerül rövid időn belül felszámolni a nyomort a szegény térségekben, települések sora fog végletesen ellehetetlenülni – figyelmeztet Vecsei Miklós, a társadalmi felzárkózásért felelős miniszterelnöki biztos.

CZENE GÁBOR

Az ország háromszáz legszegényebb településén mintegy 370 ezren élnek. A születendő gyerekek száma viszont több, mint egy jobb helyzetű, egymillió lakossal rendelkező régióban – hívta fel a figyelmet Vecsei Miklós, a társadalmi felzárkózásért felelős miniszterelnöki biztos, a Magyar Máltai Szeretetszolgálat alelnöke szerdán tartott háttérbeszélgetésén.

Tekintsünk el most attól – tette hozzá –, hogy ki mennyire érez együtt a nyomorban élőkkel. Ha a problémát racionális, gazdasági szempontból nézzük, akkor „kötelező odafigyelni" rájuk. Eddig is kötelező lett volna, de most már végképp az. Vecsei Miklós szerint legfeljebb tíz évünk van: ha ennyi időn belül nem sikerül megfordítani a folyamatokat, akkor magyarországi települések sora fog végletesen ellehetetlenülni, miután a középosztályhoz tartozók jobbnak látják majd elmenekülni onnan.

A Vecsei által irányított Jelenlét programba fokozatosan egyre több falut vonnak be. Közlése szerint szabad kezet kaptak, a viszonylag szűkös költségvetési kereteken belül „azt csinálunk, amit akarunk". Azaz a kormány nem szól bele, hogy melyik településen mit és milyen sorrendben tesznek, a helyi szükségletek alapján indíthatnak programokat. Elméletileg nem kifejezetten romaprogramról van szó, de nyugodtan nevezhetnénk akár annak is – jegyezte meg a miniszterelnöki biztos, aki a háttérbeszélgetésen az elmondottak illusztrálásaként elképesztő nyomorról tanúskodó fotókat vetített. Van olyan falu, ahol több a falkákba verődött kóbor kutya, mint az iskolába járó gyerek. Több településen ma is általános jelenség az uzsora, az áramlopás magától értetődő tevékenység. Sőt: olyan település is akad, ahol az egyik önkormányzati vezető „áramlopási monopóliumot" élvez. Egyedül önmagát érzi feljogosítva arra, hogy illegálisan vételezze az áramot, amit aztán tisztes haszon fejében továbbít a rászorulóknak. (Az érintett ellen eljárás indult.)

LESZAKADÓ TÉRSÉGEK „Van olyan falu, ahol több a falkákba verődött kóbor kutya, mint az iskolába járó gyerek"

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

> „Több településen ma is általános jelenség az uzsora, az áramlopás magától értetődő tevékenység"

SZORÍT AZ IDŐ

VECSEI MIKLÓS
„Ha két év múlva is ugyanez lesz, akkor az súlyos kudarc" – állapította meg

370 ezren élnek az ország háromszáz legszegényebb településén

A program révén egyebek mellett napenergiát felhasználó telep is épül. Vecsei Miklós abban bízik, ha nem is azonnal, de lassacskán sikerül felszámolni az áldatlan állapotokat. „Ha két év múlva is ugyanez lesz, akkor az súlyos kudarc" – állapította meg.

A történelmi egyházak jelenléte alig érzékelhető ezekben a falvakban, a templomok omladoznak. Volt olyan templom, amit külföldi pénzből felújítottak, a tetőt aztán újra ellopták. A miniszterelnöki biztos szerint nem is szabad elsőként a templomokra százmilliókat költeni, egyelőre csak az állagmegóvásukról kell gondoskodni. „Ha a közösség felépül, akkor majd felépítjük a templomot is. Az nem jó, ha közösség nélkül épül fel a templom."

Vecsei Miklós hangsúlyozta: az sem helyes, ha a falvakban úgy érzik, hogy „kivételeznek a romákkal". Ezért ügyelnek rá, hogy olyan programokat valósítsanak meg, amelyek nem fordítják szembe az adott település cigány és nem cigány lakóit. Ha például a program révén sikerül megmenteniük a település egyetlen, bezárásra ítélt boltját, akkor az valamennyi lakó hasznára válik.

„Köszönöm, hogy kínlódsz velem, gyönyörűm!"

RIPORT Hortobágy falu környékén több mint ötszázan laknak elzártan a pusztában, számukra egy asszony, a tanyagondnok jelenti a külvilágot.

Ide már csak földút vezet, az is elég viseltes. Elhagyatott állattartó telepek mellett visz az utunk, míg végül kiérünk a nagy legelő szélére. Tiszti házak sorjáznak, a hatvanas-hetvenes években építettek ilyeneket, kocka formájúak, nagyjából nyolcvan-kilencven négyzetméteresek lehetnek, kis előkerttel, gazdasági udvarral. A Hortobágy-Halastó településrészen járunk, pár tucatnyian élnek már csak errefelé, ők is jobbára idősebbek. Régen virágzó kis közösség volt az övék, szinte mindenki az állami gazdaságnál dolgozott, halőrök, halászok éltek itt, s alapítottak családot. Az állami gazdaság rég megszűnt, helyette nem maradt semmi, ami munkát adna, legfeljebb egykét tehenészet, de lassan azokat is gépesítik, nem kell a szakképzett munkaerő. A hajdani dolgozók a rendszerváltás után igyekeztek megvásárolni az addig bérlakásként szolgáló kis épületeket: mostanra ez maradt az egyetlen kapaszkodójuk a boldogabb időkhöz, ám röghöz is köti őket, hisz ha mozdulnának, mennének gyerekek, unokák után, a „világ végén" lévő ingatlanokért nemigen kapnának annyi pénzt, amiből máshol új életet kezdhetnek.

A hortobágyi önkormányzat tulajdonában lévő Hortobágy-Délibáb Nonprofit Kft. működteti azt a tanyagondoki szolgálatot, amely a puszták szétszórt népének jelent egyfajta kapaszkodót, nyújt összeköttetést orvoshoz, patikához, bolthoz, hivatalhoz. A koronavírus előtt heti egy alkalommal a kis mikrobusszal be is mehettek a faluba ügyeket intézni, márciustól június elejéig azonban ennek tilalma miatt a korábbinál is nagyobb elzártságban éltek, a külvilág felé szinte egyedüli kapocsként a tanyagondnok szolgált. Posta Istvánné korábban a hortobágyi önkormányzatnál dolgozott, előbb parkolójegyárusként, majd helyettes tanyagondnokként, három éve azonban egyedül viszi a szolgálatot. Ehhez elvégzett egy külön képzést is Lakitelken, a népfőiskolán.

A körzetében hét olyan tanyai településrész található, amelyek a községközponttól 2-13 km-re helyezkednek el, s gazdasági, kulturális, infrastrukturális szempontból is elmaradottnak számítanak. A statisztikai adatok szerint Hortobágy falu mintegy 30 ezer hektáros közigazgatási területén közel 530 fő él a hét tanyacsoportban, ahol a települési átlaghoz képest jóval magasabb, akár 80-90 százalékot is megközelíti a munkanélküliség: ez a nagy távolságokból, a tömegközlekedés hiányából, az alulképzettségből és a volt állattartó telepek megszűnéséből ered. Árkus, Halastó, Kónya, Kungyörgy és Szásztelek között ingázva – két településrészbe, Mátára és Borsósra nem kell rendszeresen járnia, mert ezek közelebb fekszenek, könnyebb a bejutás – Posta Istvánné naponta tapasztalja, milyen mélyszegénységben élnek itt az emberek. Kónya felé tartva például az egyik családnak egyetlen kiló kenyeret és egy margarint viszünk. Az édesanya közmunkásként dolgozik, kora reggel vonattal indul be a faluba, a gyerekekre ilyenkor napközben a nagymama vigyáz. A szegénységükre jellemző, hogy reggel már nem volt otthon kenyér, így a tanyagondnokot kérte meg, vigyen ki napközben a családnak, de párizsit vagy májkrémet már nem tudott pluszban hozzávásárolni.

CSAK EGY VEKNI Posta Istvánné (jobbra) csomagot ad át. A tanyagondnok naponta tapasztalja, milyen mélyszegénységben élnek itt az emberek, van, aki csak egyetlen kiló kenyeret kér

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az itteniek általában hetente kétszer hozatnak élelmet és gyógyszert.

A szászteleki Kecskés Mihály nyolcvanegy éves, négy hónapja halt meg a felesége, akit ő ápolt. Korábban rakodóként dolgozott, az ízületeit, csontjait meg is viselte ez, ráadásul a ház, amiben lakik, vizes, huzatos. Neki még szerencséje van, a lánya a közelben lakik, így hétvégente ellátja őt egy kis levessel, de ha nem lenne a falugondnoki szolgálat, mindennap csak hideg ételt enne, főzni ugyanis nem tud.

Néhány utcával arrébb egy hetvenhárom éves asszonyhoz megyünk, tőle recepteket hozunk el, s egy kiló cukrot kér legközelebbre. Nyolcvanezer forint a nyugdíja, ám ennek felét elviszi egy adósság, amit elhunyt fia hagyott maga után, s most helyette kell törlesztenie. Ha nem lenne a kiskert, ahol megterem a paradicsom, a paprika meg az egyéb zöldségféle, neki sem jutna sokkal több a zsíros kenyérnél.

A 76 éves Bakos Györgyné is igyekszik ellátni magát: legutóbb száz dughagymát hozott ki neki a kisbusz, azokat már mind elvetette, s burjánzanak a palánták a kiskertjében. Két gyereke, hat unokája s öt dédunokája van, mellé pedig rengeteg energiája és életkedve, ami átsegíti az itteni nehézségeken. Még szőlőt is gondoz, amiből egy kis hordónyi bort készít, ez elég a családnak egy egész évre. Most csak egy kiló kenyeret kér, „köszönöm, hogy kínlódsz velem, gyönyörűm", mondja búcsúzóul a tanyagondnoknak, aki lassan visszafelé indul. Kezdődik a délután, postára, gyógyszertárba, majd végül a boltba megy a bevásárlócédulákkal.

> Nyolcvanezer forint az asszony nyugdíja, ám ennek felét elviszi egy adósság, amit elhunyt fia hagyott maga után

DOROS JUDIT

LAPSZÉL

Drágul a tankolás

FOTÓ: NÉPSZAVA

Péntektől a benzin literenkénti átlagára 3 forinttal, 348 forintra nő, míg a gázolajé 2 forinttal drágul, s ezzel 357 forintra változik – írta a holtankoljak.hu. Legutóbb egy hete változtak az üzemanyagárak, akkor a benzin és a gázolaj ára is 4 forinttal emelkedett. NÉPSZAVA

Parragh László átalakítaná a katát

Parragh László iparkamarai elnök a kisvállalkozói adó (kata) szigorítását javasolja a kormánynak, hogy azt ne lehessen a munkaviszony visszaélésszerű kiváltására használni. Ezért szerinte az egy üzletfeltől származó kata hárommillió forint feletti része után a kifizető fizessen 40 százalékos adót, mert így eltűnik a feltételezett adóelőny. Javasolja a kata sávossá alakítását is: hatmillió forint éves árbevételig 50 ezer, afelett 65 ezer forint lenne a tételes adó mértéke. Az ATV megkeresésére a Pénzügyminisztérium közölte, minden javaslatot megvizsgálnak, hogy a visszaélések visszaszorításával a kata versenyképességét fenntartsák. Míg 2013-ban a katásoknak mindössze 3 százaléka volt korábban alkalmazott, ez az arány 2019 végére elérte a 40 százalékot. NÉPSZAVA

Hat bank kapott bírságot

FOTÓ: VARGA JÓZSEF ZOLTÁN

Összesen 124 millió forint bírságot szabott ki hat hitelintézetre – az Erste, a K&H, a MagNet, az OTP, a Sberbank és az UniCredit bankra – a pénzmosás- és terrorizmusfinanszírozás megelőzése kapcsán feltárt hiányosságok miatt a jegybank. A pénzintézetek több gyanús ügyletet nem jelentettek be a hatóságnak, többen nem megfelelően működtették belső ellenőrzési rendszerüket, pontatlanul szűrték a gyanús ügyleteket, és hiányoztak a jelentős összegű tranzakciókhoz szükséges vezetői jóváhagyások is. V. A. D.

RÉSZVÉNYEK

BUX		
37 767,72	↓	–0,77%
Mol		
1928 Ft	↓	–1,38%
MTelekom		
390 Ft	↑	+0,52%
OTP		
11 650 Ft	↓	–1,52%
Richter		
7040 Ft	↑	+0,36%

Leeresztett a gázkassza

REJTÉLY Miközben tavaly feleződtek a piaci gázárak, a lakosság még mindig a 2014-es magas díjakat fizeti, a gázipar nyeresége pedig alig nőtt.

MARNITZ ISTVÁN

Miközben tavaly megfeleződtek a piaci gázárak, a lakossági díjak 2014 óta változatlan szinten – a KSH kimutatása szerint köbméterenként bruttó 101 forint körül – maradtak. A piaci átlagár a 2018-as, hozzávetőleg 70 forintos szintről számításunk szerint tavalyra körülbelül 60 forintra csökkent. A gázt az oroszoktól – nagyjából piaci áron – megvásároló állami MFGK nyeresége így még tovább nőhetett. Ehhez képest az MFGK így elért többlethasznából gyűlő, vitatott szerepű gáztartalékkassza tavaly még csökkent is. Míg a magasabb, 2018-as gázbeszerzési árak mellett az állami társaság mérlegének meghatározott során 37 milliárd forint gyűlt össze, addig a cég friss beszámolója szerint tavaly már csak 29 milliárd forintot tudtak ebből félretenni.

FOTÓ: NÉPSZAVA

A kasszát a 2014-es „rezsicsökkentés” után két évvel ötölte ki a kormány és a közműhivatal. Magyarázatuk szerint ha az állami gáznagykereskedő az állam által meghatározottnál olcsóbban veszi meg a gázt, akkor a két ár különbözete egy, a cégen belül elkülönített kasszába kerül. Később aztán ebből ellentételeznék az esetleg megugró piaci árak miatti veszteségeket. A rendszert már akkor komoly bírálatok érték. Részint az ilyen, az emberek helyett az államnál gyűlő, tízmilliárdos kasszák a belterjes, visszaélésszerű pénzosztások melegágyai. Másrészt nem határoztak meg olyan idő- vagy pénzbeli határértéket, amin túl legalábbis a pénzt mégis gázdíjcsökkentésre fordítanák. A – kormányelképzelésekre rácáfoló, a lakosság szempontjából kedvező – várakozásokat az azóta eltelt hat év igazolta. 2014 óta ugyanis, komoly hullámzások mellett bár, de összességében jelentősen csökkentek a nemzetközi gázárak. Szakértői számítások szerint csak 2015-ben, amikor a leeső beszerzési és szinten maradó eladási díjak közötti nyereséget nem kellett külön kimutatni, az állami gáznagykereskedőnél már közel százmilliárdos extraprofit képződhetett. 2016-ban aztán 51 milliárd forintról „indult” az immár szabályozott kassza. Ez a nemzetközi gázárcsökkenés révén 2017-re 77 milliárdra duzzadt. Igaz, már akkor sokan éltek a gyanúperrel, hogy a leeső beszerzési és szinten maradó eladási árak között a hazai gázrendszerben ennél jóval nagyobb extraprofit képződik, illetve illan el. Tóth Bertalan MSZP-elnök korábbi bejelentése szerint emiatt csak 2016-ban minden háztartás 22 ezer forinttal többet fizetett a fűtésért, mint amennyibe az került. 2018-ban az Orbán-kormány a kasszából – merő véletlenségből pont az áprilisi parlamenti választások napján – háztartásonként 12-12 ezer forintos, egyszeri gáz- és távhődíjkedvezményt állt. A kasszában az év végére így is maradt közel negyvenmilliárd. Miközben a nemzetközi gázárak azóta még inkább leestek, az MFGK-tartalékok nemhogy kilőttek, de negyedével, 30 milliárd közelébe estek.

TARTALÉK
Az olcsón beszerzett gázon képződő nyereség nem a lakossági tarifát csökkenti, hanem a cégek tartalékát növeli

101 forint
a gázár immár hat éve

NEM LESZ ÁRESÉS

KADERJÁK PÉTER
kiállt a hazai lakossági gázdíjak változatlansága mellett. Ennek fő előnye szerinte az árak kiszámíthatósága

A rezsicsökkentés óta változatlan díjakból kell fedezni a szállítás, tárolás és elosztás költségeit is: a gáz beszerzésére csak a maradvány használható fel – érvelt lapunk megkeresésére az MFGK tulajdonosa, az állami MVM. 2019-ben részben még az azt megelőző év során, drágábban beszerzett és letárolt gázt adták el. Ezt a hatósági árak csak részben fedezték, így apadt a tartalék. Ráadásul míg az MFGK beszerzési költségei egyéb okokból is jelentősen eltérhetnek a piaci áraktól, a lakossági gázra vonatkozó, szabott eladási árai sokkal inkább követik a tőzsdéket. Emiatt csökkent az MFGK üzemi eredménye. Igaz, kockázatkezelésüknek hála a nyereség lényegében szinten maradt – vázolja az állami energiaholding. Ez a 2018-as, 3,4 milliárdos nyereség után 6,5 milliárdos eredményt jelent, ami a megfelelő beszerzési költségek tükrében szintén kérdéseket vet fel.

Más szakértők részint szintén védelmükbe vették az MFGK-t. Eszerint a magas gázárak éppenséggel a tavaly év eleji, nagy hidegek idejére jellemzők. De az árszabályozó akár a tartalék továbbutalásáról is rendelkezhetett, ami így a – szintén állami – gázszolgáltatónál, az NKM Energiánál gyűlhet. Kétségtelen: az azóta beolvadt társaság mérlegében szintén található néhány tízmilliárdos „passzív elhatárolás”. Magyarán az állam ahelyett, hogy azt a lakossági árban érvényesítené, az iparág különböző társaságai között elporlasztja az alacsony beszerzési költségeken keletkező extraprofitot.

Még ennél is felháborítóbbnak tartják azonban az idei fejleményeket. Eszerint a piaci árak ma már a 25-30 forintot súrolják, miközben a – bruttó – eladási ár változatlanul 101 forint. Lapunk kérdésére Kaderják Péter, az illetékes Innovációs és Technológiai Minisztérium energia- és klímapolitikáért felelős államtitkára egy más témájú tegnapi sajtótájékoztató után kérdésünkre mégis kiállt a hazai lakossági gázdíjak változatlansága mellett. Ennek elsődleges előnye szerinte az árak kiszámíthatósága. Hozzátette: a magyar lakossági gázár az EU-ban még mindig a legalacsonyabb. De a tartalékot a tőzsdék esetleges emelkedése miatt is szükségesnek tartja. Az, hogy a szabadpiac szereplői a lakosság felé ma nem élnek alacsonyabb gázárajánlattal, szerinte az állami tarifa versenyképességét bizonyítja.

Öt év után fogtak le bankvezetőket

CSALÁS Több mint hatmilliárd forintos vagyoni hátrányt okozó bűnszervezet tagjait tartóztatták le a nyomozó ügyészek egy nagyszabású akció keretében. A Fővárosi Nyomozó Ügyészség szerdai közleménye szerint kilenc személyt vettek őrizetbe, ők mindannyian egy kisebbségi állami tulajdonban lévő pénzintézethez köthetők. Az ügyészség ugyan nem nevezte néven sem a gyanúsítottakat, sem a bankot, de egyértelmű, hogy öt év után a felszámolás alatt lévő Széchenyi Kereskedelmi Bank története folytatódik. Nem sok bankban volt ugyanis kisebbségi tulajdona az államnak. Már akkor is érthetetlen volt, hogy 2013 nyarán a Nemzetgazdasági Minisztérium miért vásárolt 3 milliárd forintért 49 százalékos részt a bankban, amelynek többségét az exbankár Töröcskei István és felesége vállalkozása, a T&T Zrt. jegyezte. Másfél évre rá, 2014 végén a jegybank a halmozódó hiányosságok miatt visszavonta a bank engedélyét. A fenntarthatatlan működés miatt elrendelte a végelszámolást, s egyúttal feljelentést is tettek.

Az ügyészség közleménye szerint egy sajátos bűnszervezet jött létre, amelyben – híven a Brecht-idézethez, miszerint: mit számít egy bankrablás egy bankalapítással szemben –, a gyanú szerint a pénzintézet közvetett többségi tulajdonosa és felesége töltött be vezető szerepet. A bűnszervezet akkor olyanokat is hitelezett, amely cégeknek az nem járt volna. A kedvezményezettek aztán a pénz jó részét több áttétellel visszacsorgatták a közvetett többségi tulajdonos cégéhez. A hitelt az adósok nem fizették vissza, a summa végtére is a közvetett tulajdonos érdekeltségeit gazdagította. A bűnszervezet által okozott vagyoni hátrány meghaladja a hatmilliárd forintot.

Az ügyészség 190 nyomozó ügyészt, rendőrt mozgósítva egyszerre húsz helyszínen jelent meg. A közlemény szerint elfogtak tizenkilenc személyt, valamint gyanút alátámasztó bizonyítékokat is lefoglaltak. A kihallgatott gyanúsítottak közül kilenc személyt őrizetbe vettek. T. A.

Kis banktörténet

A Széchenyi Bank jogelődjét, az SPE Bankot 2 milliárd forintos jegyzett tőkével a Kajmán-szigeteken bejegyzett SPCP Hungarian Holdings Ltd. alapította 2008-ban. A hitelintézet működését 2009 áprilisában kezdte meg, de érdemi tevékenységet sohasem folytatott. 2010-ben eredeti tulajdonosa a részvények 100 százalékát eladta a Töröcskei István mellett akkor még Boros Imre jegyezte dörgicsei T&T Zrt.-nek. A cég nevét előbb Helikon, majd egy hónapra rá Széchenyi Bankra változtatták. (WIKIPÉDIA)

Három az amerikai igazság

RENDŐRSÉG A képviselőház és az elnök után szerdán a szenátus is előállt a maga erőszakcsökkentő tervezetével. Trumpnak a rendpárti szólamok mennek a legjobban.

HORVÁTH GÁBOR

Egy héten belül már a harmadik rendőrségi reformtervet mutatták be Washingtonban. A három közül a demokrata párti többségű képviselőház előtt lévő csomag megy a legmesszebbre, egyebek mellett országos adatbázist állítana föl a túlzott erőszakért elbocsátott rendőrökről, megtiltaná a fojtófogások alkalmazását és a helyi rendőrségek militarizálódását. A republikánus többségű szenátus vezetése szerdán hasonló irányú, de kevésbé ambiciózus tervezetet terjesztett elő. A két változatról külön szavaz a két ház, majd egyeztető tárgyalásokra kerülne sor, ráadásul mindez még a július 4-i nemzeti ünnep előtt. Mindebből csak az elnök aláírásával válna törvény, márpedig Donald Trump kedden egy harmadik, a szenátusinál is visszafogottabb tervezetet emelt elnöki rendeletté. Ennek értelmében pénzügyi ösztönzőkkel próbálnák felgyorsítani a kevésbé erőszakos rendőrségi módszerek terjesztését, és továbbra is engedélyeznék a fojtófogásokat, ha a rendőr élete veszélyben lenne.

A George Floyd meggyilkolása utáni tiltakozási hullám nyomán az elnök megpróbál egyensúlyozni saját jobboldali, rendpárti tábora és a rohamosan változó közvélemény zöme által jogosnak elismert reformkövetelések között. Kedden találkozott rendőrök által lelőtt fekete áldozatok családtagjaival, ám a Fehér Házban megrendezett aláírási ceremónián már hálásan pislogó rendőrfőnökökkel vette magát körül. Beszédében is a rendpárti szólamok vitték a prímet, de arra is jutott ideje, hogy bírálja Barack Obamát és Joe Bident, amiért szerinte nem tettek semmit a rendőrségi reformért. A tények azonban mást mutatnak: Obama például általános vizsgálatot rendelt el a helyi rendőrségek módszereit illetően, és megtiltotta, hogy azok a hadsereg készleteiből vásároljanak katonai tömegoszlató felszerelést. Ezeket a rendelkezéseket a Trump-kormányzat sorra visszavonta, bár az is igaz, hogy az elnöknek eleve korlátozott befolyása van a helyi rendőrségek módszereire.

Az antirasszista demonstrációknak is köszönhető, hogy négy és fél hónappal a november 3-i választások előtt nem áll jól Donald Trump szénája: a közszolgálati rádió, az NPR elemzése szerint az 538 tagú elektori testületben egyelőre csak 186 szavazatra számíthat. Másrészt Joe Bidennek sincs meg a győzelemhez szükséges 270 voks, ő most 238-cal áll. A ötvenből nyolc állam ingadozik, és rajtuk múlhat, hogy ki lesz az elnök. A 114 „függő" elektori voksból Florida (29), Pennsylvania (20), Ohio (18) és Észak-Karolina (15) részesedése a legnagyobb.

A választási esélyek fényében érthető, hogy a Fehér Ház minden követ megmozgat John Bolton botrányosnak ígérkező könyvének ellehetetlenítésére. A volt nemzetbiztonsági tanácsadó memoárjában saját elmondása szerint több olyan zaftos történet is van, mint a Trump elleni impeachmenthez vezető tavaly júliusi telefonbeszélgetés Volodimir Zelenszkij ukrán államfővel. Az amerikai elnök jogi stábja államtitoksértésre hivatkozva próbálja megtiltani a keddre tervezett premiert – a kötetek már országszerte raktárakban várják a boltokba szállítást. Jogilag az az érvelés is kétséges, hogy az elnökkel folytatott minden beszélgetés eleve államtitoknak számítana. A kötetért, amelynek most a Fehér Ház csinál ingyenreklámot, Bolton kétmillió dolláros előleget kapott a Simon & Schuster kiadótól.

BOTRÁNYT ÍGÉR

JOHN BOLTON

A volt nemzetbiztonsági tanácsadó memoárját azzal hirdetik, hogy a kötet leleplezi Trump külpolitikai visszaéléseit

FOTÓ: AFP/SAUL LOEB

VISSZAFOGOTT REFORMER

Donald Trump megpróbált a rendőrségi reformokat követelő tüntetők kedvére tenni, de kifejezetten ügyelt arra, hogy ne háborítsa fel rendpárti táborát

40,7 százalék

Trump népszerűségi mutatója a FiveThirtyEight portál friss összesítése szerint.

Boogaloo harcos vadászott a rendőrökre

Az amerikai légierő törzsőrmesterét gyanúsítják két egyenruhás rendőr meggyilkolásával. A 32 éves Steven Carillo, a George Floyd megölése ellen tiltakozó tüntetők közé vegyülve, házilag összeszerelt, regisztrálatlan fegyverrel lőtte le az oaklandi bíróság előtt posztoló David Patrick Underwoodot, majd Santa Cruzban végzett az őrizetbe vételére érkező Damon Gutzwiller seriffhelyettessel. A tettes az úgynevezett boogaloo mozgalommal szimpatizált. A lazán szerveződő, szélsőjobboldali, a fehér felsőbbrendűséget hirdető mozgalom siettetni szeretné a második amerikai polgárháborút. Donald Trump az elmúlt hetekben többször, például az oaklandi gyilkosság után is az antifasiszta Antifát vádolta fegyveres erőszakkal.

BoJo csodaszert és gyermekétkeztetést kínál

JÁRVÁNY Rögtön lehetett remélni, hogy kedvező fordulatokról fog hallani a brit közvélemény, amikor maga Boris Johnson képviselte a kormányt a rendszeres Downing Street 10.-i sajtótájékoztatón kedden felvonásán. BoJo híresen szereti kisajátítani a jó híreket, melyekből ezúttal kettő is jutott. Az első magára a koronavírus leküzdésére vonatkozott: a Covid–19 elleni vakcina keresésében is úttörő szerepet játszó Oxfordi Egyetem kutatói mintegy hatezer beteg bevonásával elvégzett vizsgálata áttörést hozott a betegség gyógyításában. A dexametazon olcsó és könnyen hozzáférhető szteroid bevetése a legsúlyosabb, lélegeztetőgép segítségét igénylő esetek megmentésében bizonyult sikeresnek, elképesztő egyharmaddal csökkentve az elhalálozás kockázatát. Egyszerűbb tünetek enyhítése során nem jelentett érezhető különbséget.

Ha ez az összefüggés korábban is ismert lett volna, akkor a hivatalos 42 ezer helyett „csak" 37 ezer lenne a brit halálesetek száma. A dexametazon több évtizedre visszatekintő szteroid, amelynek napi költsége nem több, mint 50 penny (nem egészen 200 forint), így az NHS keretében ápolt betegek máris részesülnek belőle. A kormányfő „túláradóan boldognak" nevezte magát a brit tudományos eredmény hallatán. Az csak egy kérdés nyomán derült ki, hogy a londoni kormány a szteroid minden formájára exporttilalmat rendelt el. Így az elmúlt hónapokban csendben 200 ezer Covid–19-beteg kezeléséhez elegendő tartalékot lehetett félretenni, ami igen magas szám, hiszen mindeddig nagyjából 300 ezer fertőzést regisztráltak. A járványra való felkészülésben nyilvánvalóan súlyos hibákat elkövető kormány most láthatóan gondol egy esetleges második hullámra.

A kormányfő másik jó híre egy látványos szociálpolitikai hátraarc volt, amivel ellenállhatatlan szalagcímet kínált az újságíróknak. A Marcus Rashford, a Manchester United és az angol válogatott csatára által elindított kampánynak engedve megígérte, 120 millió fontos keretet biztosít hátrányos anyagi helyzetben lévő gyermekek nyári étkeztetésére. A 22 éves futballista, aki régen a szomszédok és edzők segítségére szorult, a koronavírus-járvány miatti szünetet kihasználva több mint 20 millió fontot hajtott fel a FareShare gyermekétkeztetési alapítvány számlájára. Rashford–Johnson 1-0 – jelent meg mind a The Times, mind az i napilap címlapján. A hat hétre szóló, fejenként 90 fontos támogatásra 1,3 millió gyerek jogosult. Rashford kezdeményezésének sorsán nagyot lendített, hogy mind a Konzervatív Párt egyes képviselői, mind az ellenzéki Munkáspárt kiállt mellette. A szerda déli miniszterelnöki interpellációk során Ian Blackford, a Skót Nemzeti Párt westminsteri frontembere úgy fogalmazott, hogy a játékos „napok alatt több erkölcsi vezetést mutatott a szegénység visszaszorítása terén, mint a tory kormány az elmúlt évtized közkiadási csökkentéseivel".

Kevésbé népszerűnek bizonyult, hogy Boris Johnson a járvány közepén bejelentette, hogy megszűnik az önálló Nemzetközi fejlesztési minisztérium, és annak feladatait a Dominic Raab vezette külügyi és nemzetközösségi tárca veszi át. A lépést nyomban megvetésével sújtotta a két legutóbbi munkáspárti kormányfő, Tony Blair és Gordon Brown. Meglepetésére azonban ez a mindeddig hallgató David Cameronnál is kiverte a biztosítékot, aki úgy ítélte meg, hogy a lépés „csökkenti az Egyesült Királyság jelentőségét globális szinten". „Kevesebb tapasztalat, kevesebb befolyás a támogatásokról hozott döntések során, és végeredményben kevesebb nemzetközi megbecsülés" – szól a kormányt 2010–2016 között irányító tory politikus verdiktje. A nemzeti jövedelem 0,7 százalékával gazdálkodó minisztérium egykori vezetője, Andrew Mitchell szerint Johnson „egy csapásra tönkretette a globális Britannia egyik fontos alkotóelemét". Az intézkedés Dominic Cummings stratégiai főtanácsadó befolyásának erősödését jelzi, röviddel azután, hogy pozíciója a szigorú karanténszabályok durva megsértése után veszélybe került.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

FOTÓ: AFP/PIPPA FOWLES/10 DOWNING STREET

HIDEGET ÉS MELEGET IS KAP

Bírálják BoJót a memzetközi fejlesztési minisztérium felszámolásáért

LAPSZÉL

Békét akar Kína és India a bunyó után

FOTÓ: AFP/SANJAY KANOJIA

Egymást hibáztatja Peking és Újdelhi, amiért katonáik hétfőn egymásnak estek a vitatott hovatartozású Ladakhban. Az indiai köztévé szerint egy kínai sátor eltávolítása miatt tört ki a csetepaté, amelynek többtucatnyi áldozata van. Mindkét fél hangsúlyozta, hogy a határvita békés rendezésében érdekeltek, ám Narendra Modi indiai miniszterelnök azt is hozzátette: méltó választ fognak adni, ha provokálják őket. NÉPSZAVA

Phenjan tovább élezi a feszültséget

A Korea-közi összekötő iroda felrobbantásának másnapján, az észak-koreai hadsereg bejelentette, hogy bevonulnak a 2016-ig Dél-Koreával közösen üzemeltetett keszongi ipari parkba. Phenjan egyúttal elutasította a Szöul által ajánlott párbeszédet. Az északi állami média sejtelmesen úgy fogalmazott, hogy a válság csak akkor zárulhat le, ha a déli hatóságok „megfelelő árat fizettek”. A mélyülő krízis miatt Kim Jon Csul dél-koreai országegyesítési miniszter vállalta a felelősséget és már felajánlotta a lemondását. NÉPSZAVA

Fertőtlenítő alagúttal óvják meg Putyint

FOTÓ: AFP/SPUTNIK/ALEXEY DRUZHININ

Különleges eljáráson kell átesniük azoknak, akik felkeresik az orosz elnök Moszkvához közeli rezidenciáját – számolt be a RIA Novosztyi hírügynökség. A látogatóknak egy alagút „finom vízködjén” kell áthaladniuk, amely fertőtleníti terjeszt szét a ruhán és a szabadon lévő testfelületen is. A 67 éves Vlagyimir Putyint kiemelten védik a koronavírustól, mindenkit előzetesen letesztelnek, aki találkozik vele. NÉPSZAVA

Szigorít a karanténon Új-Zéland

Elfogadhatatlan hibának nevezte Jacinda Ardern miniszterelnök, hogy két, az Egyesült Királyságból hazatérő testvér koronavírus-fertőzöttként távozhatott az elkülönítésből. Az érintetteket méltányosságból engedték ki a hatósági karanténból, hogy meglátogathassák haldokló rokonukat, de azóta kiderült, hogy betegek és időközben – közvetten – akár százakat is megfertőzhettek. A kormány az esetre reagálva a hadseregnek adta át a beutazók karanténjának felügyeletét és felfüggesztette a méltányossági kérelmek fogadását. NÉPSZAVA

Uszít, hogy nyerjen

KAMPÁNY Nem garantált Duda győzelme, úgyhogy a lengyel jobboldal a „nukleáris opcióhoz” folyamodott.

FOTÓ: AFP/JANEK SKARZYNSKI

MIKLÓS GÁBOR
ÍRÁSA A NÉPSZAVÁNAK

Andrzej Duda, lengyel államfő továbbra is meggyőzően vezet az ellenzéki jelöltek előtt, ám győzelme korántsem vehető biztosra. Az elnökválasztás kétfordulós és a második nekifutásban még egyesülhetnek a megosztott ellenzék táborai. Ezt a veszélyt érezhette meg Jaroslaw Kaczynski, a lengyel kormánypárt vezére, aki mozgósításnak szánt levelet küldött a párttagságnak. Ebben azzal fenyegetett, hogy az országra morális katasztrófa zúdul, ha a liberális ellenzék jelöltje, Rafal Trzaskowski varsói főpolgármester futna be, amelyre megvan az esély.

A lengyel kormányzó jobboldal ugyanis kudarcot vallott a koronavírus-járvány kezelésében. Európa más országaiban már feloldják a korlátozó intézkedéseket, ám Lengyelországban ez nincs így. Újabb gócok alakultak ki, legerősebben a felső-sziléziai szénmedencében. Kiderült, hogy a kormányzati emberek érintettek egy sor, a járvánnyal kapcsolatos korrupciós ügyben. Duda kampányának ezért vált a fő elemévé a melegek elleni uszítás.

A lengyel elnök félelemkeltő agitációjának középpontjába az úgynevezett „LMBT-ideológiát” helyezte. Nagy felhajtás közepette írta alá a „Családok chartáját”, amely a hagyományos modell védelmében megtiltaná az LMBT-ideológia terjesztését a közintézményekben. Ez a gyakorlatban ellehetetlenítené a szexuális felvilágosítást. Duda kifejtette, hogy a hagyományos család olyan helyzetbe került, mint a katolikus egyház az ateista államszocialista rendszerben, csak most az LMBT-ideológia az a „neobolsevista eszme”, amely ellen fel kell lépni.

KEMÉNY SZAVAK

DONALD TUSK
Az Európai Bizottság volt elnöke, egykori lengyel kormányfő szerint Duda kampányával szégyent hozott Lengyelországra

100 régió
Nagyjából ennyi település, járás vagy vajdaság nyilvánította magát „LMBT-ideológiától mentessé” azóta, hogy 2019-ben Trzaskowski kiállt a szexuális kisebbségek jogaiért

A melegek elleni verbális kampány ellepte a teljes kormánypárti térfelet. Az elnöki választási stáb egyik tagja, Jacek Zalek PiS-képviselő a TVN magántévében kijelentette: az LMBT (tagjai) nem emberek! Ugyan később hozzátette, hogy azért, mert egy ideológiáról van szó, de a riporter így is félbeszakította az interjút és kitessékelte a stúdióból a jobboldali képviselőt. Duda a nyilvános (és külföldi) felzúdulás hatására korrigálni akart, ezért az elnöki palotába invitálta a nyíltan meleg Robert Biedron baloldali elnökjelöltet és édesanyját. Egyikük sem fogadta el a meghívást, s a politikus mamája közölte, ahhoz, hogy beszélgessenek, Dudának előbb bocsánatot kell kérnie szavaiért. A trükk egyébként az lett volna, hogy a találkozón részt vesz Waldemar Krysiak szélsőjobboldali – egyébként meleg – blogger is, a melegszervezetek, a „genderideológia” és a feministák fáradhatatlan bírálója. Dudáék vele azt akarták demonstrálni, hogy az elnöknek nem a meleg emberekkel, csak a jogaikért kiálló szervezetekkel van problémája. Krysiak egyébként a toleráns Berlinben él, onnan hazafiaskodik.

A melegellenes hajsza egyben elterelné a figyelmet a katolikus egyházi körökben leleplezett pedofíliáról. „A melegek az új zsidók” emlékeztetett a hatvanas évek antiszemita gyűlöletkampányára a Gazeta Wyborczában egy hajdani ellenzéki. A jobboldalon azért az antiszemita kártyát is készenlétben tartják: a minap az állami tévé azzal állt elő, hogy a liberális kihívó, Trzaskowski elvenné az 500 zloty családi pótlékot, és a pénzt a nemzetközi zsidó szervezeteknek adná az államosított zsidó vagyonok kárpótlásaként.

HATÁSVADÁSZ KIJELENTÉS
Duda szerint az LMBT-ideológia rosszabb, mint a kommunizmus, melynek nevében évtizedeken át elnyomták Lengyelországot

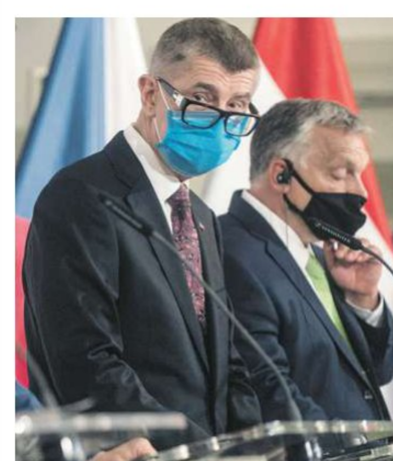
> A lengyel elnök félelemkeltő agitációjának középpontjába az úgynevezett „LMBT-ideológiát” helyezte

Babist dorgálják, de másoknak is szól az üzenet

KORRUPCIÓ Az Európai Bizottság ellenőrizze és szankcionálja a pénzügyi összeférhetetlenség minden formáját! A tagállamok tegyék nyilvánossá és ingyenessé a közbeszerzésekkel és a közfinanszírozott beruházásokról szóló szerződésekkel kapcsolatos információkat! – áll az Európai Parlament elfogadás előtt álló állásfoglalásában, amely számos egyéb javaslatot is tartalmaz a politikusok és a magas rangú köztisztviselők által elkövetett korrupció visszaszorítására.

Az Andrej Babis cseh kormányfő ellen indult összeférhetetlenségi vizsgálat apropóján készült hatpárti – vagyis csak a szélsőjobboldal által nem támogatott – határozattervezet benyújtói felszólítják az Európai Bizottságot, hogy kötelezze jelentéstételre a tagállamokat a brüsszeli átutalások végső kedvezményezettjeiről. Sürgetik továbbá, hogy az uniós testület – a tagállamokkal egyetértésben – jogi eszközökkel gátolja meg a mezőgazdasági és kohéziós források javát „lenyúló” oligarchaosztály kialakulását. A hat frakció képviselői javasolják a mezőgazdasági támogatásokról szóló szabályok módosítását is annak érdekében, hogy a brüsszeli transzferek a gazdálkodók kasszájába, és ne politikai bennfentesek a zsebébe vándoroljanak. Szerintük korlátozni kéne az egy személy által felvehető közvetlen kifizetések összegét, hogy a hétéves költségvetési periódusban ne lehessen „több száz milliós EU-s dotációhoz jutni”.

A parlamenti előterjesztések zö-

FOTÓ: AFP/MICHAL CIZEK

ÁTHALLÁS
Az uniós támogatásokkal való visszaélés nem kizárólag cseh probléma

mét Andrej Babis korrupciógyanús üzleti tevékenysége motiválta. A politikust azzal gyanúsítják, hogy magas kormányzati pozícióban és az uniós támogatási politika egyik alakítójaként jelentős közösségi forrásokhoz jutott és jut ma is a cégein keresztül. Az Európai Bizottság tavaly vizsgálatot indított az EU-s alapok felhasználásáról, és nem nyilvános jelentését már decemberben elküldte a cseh hatóságoknak. Sajtóértesülések szerint az uniós testület arra a következtetésre jutott, hogy Babis gazdasági és politikai tevékenysége összeférhetetlen.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Ezer év magány

BATKA ZOLTÁN

A migrációról nem lehet úgy szólni, hogy az ember ne kezdje egy alapvető helyreigazítással. Kormányunk ugyanis eleve egy bűnhazug alapállásból indította a menekülttémát, ami azóta is mérgezi a magyar agyakat. Kormányunk álláspontja úgy summázható, hogy Magyarország akkor lehet újra Nagy, ha nem jön ide senki, és mindenkinek olyan szép fehér a bőre, mint Mészáros Lőrinc ülepe. „A migráció rossz!” – mint azt Németh Szilárd veretesen összefoglalta egy kormánylap címoldalán.

A valóságban a migráció a kanyarban sincs a magyar népet fenyegető veszélyforrások között. A teljesség igénye nélkül ilyen az össznépi alkoholizmus, a dohányzás, a depresszió, a mozgáshiányból és nyakló nélküli zabálásból adódó elhízás, az intézményesült korrupció, a klímaváltozás. Csakhogy ezek leküzdéséhez iszonyú sok munka kell, egy rövid távú profitmaximalizálásban utazó populista alakulat bele sem fog ilyesmibe. Nekik sokkal kifizetődőbb a házi pálinkával kevert néphülyítés. Orbánék meggyőzték a népet arról, hogy a csicskalét éppenséggel a nemzeti büszkeség alapja. Az igazi magyar férfiember piás, korrupt és elnehezült, az igazi kuruc a talpát nyalja fényességes urainak, az igazi keresztény pedig a legkiszolgáltatottabbat gyűlöli a legjobban.

Ebből a szempontból céltáblának keresve sem találhattak volna jobbat, mint a menekültek. Előbb jöttek a „tranzitzónák”. Már maga a név is bájos, az embernek nagyjából egy élőállat-átrakodóhely ugrik be róla. A különbség csak az, hogy az állatokat nem három réteg pengés szögesdrót között őrzik, továbbá a haszonállatok – helló rőfik! – kapnak rendszeresen enni.

A keresztény Magyarország dicsőségére sikerült éveken át ilyen alattomosan gonosz lélekdarálóban morzsolni gyerekeket, családokat. Csak azért, hogy a hívek meggyötört idegrendszerének némi kielégülést adjon az esténként a köztévében mutogatott kerítések és csúcstechnikás táborok látványa. Az pedig az EU nagyobb dicsőségére szolgált, hogy végül a Brüsszeltől függetlenül működő emberi jogi bíróságnak kellett bezáratnia ezeket az emberhústároló konténereket, öt év (!) után.

Azonban az állami kurázsin nem lehet kifogni. Ha szemétkedésről van szó, a magyar hivatalnok kreatívabb, mint egy Szilícium-völgyi startup teljes vezetése, Varga Judit miniszter asszonyból pedig azért lett új kormányüdvöske, mivel egyformán jól tud dekázni lasztival meg a joggal. Jött tehát a „menedékjogi szándéknyilatkozat” rendszere: a tisztelt menekült utazzon csak pár száz kilométert a magyar nagykövetségre, ott töltsön ki egy angol nyelvű nyilatkozatot, egyedül, segítség nélkül, majd két hónapig várja meg étlen-szomjan az utcán, amíg szép szakszerűen elutasítják a kérelmét.

Természetesen újabb öt év múlva ezt a gyakorlatot is elmeszeli majd valami nevében európai testület, akkor majd jöhet az újabb jogi csalafintaság. Addig meg minden hónapban lehet ásni egy lyukat a kerítés tövébe, és ráfogni, hogy azon át özönlik el a pomogácsok szép hazánkat. Az legalább nem kerül milliárdokba. Vagy a fene se tudja.

JEGYZET

Gulyás Erika

Nem jókor

Van ebben az országban jó néhány nagy múltú és nagy létszámú idősszervezet, amely évek, egyik-másik évtizedek óta szervez találkozókat, programokat a nyugdíjasoknak, küzd az elismerésükért. Ezeknek a szervezeteknek a vezetői itt, a Népszavában és minden számukra elérhető (értsd: nem kormányoldali) médiafelületen folyamatosan figyelmeztetnek a nyugdíjak bérekhez viszonyított leszakadására, értékvesztésére, a csak inflációt követő éves nyugdíjemelés tarthatatlanságára, arra, hogy brutális hiba a kétmilliós nyugdíjasnak is megadni a teljes 13. havi ellátását, hogy a 12 éve változatlan nyugdíjminimumot a duplájára kellene emelni, és sorolhatom napestig az időseket valóban foglalkoztató bajokat. De minek.

Orbán Viktor és kormánya ezekre nem kíváncsi, nem ül le velük tárgyalni, hisz az Idősek Tanácsába általuk meghívott tagok pontosan megmondják, hogy mi kell az időseknek. Most is eltalálták, hogy épp egy 16 oldalas színes, szagos magazinra vágytak nagyon, amiben megszólal a Fidesz-barát celebek első sora Trokán Pétertől Szandiig, s amiből minden 78 éves nagymama megtudhatja, milyen jó a Nők 40, amivel ő nem mehetett nyugdíjba.

Már csak azt nem értem, miért a nyugdíjfolyósítást intéző Államkincstár adja ki a lapot, hacsak nem azért, mert a nyugdíjkasszából fizetik az állami propagandát. Aztán azt sem tudom, miért nem elérhető az Idősek Tanácsának névsora, hogy legalább kideríthetnénk: ki volt olyan bátor az egy Hulák Zsuzsán (akiről szintén nem tudjuk, kicsoda) kívül, hogy arcával is vállalja, neki ez a lap a legnagyobb kívánsága. Végül azt sem értem, miért csinált a fideszes propagandabrigád bolondot ebből a nyilván tiszteletreméltó hölgyből, hogy egy negyedéves kiadványtól reméljen gyors reagálást a tízpercenként frissülő internetes hírekre, hiszen ez nevetséges elvárás. Ahogy az egész cirkuszi kiadvány is az.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

MAGYAR NARANCS

GÁL MÁRIA

Harc a jövőért

Elfogadta a kezet, amelyet szlovák kollégája nyújtott neki, elfogadta azt a mondatát is, hogy a múlt mögöttünk van, és a jövőt kell építeni. A magyar felfogás szerint társakat kell keresni a jövő megnyeréséhez, Szlovákia pedig természetes, kézenfekvő, baráti társa lehet ebben Magyarországnak, fogalmazott Orbán Viktor múlt héten, amikor Igor Matovic új szlovák kormányfőt fogadta Budapesten.

Újabb barátság bimbózik, újabb csata kezdődhet a jövő „megnyeréséhez”. Bár eddig nem tudtam, hogy a jövőt is megnyerni kell, azt hittem, ez kulimunka. Kétségtelen, a téglák rakosgatása nem illik sikeres vezérekhez, nekik a harc dukál, ámde a történelem azt igazolja, hogy még a legnagyobbak sem tudnak minden csatát megnyerni. Ha harc van, veszteség is, áldozat is van, míg munka közben legfeljebb csak izzadság. És háborúban az árulás sem ritka.

> Matovic ugyanúgy az erős nemzetállam híve, mint Aleksandar Vucic. A nemzetállami törekvésekkel viszont mindig együtt jár a nacionalizmus

A milliárdos médiamágnás szlovák kormányfőben minden bizonnyal támaszra talál miniszterelnökünk mindaddig, míg Brüsszellel és a liberális demokráciával szemben vívja harcát a jövőért. Csakhogy a nagypolitikában újonc Matovicnak sem kell a szomszédba mennie ambícióért, eddigi pálfordulásai azt sugallják, nem finnyás az eszközök tekintetében sem.

Matovic ugyanúgy az erős nemzetállam híve, mint Orbán és legjobb térségbeli barátja, Aleksandar Vucic. A nemzetállami törekvésekkel viszont mindig együtt jár a nacionalizmus, még ha kezdetben lopakodóan is. A szerb nacionalizmus elsődleges célpontja nem a magyar kisebbség, a szlováké viszont igen. Matovic szép, de üres Trianon-gesztusa, az MKP memoranduma miatti felháborodása nyomán a nacionalizmus máris ott lopakodik a szlovák nagypolitika árnyékában, a közösségi oldalakon.

Ki lesz az első áldozat? Az MKP, amely a nemzetpolitikai harcban hűséges szövetségese Orbánnak, de akárcsak a Ficóval való barátság oltárán, ezúttal is feláldozzák. Ahogy a teljes felvidéki magyarságot. Ha nem így lenne, akkor miniszterelnökünk már szóvá tette volna, hogy a memorandum jogos kéréseket tartalmaz, aminek teljesítését elvárja a magyar „nemzeti” kormány.

Szent bolondok

HANGÉRIEN RIPABLIK

KÁCSOR ZSOLT

Kimentem kedd este a Parlament elé, hogy megnézzem a fehérbe öltözött szent bolondokat. Ültek, térdeltek, imádkoztak ott a szent bolondok, és tényleg csend volt, fehér csend, ahogy jó előre meghirdették. Fehér csend a politika sötétségbe borult szentélye előtt. Néha megkondult a lélekharang, olyankor összerezzentem, azt hittem, valaki meghalt. A tornyos, csúcsos, kupolás, politikai nagy sírbolt előtt ültek fehérben a szent bolondok, és arra emlékeztek, hogy hatvankét éve ezen a napon, június 16-án végezték ki azt az embert, akit harmincegy évvel később ugyanezen a napon temettek újra. Olyan nagy csend volt a téren, hogy amikor este nyolc órakor, a gyertyagyújtás időpontjában egy szivárvány diadalíve tűnt fel az égen, hallani lehetett, ahogy fotonról fotonra összeáll a fény.

> A fehérbe öltözött emberek megfordultak, és az eget nézték, biztosan azt hitték, hogy ez valamiféle jel

A szivárvány tégláról téglára, színről színre, egyik pillanatról a másikra épült, nyújtózkodott, magasodott, majd recsegett, ropogott, aztán kifeszült a fény, és néhány percre úgy maradt. Ekkor lehetett fényképezni. A fehérbe öltözött emberek megfordultak, és az eget nézték, biztosan azt hitték, hogy ez valamiféle jel. Ott állt közöttük az a Lev Nyikolajevics Miskin nevű orosz herceg is, aki ugyancsak fehérben érkezett egy nagyregényből, s aki szintén a szivárványt bámulta, pedig most ő maga volt a jel a sötét hallgatásba burkolózott épület előtt, amely az elmúlt száz évben annyi szent bolondot látott már, hogy újabban egyik sem érdekli. A magyar Parlament közönyösen és érzéketlenül hallgatott, olyan volt, mint egy saját magába zárt, megdermedt szikla, amely a történelem előtti időkből emlékszik még a cseppfolyós halmazállapotra.

Nem kétséges, hogy a halálos ítélete kihirdetésének pillanatában változott szent bolonddá az a magyar miniszterelnök is, akit a szent bolondsága miatt másnap hajnalban akasztani vittek a saját magába zárt, megdermedt sziklából. Így lehetett. Ő is szent magyar bolond lett, még ha nem is sok időre. Csak addig, míg egy szivárvány tündököl az égen. Az sem kétséges, hogy az a bizonyos orosz herceg, aki Lev Nyikolajevics Miskin néven jár közöttünk, ő is ott volt a hatvankét évvel ezelőtt véget ért tárgyaláson, majd a halálra ítélt miniszterelnök elé állt, mintha meg akarná védeni attól, ami másnap hajnalban bekövetkezik.

De a szent bolondok nem tudnak megvédeni semmitől. Ők csak jelek. Csak tünékeny, fehér árnyak, amelyeknek az a dolguk, hogy tünékeny, fehér árnyak legyenek. Nem valók másra. Arra valók, hogy némán odaüljenek egy sötét alakzat elé, és ott legyenek, amikor az kitör. A sötét alakzat már tíz éve hallgat megdermedve, magába fúlva, lefojtva, mint egy alvó vulkán, amely álmában már fortyog, de éltető levegőhöz még nem jutott.

Ott járkál a fehérbe öltözött Lev Nyikolajevics Miskin herceg a Parlament épülete előtt, és nyitogatni próbálja a kapukat. Nincs egyedül, mert ott áll mellette a hatvankét éve meggyilkolt ember, fehér halotti leplet visel, és csak az alkalmas pillanatra vár, hogy újra elfoglalhassa hivatalát.

Hol van Cser Ágnes?

BÍRÓ ENDRE
jogász

Tíz (!) éve, hogy a Népszabadságban megjelent feleségem, Bíróné Kalmár Katalin egészségügyi szakdolgozó írása Hol van az EDDSZ? címmel. A kérdéssel azt a rejtvényt próbálta megfejteni, hogy miért vonult passzivitásba a 2010-es kormányváltás előtt még oly aktív, nyüzsgő, a partnereivel kíméletlenül harcos-karcos, „harapós" stílusú Cser Ágnes mint az egészségügyi dolgozók egyik szakszervezetének elnöke.

Akkor az egészségügyi dolgozók fokozódó elégedetlenségét olyan problémák okozták, mint a nevetséges munkabérek (plusz a kiváltságos keveseknek jutó hálapénzek), az ágazatban általános létszámhiány, az orvosi, diplomás szakdolgozói és az ápolói utánpótláshiány, a kórházbezárások és az egészségügyi intézmények önálló gazdálkodását is veszélyeztető költségvetési forráskivonások, valamint az állami működtetés alulfinanszírozottsága.

A szakszervezeteknek részt kellene venniük ezekben a most alakuló, forrongó folyamatokban

Ezek a feszültségek azóta is jelen vannak az egészségügy rendszerében, sőt az adatok, tények, körülmények e problémák kapcsán mára egy nagyságrenddel rosszabb helyzetet mutatnak.

Ma már – a fent leírt feszültségek mellett – a vírusveszélyhelyzet által generált (de nem tudni, hogy a dolgozók életében meddig jelen maradó) „vezénylések" miatt is háborog a szakma. No meg a különlegesen fertőzésveszélyes körülmények között végzett munka olykor minimális biztonsági feltételeinek hiánya miatt.

Az egészségügyi ágazatban és intézményeiben megjelent a hadsereg és a katonai igazgatás: főtisztek, kancellárok (és nem főorvosok, nem kórházigazgatók) döntenek a létszám- és anyaggazdálkodás kérdéseiben. A minisztereken (mert már két miniszter is hatásköröket gyakorol az ágazatban) és az operatív törzsön át tulajdonképpen a kormányfő dönti el, hogy milyen műtéteket, orvosi beavatkozásokat, vizsgálatokat, orvos-beteg kapcsolatokat lehet létesíteni, és miket nem, vagy hogyan történhet mindez.

A dolgozók legalapvetőbb munkavégzéshez fűződő jogai vannak egyoldalúan felfüggesztve, módosítva, zárójelbe téve, elfelejtve. És nem tudható, meddig; meg az sem tudható, hogy visszaállhatnak-e ezek a jogok valaha is. Sokan gondolnak rá, kevesebben szólnak róla, pedig jó néhányan tudják, hogy semmi nem folytatódhat ugyanúgy a vírusveszélyhelyzet okozta válság után, mint előtte. A szakszervezeteknek részt kellene venniük ezekben a most alakuló, forrongó folyamatokban a maguk érdekvédelmi, érdekérvényesítő küldetésük okán, több százezer egészségügyben dolgozó ember oldalán!

Mindezek tükrében: hol van Cser Ágnes és hol van az általa elnökölt EDDSZ? Nem látjuk, nem halljuk, nem olvassuk! Mit csinál az egészségügyiek egyik legnagyobb szakszervezete? Márpedig, ha a tagság nem látja, nem tudja, mit csinál a szakszervezet – 10 éve! –, akkor talán itt az ideje, hogy ez a szakszervezet lerázza magáról a betlizó, sunnyogó elitjét, mint gazdaállat az élősködőt.

Annak a régi cikknek az volt az utolsó mondata, és ennek az újabb írásnak a végére sem lehetne jobbat találni: „Ne hagyja a szakszervezet az egészségügyi dolgozókat cserben!"

FOTÓ: KORMANY.HU/ÁRVAI KÁROLY

Takarjuk el a szemünket

TIBOR TAMÁS,
az Országos Sporthivatal volt elnöke, labdarúgó-szakedző

A száj és az orr elfedése rutinkötelezettségünkké vált az utóbbi hónapokban. A magyar labdarúgó-szurkolók számára azonban a látás kiiktatása is erősen javallott. Természetesen ez a mérkőzéseket a helyszínen megtekintőkre és csak másfél órára vonatkozna. Ilyenkor ugyanis nem kellene szembesülniük a honi futball régóta sújtó, pusztító járvánnyal.

Ne altassuk magunkat, eme sajátos pandémiát okozó vírusokat nem behurcolták hozzánk, hanem azok az elmúlt évtizedekben nálunk tenyésztek ki. A járvány szimptómái, következményei között – a teljesség helyhiány miatt mellőzve – említhetjük a nézőtelenséget, a nemzetközi eredménytelenséget, a teljesítménykényszer száműzését, az általánossá vált, bicskanyitogató mértékű javadalmazásokat, az önfelmentés divatját, a külső tényezőkre történő végeláthatatlan hivatkozásokat és a fékezhetetlen dilettánsok gyorsuló térnyerését a sportág vezetésében, menedzselésében.

Túlzó, súlyos megállapítások? A májusi bajnoki és kupafordulók is cáfolják ezt a vélekedést. A hó végi szombaton a Paks–Mol Fehérvár mérkőzést csak a legnagyobb erőfeszítéssel voltam képes végignézni. Ha nehezen is, de legyőztem azt a késztetésemet, hogy egy időjárás-jelentésbe meneküljek. Reméltem ugyanis, hogy a jobb sorsra érdemes labda folyamatos zokogásának előbb-utóbb csak vége lesz. Miként abban is bíztam, hogy a sok-sok milliós fizetést, prémiumokat és egyéb kedvezményeket bezsebelő játékosok produktuma – ha csak rövid időre is – legalább a pinceszint fölé emelkedik. Tévedtem.

Nem egy olyan futballista kocogott a játéktéren, aki – mint hírlik – több mint tízmillió forintért csalja a futballt. Nem évente, havonta!

Gondoltam, az élmény elmaradását csak a szerencsétlen mérkőzésválasztásnak köszönhetem. Felmentem magam, mert végül is egy bajnokvárományos együttesre voltam kíváncsi. Adtam magamnak még egy esélyt. Bár ne tettem volna! A Kisvárda–Újpest találkozó, ha lehet, ezt is alulmúlta.

A két mérkőzésen közel harminc, döntő többségében szerény játéktudású idegenlégiós léphetett pályára. Óhatatlanul felmerül a kérdés: hol vannak az immár évtizede nem kevés közpénzből működő akadémiák nevelte magyar tehetségek? A fentebb említett 180 perc alatt mindösszesze egy gólt, annál több hátrapasszt, elemi technikai hibák tömegét, továbbá lanyha iramot, helyezkedési skandalumokat láthattunk a főállású játékosoktól.

Makacs, tévedéseiből mit sem tanuló ember lévén nem adtam fel. Vasárnapi programomból sem maradhatott ki egy magyar bajnoki meccs megtekintése. Már előre dörzsöltem a kezem, hogy végre sok gólt, egy ütőképes honi együttest, meggyőző játékosteljesítményeket fogok látni. Végtére is a közel kétmilliós fővárost is reprezentáló, biztos hazai bajnoknak tekinthető, a Bajnokok Ligájában akár a Real Madridot is kifogó FTC egy kétezres lélekszámot sem felmutató községi csapat ellen játszik. Megint mellefogtam. 1-1-es döntetlent, szurkológyilkos, szürke darálást láthattunk. Ha hiszik, ha nem, nem egy olyan futballista kocogott a játéktéren, aki – mint hírlik – több mint tízmillió forintért csalja a futballt. Nem évente, havonta!

E sorok után önvizsgálatot tartottam. Bennem van a hiba, hogy régóta képtelen vagyok valami jót, biztatót leírni a hazai labdarúgásról? Sajnos nem hallomásokra, hanem személyes tapasztalatokra alapozva kritizálok. Kezdjük talán ott, hogy már évtizedekkel ezelőtt megindultunk a lejtőn. Szemléletes példával rukkolok elő, máig szégyellem.

A labdarúgó-szakedzői oklevelet, amely felsőfokú végzettséget igazol(t), négyéves tanulás után lehet(ett) megszerezni. Testnevelőknél ez csak két évet igényel(t). Az utolsó évben, amikor egy szakdolgozatot is le kellett adni, kaptam egy autentikus megkeresést, miszerint az egyik hallgatótársam, egyébként sokszoros válogatott, akkor is neves, NB I-es edző helyett, akinek az alany és állítmány egyeztetése is megoldhatatlan feladatot jelent, írjam meg a kötelező dokumentumot. Kapok érte pár száz forintot. Elkövettem. Igen, én is tettestárs vagyok a szakma mélyrepülésének talán nem is előidézésében, inkább fenntartásában.

Emlékeznek még az UEFA-licencre jogosító, nagy dérrel-dúrral, vaskos tandíjjal meghirdetett szövetségi tanfolyamokra? Mély hallgatás övezi a történteket, miként annak hatékonyságát is. Minderről sokat mond az utóbbi években Magyarországon megfordult, többtucatnyi külföldi edző szerződtetése. Legyen szó válogatott csapatokról vagy első osztályú klubokról. Ennél még tragikusabb képet fest a honi állapotokról a svájci székhelyű Sporttudományok Nemzetközi Központja. Kimutatásuk szerint a hazai bajnokságokban 2019-től napjainkig szerepeltetett 21 éven aluli labdarúgók játékpercei tekintetében 5,1 százalékunkkal 93 ország közül csak Guatemala, Dél-Afrika, Kína, Szaúd-Arábia és Törökország van mögöttünk. Csak megemlíteném Szlovákia 29 százalékát...

A költővel szólva a magyar labdarúgásban régóta illatoznak a romlás virágai. Hervadhatatlannak tűnnek.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Nemzeti inzultáció

Még ki sem lábaltunk a Covid–19-vírusból, a kedves vezető újabb nemzeti konzultációt kezdeményez, csak hogy megtudja véleményünket Soros úr és a vírustenyésztők liberális ármányáról. Hogy a Karmelita kolostor bevételéről, a PM lassan 60 milliárdos Várba költözéséről, a múzeumok kiakolbólításáról, a Balaton privatizációjáról, a határon túlra „talicskázott" tízmilliárdokról, a stadionokról, a nagy nemzetközi sportversenyek rendezéséről – és még sorolhatnám – miért nem kérdez bennünket, azt nem tudom. Illetve dehogynem... Azonban az amúgy az adófizetők pénzéből finanszírozott és kormányzati kérdőívnek hazudott politikai „nesze semmi, fogd meg jól" valójában hivatalosan is pártpolitikai propagandának minősül! Bő fél évtizede, hogy megtudtam, az embernek (még) lehetősége van arra, hogy a kormányablakon keresztül letiltsa az adatainak pártpolitikai és reklámcélokra történő kiadását. Én akkor vettem a fáradságot, és végigjártam az ügymenet útvesztőit, így ma már az én nevem, lakcímem, telefonszámom, e-mail-címem védett, és még ilyen (aljas) célokra sem adható ki. És azóta egyetlen nemzeti konzultációs ívet sem kaptam, de a családtagjaim igen, mind, hiánytalanul. Ugyanakkor a választásokra történő felhívásokat, „kopogtatócédulákat" stb. megkapom, sőt a különböző irataim esedékes lejáratáról is küldik az értesítéseket. Az örökös kényszerű igazmondásáról elhíresült kormányunk tehát megint „lódít", amikor a nemzeti konzultációt kormányzati tevékenységnek tünteti fel. Mert nem egyéb, mint színtiszta pártpolitika. És persze ettől függetlenül, mert megteheti, az adófizetők pénzét használja a legócskább pártpolitikai szemfényvesztés finanszírozására.

SEBES ANDOR

Kérdés?

Többen kérdezik, hogy mi az oka annak, hogy nálunk 4190 koronavírusos betegből 553-an meghaltak. Ez több mint 13,5 százalékos arány. Sokak szerint ez a kevés tesztelés eredménye, tehát lehet, hogy sokkal magasabb lenne a fertőzöttek aránya, ha több vizsgálatra kerülne sor, és így a halálozási arány sem lenne ilyen tragikus. Ezt azonban az orvosi egyetemek által végzett vizsgálatok nem támasztják alá. Akkor hát mi az ok? Azt az országos tiszti főorvos állítja, hogy a fertőzöttek több mint 90 százaléka más gyógyíthatatlan betegségben is szenvedett. Ha tehát megnézzük, hogy európai viszonylatban milyen a halálozási arány hazánkban a rákbetegségek következtében, akkor mindent megértünk. Harminckét európai ország közül nálunk a legmagasabb, százezer lakos figyelembevételével 345 fő, míg az EU-s átlag 257, és Cipruson csak 194. Ez azt bizonyítja, hogy ezeknek az embereknek a döntő többsége vírus nélkül is meghalt volna. Tehát nincs kérdés: a magas halálozási arány az egészségügyi rendszer tragikus állapotának következménye.

DR. JÓKAI OSZKÁR

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk: **olvasoilevel@nepszava.hu**

Legjobb építészeti és tájfotók

Kihirdették a Sony World Photography Awards eredményeit. Az építészet és a táj kategória győztesei között van a kanadai Sandra Herber Kunyhó jéghalászoknak című képe is. ÉPÍTÉSZFÓRUM

Dolfin Balázs a George Enescu Versenyen

Dolfin Balázs csellóművész lesz az egyetlen magyar résztvevője az augusztus 29. és szeptember 20. között zajló George Enescu Nemzetközi Versenynek. A rangos megmérettetésre 105 fiatal csellista jelentkezett, ezért előválogatót is tartottak. PAPAGENO

Esterházy Péter-relikviákat gyűjtenek

Esterházy Péterről készült fotókat, dokumentumokat gyűjt az Esterházy Péter és Gitta Könyvtárat kezelő Evangélikus Országos Gyűjtemény. Várják az íróról készült fényképeket, illetve a könyvbejegyzésekről, dedikációkról készült fotókat, és a vele való találkozásokról szóló szöveges beszámolókat is. MTI

Át a Száhel-övezet poklán

REGÉNY Mi lesz abból, ha az író és a forgatókönyvíró közös thriller írására adja a fejét? Milyen a magyar főhős, aki Afrika közepén teljesít küldetést? Az Aranylövésből kiderül.

CSEPREGI EVELYN

Egy fegyveres csapat különleges megbízatást kap: két és fél tonna illegálisan bányászott aranyat kell átszállítaniuk az afrikai Száhel-övezet poklán. Kéthetes küldetésük gazdaggá teheti őket, megbízóiknak egy feltételük van: minden rúd aranynak meg kell érkeznie, különben bárhová menekülnek vagy bújnak el, előbb-utóbb megtalálják, és megölik őket. Ám a szállítmányt a világ legveszélyesebb terepén keresztül kell célba juttatniuk, ahol minden hadúr és terroristacsoport rájuk vadászik. Megszokott hollywoodi akcióról is lehetne szó, de van néhány csavar: a feladatot teljesítő csapat vezetője egy kiégett amerikai veterán mellett egy háborús bűnök miatt nemzetközi körözés alatt álló magyar zsoldos, Szász Ádám. S a történet sem a filmvilágból érkezik, hanem két magyar szerző tollából. A Kaméleon és más bestsellerek írója, Réti László, valamint az Aranyélet című televíziós sorozat társszerzője, Vanicsek Olivér forgatókönyvíró összefogott, hogy közösen alkossák meg az Aranylövés – Az utolsó szállítmány című thrillert.

– A sztori ötlete még 2015-ben jött Los Angeles-i tanulmányaim során, de sokáig a fiókban maradt. 2018-ban kerestek meg a kiadótól a közös könyv ötletével, és bár akkor még nem gondoltam könyvkiadásra, mondtam, hogy vannak terveim. Mindig is forgatókönyvírásra készültem, így a regényformátum új és ijesztő volt – mesélt lapunknak a rendhagyó munkafolyamat kezdeteiről Vanicsek Olivér. A kiadó javaslatára ismerkedett meg Réti Lászlóval, aki nyitott volt az együttműködésre. – Mivel én is végeztem forgatókönyvíró kurzust, izgatta a fantáziámat a feladat, de mondtam Olivérnek, üljünk le beszélgetni, hogy megtapasztaljuk, van-e köztünk kémia. És azt kértem, hadd írjak a forgatókönyv legelső oldalából öt-hat oldalt az elképzeléseim szerint – részletezte az író. Vanicsek Olivér visszaemlékezései szerint ezzel nagyon könnyed és jó munkafolyamat kezdődött, az ő rövid helyés időmeghatározásaiból egy hatalmas kép bomlott ki. – Részletesen átbeszéltük az alapokat, és kértem egy hónapot, hogy megírjam a regényt – folytatta Réti László. – Így is történt, de az a változat jóval vastagabb volt annál, ami megjelent: kivettünk és hozzátettünk részeket. Szerettük volna megtartani a forgatókönyv filmszerű pergését: így szinte két óra alatt el lehet olvasni.

A könyv valóban filmhez hasonlóan halad, nem nélkülözve váratlan fordulatokat és brutális momentumokat. A sodró lendületű események mellett egyúttal a nyolc különböző, plasztikus karakter személyes sorsába is bepillantást nyerünk, egyenként megismerve adrenalinfüggőségüket. Vanicsek Olivér megjegyezte, izgalmas volt számára, ahogy az izraeli, orosz és más szereplők formálódtak, és lett sokkal mélyebb a regény. – Főleg visszaemlékezésekkel bontjuk ki a háttérsztorikat, ez szövegben könnyebb, mert ki lehet lépni oldalra, és elmagyarázni, honnan jött az adott karakter, míg mozgóképen erre nincs így lehetőség. A forgatókönyvíró elmondta, a főszereplő figurája a kezdetekben még amerikai volt, a közös munka során mégis szerettek volna magyart. – Ilyet kevesen hoztak mostanáig, hogy magyar karakter az antagonista, ez ettől lett különleges – emelte ki az alkotó.

A mű finom utalásrendszerrel dolgozik, helyenként úgy érezhetjük, korrajzot is kínál: „Ha egy terrorista felrobbantotta magát Brüsszelben, rálőtt egy bár vendégeire Párizsban, vagy belehajtott a berlini karácsonyi vásárba egy lopott kamionnal, az elérte az ingerküszöböt. (...) Az, hogy eközben a tuszik, meg a hutuk, a dinkák és a nuerek úgy irtották egymást, ahogy a művelt világban az ember kaszálni szokott, és mindennek következménye pár hónap alatt közel egymillió halott... nos, ez nem a mi dolgunk, gondolták az emberek Párizsban, Rómában, Bécsben vagy éppen Moszkvában." – olvashatjuk. Réti László azonban kiemelte, kifejezetten üzenni nem akartak ezekkel a sorokkal, fontosabb, hogyan illet az adott karakterhez, szituációhoz. – Azt, hogy az európai ember képmutató, sajnos tudomásul kell venni. Ha erre van módunk, egy-egy kiszólítást érdemes lehet a szövegben elhelyezni, hogy sokan magukba szálljanak – hangsúlyozta az író. Hozzátette, a kezdetektől nemzetközi thrillert akartak írni, ehhez viszont az is kellett, hogy – a szerinte hibás magyarországi gyakorlattal ellentétben – túllépjenek a határokon. – Ez azt feltételezi, hogy jelentős politikai, geopolitikai tudást kell elsajátítani, és számtalan háttér-információt fel kell szedni. A könyv inkább ezt a fajta tudásvágyat tükrözi, mint azt, hogy metszetet akartunk volna adni a társadalomból.

FOTÓ: ZAGYI TIBOR

ELŐRE NÉZNEK
Réti László és Vanicsek Olivér következő könyve, A kannibál király már készül, de ez valószínűleg elsőként angol nyelvterületen, mint fő piacon jelenik majd meg, a magyar olvasók csak később találkozhatnak vele

INFÓ

Réti László – Vanicsek Olivér: Aranylövés – Az utolsó szállítmány
Művelt Nép Könyvkiadó, 2019

Mernek tervezni a zenekarok

REMÉNYEK Öt bérlettel, két fesztivállal és világklasszisokkal várja a közönségét Concerto Budapest a 2020/21-es évadban. A zenekar arra készül, hogy a járványügyi szabályok figyelembevételével megtarthassa a hangversenyeket. A tavasszal elmaradt koncertek jó részét ősszel pótolják, ezért a hagyományosak mellett egy új bérletet is kínálnak, amelynek koncertjeit a tulajdonosok válogathatják össze. Keller András, a Concerto Budapest művészeti vezetője, karmestere úgy állította össze a programot, hogy mind a világsztárok, mind a hazai vendégművészek egyaránt jelentős szerepet kapjanak. Az együtteshez régóta ragaszkodó sztárok közül fellép Borisz Berezovszkij, Jevgenyij Koroljov, Isabelle Faust, és Andrej Korobejnyikov. Először játszik velük többi között a hegedűszólista Szergej Krilov, Anthony Marwood és Giovanni Guzzo; a zongoristák közül Pierre Laurent Aimard, Matan Porat és Anna Shelest. „Nagy esemény lesz az észt–amerikai karmesterlegenda Neeme Jarvi fellépése és régóta várjuk az együttműködést Eötvös Péterrel. Újra dirigálja a zenekart Takács-Nagy Gábor, Vashegyi György, Kovács János, Héja Domokos, és Farkas Róbert is. A kitűnő magyar szólisták közül Kelemen Barnabás, Ránki Dezső, Perényi Miklós, Balázs János, Miklósa Erika, Bretz Gábor, Cser Krisztián, Horváth István, Vörös Szilvia, Berecz Mihály, valamint a Purcell Kórus, a Nemzeti Énekkar, és a Muzsikás együttes is partnerünk lesz. Jeremy Menuhin Kettősversenyének ősbemutatójára nálunk kerül sor, és először mutatjuk be Magyarországon Eötvös Péter művét, az Alhambra hegedűversenyt" – mondta Keller András.

VOLT ÉS LESZ
Valódi koncertek valódi nézőkkel

FORRÁS: MÜPA

Konkrét terveit a Nemzeti Filharmonikus Zenekar még nem mutatta be, de azt közölték, a leállásból már látható a kivezető út: augusztus második felében újra munkához láthatnak. Mától a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és a Nemzeti Énekkar újdonsággal szolgál: minden csütörtök este fél 8-tól PRÓBATERMI E-VENDÉGSÉG címmel sorozat lesz látható a Facebook-oldalukon. VARGA PÉTER

Nagyszabású zeneszerzőversenyt írt ki a Müpa

A Müpa a 15., jubileumi évad alkalmából pályázatot hirdet új zeneművek megírására. A jazztől a musicalen át a kórus- és nagyzenekari alkotásokig 13 zeneművészeti kategóriában várják a 18. életévét betöltött, magát magyarnak valló pályázók munkáját. Legkésőbb december 16-án hirdetnek eredményt. A Müpa célja egyebek mellett, hogy minél gazdagabb műfaji palettán segítse elő új magyar darabok megszületését, és tartós együttműködésre ösztönözze a zeneszerzőket, illetve művészeket, alkotókat és együtteseket, intézményeket. Lehet nevezni szóló- és kamarazenei, kamarazenekari és kamaraszimfonikus, szimfonikus zenekari művekkel. Jelentkezhetnek kíséret nélküli kórusművekkel és vokálszimfonikus darabokkal, gyermek- és ifjúsági kamaraoperákkal és kamaraoperákkal, musicalekkel és rockoperákkal, de várnak táncetűd kíséréozenét, kíséréozenét táncelőadáshoz, némafilmhez, és műveket kis és nagy jazzformációra is.

Nyílt levél a miniszterhez

SZÍNMŰVÉSZETI Eötvös Péter, Udvaros Dorottya, Röhrig Géza, Pataki Ági, Kovalik Balázs, Novák Eszter, Simó György és Droppa Judit textilművész szerepel a Színház- és Filmművészeti Egyetem Palkovics László innovációs és technológiai miniszternek küldött levelében, amelyben a majdani vagyonkezelői alapítvány kuratóriumába javasolnak kimagasló személyiségeket. Az egyetem vezetősége a Facebookon nyilvánosságra hozott levélben így fogalmaz: „Kulcsfontosságúnak tartjuk, hogy a kurátorok kiválasztási folyamatában egyeztetési és egyetértési joga lehessen az egyetem szenátusának, illetve a hallgatók képviseletének."

Upor László rektori feladatokat ellátó rektorhelyettes személyes találkozót is kért a minisztertől a modellváltással kapcsolatos széles körű aggodalomra és egyre nehezebben kezelhető feszültségre hivatkozva. Amint írják, elfogadhatatlannak tartják, hogy a minisztérium az egyetem kihagyásával szervezett szakmai megbeszélést az intézmény jövőjéről.

A levélben a leendő felügyelőbizottságba is javasolnak a színház, a film és az oktatás világához közeli, ugyanakkor részben a finanszírozáshoz, számvitelhez jól értő tekintélyeket: Csóti József gazdasági szakembert, a Thália Színház, a Radnóti Színház, majd a Vígszínház volt gazdasági vezetőjét, Havas Ágnes filmes és televíziós szakembert, a Magyar Nemzeti Filmalap volt vezérigazgatóját, dr. Jákfalvi Magdolna egyetemi tanárt, nemzetközileg elismert színháztörténészt és Polgár András üzletembert, mecénást.

A kiválasztottak mindannyian vállalták a jelölést, és hozzájárultak nevük nyilvánosságra hozatalához.
NÉPSZAVA

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

FEJÜK FÖLÖTT DÖNTENEK RÓLUK
A vezetés nehezményezi, hogy a minisztérium nem egyeztet velük

LAPSZÉL

Koncertterem lesz a templomból

FOTÓ: FORTEPAN/G K

A XV. századi Szent Simon és Júdás-templomot vásárolta meg az Irgalmas Testvérek szerzetesrendtől Prága városa 1,3 milliárd forintnak megfelelő összegért. A templom – amely eredetileg egy nagyobb kolostor- és kórházkomplexumhoz tartozott a prágai óvárosban – eladásához szükség volt a Vatikán engedélyére is. A Prágai Szimfonikus Zenekar eddig is koncertek céljára használta a templomot, de bérleti díj fejében. FIDELIO

Elkelt Van Gogh és Gauguin levele

FOTÓ: WIKIPEDIA/EINSTEIN2

A várakozásoknak megfelelően, 210 600 euróért (72,7 millió forint) kelt el egy párizsi árverésen Vincent van Gogh és Paul Gauguin egyetlen ismert, 1888-ban közösen írt levele. A kézzel írt, négyoldalas levél címzettje Émile Bernard francia festőművész. MTI

Meghalt Csurka László színész

FOTÓ: WIKIPEDIA/EINSTEIN2

Életének 85. évében elhunyt Csurka László színész, rendező, Jászai Mari-díjas művész, a Nemzeti Színház társulatának tagja. Csurka László 1958-tól Budapesten szerepelt a Déryné és a Nemzeti Színházban. 2018-tól a Nemzeti Színház tagja lett. Csurka László játszott 1984 és 2007 között a Szabó családban. 1988-ban színre vitte bátyja, Csurka István Majális című darabját. INDEX

Duplán rögtönözni

DZSESSZÜNNEP Az idei paloznaki fellépőknek egyetlen különleges kérésük van: Covid-mentesség.

TÖLGYESI GÁBOR

Jobb nem belegondolni abba, mi történt volna, ha Roberto Menescal és Ronaldo Bôscoli lerobbant kis bárkáját nem mentik ki a brazíliai Cabo Frio partjainál, hanem elsodródik az óceánon. A két muzsikusnak és barátainak azonban szerencséjük volt. Nem is estek kétségbe a veszélyhelyzetet látva, inkább zenéltek, míg jött a mentőhajó. Így született meg 1960-ban a bossa nova egyik nagy slágere, az O Barquinho, ami még most is nagyon friss hangzású – ha valaki tegnap délelőtt a Gozsdu Udvarban sétált, hallhatta is Pátkai Rozina és ifj. Tóth István előadásában.

A Gozsdu egyik borbár teraszán a Paloznaki Jazzpiknik vezetője és kiötlője, Valde Orsolya is arról mesélt, hogy a koronavírus-járvány kitörése sokkolta őket, ám egy pillanatig sem gondolta, hogy az idei piknik elmarad. Folytatták a szervezést csendben, tele bizonytalansággal. Szinte mindennap változott a program, ami az Y tervvel véglegesnek tekinthető. Az augusztus 20-tól 22-i, kilencedik Paloznaki Jazzpiknik fellépőinek csak egy „különleges" kívánságuk volt: a vírusmentesség. Így fertőtlenítve lesz a backstage, a légtér, a beltér, minden felület és piknikbusz.

A holland énekesnő, Caro Emerald még így sem akart kockáztatni, az előzetes tervekkel ellentétben nem jön, ám közkívánatra az utolsó napon a Kraak & Smaak funkformáció adja meg a táncritmust a tulipánok országából. Az MF Robots jött volna, ám a brit óvintézkedések tizennégy napos karanténnal honorálták volna a fellépésüket, az acid jazzt játszó társulat a paloznaki jövő zenéje marad. Ám a régi ismerősök nem hagyták cserben Paloznakot: fellép a német nu jazz társulat, a DePhazz, Candy Dulfer holland szaxofonos, aki már-már félig magyarnak számít, a ma már leginkább Írországban koncertező Jamie Winchester Hrutka Róbert társaságában. És újra énekel Paloznakon Mario Biondi is, aki annak idején csak egy belépőt szerzett volna a Kool and the Gang koncertjére, de ha már itt járt, a színpadra is fellépett.

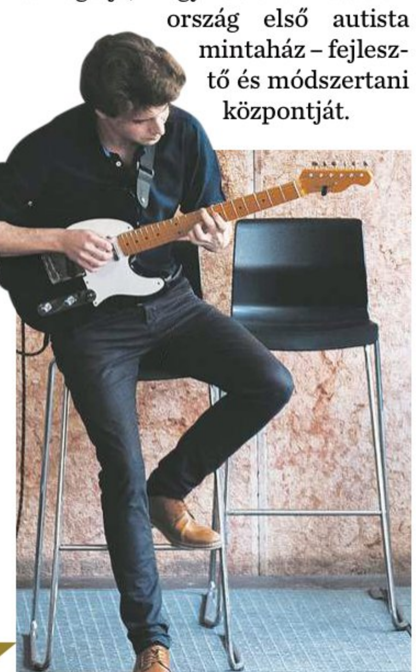
Első nap, augusztus 20-án a magyar jazz napját ünnepli az idén harmincéves Magyar Jazz Szövetséggel közös szervezésben a jazzpiknik. A Bágyi Balázs New Quartet és Pocsai Kriszta fellépését követi Balogh Roland gitáros Amerikát többször is megjárt fúziós jazz formációja: a Finucci Bros Quartet a hatszoros Grammy-díjas trombitással, Randy Breckerrel együtt mutatja be 2017-ben felvett zenei anyagát. Balogh Roland a sajtótájékoztatón hangsúlyozta: roma származással, tősgyökeres magyarként igenis el lehet jutni a világszínpadra, ha egy muzsikus a tehetségét nem elássa, hanem szorgalommal kamatoztatja. Idén lesz a legtöbb, 41 formáció a jazzpikniken, a magyar jazz napján 44 magyar muzsikus áll fel a négy színpadra, a Hangfoglaló program idei delegáltja a The Anahit és a Nagy Emma Quintet. Itt lesz a Mörk, Zséda, Sárik Péter is, valamint Lee Olivér, továbbá Gátos Iván új formációja, a Stinky Bugs is Törőcsik Franciskával és Koszi Jankával. A fesztivál idén az Együtt az Autistákért Alapítványt támogatja, hogy létrehozhassa az ország első autista mintaház – fejlesztő és módszertani központját.

FOTÓK: ERDŐS DÉNES

SOKSZOR VÁLTOZÓ PROGRAM
A koronavírus-járvány kitörése sokkolta őket, ám egy pillanatig sem gondolták, hogy az idei piknik elmarad. Folytatták a szervezést csendben, tele bizonytalansággal.

> A fesztivál idén az Együtt az Autistákért Alapítványt támogatja, hogy létrehozhassa az ország első autista mintaház – fejlesztő és módszertani központját

IMPROVIZÁL
Bolyki Tamás gitáros tavaly megnyerte a Magyar Jazz Szövetség VII. Combo Versenyét. Idén augusztusban Paloznakon hallhatja a közönség

MŰSORAJÁNLÓ

2020. június 18., csütörtök

Duna
06.00 Híradó **06.30** Nemzeti Sporthíradó **06.40** Kenó (ism.) (12) **06.45** Rondó **07.15** Kvartett **07.45** Napi áhítat **07.55** Mozogj otthon! **08.10** Don Matteo. Olasz sorozat (ism.) (12) **09.15** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (ism.) (12) **10.05** Balatoni nyár (12) **12.00** Híradó **12.40** Nemzeti Sporthíradó **12.50** Őrzők – Takarékos konyha (6) **13.20** Elveszett festmények titkai (12) **14.10** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (ism.) (12) **15.05** Sorsok útvesztője. Török sorozat (12) **15.55** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (12) **16.50** Gasztroangyal (12) **17.45** Mozogj otthon! (ism.) **18.00** Híradó **18.30** Nemzeti Sporthíradó **18.45** Don Matteo. Olasz sorozat (12) **19.55** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (12) **20.50** Bagi Nacsa Orfeuma (12) **21.50** Munkaügyek – IrReality Show. Magyar tévéfilm (2011) (16) **22.20** Madame. Francia játékfilm (2017) (12) **23.50** Kenó (12) **23.55** Teketória. Magyar játékfilm (16)

TV2
06.15 Mokka. Magazinműsor (12). Benne: Tények reggel **08.45** MokkaCINO. Magazinműsor (12) **09.35** Teleshop **10.50** Mintaapák. Magyar fikciós sorozat (12) **12.00** Tények délben **12.30** Tények Plusz **13.25** Doc Martin. Angol sorozat (12) **14.35** A vidéki doktor. Német sorozat (12) **15.40** Kegyetlen város. Török sorozat (12) **16.45** Remények földje. Török romantikus sorozat (12) **18.00** Tények **18.45** Tények Plusz **19.30** A Piramis. Game-show (12) **21.05** Ninja Warrior Hungary. Vetélkedő (12)

RTL Klub
06.00 Reggeli. Élő magazinműsor (12) **09.05** Asztro Klub **10.00** Teleshop **11.40** Muppet Show (12) **12.00** Fókusz (ism.) (12) **13.20** A tanár. Magyar sorozat (12) **14.20** Bosszú. Török sorozat (12) **16.45** Elif – A szeretet útján. Török sorozat (12) **18.00** RTL Híradó – Esti kiadás **18.50** Fókusz (12) **20.10** Barátok közt. Magyar sorozat (12) **21.00** A tanár. Magyar sorozat (12) **21.50** Doktor Murphy. Amerikai sorozat (2019) (12) **22.45** RTL Híradó – Késő esti kiadás **23.15** A zöld íjász. Amerikai akciófilm-sorozat (16)

ATV
05.55 ATV Start. Reggeli politikai és közéleti magazin **08.30** Start plusz **08.55** ATV Híradó **09.15** Fórum **10.40** Ékszer TV **12.00** ATV Híradó **12.30** Fórum **13.00** Ékszer TV **15.40** Fórum **16.45** Világhíradó **17.00** Fórum **17.25** ATV Híradó **17.55** A nap híre **18.45** ATV Híradó **19.25** Egyenes beszéd **20.30** ATV Híradó **21.00** Jakupcsek plusz. Közérzeti talkshow (12) **22.00** ATV Híradó **22.30** Világhíradó **22.45** A nap híre **23.35** Hazahúzó

M4 Sport
07.20 Jövünk! (ism.) **07.50** Góóól (ism.) **08.25** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Paksi FC–Kaposvári Rákóczi FC (ism.) **10.20** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Mol Fehérvár FC–DVSC (ism.) **12.15** Labdarúgás. OTP Bank Liga: DVTK–Puskás Akadémia FC (ism.) **14.10** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Újpest FC–Mezőkövesd Zsóry FC (ism.) **16.10** Pecatúra **16.40** Vívás magazin **17.15** Felvezető műsor. Labdarúgás **17.30** Labdarúgás. Simple Női Liga döntő, 3. mérkőzés (élő) **19.15** Értékelő műsor. Labdarúgás **19.45** Góóól2 **20.45** Napos Oldal – DVTK **21.15** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Budapest Honvéd–Ferencvárosi TC (ism.) **23.10** Labdarúgás. Simple Női Liga döntő, 3. mérkőzés (ism.) **01.05** UEFA Bajnokok Ligája magazin (ism.)

Klubrádió
06.00 Reggeli gyors/Reggeli személy **09.55** Könyvklub **10.00** Ötös **12.00** A lényeg – a Klubrádió hírműsora **12.15** Ez itt a fórum **12.55** Könyvklub **13.00** Csak semmi majré **14.00** Nívó **15.00** Ütszélen **16.00** Megbeszéljük **18.00** Esti gyors **19.00** Bonyolult dolgok **20.00** Folt. Köv. Volt egyszer egy **21.00** Utcafront (ism.) **22.00** Ötös (ism.) **23.30** Szerepvállalás (ism.) **24.00** Megbeszéljük (ism.) **01.30** Reggeli rovat (ism.) **01.45** Esti gyors (ism.)

A TV-CSATORNÁK A MŰSORVÁLTOZTATÁS JOGÁT FENNTARTJÁK!

NEMZETI KONZULTÁCIÓ
A KORONAVÍRUSRÓL
ÉS A GAZDASÁG ÚJRAINDÍTÁSÁRÓL
A TE ORSZÁGOD.
A TE HANGOD.
Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

Elhunyt Kárpáti György

FOTÓ: NÉPSZAVA

1935-2020

GYÁSZ Nyolcvannégy éves korában Budapesten elhunyt a háromszoros olimpiai bajnok egykori vízilabdázó, Kárpáti György. Sok kortársához hasonlóan pályafutását úszóként kezdte, országos bajnok is volt, ám később a vízilabdát választotta.

Ő a legfiatalabb olimpiai bajnok pólós, első aranyérmét tizenhét évesen nyerte Helsinkiben, amit további két siker (1956, 1964) követett a nyári játékokon. Összesen 162-szer szerepelt a nemzeti együttesben.

Sportolói pályafutása befejezése után trénerként dolgozott, 1973-tól 1980-ig a válogatott másodedzője volt, az 1976-os montreali olimpián Gyarmati Dezső szövetségi kapitány segítőjeként volt részese a nemzeti csapat bajnoki címének.

Halálával az ötvenes évek aranygenerációjának utolsó élő tagja távozott, június 23-án lett volna 85 éves.

LAPSZÉL

Lionel Messi 2023-ig maradhat a Barcánál

FOTÓ: AFP/LLUIS GENE

Lionel Messi jövő nyáron lejáró szerződését 2023 júniusának végéig hosszabbítja meg az FC Barcelona labdarúgócsapata a Mundo Deportivo értesülése szerint. A spanyol sportújság úgy tudja, hogy a bajnoki címvédő és jelenleg is listavezető katalán alakulat vezetése egy plusz egyéves kontraktusban állapodott meg az argentin csapatkapitánnyal. A hamarosan 33 éves sztárfutballista az új megállapodás szerint, ha akarja, bármelyik bajnoki szezon végeztével elhagyhatja a klubot. MTI

Közös szálloda lesz a US Openen

Az Egyesült Államok Teniszszövetsége ismertette a New York-i Grand Slam-torna koronavírus-járványhoz igazított szabályait. A sportolóknak egyetlen, 512 szobás szállodában kell lakniuk. Nem lesznek egyesben selejtezők, elmarad a juniorok versenye. A játékosokat rendszeresen tesztelik, a meccsekre nem engednek be nézőket. NÉPSZAVA

NHL: csúszik az új csarnok átadása

Két hónapot csúszik a KeyArena felújítása Seattle-ben, de ez nem befolyásolja az észak-amerikai profi jégkorongliga 32. csapatának bajnoki bemutatkozását. A klub a 2021–2022-es idényben csatlakozik a Csendes-óceáni csoporthoz, ám egyelőre még nincs neve. MTI

Hárommillió eurós kötelezettségvállalás

TENISZ A magyar szövetség több mint egymilliárd forint kifizetéséről kötött szerződést füves pályás torna rendezésére, ám nem lett verseny.

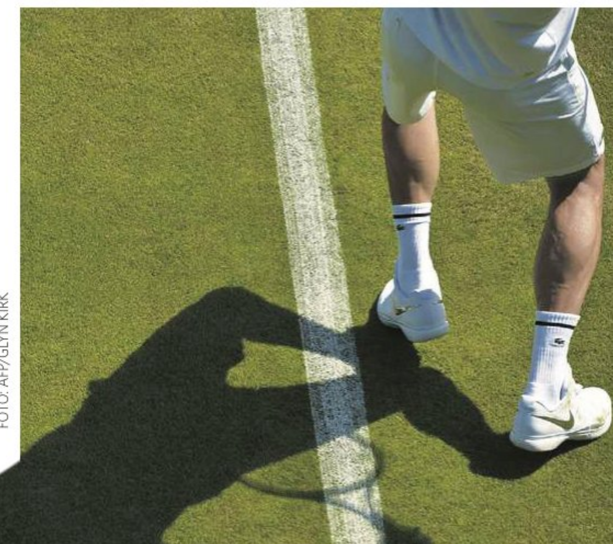
BERNAU PÉTER

A mai napig nem tisztázott, mennyibe került a Magyar Tenisz Szövetség (MTSZ) megállapodása a mallorcai füves pályás WTA-torna tervezett Budapestre költöztetéséről. Az MTSZ részéről Richter Attila korábbi főtitkár írt alá megállapodást a jogokat birtokló német emotions sports GmbH-val: a birtokunkba jutott szerződést 2018. július 25-én kötötték (lapunk az angol nyelvű megállapodás magyar fordítását kapta meg), ebben az MTSZ azt vállalta, hogy két részletben – a hatálybalépés után (ez az írásban rögzített összes feltétel teljesülése esetén az aláírás dátuma) 20, illetve 40 nappal – összesen hárommillió eurót fizet ki az esemény jogaiért.

Az MTSZ vállalta többek között ütemterv készítését a megfelelő körülmények – hat kültéri füves pályából álló létesítmény – biztosításáról. Az első füves pályás viadalt tavaly kellett volna megrendezni a magyar fővárosban.

A szerződés tartalmazott olyan kitételt is, hogy a hivatásos női teniszezők szervezete (WTA) is kap 450 ezer eurót a jog átruházásáért (a fordítás érdekessége, hogy az összeg után zárójelben szövegesen háromszázötvenezer euró szerepel). Bő egy hónappal később, augusztus 30-án módosították a szerződést, bekerült egy olyan pont, hogy a verseny elmaradása esetén az MTSZ 400 ezer eurót fizet német partnerének „költségtérítés” címén.

A megállapodás szerint további évi nettó 200 ezer eurós tanácsadási díj járt az emotions sports GmbH-nak, amit negyedévente, ötvenezer eurós részletekben kellett volna átutalni.

FOTÓ: AFP/GLYN KIRK

3 millió euró lett volna a budapesti füves pályás torna jogdíja

„Ez a szerződés sosem volt hatályos – mondta a Népszavának Richter Attila korábbi főtitkár. – Olyan, mintha meg sem kötöttük volna, mivel nem teljesült minden feltétel, ami ehhez kellett volna. Akkor lépett volna hatályba, ha felépül a füves pályás létesítmény, a kormány támogatja a torna megrendezését, de a szerződésben kikötöttük, ha egy feltétel nem teljesül, akkor a megállapodás nem lesz hatályos.”

Az MTSZ elnöksége 2019 márciusában hozott határozatot a német céggel kötött szerződés felbontásáról. Ennek előzménye volt játékosok, szakemberek tiltakozása a verseny ellen, illetve az a februári kormányhatározat, amely kimondta, hogy az állami vezetés sem támogatja az esemény lebonyolítását. A szervezet honlapján 2019. március 13-án megjelent hír szerint a füves pályás torna rendezésére kötött megállapodás sosem lépett hatályba, ezért semmilyen kötbérfizetési kötelezettség nem terheli az MTSZ-t.

„Azért kellett elnökségi határozatot hozni a felbontásról, mert attól, hogy a szerződés nem lépett hatályba, még érvényes volt, hiszen jogszerűen aláírta két fél – emelte ki a korábbi főtitkár. – Váratlanul ért minket a kormányhatározat, az Emmi tudtával zajlottak a tárgyalások.”

NEM ÉPÜLT FÜVES PÁLYA

A kormány nem támogatta, ezért nem épült meg az a füves pályás teniszcentrum Budapesten, ami feltétele lett volna a torna megrendezésének

> Az első füves pályás viadalt tavaly kellett volna megrendezni

Az MTSZ ellenőrző testülete idén márciusban megvizsgálta a tavaly decemberi és idén januári bankszámlakivonatokat, és talált egy tavalyi 200 ezer eurós kifizetést az emotion sport GmbH részére. Ez az összeg megegyezik a felbontott szerződésben szereplő egyéves tanácsadói díjjal.

„A füves pályás tornával kapcsolatban semmit sem fizetett a szövetség a német cégnek” – jelentette ki Richter Attila.

„A márciusi jelentésünkben szereplő kérdéseket tisztáztuk – mondta a Népszava érdeklődésére Stumpf Zoltán, az ellenőrző testület elnöke. Lapunk kérdésére, hogy ez mit jelent, jogos volt-e a kifizetés vagy további lépéseket kell tenni, Stumpf megismételte, hogy minden kérdést sikerült tisztázni, ám az újra feltett kérdésünkre sem derült ki, hogy ez mit jelent.

Tisztújítás következik

Szűcs Lajos, az MTSZ fideszes parlamenti képviselő elnöke áprilisban 3,5 milliárd forint extra forrást kért az Emmitől a szövetség konszolidálására. Amikor ez kiderült, öten lemondtak elnökségi tagságukról a héttagú testületben. Az állami segítség feltétele a politikus-sportvezető távozása. A jelenlegi vezetést bírálók szakmai vezetőt látnának szívesen az MTSZ élén, az ő jelöltjük Bardóczky Kornél korábbi Davis-kupa-játékos. A tisztújító közgyűlést június 12-re írták ki, ám ez a koronavírus-járvány miatt elmaradt. Az új időpontról még nem született döntés.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Szuperkupa Budapesten

TALÁN BEMEHETNEK A NÉZŐK IS

Az MLSZ reméli, nem lesz zárt kapu

UEFA Budapesten csatázik egymással a labdarúgó Bajnokok Ligájának és az Európa-ligának a győztese, többek között erről döntött szerdán az európai szövetség (UEFA). A mérkőzést szeptember 24-én rendezik a Puskás Arénában.

„Az UEFA Szuperkupa-mérkőzés rendezésével hazánk ismét kiemelkedő sporteseménynek adhat otthont. Remélhetőleg a magyar futballszurkolók személyesen, a helyszínen láthatják majd a kontinens legjobbjait – idézi az mlsz.hu Csányi Sándort, az MLSZ elnökét. – Az UEFA a döntéssel a magyar labdarúgás fejlődését, az infrastruktúra megújulását, valamint azt ismerte el, hogy a futballélet koronavírus utáni újraindulásában Magyarország az élen járt.”

Sajnos élen jártak a honi futballszurkolók a távolságtartási szabályok megszegésében is, a Honvéd–Mezőkövesd Magyar Kupa-döntőn készült fotók bejárták az európai sajtót, és mindenhol megdöbbenést váltottak ki.

Az UEFA döntött a Bajnokok Ligája és az Európa-liga folytatásáról, illetve a Nemzetek Ligája rájátszásának menetrendjéről is. Utóbbi sorozatban a magyar válogatott október 8-án lép pályára Szófiában Bulgária ellen. Ha sikerül megnyerni ezt a mérkőzést, akkor Budapesten az Izland–Románia találkozó győztesével találkozik Marco Rossi szövetségi kapitány együttese. Amennyiben ezt az akadályt is sikerülne venni, a magyar válogatott kijutna az Európa-bajnokságra, amelyet 2021-ben rendeznek, három csoportmérkőzésre és egy nyolcaddöntőre Budapesten kerül sor. Azt már lehet tudni, hogy sikeres kvalifikáció esetén a világbajnoki címvédő francia, az Eb-győztes Portugália és a 2014-es vb-n első Németország várna a magyarokra.

A BL augusztus 7-én és 8-án a nyolcaddöntők visszavágóival folytatódik, ezután a negyed- (augusztus 12–15.), elődöntőket (augusztus 18., 19.) és a finálét (augusztus 23.) Portugáliában rendezik.

Az El-ben a negyeddöntőktől kezdve minden mérkőzést Németországban rendeznek, a döntő helyszíne augusztus 21-én Köln lesz.

Mivel mindkét kupasorozatban változott a finálé helyszíne, az idei házigazdák (BL: Isztambul, El: Gdansk) jövőre lesznek házigazdák. Ez azt is jelenti, hogy Budapest 2022 helyett majd 2023-ban rendezheti meg az El-finálét. NÉPSZAVA

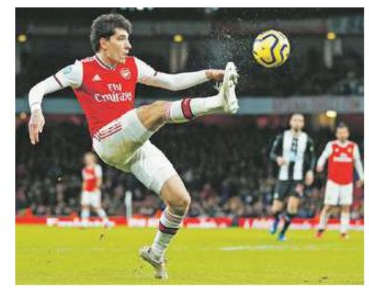

Eltilthatják a 100 méteres síkfutás világbajnokát

Újabb ellenőrzést mulasztott el Christian Coleman, a férfi 100 méteres síkfutás világbajnoka. A 24 éves amerikai klasszis nem volt otthon, amikor az ellenőrök nála jártak, és ez egy éven belül harmadszor fordult elő, ami így doppingvétségnek minősül. MTI

Megtagadták a pályára lépést

Megtagadták a pályára lépést a brazil élvonalbeli Botafogo és Fluminense labdarúgói. A játékosok szerint a koronavírus-járvány miatt a körülmények még nem alkalmasak mérkőzések rendezésére, a szövetség ezzel szemben a bajnokság folytatásáról döntött. MTI

Győzelmenként háromezer fát ültet el a spanyol védő

Az Arsenal labdarúgócsapatának összes megnyert mérkőzése után háromezer fát ültet el Héctor Bellerín. A 25 éves spanyol válogatott védő így kívánja felhívni a figyelmet a széndioxid-kibocsátás csökkentésére és a környezetvédelemre. NÉPSZAVA

Ismét bajnok a Ferencváros

ARANYOZÁS Azzal, hogy 2-0-ra verte a Magyar Kupa-győztes Honvédot az FTC, a hátralévő három fordulótól függetlenül első helyen zárt a labdarúgó NB I-ben.

NÉPSZAVA

A zöldek kedd este, lapzártánk után megvédték bajnoki címüket, ami a hazai élvonalban tíz éve fordult elő legutóbb. Az FTC labdarúgóinak történelmében nem példa nélküli a duplázás, 31 megszerzett aranyérem közül 11-szer vezettek elő hasonló bravúrt, amikor regnáló bajnokként a következő évben is bearanyozták idényüket.

A klub legújabb kori életébe Szerhij Rebrov lehelt életet: az ukrán neves, de messze nem sztáredzőként érkezett az Üllői útra, és saját koncepciójához alakította a csapatot. Erénye, hogy szakított a klub korábbi politikájával, amikor összevissza igazolt játékosokat az FTC, akikről később rendre kiderült, hogy valamiért nem illenek a tervbe. Az Üllői úton töltött majd két éve alatt (2018. augusztus 22-én nevezték ki) kiderült róla, hogy finoman szólva sem egy partiarc. Még a sorsdöntő győzelmek után sem mosolyodott el soha, két éve alatt egyetlen emlékezetes vagy könynyen felidézhető nyilatkozatot nem tett. Olyan „népsportos" panelekkel operál, amelyeket hallani is fáj, szájából mégis hitelesnek tűnik ez a semmitmondás is, mert a pályán viszont tényleg az történik, amit ő akar. És nem véletlenül, nem mázlik sorozatával lép egyre és egyre előrébb, hiszen csak szerencsével nem lehetne ilyen ütős sorozatot összehozni: 58 bajnoki mérkőzésből 40 győzelem, 11 döntetlen és 7 vereség a mérlege, amivel már kétszeres magyar bajnok!

Az idei szezonban az FTC volt az egyetlen olyan csapat, amelyiket láthatóan nem viselt meg a vírus okozta majd három hónapos leállás. A többiek esnek-kelnek a mezőnyben, míg az FTC a lépésszámot sziklaszilárdan tartva haladt előre. Bizonyításként álljon itt a szezon eddigi összegzése: a csapat a 30 forduló alatt huszonegyszer nyert, hét döntetlent ért el, és csupán kétszer maradt pont nélkül; hazai pályán az eddigi 15 Üllői úton játszott mérkőzéséből csupán hármat adott döntetlenre, a többit megnyerte! Ennek kulcsfontossága megkérdőjelezhetetlen, hiszen a szintén főként állami forrásokból gazdálkodó második helyezett Fehérvár 12 ponttal szerzett kevesebbet saját pályáján, mint a Ferencváros a kilencedik kerületben. Ráadásul Rebrov csapata tavaly megdöntötte a hatvanas évek legendás Ferencvárosa által felállított 40 meccses bajnoki veretlenségi csúcsot is.

De a Rebrov-éra legnagyobb dobása mégsem annyira az NB I-es uralkodás, sokkal inkább a nemzetközi jelenlét: az Európa-liga csoportkörét elérő csapat az utolsó fordulóig versenyben volt a továbbjutásért. A csapat a tavalyi El-szereplés révén kilenc koefficiensponttal várhatja a Bajnokok Ligája selejtezőjét. Az FTC-nek négy párharcot kell megnyernie a BL-főtáblához, három sikeres párharccal az Európa-liga csoportkörébe kerül.

A csapat a BL-selejtező 1. fordulójában kezd, de kiemelt lesz, így elkerüli a legerősebb csapatokat. Az UEFA úgy határozott, hogy a selejtezőkben egy meccsen dől el a továbbjutás.

FOTÓ: MTI/ILLYÉS TIBOR

CÍMVÉDÉS
A tavalyi szezon után idén is az FTC végzett az élen, mivel a Honvéd legyőzésével behozhatatlan előnyre tett szert

NB I, 30. forduló

Kedd
Kisvárda–ZTE 0-1
Honvéd–Ferencváros 0-2
Szerda
Paks–Kaposvár 3-0
Fehérvár–Debrecen – lapzárta után
Diósgyőr–Felcsút – lapzárta után
Újpest–Mezőkövesd – lapzárta után

Az NB I állása

1. Ferencváros	30	21	7	2	56-23	
70 pont – már bajnok						
2. Fehérvár	29	16	8	5	52-26	56
3. Mezőkövesd	29	13	7	9	39-27	46
4. Felcsút	29	11	11	7	44-37	44
5. Diósgyőr	29	12	5	12	37-40	41
6. Honvéd	30	11	8	11	31-38	41
7. ZTE	30	10	9	11	47-41	39
8. Paks	30	10	7	13	40-47	37
9. Újpest	29	10	6	13	37-42	36
10. Kisvárda	30	10	5	15	37-41	35
11. Debrecen	29	9	5	15	42-55	32
12. Kaposvár	30	4	2	23	24-69	
14 pont – már kiesett						

Leandro tizenhat éve is nyert

A 38 éves Leandro de Almeida negyedszer lett bajnok az FTC-vel, korábban tagja volt a 2004-es, a 2016-os és a 2019-es bajnokcsapatnak is. Nála több, ferencvárosi mezben elért bajnoki címmel egyetlen mai kerettag sem büszkélkedhet (Dibusz Dénes és Varga Roland háromszoros aranyérmes). Mivel a korábbi 16-szoros magyar válogatott Leandro pályafutása során még három magyar bajnokságot nyert a DVSC színeiben, így ciprusi bajnoki címet pedig az Omonia Nicosiával, így összesen már nyolcszoros bajnok.

Bayern: nyolcszor egymás után

NEM TUDTÁK MEGÁLLÍTANI
Lewandowski 31 gólt szerzett eddig

FOTÓ: AFP/MARTIN MEISSNER

BUNDESLIGA Megszakítás nélkül nyolcadik alkalommal lett bajnok a Bayern München, miután a német labdarúgó-bajnokság 32. fordulójában 1-0-ra nyert a Werder Bremen vendégeként, és ezzel behozhatatlan előnyre tett szert a tabellán.

„A mostani aranyérmet tartom a legértékesebbnek – mondta Thomas Müller, a csapat 30 éves csatára, aki a korábbi hét sikernek is aktív résztvevője volt. – Nagyon rosszul kezdtük a szezont, mélyről jöttünk vissza, a koronavírus-járvány pedig mindenkit padlóra küldött, minket is. Óriási dolognak tartom, hogy ehhez a rendkívüli helyzethez is sikerült alkalmazkodnunk."

Hansi Flick tavaly novemberben, a tizedik követően lett a müncheniek szakvezetője, miután a klub megvált Niko Kovactól. A korábbi pályaedző azt követően vette át – idén tavaszig ideiglenesen – az irányítást, hogy a bajorok 5-1-re kikaptak Frankfurtban, és négy pontra lemaradtak az akkori listavezető Borussia Mönchengladbach mögött.

„Váratlanul ért, hogy felkértek a vezetőedzői feladatok ellátására, igyekeztem a lehető legjobban végezni a munkámat – jelentette ki Flick. – Közös munka eredménye ez a siker, amit annak köszönhetünk, hogy a kicsit nehezebb szezonkezdés után összeállt a csapat, és egyenletes teljesítményt nyújtva értünk oda az első helyre."

A szakember hozzátette: az újabb címvédést visszafogottan ünneplik meg, aminek két oka van: a koronavírus-járvány miatt vigyázniuk kell egymásra, ezenkívül az együttes versenyben van a Bajnokok Ligájában, és bejutott a Német Kupa döntőjébe is, ezért nem szabad kiengedni.

„A klub központjában úgy alakítottuk át az étkezőt, hogy mindenkinek saját asztala van egymástól másfél méterre, itt tartunk egy kis összejövetelt, de másnap edzünk, készülünk tovább az előttünk álló komoly feladatokra" – hangsúlyozta Flick.

Sallai Roland hatvan percig volt pályán a Hertha BSC-t hazai pályán 1-0-ra felülmúló Freiburg csapatában. A freiburgiak, rácáfolva a szezon előtti jóslatokra – a Kicker szavazásán a megkérdezett futballszakemberek többsége a kiesőzónába várta az együttest –, versenyben vannak az Európa-liga-szereplésért. A csapat jelenleg az El-selejtezőt érő hetedik helyen áll, két ponttal előzi meg a Hoffenheimet, amelynek mérkőzése Augsburgban lapzártánk után ért véget. Az újonccsapatok csatáját az Union Berlin 1-0-ra nyerte a Paderborn ellen, a vesztes együttes ezzel két körrel a vége előtt elbúcsúzott az élvonaltól. Az Unionnak nem kell ettől tartania, győzelmének köszönhetően egész biztosan marad az első osztályban.

NÉPSZAVA

Szombattól ismét látogatható a szigligeti vár

A tíz hónapnyi szünet után szombattól ismét látogatható az északi Balaton-parti vár. Bár a rekonstrukció a járványügyi helyzet miatt nem készülhetett el teljesen, meg tudják oldani, hogy a megnyitás mellett is tovább folyjon a munka egyes részeken. MTI

Orwell figyeli az orosz iskolákat

Több mint 43 ezer orosz iskolát szerelnek fel Orwell arcfelismerő kamerákkal. A technológia biztosítja a gyerekek biztonságát mozgásuk figyelemmel kísérésével. Ígérik, a szülőket és a gyerekeket nem adják hozzá a rendszerhez a beleegyezésük nélkül. NÉPSZAVA

Meghalt egy férfi a TEK intézkedése közben

Rendőri intézkedés során elhunyt szerda reggel egy 55 éves magyar állampolgár Salgótarjánban. Az ügyészség megállapítása szerint rendőri mulasztás nem történt. A TEK-et azért kérték fel, mert okkal feltételezték, hogy a férfinél fegyver van. NÉPSZAVA

Hatásos a régi-új Covid–19-gyógyszer

FOTÓ: AFP

ELŐNY
A dexamethasone olcsó, és a világon bármely gyógyszertárban könnyen hozzá lehet jutni

SIKER Úgy tűnik, a más betegségekre 60 éve használt régi gyógyszer, a dexamethasone – amely egy mesterséges szteroid – a nagyon súlyosan beteg, lélegeztetőgépre vagy oxigénkezelésre szoruló Covid–19-fertőzöttek esetében is hatásos. A dexamethasone egy szintetikus, mellékvesekéreg-eredetű szteroidhormon. A szteroidok szerepet játszanak a szénhidrátok, a fehérjék és a zsírok anyagcseréjének szabályozásában, emellett gátolják a gyulladásos és allergiás reakciókat, valamint a normál immunválaszt. A dexamethasone olcsó, és a világon bármely gyógyszertárban könnyen hozzá lehet jutni. A dexamethasone alkalmazásával a lélegeztetőgépre helyezett betegek esetében harmadával, az oxigénkezelésre szorulók között egyötödével csökkent az elhalálozások száma. A Nagy-Britanniában végzett kísérletben 2104 véletlenszerűen kiválasztott kórházi beteg kapta meg a szert, 4321 pedig a szokásos kezelést. Azoknál, akiknek a tüdejét még nem támadta meg a vírus, nem volt hatásos.

> A szer alkalmazásával a lélegeztetőgépre helyezett betegek esetében harmadával csökkent az elhalálozások száma

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) „tudományos áttörésként” értékelte a gyógyszerről szóló brit bejelentést, miszerint az jelentősen csökkenti a súlyos állapotban lévő koronavírus-betegek halálozási kockázatát. Az orvosoknak azonban még meg kell várniuk, amíg a vizsgálatok részletes adatai megjelennek, hogy biztonságosan alkalmazhassák a szert. V. P.

GOMOLYFELHŐS, CSAPADÉKOS IDŐ

Boldog névnapot, Arnold, Levente!

Az Arnold germán eredetű keresztnév; jelentése: sas, uralkodó. A Levente pedig magyar eredetű, és azt jelenti: levő, létező.

Kenó — **Június 17.**

1	4	16	19	26	28	31	36	40	41
43	47	50	55	56	65	66	69	74	78

Kapudrog, avagy kevésbé káros alternatíva

DILEMMA A WHO korlátozná az e-cigi elérését, a szakértők szerint ezzel a károsabb dohányzás felé terelnék a keresletet.

NÉPSZAVA

Arra a kérdésre, hogy jó-e a dohányzás, még a dohányzók többsége is nemmel válaszol – legalábbis így értelmezhető, hogy a WHO legfrissebb adatai szerint világszerte 1,1 milliárd ember dohányzik, akiknek 60 százaléka szeretne leszokni. Minden harmadik füstölő próbálja meg letenni a cigit, és mindössze 3-5 százalékuknak sikerül tartósan megszabadulnia káros szenvedélyétől. Ezért, illetve a vitathatatlan káros hatások miatt a fejlett világban a dohányzók száma egyre csökken, a gyártók pedig meglátták az üzleti lehetőséget az ártalomcsökkentésben: elsősorban az összefoglaló néven e-cigarettának nevezett eszközök révén. Mint a hazipatika.com összeállításából kiderül, eredetileg a „klasszikus” e-cigaretta használatát nevezik a vapingnek (az elnevezését az angol gőz, pára szóból képezték), amelynél a készülék nikotinsót vagy nikotinfolyadékot hevít, párát képezve – itt a nikotin égés nélkül kerül be a párába, és azzal a tüdőbe. Léteznek ugyanakkor hagyományos dohányt izzítás nélkül melegítő készülékek is. A hevítés egyik csoport esetében sem jelent égetést, azaz mindig lényegesen alacsonyabb hőfokon történik, mint a cigarettáknál, így a felhasználó szervezetének nem kell megküzdenie az égéstermékekkel (ez jelenti az ártalomcsökkentés fő faktorát). A dohányzás káros egészségügyi hatásait ugyanis döntően a füst okozza, miközben mindkét itt említett termékkategória füstmentes. Átlagban és általánosságban az e-cigarettázás kevésbé ártalmas, mint a dohányzás, bár így is okoz haláleseteket – a friss vizsgálatok szerint főként a házilag pancsolt töltőfolyadékok, a „megbütykölt” készülékek, illetve a belélegzett egyik adalék anyag, az E-vitamin-acetát bomlástermékei miatt.

A vitakérdés, ami miatt most újra perpatvar van az e-cigaretta körül, nem is az ártalmasság vagy ártalmatlanság – mert az tudományos módszerekkel viszonylag könnyen eldönthető –, hanem a dohányzás káros hatásainak visszaszorításában játszott szerep. A frontvonalak egyik oldalán a WHO áll: az ENSZ Egészségügyi Világszervezetének meglehetősen ortodox álláspontja szerint az e-cigaretta egyfajta kapudrogként viselkedik a fiatalok körében, épp az ártalmatlanság nimbusza miatt. A szervezet idei állásfoglalása kizárólag a kockázatokat és a kereskedelmi korlátozások fontosságát hangsúlyozza, illetve azt, hogy az e-cigaretta nem alkalmas a dohányzásról szóló leszokásra (utóbbi véleményt amúgy az FDA, vagyis az USA élelmiszer- és gyógyszer-engedélyezési hatósága is osztja). Viszont az ellentábor sem kevésbé felkészült erős mondásokból, és szintén nagy neveket vonultat föl. Köztük van például Tom Miller államügyész, aki többszörösen is legendának számít az Egyesült Államokban, részben mint a leghosszabb ideje hivatalban lévő vádhatósági főtisztviselő, részben pedig – és ez talán a fontosabb –, mint az a személy, aki több lépcsőben térdre kényszerítette a dohánygyárakat, elérve, hogy sok milliárd dolláros kártérítéseket fizessenek az egyes államoknak az általuk okozott egészségügyi károk fejében, illetve radikálisan megváltoztassák kereskedelmi és reklámpolitikájukat. Egy másik emblematikus figura David Abrams, a New York-i Egyetem School of Global Public Health (Globális Közegészségügyi Iskola) nevű fakultásának vezetője, aki „civilben” az addikciókra – azon belül is elsősorban a nikotinfüggőségre – specializálódott klinikai szakpszichológus. A több száz releváns szakmai publikációt jegyző Abrams szerint kutatások sokasága igazolja, hogy az e-cigaretta a dohányzás felől érkezőknek kevesebb ártalmat, azonnali állapot- és életminőség-javulást jelent, vagyis egy kevésbé káros alternatívát nyújt. A professzor szerint ezért nem védhető az a WHO-álláspont, amely az e-cigaretta elérhetőségét a dohánytermékekénél is keményebben korlátozná, kvázi előnyben részesítve az ártalmasabbat a veszélytelenebbel szemben. Tom Miller szerint – aki David Abramshoz hasonlóan közvetlenül a WHO-nak címezte a kritikáját – amíg nincs meg a dohányzásról való leszokást garantáló csodaszer, az egyetlen realitás, hogy a fogyasztókat a kisebb kockázatú alternatívák felé terelik.

Konklúzióként talán érdemes idézni a koronavírus ügyében is sokszor emlegetett Johns Hopkins Egyetem oktatókórháza klinikai kutatóorvosának megállapítását (már csak a tudós neve miatt is, Michael Joseph Blahának hívják): a vaping egyértelműen kevésbé ártalmas, mint a dohányzás, de sem a szívnek, sem a tüdőnek nem tesz jót.

Pró és kontra

TÉNY

TOM MILLER
Amíg nincs meg a leszokást garantáló csodaszer, addig az egyetlen lehetőség a fogyasztók kisebb kockázatú alternatívák felé terelése

A vaping és a fiatalok

Az egyre eszkalálódó verbális ütközet egyik csomópontját a gyermek-, illetve fiatalkorúak jelentik. Pontosabban az a dilemma, hogy hozzájárulhat-e a dohányzóvá válásukhoz az e-cigaretta, illetve hogy a gyártók reklámpolitikája célba veszi-e a fiatal korosztályt. A számok egyébként azt mutatják, hogy a fiatalok körében gyorsan terjed a vaping, és az érintettek kimutatható aránya válik később dohányossá. Ugyanakkor éppen Miller államügyész bizonyította rengeteg kutatási adatra támaszkodva egy gyakran hivatkozott előadásban, hogy a gyártói reklámok nem tekintik célcsoportnak a fiatalokat (a kereskedők néha igen), és hogy az ágazat olyan keveset költ reklámra, ami aligha magyarázhatja meg a termékeknek a fiatalok körében tapasztalt népszerűségét.

NÉPSZAVA
FEJTŐ FERENC 1909–2008
Tiszteletbeli főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő: NAGY B. GYÖRGY
ANDRASSEW IVÁN 1952–2015 • Főszerkesztő-helyettes: FRISS RÓBERT • Szerkesztők: HARGITAI MIKLÓS, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BERNAU PÉTER (sport), BODA ANDRÁS (belpolitika), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), HORVÁTH GÁBOR (külpolitika), F. SZABÓ KATA (Visszhang), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó), HÁRS KATALIN (fotó), TÖRŐ ANDRÁS (gazdaság), OLASZ ANDREA (online) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, DANÓ ANNA, KUCZOGI SZILVIA, MARNITZ ISTVÁN, RÓNAY TAMÁS, SZALAI ANNA
Kiadja a XXI. Század Média Kft. • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Szerkesztőség: 1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C • Telefon: 477-9000 • Központi telefax: 477-9020 • Elektronikus levélcím (e-mail cím): nepszava@nepszava.hu • Hirdetés: hirdetes@nepszava.hu, telefon: 999-9528, 489-8811 • Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu • Terjeszti árusításban a LAPKER Zrt., előfizetésben a Magyar Posta Zrt. Megrendelés és reklamáció: 06/1-767-8262 • Kiadói megrendelés, reklamáció: 477-9008, 477-9000/008, 508, telefax: 477-9025. • Előfizetési díj egy hónapra 5450 Ft, negyedévre 16 050 Ft, fél évre 31 800 Ft, egy évre 62 400 Ft. • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. • Felelős vezető: BERTALAN LÁSZLÓ nyomdaigazgató • www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 ISSN Vidék 0237-3785 • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti

A MAI SZÁMBAN 4 OLDALAS MELLÉKLET

Tetszik vagy sem, a „nemzetellenes” is a nemzet része

Beszélgetés Németh Zsolttal, a külügyi bizottság elnökével

4. oldal

Medvék és hajléktalanok a Bábszínházban

12. oldal

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap ● Alapítva: 1873-ban

2020. június 19., péntek
147. évfolyam, 142. szám
www.nepszava.hu
nepszava@nepszava.hu
Ára: 360 forint

Uniós jogot sért a civiltörvény

LEX NGO Lesújtó határozatban marasztalta el a nem kormányzati szervezeteket megbélyegző törvényt az EU bírósága. Az ítéletet Magyarországnak kötelező végrehajtania.

BATKA ZOLTÁN,
HALMAI KATALIN,
KÓSA ANDRÁS

Az EU bírósága rövid időn belül két magyar jogszabályról mondott lesújtó ítéletet: néhány hete a menedékkérők tranzitzónában való fogva tartását minősítette a közösségi joggal ellentétesnek, tegnap pedig a nem kormányzati szervezeteket megbélyegző törvényt értékelte hátrányosan megkülönböztetőnek és indokolatlanul korlátozónak. A döntést üdvözölte a Soros Györgyhöz kötődő alapítvány, a kormánysajtóban rendszeresen támadott civil szervezetek pedig arról beszéltek, hogy az elmúlt három évben érezhető volt a törvény romboló hatása, kisebb, helyi csoportok tartottak retorzióktól, nem mertek segítséget kérni. Kormánytagok viszont úgy látták, az ítélet számos ponton egyetértett a törvény céljaival, csak annak módszerét kifogásolták.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

160 szervezet került fel a „külföldről finanszírozott civil szervezetek” listájára

FOTÓ: NÉPSZAVA

2018. JÚNIUS 4. Az Amnesty International és a Helsinki Bizottság tiltakozása a Stop Soros! törvény benyújtása ellen

Nagy pénzen civakodnak az EU vezetői

HELYREÁLLÍTÁS Döntés nem, csak az álláspontok tisztázása várható az EU vezetőinek pénteki videókonferenciájától, amelyen az állam- és kormányfők először cserélnek véleményt a közösség hosszú távú költségvetésének friss tervezetéről és az ahhoz szorosan kapcsolódó pénzügyi helyreállítási tervről. A hasonló érdekeket képviselő tagállamok lobbicsoportokba verődve igyekeznek érvényt szerezni törekvéseiknek. A Brüsszelből vezényelt csúcstalálkozón a takarékosak és a költekezők, a szigor és a lazítás, a hagyományos és az innovatív büdzsé hívei között próbál majd hidat verni Charles Michel, az Európai Tanács elnöke. Magyarország a visegrádi négyek tagjaként harcol a javasoltnál több és enyhébb feltételekhez kötött közösségi támogatásokért, amelyekből leghamarabb a jövő évtől részesülhet.

Az Európai Bizottság május végén egy összesen 1850 milliárd eurós csomagot tett le a huszonhetek asztalára, amelyből 750 milliárdot javasol költeni a járvány miatt recesszióba sodródott gazdaság viszonylag gyors talpra állítására. (A maradék a hagyományos hétéves keretköltségvetés tervezetének összege.) A bizottsági elképzelés szerint a helyreállítási alapból 500 milliárdot osztanának szét a tagállamok között vissza nem térítendő támogatások, 250 milliárdot pedig hitelek formájában, már ha arra egyáltalán igényt tartanak. Az Európai Bizottság jövő januártól kötvénykibocsátással jutna a 750 milliárdhoz a tagállamok kezességvállalása mellett. A nagyon kedvezményes és hosszú távú hiteleket 2028-tól kezdődően 30 éven át kellene visszafizetni, jó esetben nem a tagállamok, hanem az EU közös adókkal feltöltött kasszájából.

FOLYTATÁS A 3. OLDALON

Versenyképesség: egy lépés előre

LISTA Jó-e, ha 63 ország versenyében a 47. helyen végez Magyarország? A gazdaságok versenyképességének összehasonlításában ez semmiképp sem a legelőkelőbb hely, de ha javulás kimutatható, elfogadható. Az IMD svájci üzleti iskola Versenyképesség Központja listáján már harmadik éve nem változik a helyezésünk, és az sem lehet vigasz, hogy a V4-es társaink hozzánk képest rontottak. Ugyanis Magyarországot is csak a gazdasági növekedés és a nagymértékű tőkebeáramlás „mentette meg” a gyengébb helyezéstől, mert a vizsgált négy pillérből a maradék háromban, a kormányzati, illetve az üzleti hatékonyság és az infrastruktúra terén rontottunk. A járvány hatása csak a jövő évi listában tükröződik majd.

ÍRÁSUNK A 6. OLDALON

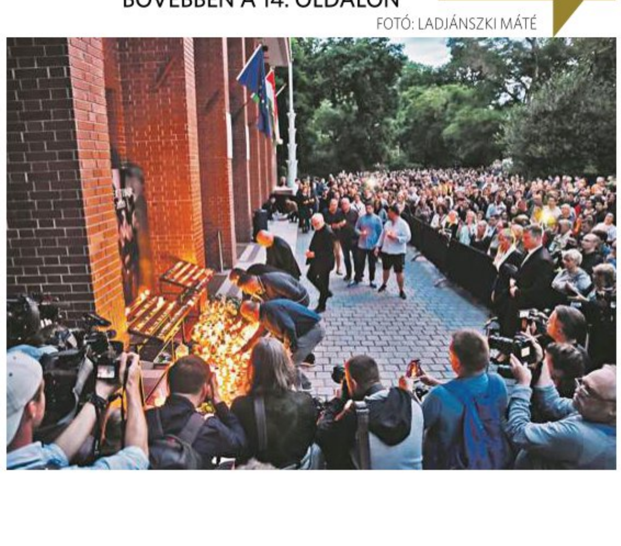
Elhunyt Benedek Tibor

GYÁSZ Életének 48. évében elhunyt Benedek Tibor háromszoros olimpiai bajnok, világ- és Európa-bajnok vízilabdázó. 1989-től az Újpestben játszott, a válogatottban 1990-ben mutatkozott be, 2013-ban szövetségi kapitányként nyert világbajnokságot a nemzeti együttessel.

BŐVEBBEN A 14. OLDALON

EMLÉKEZÉS Százak gyűltek össze tegnap este Budapesten a Hajós Alfréd uszoda előtt, hogy búcsúzzanak Benedek Tibortól

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Csendben elhal a támogatott nyaralás

ÜDÜLÉS Az idén összesen 6500 nyugdíjas kap támogatást az üdüléséhez az Erzsébet-program keretében, pedig tavaly még majdnem 60 ezer nyertes foglalt kedvezményesen szállást – értesült a Népszava. Az már egy éve, az idei költségvetéshez benyújtott salátatörvényből egyértelműen kiderült: a nyaralásokat támogató Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványnak nincs bevétele, ezért megszűnik az a törvényi kötelezettsége is, hogy megszervezze ezeket a programokat. – Ezen a csatornán keresztül befejeződik az idősek és fogyatékosok szociális üdültetése, de azt még senki nem mondta ki, hogy az alapítvány felszámolása is induljon el – erősítette meg lapunknak Palkovics Imre, a Munkástanácsok elnöke, az alapítvány kuratóriumának tagja. Úgy tudja, már az üdülési program irodái sincsenek meg, az ingatlanok ellenértéke is az idei pályázatok keretébe került.

CIKKÜNK A 3. OLDALON

FOTÓ: NÉPSZAVA

ERZSÉBET 60 ezer helyett 6000 nyugdíjast támogatnak az idén

Elkaszálták a civiltörvényt is

LEXNGO Az Európai Unió Bírósága szerint a nem kormányzati szervezeteket megbélyegző jogszabály ellentétes a közösségi joggal. Ha Magyarország nem hajtja végre az ítéletet, pénzbüntetést kaphat.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Ez egy fontos ítélet, mert megvédi az egyesülési szabadsághoz való jogot, és megerősíti a belső piaci szabályokat – így reagált az Európai Bizottság az EU Bíróságának szerdai ítéletére, amely kimondta: az úgynevezett civiltörvény szembemegy az uniós joggal.

Az EU Bírósága rövid időn belül két magyar jogszabályról mondott lesújtó ítéletet: néhány hete a menedékkérők tranzitzónában való fogvatartását minősítette a közösségi joggal ellentétesnek, ezúttal pedig a nem kormányzati szervezeteket megbélyegző törvényt értékelte hátrányosan megkülönböztetőnek és indokolatlanul korlátozónak.

A parlament 2017-ben fogadta el a köznyelvben civiltörvényként vagy LexNGO-ként ismert jogszabályt, ami regisztrációra kötelezi az évi 7,2 millió forintnál több külföldi támogatásban részesülő nem kormányzati szervezeteket. A törvénykezés része volt a Fidesz-kormány Soros György elleni kampányának, mivel az üzletember a Nyílt Társadalom Alapítványokon keresztül világszerte, így Magyarországon is támogatja a demokratikus elveket követő civil szervezeteket.

Az Európai Bizottság még 2017-ben indított kötelezettségszegési eljárást Magyarországgal szemben, mert úgy ítélte meg, hogy a törvény több ponton sérti az uniós jogot. Az ügy 2018-ban került az Európai Unió Bíróságára, ahol az EU Bizottsága mellett Svédország is beavatkozott a perbe.

A luxembourgi székhelyű testület most megszületett ítélete szerint a törvény hátrányosan megkülönböztető és indokolatlan korlátozásokat vezetett be az érintett szervezetek, illetve a nekik adományokat nyújtó személyek vonatkozásában azzal, hogy nyilvántartásba vételi, bejelentési és közzétételi kötelezettségeket írt elő a számukra, és szankciókat helyezett kilátásba velük szemben.

A jogszabály sérti a tőke szabad mozgását és egyes alapvető jogokat, így a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jogot, a személyes adatok védelméhez való jogot és az egyesülés szabadságához való jogot.

Az ítélet kimondja: a külföldről történő adományozás tőkemozgásnak minősül. A magyar törvény által előírt rendelkezések elrettenthetik a donorokat az adományozástól, az érintett egyesületekkel és alapítványokkal szemben pedig bizalmatlan légkört teremthetnek. Ezért a jogszabályba foglalt bejelentési és közzétételi kötelezettségek, valamint szankciók sértik az EU egyik alapvető szabadságát, a tőke szabad mozgását.

A LexNGO azért sérti az egyesülési szabadsághoz való jogot, mert pénzügyi hatásai megnehezíthetik a civil szervezetek fellépését és működését. Az adományokat juttató személyek nevének, valamint adományaik összegének közzététele a nyilvánosság számára hozzáférhető nyilvántartásban e személyek magánéletébe való beavatkozásnak minősül. Mindezzel Magyarország megsérti az EU alapjogi chartájába foglalt, a magánélet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való jogokat.

Az ítéletet Magyarországnak kötelezően végre kell hajtania. Ha elmulasztaná, akkor újabb kötelezettségszegési eljárás indulna a pénzbüntetés mértékének megállapítására.

FOTÓ: NÉPSZAVA

TÜNTETÉS A CIVILEKÉRT A 2017-ben elfogadott törvény része volt a kormány Soros György elleni kampányának, mivel az üzletember világszerte, így Magyarországon is támogatja a demokratikus elveket hirdető szervezeteket

> A szabályozás sérti az alapvető jogokat – mondta ki az EU bírósága

Stigma a szervezeteken

A LexNGO-val az volt a kormány célja, hogy „átláthatóvá” tegye azokat a civil szervezeteket, amelyek külföldről kapnak adományokat. A törvény értelmében a szervezeteknek „külföldről támogatott szervezetekként” kell nyilvántartásba vetetniük magukat a magyar hatóságoknál, amennyiben egy adott év során az általuk kapott adományok összege meghaladja a 7,2 millió forintot. A nyilvántartásba vétel során azon adományozók nevét is fel kell tüntetniük, akiknek a támogatása eléri vagy meghaladja az 500 ezer forintot, valamint a támogatás pontos összegét is közzé kell tenni. Az érintett civil szervezeteknek ezenfelül honlapjaikon és kiadványaikban fel kell tüntetniük azt a tényt, hogy „külföldről támogatott szervezetnek” minősülnek.

A LexNGO elfogadását 2018-ban követte az úgynevezett „Stop Soros!” törvénycsomag jóváhagyása, amelynek egyik előírása a menekülteknek és migránsoknak segítséget nyújtó jogvédő szervezeteket kriminalizálta. Az Európai Bizottság emiatt is kötelezettségi eljárást indított Magyarországgal szemben. Az ügy már bírósági szakaszban van, ítélet később várható.

A kormány új megoldáson gondolkozik

REAKCIÓK Gulyás Gergely szerint az Európai Unió Bíróságának indoklása számos ponton a magyar kormánynak adott igazat, így a jogszabály céljával egyetértett, vagyis hogy átláthatóvá tegyék a külföldről finanszírozott szervezetek gazdálkodását. A Miniszterelnökséget vezető miniszter úgy véli, a testület a módszert nem tartotta megfelelőnek, amellyel ezt a célt el akarták érni.

A politikus lapunk kérdésére azt ígérte: a következő kormányinfón már meg tudják mondani, hogyan változik majd a jogszabály. „Az eredeti célok jegyében olyan eszközt kell választani, ami megfelel a bíróságnak is” – hangoztatta a miniszter.

Varga Judit igazságügyi miniszter az MTI-nek adott nyilatkozatában is arról beszélt, hogy szerintük a bíróság megerősítette a magyar szabályozás átláthatóságra vonatkozó célkitűzését. A politikus szerint egyes civil szervezetek jelentős befolyást gyakorolnak a közéletre, ezért – különösen az unión kívülről finanszírozottak esetében – indokolt az átláthatóság biztosítása. Leszögezte: „A magyar szabályozásban előírt nyilvántartásba vételi és közzétételi kötelezettségek nem nehezítették meg a támogatott szervezetek finanszírozását vagy működését.”

Az orosz mintára megalkotott jogszabály szerint a külföldről finanszírozott szervezetekké nyilvánított civilek kénytelenek voltak feliratkozni az igazságügy által vezetett, Civil Információs Portál „Külföldről finanszírozott civil szervezetek” listájára. Erre végül 160 szervezet került fel, köztük olyan, a kormány holdudvarához is kötődő egyesületek, mint az Európai Néppárt közép- és kelet európai testvérpártjainak politikai kurzusokat szervező Robert Schuman Intézet, a Partiumi Keresztény Egyetemet (PKE) támogató egyetemi alapítvány, vagy éppen Csányi Sándor OTP-vezér tehetséggondozó alapítványa.

Egy sor, a kormánysajtóban rendszeresen támadott civil szervezet, így a Helsinki Bizottság és az Ökotárs Alapítvány ellenben úgy döntött, nem vetetik fel magukat a listára. Velük szemben egyébként az elmúlt három évben nem indítottak emiatt a hatóságok eljárást.

Pardavi Márta, a Magyar Helsinki Bizottság társelnöke a civiltörvény miatt létrejött, civil szervezeteket tömörítő Civilizáció koalíció tegnapi sajtótájékoztatóján kérdésünkre azt mondta: a törvénynek alapvetően kommunikációs célja volt.

– Szeretnék elbizonytalanítani a civil szervezeteket és az ő segítségüket igénybe vevő vagy az őket támogató állampolgárokat. A törvény a kormány lejárató kampányaival párosulva önmagában is megrendítheti a bizalmat, ha egy állampolgár ezután úgy érzi, hogy egy puszta bankátutalás miatt őt vagy családját sértegetés vagy támadás érheti – mondta.

Móra Veronika, az Ökotárs alapítvány igazgatója hangsúlyozta: a mostani ítélet számukra fontos üzenet. „Bármit is tesz a kormány, számolhat azzal: ahogy az elmúlt három évet együtt végigcsináltuk, továbbiakban is ezt fogjuk tenni.”

Szerinte ettől függetlenül nagyon is érezhető volt a törvény romboló hatása, elsősorban a kisebb, helyi csoportoknál. – A helyi civil szervezetek nem mernek felszólalni, nem merik felemelni a hangjukat, nem mernek kapcsolatba lépni az olyan szervezetekkel mint a civil platform tagjai – jelentette ki.

A sajtótájékoztatón a civilek egyébként hangsúlyozták: ők már a törvény előtt is eleget tettek az átláthatóság követelményeinek, a forrásaikat feltüntették a honlapjukon. - Ha az átláthatóságról van szó az államnak a saját portáján van tennivalója – jegyezte meg Kapronczay Stefánia, a Társaság a Szabadságjogokért ügyvezető igazgatója.

BATKA ZOLTÁN, KÓSA ANDRÁS,

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

ELLENÁLLT A CIVIL KOALÍCIÓ
Érezhető volt a törvény rombolása

A Soros Györgyhöz kapcsolható szervezet is elégedett

Üdvözölte az Európai Unió Bíróságának döntését a Soros Györgyhöz kötődő Nyílt Társadalom Alapítványok.

Patrick Gaspard elnök sajtónyilatkozata szerint a civiltörvény Orbán Viktor miniszterelnök kampányának része volt, amely mind az Európai Unió migrációs politikáját, mind pedig a Nyílt Társadalom Alapítványok és mások által támogatott független szervezeteket célozta. Patrick Gaspar emlékeztetett rá: a civiltörvény után további két civilellenes jogszabályt fogadott el a magyar kormánytöbbség a „Stop Soros” csomag részeként. Az egyik bűncselekménynek nyilvánította a menekültek és migránsok segítését, a másik pedig az ehhez kapcsolódó támogatások adóztatását írta elő. Utóbbi előírás miatt egyébként végül egy szervezetnek sem kellett fizetnie.

Lassan elhal a támogatott üdülés

KASSZA Ha az állam nem segít, nincs miből kedvezményt adni a nyaralni vágyó időseknek. A program állami folytatásának terve nem olvasható ki a jövő évi költségvetés tervezetéből.

GULYÁS ERIKA

A hazai szociális üdültetés végét jelzi, hogy a Népszava információi szerint idén összesen 6500 nyugdíjas kap támogatást az üdüléséhez az Erzsébet-program keretében, míg tavaly még majdnem 60 ezer nyertes foglalt kedvezményesen szállást, 2018-ban pedig 43 ezer nyugdíjas és 9 ezer fogyatékossággal élő használhatta ki a lehetőséget. Pontosan egy évvel ezelőtt a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (MNÜA) még határozottan cáfolta az óriási felháborodást kiváltó hírt, hogy ennek a két körnek megszűnik a szociális üdültetése, bár az idei költségvetéshez benyújtott salátatörvényből egyértelműen kiderült: az Erzsébet-utalványok forgalmazása 2019. január elsejétől megszűnt, így az alapítványnak nincs bevétele, ezért megszűnik az a törvényi kötelezettsége is, hogy megszervezze ezeket a programokat. A 2018-ban kibocsátott utalványok után járó jutalékokat tavaly még erre tudták költeni, ősszel kiírták a pályázatokat, mára viszont már nincs elkölthető bevétele az alapítványnak.

FOTÓ: JPC-PROD

Ezen a csatornán keresztül megszűnik az idősek és fogyatékosok szociális üdültetése, de azt még senki nem mondta ki, hogy az alapítvány felszámolása is induljon el – erősítette meg lapunknak Palkovics Imre. A Munkástanácsok elnöke egy évtizede tagja az alapítvány kuratóriumának, s úgy tudja, már az üdülési program irodái sincsenek meg, az ingatlanok ellenértékei az idei pályázatokhoz szükséges keretbe kerültek. Furcsamód más megkeresett kurátorok még ebben sem voltak biztosak. A folytatásról azonban mindegyikük szerint az államnak kellene dönteni, de nem látnak ilyen tervet, ahogy a szakszervezeteknek sincs kidolgozott koncepciójuk ennek a két csoportnak a kedvezményes nyaraltatására. A szociális üdültetés állami folytatásának terve nem olvasható ki a jövő évi költségvetés tervezetéből sem.

TENDENCIA
Idén összesen 6500 nyugdíjas kap támogatást az üdüléséhez az Erzsébet-program keretében. Tavaly még majdnem 60 ezer nyertes foglalt kedvezményesen szállást, 2018-ban pedig 43 ezer nyugdíjas és 9 ezer fogyatékossággal élő használhatta ki a lehetőséget

A szociális üdültetési programokat működtető Magyar Nemzeti Üdülési Alapítványt 1992-ben hozta létre az Antall-kormány és hat szakszervezeti tömörülés. A szervezet 365 ingatlanból álló induló vagyona előbb gazdasági társaságokba vándorolt, majd eltűnt, ma már semmi nincs belőle az alapítvány tulajdonában, a különböző üdülési csekkek és utalványok forgalmazásának jutalékai azonban még hosszú évekig működtették a rendszert.

Az Orbán-kormány hivatalba lépése után szinte azonnal átszervezte az alapítványt. A 2012-ben indított Erzsébet-programot 2015-ig mindenestül sikeresnek hirdette a kormány, majd a nyugdíjasokról, fogyatékkal élőkről egyre ritkábban esett szó, maradtak a nagycsaládosok és leginkább a gyerektáborok, amiket viszont átadtak az Erzsébet a Kárpát-medencei Gyermekekért Alapítványnak. Az MNÜA tevékenységét első perctől kételyek övezik, amit az utóbbi tíz évben az is erősített, hogy szinte egyetlen újságírói kérdésre sem válaszoltak. Az igazságügyi tárca honlapján elérhető utolsó éves beszámolójuk alapján 2018-at az alapítvány 3,7 milliárdos veszteséggel zárta, saját tőkéje egy év alatt is majdnem 74 százalékkal csökkent. Frissebb adat nem érhető el, mert a civil szervezetek beszámolási kötelezettsége a járvány miatt őszre tolódott.

SORVADÁS

PALKOVICS IMRE
Úgy tudja, már az üdülési program irodái sincsenek meg, az ingatlanok ellenértékei az idei pályázatokhoz szükséges keretbe kerültek

Idei partnerség

Az Erzsébet-programos szállásfoglalások több mint 70 százaléka hotelekhez érkezik, ezt követik 12 százalékkal az apartmanok, majd 8 százalékkal a panziók – tájékoztatta a Népszavát a program szerződött partnere, a Szállás.hu. Elmondásuk szerint eddig majdnem 960 különböző magyarországi szálláshelyre foglaltak időpontokat a pályázatnyertesek.

Tekintettel a koronavírus okozta rendkívüli helyzetre, az idei évre szóló együttműködésben lehetséges az átfoglalás. Ha valamilyen oknál fogva egy szálláshely nem tudja fogadni az Erzsébet-program keretében érkező vendéget, akkor a Szallas.hu újra felhasználhatóvá teszi számára az elnyert támogatást. Így a vendég új szállást foglalhat vagy átfoglalhat, az üdülési támogatás nem vész el. Az elmúlt hetekben többen is éltek már ezzel a lehetőséggel, hiszen a járványhelyzet miatt vannak olyan szálláshelyek, amelyek úgy döntöttek, egyelőre nem nyitnak ki – válaszolta a cég. Az érintett vendégeket az ügyfélszolgálaton keresztül segítik új szállást foglalni.

Előfordul, hogy az elnyert támogatásnál magasabb összeget fizetnek a pályázók, mert olyan személy is utazik velük, aki nem nyertes, így neki ki kell fizetni a rá eső szállásköltséget. Az a gyakorlat, hogy ilyenkor átlagosan 25-30 ezer forinttal fizetnek többet a vendégek.

Milliárdokról tárgyal az EU

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A helyreállítási alapból Magyarország 13 milliárd eurót markolhatna fel, amelyből 7 milliárdot tenne ki a megigényelhető bizottsági kölcsönkeret. Elemzők szerint a V4-ek közül Lengyelország és Szlovákia kifejezetten jól járna a bizottsági ajánlattal, míg Csehország és Magyarország kezdő pozíciója kevésbé kedvező. Az országcsoport egyelőre összetart, a vezetők Lednicében elfogadott nyilatkozata – a magyar álláspontot is rögzítve – leszögezi: nem kerülhetnek hátrányos helyzetbe azok az országok, amelyek megfelelően kezelték a járványt, viszont alacsony jövedelműek. A megjegyzés célpontja mások mellett Olaszország és Spanyolország lehet, amelyek a legnagyobb szeletet hasíthatnák ki a gazdaságélénkítő csomagból. A közép-európai kvartett azért is kiáll, hogy a helyreállítási alap és a hosszú távú költségvetés magvát az EU hagyományos támogatási forrásai – a mezőgazdasági és kohéziós alapok – képezzék. Véleményük szerint a teljes költségvetési ciklus idejére fenn kellene tartani a felzárkóztatásra szánt pluszpénzek enyhített felhasználási szabályait.

Döntés nem, csak az álláspontok tisztázása várható az EU vezetőinek pénteki videókonferenciáján

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Hitelkiváltó hitel

Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter lapunk kérdésére azt mondta a csütörtöki kormányinfón a Magyarországnak jutó pénzekkel kapcsolatban, hogy dolgoznak a terveken a felhasználást illetően, de szerinte ha a hitelrészt le is hívja a kormány, akkor azt csak arra használja majd, hogy más meglévő, kevésbé előnyös feltételekkel törlesztett hiteleket váltsanak ki belőle. K. A.

Kétszeresére is emelkedhet a patkányirtás díja Budapesten

RÁGCSÁLÓK A fővárosi önkormányzat újra patkányirtót keres, holott a feladatot jelenleg ellátó céggel 2022-ig érvényes szerződése van. Az előzmények ismeretében azonban ez aligha meglepő. – Hazudtak és csaltak a főváros vezetői a patkánymentesítésre kiírt közbeszerzés kapcsán – jelentette ki még főpolgármester-jelöltként Karácsony Gergely, aki szerint a nyertes vállalkozásoknak nem voltak meg a szükséges referenciáik. Ráadásul hiába adták a legolcsóbb ajánlatot, a végére ők lettek a legdrágábbak.

A munkát a fővárosi önkormányzat előzetesen nettó 1,3 milliárd forintra becsülte, de a Rovért Kft. vezette négytagú RNBH konzorcium kicsit több mint egymilliárdért elvállalta. Már az eredmény kihirdetése után többen felvetették, hogy a vidéki cégeknek nincs elég tapasztalatuk a nagyvárosi rágcsálóirtásban. A munkát korábban évtizedekig végző Bábolna Bio több helyen is megtámadta az eredményt. Tarlós István korábbi főpolgármester azonban csak akkor rendelt el belső vizsgálatot az ügyben, amikor rég nem látott patkányinvázió hozta lázba Budapestet. Az irtást ellenőrző Nemzeti Népegészségügyi Központ jelentéseire támaszkodva végül tíz kerületben intenzív irtást rendeltek el. A főváros további 650 milliót szavazott meg a feladatra, amelyből a Rovért 325 milliót kapott egy szerződésmódosítás keretében. Így a vállalási ára 1,3 milliárd fölé kúszott. Ennyit lőtt be most középárként Karácsony Gergely kabinetje is, miután több tucat cégtől kértek be előzetes ajánlatokat. Kiss Ambrus pénzügyi főpolgármester-helyettes azonban hangsúlyozta, hogy ennél jóval olcsóbban és drágábban is elvállalnák a feladatot, az előzetes felmérés csupán azt szolgálta, hogy belőhessék a majdani közbeszerzés keretösszegét.

FOTÓ: BILAL KOCABAS

ÚJ MEGÁLLAPODÁS, ÚJ RENDSZER
Szerződést bontana a jelenlegi patkányirtóval a főváros

A Fővárosi Közgyűlés jövő heti ülésén dönt a nyílt tender fedezetéről, lehetőséget nyitva a nyílt vállalkozói tender kiírására. Ebben 2020 tenderzáráskor még hátramaradó idejére, valamint 2021–2022-re keresnek patkányirtó vállalkozást.

Az új pályázat kiírását azzal indokolta a Népszavának Kiss Ambrus, hogy a jelenlegi szerződés műszaki tartalma a fővárosnak nem megfelelő. Az irtást ugyanis egy harminc éve változatlan, alig 70 objektumot tartalmazó lista, illetve kisebb részben lakossági bejelentések alapján végzik. A jövőben azt szeretnénk, ha megelőzésként gócpontkutatást is végezne a nyertes társaság. Másrészt eleve beleépítenék a szerződésbe az eseti jelleggel keletkező intenzív irtásigényt. Kiss Ambrus egy csütörtöki háttérbeszélgetésen nem tagadta, hogy az új szerződés várhatóan drágább lesz, hiszen többet kérnek majd cserébe. A havi átalánydíj akár a jelenlegi kétszerese is lehet. SZALAI ANNA

Megszűntek a vásárlási idősávok

ENYHÍTÉSEK A koronavírus-járvány elleni védekezés azért lehetett sikeres, mert nemzeti egység alakult ki, „új fejlemény”, hogy ez az ellenzék nélkül is létrejöhetett – jelentette ki Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter a csütörtöki kormányinfón, miután csaknem száz nap után véget ért a veszélyhelyzet. A rendkívüli jogrendet járványügyi készültség váltja, amelyet hat hónapra hirdettek ki, fenntartását háromhavonta vizsgálják majd felül. Az operatív törzs továbbra is működik, a kórházakat pedig parancsnokok irányítják.

Gulyás Gergely bejelentette: mostantól eltörlik a vásárlási idősávokat, a maszkhasználat szabályai viszont maradnak, azaz az üzletekben és a tömegközlekedési eszközök használata során viselni kell valamilyen arcot eltakaró kendőt. Úgy vélte, hogy lesz második hulláma a járványnak, ez pedig szeptemberben, októberben várható.

Gulyás Gergely szerint „látványos jelei lesznek” a kártérítés kifizetésének Gyöngyöspatán

Az augusztus 20-ai tűzijáték költségeiről azt mondta: először arról kell döntést hozni, megtartják-e. Július közepén értékelik a járványügyi helyzetet, és ha biztonságosan megtartható a tűzijáték, akkor megrendezik. Kifejtette, a zenés rendezvényekre az 500 fős korlátozás marad, de ezt rendszeresen felülvizsgálja a kormány.

Kérdésre válaszolva Gulyás Gergely azt mondta, a kormány ki fogja fizetni határidőben a gyöngyöspatai romáknak a szegregáció miatt megítélt kártérítést. – A kifizetésnek biztosan látványos jelei lesznek a településen – fogalmazott.

A postákon is enyhültek az egyes járványügyi intézkedések: a maszk viselését továbbra is kérik, de már nem kell az ajtón kívül várakozni. A nagyobb postákon ugyanis ismét működik majd az ügyfélhívó rendszer. Újra teljes körű lesz a szombati hírlapkézbesítés, június 27-től a korábban megszokott rend szerint az előfizetők a megjelenés napján megkapják a szombati lapszámot.

A Magyar Labdarúgó-szövetség úgy döntött, ismét korlátozás nélkül látogathatók a mérkőzések.

KÓSA ANDRÁS

LAPSZÉL

Nyilatkozat Romsics Ignác mellett

FOTÓ: NÉPSZAVA

Romsics Ignác a legkiválóbb magyar történészek egyike, aki mindig mindent megtett azért, hogy a magyar történelmet a tényeknek megfelelően, mítoszok és torzítások nélkül szemléljük. Most méltatlan és komolytalan támadás érte a Magyar Nemzetben. Ezúton szeretnénk jelezni, hogy Romsics Ignác munkássága továbbra is mérvadó számunkra, és személye, művei mellett állunk. – Csányi Vilmos, Gombár Csaba, Hunčik Péter, Kende Péter, Lengyel László, Markó Béla. (Romsics Ignácot Szakács Árpád újságíró támadta meg egyebek között a Népszava Szép Szó mellékletében megjelent cikke miatt.) NÉPSZAVA

Elmaradt vizsgálat

A koronavírus-járvány miatt hozott intézkedéseknek nem volt közük a tatabányai Szent Borbála Kórházban tragikus hirtelenséggel elhunyt fiatal esztergomi nő ügyében – közölte a Nemzeti Népegészségügyi Központ az MTI-vel. Vizsgálatuk ugyanakkor szakmai és dokumentációs szabálytalanságokat tárt fel. A kétgyermekes édesanya május 1-jén hunyt el agyhártyagyulladásban, miután felvételét több kórház is elutasította. NÉPSZAVA

Demonstráció és kormányzati élc

Vasárnapra demonstrációt szerveznek a Színház- és Filmművészeti Egyetem hallgatói az intézményt magánegyetemmé alakító törvénytervezet elfogadása ellen – derül ki a hallgatók közleményéből. Június 21-én délután 4-kor az Uránia előtt gyülekeznek. Gulyás Gergely kancelláriaminiszter azt mondta, hogy az átalakítás célja az állami befolyás megszüntetése, mert a kormányban nincs színész, így nem küldhetnek a fenntartó alapítvány kuratóriumába delegáltat. NÉPSZAVA

Új parkolási rendszer

Egységes parkolási rendszer kialakítását kezdeményezi a fővárosi önkormányzat. A javaslat szerint a parkolás első időszaka ingyenes lenne, majd sávosan emelkedne a díj. NÉPSZAVA

„A »nemzetellenes« is a nemzet része”

INTERJÚ Németh Zsolt, a parlament külügyi bizottságának elnöke más véleménnyel van az ellenzékről, mint Kövér László. Szerinte a politikának nem dolga igazságot szolgáltatni történelmi kérdésekben.

KÓSA ANDRÁS

Orbán Viktor, Semjén Zsolt és Kövér László is arról beszélt Trianon kapcsán, hogy ez a magyar baloldal árulása miatt következett be. Bár a történelem ennél azért összetettebb, arra kétségtelenül alkalmasak voltak a nyilatkozatok, hogy a százéves évfordulón se lehessen együtt emlékezni.

Nem így látom. A trianoni politikai nyilatkozatot például egyhangúlag fogadta el a parlament – a DK kivételével, de ők előre jelezték, hogy nem vesznek részt a szavazáson. A többi ellenzéki párt részéről olyan törekvést tapasztalok, hogy Trianont, a határon túli magyarok ügyét tegyék egy nemzeti konszenzus részévé, amit üdvözlök.

Éppen ezért nem értem, miért volt szükség ezekre a megnyilvánulásokra.

Amiket mondtak, azok a magyar történelemtudományban markánsan jelen lévő megközelítési módok. Trianonról máig élénk viták zajlanak a társadalomban és a történettudományban, természetes, hogy a politikai diskurzusnak is részei. A magyar emlékezetpolitikában szintén rengeteg vita van például a fasizmusról, a kommunizmusról. De ezeket jól el lehet választani a külhoni magyarság aktuális kérdéseitől. Ha képesek vagyunk erre, már tettünk egy fontos lépést.

Semjén Zsolt a trianoni tragédiát egy szabadkőműves-összeesküvésre is visszavezette. A Magyar Nemzetben Szakács Árpád Romsics Ignác történészt is megtámadta ennek kapcsán. Erről mit gondol?

Romsics Ignác az egyik legnagyobb szaktekintély a XX. századi magyar történelmet illetően. Sok tanítványa ebben a vitában derekasan ki is állt mellette. Ezek a történészek most a Trianon 100 vagy a Lendület Kutatócsoport keretében dolgoznak – kormányzati támogatással. De ugyanúgy újszerű kutatási eredményeket tett le az asztalra az elmúlt években Raffay Ernő is. Ne a politika szolgáltasson igazságot ezekben a kérdésekben.

Ön szerint az ellenzék a nemzet része? Kövér László ezt is kétségbe vonta.

Igen, sőt szerintem az is része a nemzetnek, aki saját maga tagadja meg egy adott nemzettel az azonosulást! A „nemzetellenes” is a nemzet része, ha tetszik, ha nem!

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

DIPLOMÁCIA Mindig is egy szuverén Ukrajna oldalán álltunk – hangsúlyozta Németh Zsolt

Orbán Viktor azt mondta az Igor Matovic szlovák kormányfővel tartott sajtótájékoztatóján, hogy szándékosan nem hozta szóba Trianon ügyét a megbeszéléseken. Nem kellett volna mégis felvetni ezt?

Szerintem óhatatlanul szóba került, még ha nem is direkt formában. Ráadásul Matovic is beszélt róla korábban, Orbán Viktor is, amikor Sátoraljaújhelyen emlékművet avatott. Az az emlékmű önmagában beszédes: egy olyan turulszobor, amely az együttélést, a közös emelkedést jeleníti meg. Vagyis Trianon nem volt megkerülhető. A szlovák miniszterelnök kinyújtotta a kezét, és mi elfogadtuk, ennek a találkozónak ez volt a lényege. A történelmi megbékélés szándéka egy sor konkrét probléma megoldásában segíthet, a két társadalom kollektív frusztrációjának meghaladását is hozhatja, ami ráadásul pozitív példa lehet a magyar–ukrán, a magyar–román viszonyban is.

> Nonszensz, hogy van egy tíz százalékot kitevő kisebbség Szlovákiában, és nincs parlamenti képviseletük

Konkrét ügyekben, mint a kettős állampolgárság, a kollektív bűnösségről szóló Benes-dekrétumok, mikor jöhetnek konkrét eredmények?

A külügyminiszteri tárgyaláson magam is felvetettem, hogy a magyar–szlovák történész vegyes bizottságot is össze lehetne végre hívni, itt az esély. Ezek persze nehéz ügyek, és a megoldásukban nagyon nagy szerepe lesz a szlovákiai magyarság politikai szervezeteinek konszenzusteremtő képességének is. Most három politikai erő is van: a Magyar Közösség Pártja (MKP) mellett a Most-Híd és az Összefogás mint új politikai képződmény. Parlamenti képviselet azonban nincs. Az eredményekhez magyar egységet is kell teremteni.

Ebben nem érzi a Fidesz felelősségét?

Politikai felelősséget a magyar kormány nem tud vállalni azért, hogy egy ilyen helyzet előállt, és komolyan vehető szlovákiai magyar politikai szereplő nem is vádol minket ilyennel. De én is keresem a választ erre a problémára. Nonszensz, hogy van egy tíz százalékot kitevő kisebbség, és nincs képviseletük.

Ukrajnában viszont nem sikerült áttörést elérni. Kijev nem kíván változtatni a diszkriminatív nyelvtörvényen.

Az ukrán politikusok a kisebbségi ügyeket is a saját nemzetépítési politikájuk szemüvegén keresztül nézik, és minden üzenetüknek elsősorban Oroszország a címzettje. De szerencsére az új elnök elutasítja elődje agresszív nacionalista politikáját, ennyiben előrébb vagyunk. Remélem, hogy talán már a nyár folyamán Orbán Viktor találkozhat Zelenszkij elnökkel vagy Denisz Smihal miniszterelnökkel. Nekünk azt kell hangsúlyoznunk, hogy úgy szeretnénk a kárpátaljai magyarok jogait képviselni, hogy közben nem akarjuk Ukrajna mozgásterét korlátozni az Oroszországgal fennálló konfliktusában, mindig is egy szuverén Ukrajna oldalán álltunk.

NATO-integrációjuk blokkolásával?

Nincs más eszköz a kezünkben a kárpátaljai magyarok helyzetének javítására. Nem csak Ukrajnával szemben, de sajnos nyugati szövetségeseinket sem tudjuk másképp arra ösztökélni, hogy gyakoroljanak nyomást a kijevi vezetésre, hogy az alapvető európai jogelveket és normákat méltóztasson gyakorolni.

Leállás vagy újratervezés: a cégekre eltérően hatott a vírus

LÉPÉSEK A kkv-k majdnem fele nem változtatott működésén a koronavírus miatt. Pedig aki élen járt a digitalizációban, könnyebben vészelte át a válságot.

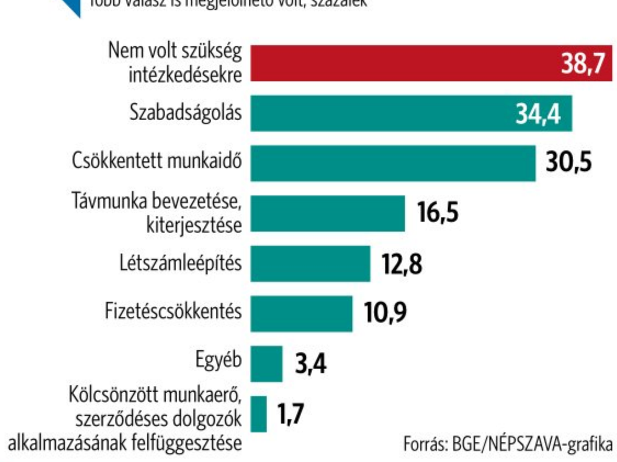
VARGA DÓRA

Teljesen más tevékenységbe fogott a koronavírus-járvány hatására a hazai kis- és középvállalkozások (kkv) két százaléka. Hogy az újratervezés mennyire volt sikeres, az a Magyar Telekom megbízásából májusban készült felmérésből ugyan még nem derült ki, az viszont igen, hogy a kkv-knak alig a harmada tudta tevékenységét a járvány miatti korlátozások alatt is zavartalanul folytatni. Minden tizedik cég kényszerült a vállalkozás működésének szüneteltetésére, több mint negyedüknél bizonyos tevékenységeket állítottak le, minden századik kkv viszont végleg lehúzhatta a rolót. A „minden újraindul” tehát nem lesz igaz, a kkv-k 70 százalékának újra kell most terveznie a működést – összegezte a tanulságokat Kis Gergely, a felmérést végző eNet partnere.

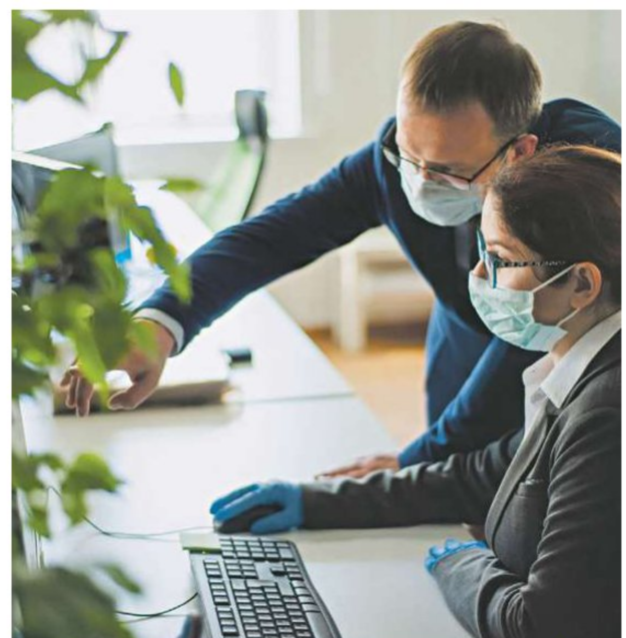
A nem reprezentatív kutatás során megkérdezett több mint ezer vállalkozás fele normális esetben nem az online térben működik, dolgozóik nem irodai munkát végeznek, így számukra sokkal nagyobb kihívást jelentettek a korlátozások. A felmérés ugyanis – nem meglepő módon – arra világított rá, hogy azok tudtak jól túlélni, akik már korábban is jelen voltak az online térben és élen jártak a digitalizációban.

Milyen munkaügyi intézkedésekre kényszerült vállalatuk a koronavírus-járvány hatására?

Több válasz is megjelölhető volt, százalék

Forrás: BGE/NÉPSZAVA-grafika

FOTÓ: RESHETNIKOV ART

Például volt már webshopjuk vagy voltak megoldásaik online számlázásra. Amely vállalkozások viszont korábban e téren nem fejlesztettek, 40 százalékban kénytelenek voltak szüneteltetni vagy jelentősen korlátozni tevékenységüket.

A kkv-k kétharmadának persze eddig is volt honlapja, és biztosított készpénzmentes fizetési lehetőséget, ám a járvány alatt 7-7 százalékuk webshopot és online számlázási rendszert is indított, az online munkára használható appokat pedig majdnem harmaduk kezdte el alkalmazni. Az online megoldásoktól való kezdeti idegenkedés eltűnt, a vállalkozások felismerték ezek költséghatékonyságát, így most már másként térnek vissza az „új normálisba”. A felmérés alapján a vállalkozások 41 százaléka tovább is viszi azt az új működést, amit most kialakított, negyedük első dolga lesz, hogy digitálisan még tovább fejlessze cégét, de a cégek további felénél is hangsúlyos lesz ezután ez a terület. Kevésbé pozitív képest fest a kkv-k innovatív hozzáállásáról a Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) megbízásából a Scale Research által szintén májusban végzett reprezentatív felmérés. Ez ugyanis arra világít rá: a kkv-k több mint 40 százaléka semmit sem változtatott működésén a járvány alatt. A módosítások legnagyobb része is a szigorúbb egészségügyi szabályok bevezetésében merült ki: ezt a cégek 42,5 százaléka lépte meg. A digitális ügyfélkiszolgálás és az online értékesítés fejlesztésére a cégek 9 százaléka volt képes, új fizetési módokat 5,5 százalékuk vezetett be. A teljes leállásra kényszerülő cégek láthatólag belenyugodtak a helyzetükbe, 56 százalékuk legalábbis semmin sem változtatott. A részleges szünetre kényszerülők viszont innovatívabbnak bizonyultak, és majdnem kétharmaduk módosított valamit eredeti működésén.

A felmérés szerint a kkv-k felének üzleti tevékenységére nem is volt jelentős hatással a járvány, több mint harmaduk azonban részleges szünetre kényszerült, 8 százalékuk teljesen leállt. Majdnem 6 százalékuk viszont élénkülést élt meg. Ez persze erősen függött attól is, milyen iparágban tevékenykedik az adott vállalkozás. A mezőgazdasági és az építőipari vállalkozások háromnegyede, illetve közel kétharmada nem észlelt jelentős változást. Ezzel szemben szinte a teljes turizmus és vendéglátás, a lakossági szolgáltatásokat nyújtó vállalkozásoknak, valamint a kereskedelmi cégeknek a fele részben vagy teljesen leállt. A szállítás és raktározás területén ugyanakkor a cégek 13 százaléka, a kereskedelemben pedig 7,6 százaléka pozitív gazdasági hatást tapasztalt.

FOLYAMATOS MŰKÖDÉS
A cégek harmada korlátozás nélkül tudott dolgozni a járvány alatt is

ÚJRAKEZDÉS

KIS GERGELY
A kis- és középvállalkozások 70 százalékának újra kell most terveznie a működést

Fizetéscsökkentés, szabadságolás, rövidebb munkaidő

A cégek majdnem kétharmadánál valamilyen munkaügyi intézkedést is meg kellett hozni a járvány miatt, az ilyen lépéseket azonban a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási, illetve bányászati cégek több mint 80 százaléka, az építőipari cégek fele el tudta kerülni. A BGE felmérése szerint a kkv-k harmadánál ugyanakkor szabadságolással és/vagy rövidített munkaidővel próbálták kezelni a helyzetet, minden tizedik cég csökkentette a fizetéseket, 15 százalékuknál pedig elbocsátásokra is sor került. Távmunkát a cégek alig 16 százaléka vezetett be.

A KSH szerint 2018-ban 749 ezer kkv működött Magyarországon (a hazai vállalkozások 99,1 százalékát teszik ki), amelyek több mint 2 millió embernek adnak munkát. A fenti adatokkal számolva a kutatás eredményei tehát azt jelentik: több mint 112 ezer cégnél voltak leépítések, mintegy 225 ezernél pedig csökkentették a munkaidőt. Ehhez képest a kormány munkahelyvédelmi bértámogatási programjára – amelyben a csökkentett munkaidőre lehet fizetéskiegészítést kérni – eddig mindössze 14 ezer vállalkozás nyújtott be kérelmet 170 ezer munkavállalója után (támogatást eddig 150 ezren kaptak). Az innovációs tárca szerint ugyanakkor hatalmas az érdeklődés, az igények száma napról napra több ezerrel nő. A pályázatokat augusztus 31-ig lehet beadni.

Napi- és kilométerdíj a zöldülő Mol Limónál

MEGOSZTÁS Húsz i3-as, elektromos BMW-vel bővül a Mol Limo nevű, fővárosi autóbérlő-szolgáltatás – jelentette be a Budapest Motors Szentendrei úti BMW-szalonjában az olajcég. Használatukért havidíjasoktól normál esetben percenként 119 forintot kérnek, míg az alkalmi felhasználók tarifája 129 forint. Jelen esetben – amiként a többi perctarifára is – a járvány miatt 30 százalékos kedvezmény él, információnk szerint július elejéig. A díj a flotta magas minőségű tagjaihoz hasonlóan kiemelt. Ugyanennyit kell fizetni a tavaly decemberben beállított, benzines Mercedes-Benz CLA Coupékért és Shooting Brake-ekért. A legolcsóbb a kétszemélyes Smart EQ fortwo 59, illetve 75 forintos normál áron. A Smart EQ forfour, a Volkswagen Up, eUp, illetve a Kia Picanto 66 vagy 85, az A osztályos Mercedes-Benz pedig 99 vagy 119 forint (júliusig ezekre is él a vírus miatti kedvezmény).

De más is módosul. Mostantól egy helyett akár három napon keresztül is használható leadás nélkül az autó. A tarifaszámláló ilyenkor naponta bizonyos összeg felett megáll. Ez a Smartok, VW-k és a KIA esetében 9999 és 12 499, a Mercedes-Benzeknél és az új BMW-knél pedig 15 999 és 19 999 forint. Ezen túlmenően – a VW eUp és Smartok kivételével – száz kilométer megtétele után kilométerenként 39 vagy 49 forintot is kell fizetni. (Ennek mérése hosszabb használat esetén naponta nem indul újra nulláról. E tarifákra nem vonatkozik az időszakos kedvezmény.) A felhasználók bármerre utazgathatnak, de a leadás csak a mintegy 80 négyzetkilométeres zónában lehetséges. A tankolás saját költségre szintén megoldható. A rendszer hasonlít a főbb versenytársak, így a GreenGo vagy a Share Now megoldásaihoz.

A Mol Limo folyamatosan elemzi a flotta és a zóna esetleges bővítési lehetőségeit – közölte kérdésünkre Czikora Tamás, a Mol Csoport mobilitási vezetője. Felhívta a figyelmet, hogy tavaly a Lupa-tavat, idén pedig négy, területen kívüli kórházat is bevontak a zónába. A gépjárműállomány összetételéről nem kívánt tételes számadatokkal szolgálni. A flotta általában 450-500 tagú, amelyek körülbelül harmada elektromos – szögezte le. Ratatics Péter, a Mol Magyarország ügyvezetője a szolgáltatás két évvel ezelőtti indulásakor a benzinüzemű autók néhány éven belüli kivezetését ígérte, illetve abbéli reményének adott hangot, hogy a rendszer két éven belül nyereségessé válhat. Czikora Tamás mindkettőt változatlanul elérendő, hosszú távú célnak nevezte. Fontosnak tartja az elektromos autók hatótávjának további növekedését, illetve jelenleg nem a nyereség gyors elérésére helyezik a fő hangsúlyt. Az autók kezelése, karbantartása, a szabályszegők kiszűrése kétségkívül kihívás, de az idő előrehaladtával egyre finomodik a rendszer, így a rendkívüli esetek is ritkulnak – fejtette ki.

MARNITZ ISTVÁN

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

ÚJ SZERZEMÉNY
Akár a Balatonig is elvisz

Autómegosztás-hívőknek ajánljuk

Az eseményre stílszerűen Mol Limóval érkeztünk. Fotósunk, gyakorlott autómegosztóként, a Mol Limo havidíjasaként lefoglalt az applikációval egy a találkozási helyünkhöz közeli Kia Picantót. Miután a megközelítés körülbelül tíz percet vett igénybe, következett az autó alapos átvizsgálása. Találtuk egy karcolást a hátsó fényszórón és az egyik keréktárcsa is elferdült. Ezek az autó korábbi „történetében” nem szerepeltek. Tehát ha nem küldünk be róluk felvételeket, a cég akár ki is fizettethette volna velünk. (Kérdés, ilyenkor a társaság mennyire rugalmas, illetve fotóinkkal szereztünk-e néhány kellemetlen percet az előző felhasználónak.) Az autó belülről szinte kifogástalanul tisztának tűnt és a technika is kitűnően működött. Ezek után nagyjából 40 perc alatt értük el az úti célt. Körülbelül 5-10 perccel korábban, mint ha tömegközlekedéssel mentünk volna. Igaz, megérkezésünk után újabb fotózás következett, már az applikáción kívül. Mivel ugyanis a következő foglalásig is történhet bármi az autóval, a félreértések elkerülése végett a leadás után is érdemes néhány fotót készíteni. A kaland körülbelül 1500 forintba került. Ez a taxi vagy sofőrszolgáltatás töredéke, viszont a tömegközlekedésnél drágább. A végkövetkeztetés nem egyértelmű. A biztonsági lépések csak első pillanatra meglepők, azok megszokhatók. A megosztás leginkább azoknak ajánlható, akiknek nincs vagy épp nincs autójuk, de ragaszkodnak az élményhez, és nem szeretnének tömegközlekedni.

LAPSZÉL

Megduplázzák a támogatási pénzeket

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

Az 50 milliárd forintos keret több mint kétszeresére, 105 milliárd forintra érkezett támogatási igény közel 4500 cégtől a vállalkozások technológiai megújulását segítő pályázaton, ezért a kormány további 50 milliárd forinttal duplájára emeli az eredeti keretösszeget – jelentette be Varga Mihály. A pénzügyminiszter közölte: a kormány minden életképes, fejleszteni kívánó magyar vállalkozást támogat az újraindulásban. V. A. D.

Szakadék az országok között

Az Unió leggazdagabb országában, Luxemburgban az egy főre jutó GDP 261 százaléka volt az uniós átlagnak, míg az utolsó helyezett Bulgáriában 53 százalék – derült ki az Európai Unió statisztikai hivatala (Eurostat) által csütörtökön kiadott, a tavalyi előzetes adatokat tartalmazó jelentésből. Tíz országban haladta meg az uniós átlagot az egy főre jutó GDP tavaly, 12 országban – ahová Magyarország is tartozik – 70 és 100 százalék között, míg a maradék öt országban – Lettországban, Romániában, Görögországban, Horvátországban és Bulgáriában – 70 százalék alatt volt a mutató. MTI

Elektromos biciklire kérnek támogatást

FOTÓ: JOHN-FS-PIC

A Magyar Kerékpárosklub és a Magyar Kerékpáripari és Kereskedelmi Szövetség az elektromos autók és robogók vásárlását támogató programon felbuzdulva hasonlót szeretnének elektromos kerékpárok esetében is – derül ki a szakmai szervezetek innovációs tárca vezetőihez címzett közös közleményéből. A javaslatuk szerint a vételár 30 százalékáig, de legfeljebb 200 ezer forintig vennék igénybe a támogatást az elektromos rásegítéses kerékpárok és teherkerékpárok vásárlására. NÉPSZAVA

Gyenge versenyképesség

RANGSOR Romlott a magyar gazdaság kormányzati, infrastrukturális és üzleti hatékonysága, 47. helyünk mégis változatlan az IMD-listán.

PAPP ZSOLT

Látszólag nem változott a magyar gazdaság versenyképessége az IMD svájci üzleti iskola Versenyképesség Központja (IMD World Competitiveness Center) listáján, amelyen az idei, a tavalyi, de még a tavaly előtti adatok alapján is a 47. helyen áll Magyarország. Ezzel a 63 országot felvonultató lista utolsó harmadában stabilan tartjuk a helyünket. Az élén Szingapúr áll, ezzel megőrizte a tavalyi helyezését, a második Dánia (hat helyet javítva), míg a harmadikként Svájcot jegyzik. Az USA tavalyelőtt még vezette a rangsort, azonban 2019-ben a 3. helyre esett vissza, 2020-ban pedig már csak a tizedik lett.

A régióból Ausztria a 16. helyen áll, Észtország a 28. és Csehország a 33., s ezzel az eredményekkel a legversenyképesebbek a kelet-közép-európai államok, valamint a V4-ek közül. A magyar teljesítmény annyiban meglepő, hogy nem romlott a helyezésünk, ami a régióban amúgy általános tendencia volt. A lengyelek egy, a románok kettő, míg a riválisunknak tartott szlovákok négy helyezéssel kerültek hátrébb a tavalyi eredményükhöz képest, és északi szomszédunk idén 57. lett – olvasható ki az IMD magyar partnerének, az ICEG European Center kutatóintézet Népszava rendelkezésére bocsátott háttéranyagából. Amúgy Magyarország 1999-ben még a 26. helyet birtokolta, húsz év alatt, a jobb- és baloldali kormányzást követően sikerült leküzdeni magunkat a 47. helyig.

Az ICEG European Center összefoglalója szerint a felmérés négy pilléréből (gazdasági teljesítmény, kormányzati, illetve üzleti hatékonyság, valamint infrastrukturális mutatók) háromban rontottunk, egyedül a gazdaság teljesítményének köszönhető, hogy a nem túl impozáns 47. helyet meg tudtuk őrizni. Az elmúlt években a magyar gazdaság növekedése valóban kiemelkedett az uniós átlagból, ezen a területen a 19. helyet sikerült megszerezni, az előző évi 46. helyezéssel szemben. Az ország leggyakrabban említett versenyképességi előnye a képzett munkaerő és az adórendszer, ezt a válaszadók több mint fele emelte ki, ezen felül érdemi említést kapott még a gyors gazdasági növekedés, illetve hatékony munkaerőpiac. A gazdasági teljesítményen belül a már emlegetett gyors növekedés, a magas foglalkoztatási szint és a megugró külföldi tőkebeáramlás húzta fel a részmutatót.

FOTÓ: NEJRON STOCK

63 ország versenyképességét állította sorba az IMD

VAN HOVA FEJLŐDNI
A cégek működése és a termelés hatékonysága elmarad a kívánatostól, amire romló helyezésünk is rávilágít

Magyarország versenyképességi előnyei*

	(százalék)
Képzett munkaerő	52,4
Versenyképes adórendszer	51,4
Dinamikus gazdasági növekedés	47,6
Hatékony munkaügyi kapcsolatok	42,9
Költséghatékonyság	35,2
Megbízható infrastruktúra	33,3
Politikai stabilitás	33,3
Oktatás színvonala	30,5
Kormányzás minősége	25,7
Kedvező üzleti környezet	24,8

* EMLÍTÉSEK GYAKORISÁGA — FORRÁS: IMD

A kormányzati hatékonysági mutatók azonban romlottak, míg ebben a pillérben 2018-ban a 48. helyen álltunk, addig 2019-re a 45.-re ugrottunk előre, de 2020-ra kettőt visszaléptünk, ezzel idei helyezésünk a 47. A közpénzügyek, az adópolitika, az intézményi keretrendszer és a társadalmi kohézió terén nincsenek nagy változások, itt is kis gyengülés látható a mutatókban, jelentősen romlott viszont az üzleti szabályozás megítélése, ahol a tavalyi 37. helyről az idei felmérésben a 43.-ra estünk vissza.

Az üzleti hatékonyságot nézve a tavalyi 56. helyről az 59.-re süllyedt az ország a rangsorban. A termelékenységben az 51. helyen állunk jelenleg (tavaly ez is jobb volt, 46.), a munkaerő-ellátottság pedig a 61. pozícióra volt elég. Sokat romlott az üzleti gyakorlat megítélése (49.-ről a 60.-ra), és valamelyest visszaesett az üzleti magatartás és értékek megítélése is.

A negyedik fő mutatócsoport, a gazdasági infrastruktúra megítélésében a tavalyi 39.-ről két helyet léptünk vissza. Romlott valamelyest az általános infrastruktúra helyzete és megítélése (34.), a technológiai infrastruktúra (44.), a tudományos infrastruktúra (36.), és az oktatásé is, amely a 45. helyen áll a rangsorban, míg az egészségügyé maradt a tavalyi 39.-en.

A rangsor összeállítása során a statisztikai adatok (mint a foglalkoztatás, a kereskedelem) kétszeres súllyal szerepelnek a vizsgálatban a „puhább" értékekhez képest, amelyeket vállalatvezetői véleményfelmérésből nyernek olyan fontosabb ügyekről, mint a korrupció, a környezetvédelmi problémák, vagy az életminőség megítélése, ezért is tudta Magyarország megőrizni a jó gazdasági teljesítményével a 47. helyezését. Az évkönyv minden évben az előző évi, valamint az adott év első negyedévi adataira épül elsősorban. Éppen ezért a Covid–19-járvány hatásai a 2020-as eredményekben csak kismértékben jelennek meg, tovagyűrűző hatásuk a 2021-es rangsorban látszik majd igazán – írták összeállításukban az ICEG kutatói, akik arra is felhívják a figyelmet, hogy a versenyképesség relatív fogalom, vagyis az egymáshoz képesti helyezésváltozáshoz nem kell, hogy az adott gazdaság jobban vagy rosszabbul teljesítsen az előző évhez képest. Úgy is előrébb vagy hátrább kerülhet a rangsorban, hogy a többi gazdaság eredményesebben fejlesztette versenyképességi tényezőit, illetve gyengült e téren.

Támogatják a megújulókat

MATÁR Júliusban újabb megújuló energiás támogatási kiírás várható – közölte az Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM) tegnapi közleménye szerint Kaderják Péter energia- és klímapolitikáért felelős államtitkár. A keretösszeg ezúttal 800 millió forint. Ennek legnagyobb része a jelentősebb méretű, 1 és 50 megawatt (MW) közötti termelőket célozza. A Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal 2022 augusztusáig várhatóan öt pályázatot ír ki az úgynevezett Metár-rendszeren keresztül. Az ez év eleji első kiírást az államtitkár sikeresnek minősítette. A cél a jelenlegi, körülbelül ezer MW után 2022-re 3 ezer, 2030-ra pedig 6 ezer MW napenergiás termelőegység megvalósítása.

Az ITM szerdán 12 magyar cég között összesen négyszázmillió forintot osztott ki nyugat-balkáni környezetvédelmi tanácsadásra. A nyertesek az elnyert, egyenként néhány tízmilliós összegből albán, boszniai-hercegovinai, észak-macedón, koszovói, montenegrói és szerb fejlesztésekhez kapcsolódó tanulmányokat készítenek. Ezek elsősorban a víz- és hulladékipar, a mezőgazdaság, a katasztrófavédelem, a légszennyezettség, az „okos megoldások" és a jog területére korlátozódnak. M. I.

FOTÓ: NÉPSZAVA

NAPERŐMŰ
Rohamléptékben épülnek majd az országban a napelemparkok

Újratervezés

A koronavírus-járványt követő gazdasági újratervezés során elengedhetetlen, hogy a természet megóvása és az egyes ágazatok fenntartható működése kulcsszerepet kapjon – véli a WWF tegnapi jelentésében. Az állatról emberre terjedő betegségek – azaz zoonózisok – felbukkanása olyan természetkárosító tevékenységekhez köthető, mint egyes magas rizikójú vadon élő állatok kereskedelme és fogyasztása, a természetes élőhelyek átalakítása – például az erdőirtás –, valamint a nem fenntartható mezőgazdaság és állattenyésztés. Magyarországon is gondot okoz, hogy nem figyelnek a természet egyensúlyára – véli a természetvédő szervezet.

RÉSZVÉNYEK

BUX	37 487,46	–0,74%
Mol	1905 Ft	–1,19%
MTelekom	393 Ft	+0,77%
OTP	11 530 Ft	–1,03%
Richter	7010 Ft	–0,43%

500 oldal tömény botrány

MEMOÁR Volt nemzetbiztonsági tanácsadója szerint Trump alkalmatlan az elnökségre. John Bolton könyve már megjelenése előtt vezeti az eladási listát.

HORVÁTH GÁBOR

Aligha van bármi, ami még meg tudná lepni a világot Donald Trumppal kapcsolatban, legfeljebb az a meghökkentő, hogy ő az Egyesült Államok elnöke. Most a hatalom legbelső berkeiből érkeztek új részletek, amelyek alapján teljesen nyilvánvaló – és egy szerda esti tévéinterjúban ez el is hangzott – hogy Donald Trump alkalmatlan az elnökségre. A volt nemzetbiztonsági tanácsadó, John Bolton csaknem félezer oldalas, A szoba, ahol történt című, a tervek szerint kedden a boltokba kerülő visszaemlékezése bővelkedik a zaftos sztorikban. Néhány a jelentéktelenebbek közül: Trump nem tudta, hogy Nagy-Britannia atomhatalom, azt hitte, hogy Finnország Oroszországhoz tartozik és „klassz dolognak" tartotta volna Venezuela megszállását.

Bolton legnagyobb leleplezése az, hogy Trump Hszi Csin-ping kínai elnököt arra kérte, segítse újraválasztását azzal, hogy Peking szóját vesz az amerikai farmerektől. Ez ugyanaz a törvénysértés, amelyet Ukrajna esetében is elkövetett: politikai előnyszerzésre használta fel a hivatalát. Az ukrán ügyben, amiért Trumpot a képviselőház impeachmenttel sújtotta, az elnök beismeréssel felérő módon kijelentette Boltonnak, hogy addig nem lehet szó semmilyen segélyről, amíg Kijevtől nem kapják meg a Hillary Clintonra és Joe Bidenre, illetve fiára vonatkozó vizsgálatok anyagát. Általában is, mint azt az amúgy kőkeményen konzervatív Bolton az ABC televíziónak elmondta, az elnök valamennyi cselekedete és minden gondolata csakis a saját újraválasztása körül forgott.

Trump Bolton szerint soha, semmiben nem kereste az amerikai nemzeti érdekeket, ellenben boldogan tett szívességeket diktátoroknak. Hónapokig foglalkozott azzal, hogy Kim Dzsong-un észak-koreai vezetőhöz eljuttassa az Elton John életéről készült, Rakétaember című film dedikált kópiáját. Ezt azért tartotta jó poénnak, mert korábban „kis rakétaembernek" nevezte az atomfegyvereket és hordozórakétákat tesztelő Kimet. Erdogan török elnöknek megígérte, hogy eltakarítja az útból a török cégek korrupciós ügyeit vizsgáló amerikai ügyészeket. Vlagyimir Putyinról Bolton azt mondta, hogy az tapasztalt emberismerőként „úgy játszott Trumpon, mint egy hegedűn".

A Fehér Ház szerdán sürgős bírói beavatkozást kért a könyv terjesztésének megakadályozására. A beadvány arra hivatkozik, hogy Bolton veszélyezteti az USA biztonságát, mert államtitkokat hoz nyilvánosságra. Egyben azt is kérik, hogy foglalják le a könyvért a szerzőnek járó honoráriumot, illetve a kiadó hasznát. Jogászok szerint azonban erre nem sok esély van, mert Boltont és a kiadót védi a szólásszabadságot garantáló alkotmány. Ráadásul a könyv már úton van a boltok felé és a sajtónak is adtak példányokat a recenziókhoz. Az egész jogi cécó inkább csak a tajtékzó elnök megnyugtatására szolgál, hogy lám, a fehér házi jogi apparátusa és a William Barr vezette igazságügyi tárca mindent megtesz érdekei védelmében. Ahogyan egy jogi szakértő fogalmazott, ez „csak a kalap, marhák nélkül" vagyis olyan színjáték, amelyben a cowboy csak a külsőségekben kemény.

Demokrata párti politikusok szerint Bolton leleplezése megkésett. Akkor kellett volna tanúskodnia, amikor az impeachment során beidézték a képviselőházi bizottságok elé. Akkor azonban az exdiplomata óvatosan arra várt, hogy bíróság oldja fel a Fehér Ház által elrendelt együttműködési tilalmat. A vád azonban a hosszú jogi procedúra nélkül lépett, Bolton pedig később hiába ajánlotta fel, hogy a szenátus előtt hajlandó lenne beszélni, a republikánus többségű felsőház nem idézte be. Most mindkét oldalon az az uralkodó vélemény, hogy Bolton pénzre váltja a Fehér Házban töltött 17 hónapját: nem hős, csak el akarja adni a könyvét. Ez eddig elég jól sikerül, az Amazon eladási listáján máris az első a kötet, pedig még nem is lehet kapni.

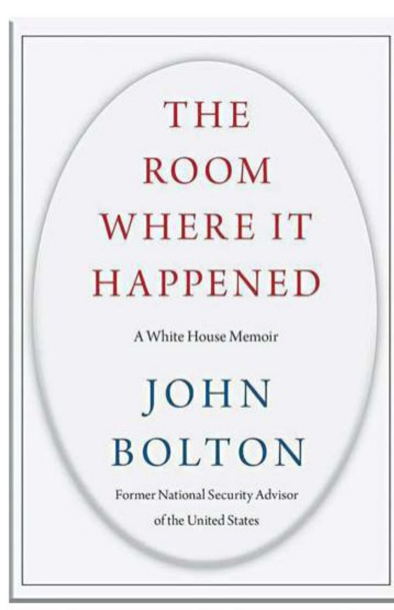
FOTÓ: AFP/BRENDAN SMIALOWSKI

SZÓJABIZNISZ A volt nemzetbiztonsági tanácsadó állítja, Trump arra kérte a kínai elnököt, segítse újraválasztását azzal, hogy Peking szóját vesz Amerikától

PÉNZRE VÁLTOTT IDŐ

JOHN BOLTON A volt tanácsadó nem hős, csak el akarja adni a könyvét, így kamatoztatni a Fehér Házban eltöltött 17 hónapot

BESTSELLER Még a boltokba sem került, de máris vezeti az eladási listákat Bolton könyve

Belerúgott a rendőr a haldoklóba

Tömegesen jelentettek beteget az atlantai rendőrök, miután szerdán szándékos emberölés miatt vádat emeltek egyik társuk ellen. Garrett Rolfe pénteken este kétszer hátba lőtte a menekülő Rayshard Brooksot, majd meg is rúgta a halálos sebekkel a földön fekvő fekete férfit, járőrtársa pedig az áldozat vállára állt. Rolfe-ot elvileg halálra is ítélhetik, de ez nagyon valószínűtlen.

Megszállják a Szabad Európát

Szerdán ment be először dolgozni az Amerika Hangját, a Szabad Európát és a többi külföldre irányuló amerikai médiumot felügyelő USA Globális Média Ügynökség frissen kinevezett igazgatója. Michael Pack biztosította az alkalmazottakat, hogy továbbra is független újságírást folytathatnak, majd leváltotta az összes eddigi felső vezetőt, köztük Jamie Fly SZER-igazgatót, aki az év elején a hamarosan újrainduló magyar nyelvű tartalomszolgáltatásról tárgyalt Budapesten. A hírek szerint az új vezetők a szélsőjobboldali propagandista Stephen Bannon környezetéből érkeznek majd, és köztük lesz a furcsa életpályát befutó Gorka Sebestyén is.

Netanjahu sem tudja mit akar

IZRAEL Négy forgatókönyve is van Benjamin Netanjahunak a Jordán-völgyi területek annektálására. Az izraeli rotációs kormány soros miniszterelnöke szerdán mutatta be elképzeléseit koalíciós partnereinek, Beni Gánc védelmi miniszternek és Gabi Askenázi külügyminiszternek, azt azonban, hogy melyik változatot részesíti előnyben, nem árulta el, számolt be a 13-as kereskedelmi tévécsatorna összeállítása alapján az izraeli média. A találkozón döntés nem született, a következő napokban további egyeztetésekre kerül sor a koalíciós partnerek között. A televíziónak nyilatkozó kormányzati tisztségviselő szerint Gánc és Askenázi változatlanul ellenzik a palesztin területek egyoldalú annektálását, amely a teljes arab világ ellenállásába ütközik. Az Európai Unió is egyértelművé tette, ha az izraeli kormány valóban annektálja a Jordán völgyét, azt a nemzetközi jog megsértésének tekinti, Joseph Borell uniós kül- és biztonságpolitikai főképviselő szankciókat is kilátásba helyezett.

Benjamin Netanjahu nem tudja végrehajtani tervét Gánc, illetve Trump jóváhagyása nélkül

Netanjahut szorítja az idő a novemberi amerikai elnökválasztás miatt, hiszen a terv egyetlen támogatója a Trump-adminisztráció, pontosabban maga az amerikai elnök, aki az „évszázad béketervével" adott zöld utat az izraeli vezetésnek. Az utóbbi hetekben azonban Washington is jelezte, csak akkor támogatja a lépést, ha Izrael egyeztet a kérdésben a palesztin féllel és a koalíciós partner Kék-Fehér vezetői is elfogadják.

Netanjahu július elsején terjesztheti be szavazásra annektálási tervét, végrehajtására azonban Gáncék jóváhagyására van szükség. A volt vezérkari főnök és a külügyminiszter Askenázi kezdettől fenntartásokkal viszonyultak az egyoldalú lépéshez, a forgatókönyvek bemutatásakor is egyértelművé tették Netanjahu számára – ellenzik tervét, csak egy olyan széles körű diplomáciai egyeztetés nyomán kialakuló megállapodásra bólintanak rá, amelyet a nemzetközi partnerek is elfogadnak, a palesztinok pedig kapnak valamit cserébe.

GÁL MÁRIA

LAPSZÉL

Terjed az erőszak a világban

FOTÓ: AFP/MICHELE CATTANI

Minden korábbinál több, 79,5 millió, az otthonából erőszakkal elűzött ember élt 2019 végén menekültként szerte a világon. Ez közel kilencmilliós növekedés az egy évvel korábbihoz képest, áll az ENSZ menekültügyi szervezete, az UNHCR éves jelentésében. A menekültek világnapja (június 20.) alkalmából kiadott jelentés szerint a menekülők 40 százaléka – 30-34 millió – gyermek. NÉPSZAVA

Királyi segítség a turizmusnak

Spanyolország is július 1-jétől megnyitja határait a külföldi turisták előtt. Pedro Sánchez miniszterelnök csütörtökön bemutatta kormánya tervét a turizmus újraélesztésére, amely a spanyol gazdaság húzóágazata. A Spain for sure nevű, Spanyolország biztonságos turistacélpont voltát hirdető kampányhoz Sánchez VI. Fülöp királytól kapott segítséget. Spanyolország a második legkedveltebb turistacélpont a világon, tavaly 83,7 millióan látogatták meg. NÉPSZAVA

Virágkorukat élik a Benes-dekrétumok

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A szlovák állam a Benes-dekrétumokra hivatkozva akar elkobozni több millió euró értékű telket az épülő pozsonyi körgyűrű miatt. A vagyonelkobzás jogi alapja, hogy a tulajdonosok felmenői magyarok voltak, számolt be a pozsonyi Új Szó. A magyarok kollektív bűnösségét és jogfosztását kimondó dekrétumok idén másodjára kerültek elő, noha a strasbourgi emberi jogi bíróság is elmarasztalta ezért Szlovákiát. Igor Matovic kormányfő hallgat a kérdésben. NÉPSZAVA

Újabb kihívás Párizsnak

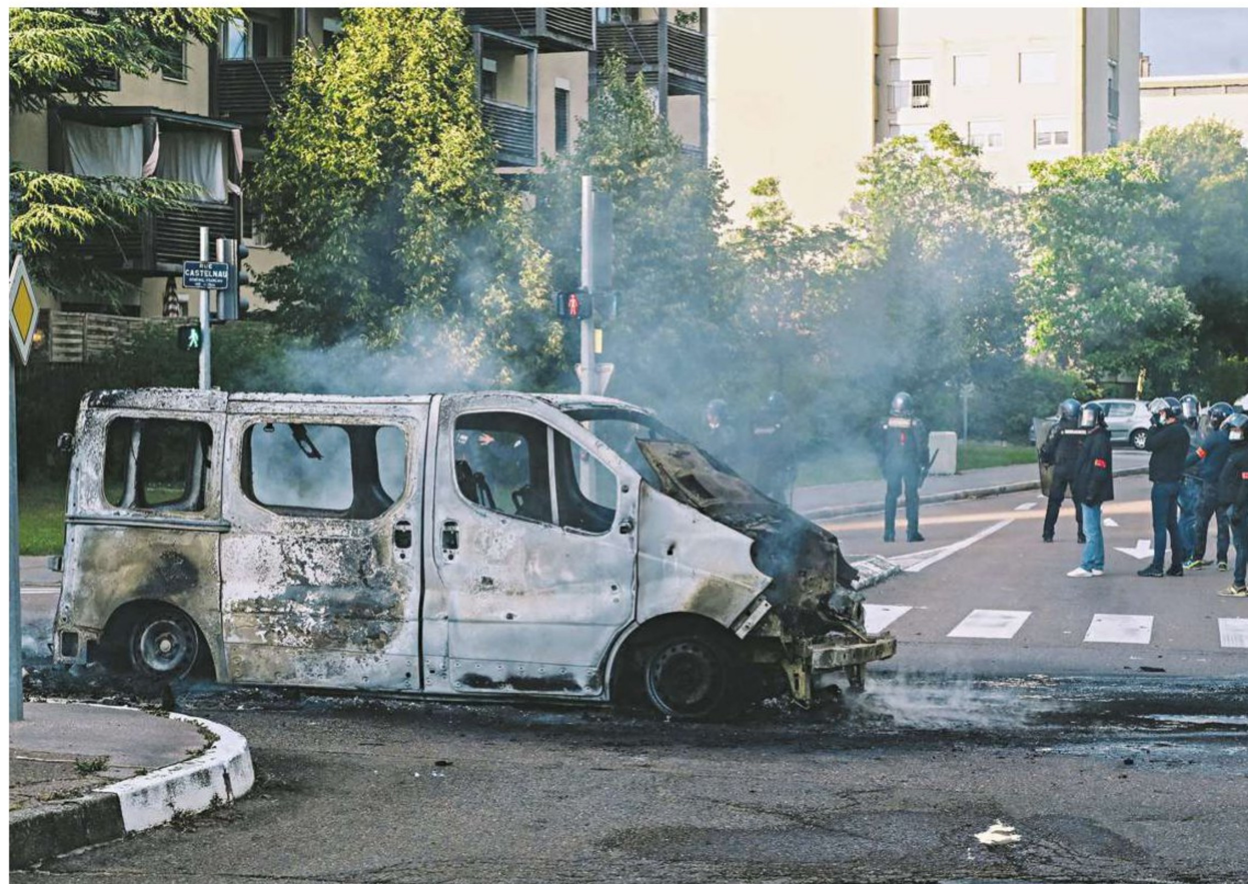
ÜNNEP Az 1940-es náci megszállásra emlékezett tegnap Franciaország, miközben Dijonban etnikai villongások kezdődtek.

RÓNAY TAMÁS

Franciaországban június 18. nem nemzeti ünnep ugyan, de ez az emlékezés napja. Miután a nácik csekély ellenállásba ütközve lerohanták Franciaországot, Charles de Gaulle későbbi elnök 1940-ben e napon tette közzé kényszerű londoni emigrációjából híres rádiónyilatkozatát: „Franciaország csatát vesztett, de nem háborút." Emmanuel Macron francia elnök, aki ez alkalomból csütörtökön több megemlékezésen vett részt, rendre ugyanezt az üzenetet próbálja közvetíteni honfitársainak: hiába sújtotta a koronavírus-járvány különösen súlyosan hazáját, s hiába drámaiak a gazdasági hatások, a jövő akkor is szép lesz.

A jelen azonban lehetne üdítőbb is, amint ezt a legutóbbi dijoni események is mutatják. A mintegy 150 ezres, a svájci határtól nem messze lévő település teljesen váratlanul vált zavargások központjává. A történések igazolták Emmanuel Macron stratégiáját is, aki jó érzékkel állt ki a rendőrség mellett vasárnap esti beszédében. Nagy szüksége van a rendfenntartókra, bár azt egyelőre nehéz megmagyarázni, miért késlekedtek annyit a rendőrök a mostani közbelépéssel.

Mi is történt valójában? Négy napon át az arcukat eltakaró felfegyverzett huligánok törtek-zúztak a város egyik negyedében, valamint a szomszédos, Chenove nevű településen. A közösségi oldalakon feltűnt képsorok tanúsága szerint terrorizálták a lakosságot, a levegőbe lövöldöztek, gépkocsikat gyújtottak fel. Vasárnap hajnalban egy pizzéria tulajdonosát lőtt sebbel kellett kórházba szállítani, de további tucatnyi ember is megsérült. Kedden az egyik televízió tévéstábját támadták meg. Dijon már-már háborús övezetté vált, Christophe Castaner belügyminiszter csak több nappal a zavargások kitörése után jelentette ki határozottan, hogy mindenkire keményen lesújtanak a törvény erejével.

FOTÓ: AFP/PHILIPPE DESMAZES

BŰNBANDÁK DIJONBAN
Rémálommá vált a békés francia kisváros élete. A rivalizáló etnikumok bandái előszeretettel gyújtogatták fel az autókat

4 napon
át törtek-zúztak a városban

A konfliktus valójában különböző etnikumú csoportok között robbant ki azután, hogy június 10-én súlyosan megsérült egy 16 éves csecsen fiatalember, miután észak-afrikai és balkáni bandák verekedésébe keveredett. A csecsenek bosszút esküdtek, ezért múlt péntektől mintegy 140 kaukázusi őrjöngött az amúgy békés városban. Többen más településekről érkeztek ide honfitársaik felhívására.

A városban kezd helyreállni ugyan a rend, a helyiek azonban nagyon félnek attól, hogy ismét az erőszaké lesz a főszerep. Többen arra panaszkodtak: ha a rendőrség személy szerint ismerte a csecsen banda tagjait, miért nem figyelte őket. Mások a TF1 televízió híradójában azt nem értették, mi volt a rendőrség késlekedésének oka, miért nem léptek közbe időben. Az ügyészség szerint nem történt mulasztás, mert a rendőrök feladata a rend biztosítása. A város szocialista polgármestere, Francois Rebsamen azonban úgy vélte, súlyos mulasztást követtek el. A hatóság most minden egyes személyt azonosítani próbál, aki szerepet vállalt a zavargásokban. A térfigyelő kamerák egy részét megsemmisítették ugyan, de több értékelhető felvétel maradt.

AGGÓDIK A VOLT KORMÁNYFŐ

MANUEL VALLS
A francia–katalán politikus szerint különféle etnikumúak háborújának színterévé válhat Franciaország

Manuel Valls egykori francia miniszterelnök, aki a 2018-as barcelonai polgármester-választáson is indult, úgy vélte, a különféle etnikumúak háborújának színterévé válhat Franciaország. Az országban több ezer csecsen élhet, nagy részük a kaukázusi orosz köztársaság elleni háborúban menekült Franciaországba. Többen közülük drogbandák tagjai.

Dél-Korea keresi a kiutat a krízisből

VÁLSÁG „Tegyünk érte, hogy a legsúlyosabb árat fizessék bűneikért azok, akik legfelsőbb vezetőink méltóságát megsértik" – fogalmazott egy észak-koreai szakszervezeti vezető a Rodung Szinmun hasábjain. A kommunista állampárt lapja csütörtökön ehhez hasonló, „átlagemberek" által jegyzett, gyújtó hangvételű írásokkal volt tele, amelyek következetesen emberi söpredéknek bélyegezték az országba – Kim Dzsong Unt bíráló – szórólapokat reptető disszidenseket. Az újság azt is állította, hogy a Korea-közi összekötő iroda keddi felrobbantása „csak a kezdet" volt, Szöul az elmondottak „képzeletét is felülmúló" megtorlásra számíthat, amiért nem állította meg a szórólapkampányt. A sorok között azonban kiolvasható a frusztráció valódi forrása is, azaz hogy a két Korea látványos békülését megakasztották a nemzetközi szankciók – ahogyan a kérdéses cikk fogalmaz: az összekötő iroda „felesleges és használhatatlan épületté vált".

A phenjani vezetés a jelek szerint nagy reményeket fűzött a Szöullal való viszony rendezéséhez, amihez minden feltétel kedvezett: a dél-koreai államfői hivatalban, a „Kék Házban" 2017-ben foglalta el helyét az enyhülést szorgalmazó Mun Dzse In; a Fehér Házat vezető Donald Trump pedig a kezdeti keménykedés után látszólag a béke rendíthetetlen hívévé vált. Az összekötő iroda 2018-as felavatásakor jellemző lendületes diplomáciai közeledés azonban hamarosan gellert kapott, és azt a dél-koreai elnök minden igyekezete ellenére sem tudta újraindítani. Mun Dzse In idei újévi köszöntőjében a két Korea közötti gazdasági együttműködés szorosabbra fűzését, a vasutak összekötését, valamint az Északon megvalósított közös projektek, a keszongi ipari park és a Gyémánt-hegység környéki turisztikai régió újraindítását ígérte. A kommunista rezsim csalódottságát jelzi az északkoreai hadsereg egyik legújabb fenyegetése, miszerint bevonul ezekbe az övezetekbe.

FOTÓ: AFP/KIM WON JIN

KÖZSZOLGÁLATI AGYMOSÁS
A legfelsőbb vezető méltóságát megsértők ellen lázít a pártlap

Az ambiciózus szöuli tervek főként a szigorú nemzetközi szankciók miatt mentek füstbe, amelyek alól az Egyesült Államok többszöri kérés ellenére sem adott mentességet szövetségesének. Mun Dzse In azonban, úgy tűnik, nem adta fel a próbálkozást, ezt bizonyítja, hogy Li Do Hun, a Koreai-félsziget békéjéért és biztonsági ügyeiért felelős dél-koreai különmegbízott szerdán Washingtonba utazott tárgyalni. A szöuli kormány igyekezett hangsúlyozni, hogy a látogatást már a jelenlegi krízis előtt, nem pedig annak kapcsán szervezték. Most mindenesetre a Trump-adminisztrációnál pattog a labda. Az a kérdés, hogy az amerikai kormányzat ad-e mozgásteret Dél-Koreának a feszültség csökkentésére, vagy saját keményvonalasainak engedve az erő nyelvén – például a nagyszabású közös hadgyakorlatok újraindításával – válaszol a phenjani provokációra.

A Trump-adminisztrációnál pattog a labda a két Korea ügyében

ROSTOVÁNYI ANDRÁS

Megfigyelők

HARGITAI MIKLÓS

Az ombudsman, vagy hivatalosan az alapvető jogok biztosa egyszerre személy és intézmény – nemcsak Magyarországon, hanem mindenütt, ahol ombudsmani hivatal létezik. Magyar sajátosság viszont, hogy miután a Fidesz a maximumon túl is kihasználta a kétharmados többségből adódó lehetőségeket, és addig ütötte az alkotmányos rendszert, amíg az el nem kezdett a saját (pontosabban Orbán Viktor) képére emlékeztetni, a mi biztosunkra páratlanul fontos garanciális szerep hárul.

Sarkítva, de a valóságtól nem elrugaszkodva úgy is fogalmazhatunk: addig lehet európai sztenderdek szerinti magyar jogállamról beszélni, amíg az ombudsman a helyén van, és ellátja a feladatát. (Pontosabban utána is lehet, de már csak nosztalgiával, múlt időben.) És nem azért, mert ombudsmannak mindenképpen lennie kell, hanem azért, mert a magyar szisztémából több fékek-ellensúlyt-kontrollt már nem lehet kiiktatni az egész építmény összedőlése nélkül.

A helyzetet bonyolítja, hogy a hatalom a rendszer átkalapálása keretében több ombudsmani posztot megszüntetett – eltávolítva a regnáló biztosokat –, a megmaradót pedig átpozicionálta, vagyis sem az intézményi, sem a személyi aspektust nem hagyta érintetlenül. Ugyanakkor más területeken is elvégzett bizonyos jogszűkítéseket, ami indirekt módon mégiscsak megemelte az alapjogi biztost: szinte monopolhelyzetbe került az alkotmánybírósághoz fordulás tárgykörében.

Amúgy az ombudsman kakukktojásnak számít a hazai hatalmi berendezkedésben. Bár a parlament választja és számoltatja be, intézményként az ENSZ-hez is tartozik: a biztosi hivatal hatékonyságát végső soron az ENSZ értékeli. A nemzetközi szervezet ötévente vizsgálja az ombudsmani intézményeket, két kategóriába sorolva őket. A magyar ombudsman ENSZ-akkreditációja mindeddig az A ligába, a teljes jogú tagok közé szólt, az elhúzódó felülvizsgálat nyomán azonban átkerülhetünk a B-be, a megfigyelők közé.

A pontos okot talán csak a felek tudják, de ha van mit kifogásolni a hazai biztos működésén, az leginkább a függetlenség hiánya. Vagyis például az a tény, hogy a jogosítványaival látványosan nem élve, évente átlagosan alig egy-két alkalommal fordul az AB-hez – értelemszerűen a kormány ellenében –, miközben az utolsó „igazi" ombudsman ezt minden évben több tucatszor megtette. (És nem a kormány alkotmánytisztelete változott meg közben, hanem a biztos személye.) Hogy értsük: az évi egy-két eset nagyjából ugyanaz a nagyságrend, ahányszor a semmiféle függetlenséggel soha nem vádolt Áder János köztársasági elnök szembe mer szegülni a kormányzattal.

A magyar ombudsmant természetesen nem az ENSZ értékeli le: a szervezet pusztán csak dokumentálja azt az átpozicionálást, amit az Orbán-kabinet és a fideszes többség az ombudsmani hivatallal (részben a törvények átírása, részben a biztosok kiválasztása útján) végrehajtott. Ezzel viszont végső soron mégiscsak a magyar jogállamról állít ki bizonyítványt – márpedig a jogállamiság szempontjából a megfigyelő státusz nem sokkal ér többet, mint mondjuk a fagyizásban.

Gerinc és lélek

BONTA MIKLÓS

A botrányos körülmények között távozott Borkai Zsolt polgármester örökébe lépett Dézsi Csaba András főorvos szerint „Győr Magyarország motorja." Ez a motor azonban a pandémia okozta gazdasági átrendeződés során bizony köhécselni kezdett, amin aligha lehet csodálkozni, hiszen világszerte minden iparváros hasonló gondokkal küszködik.

Bölcs volt tehát az Európai Bizottság, amikor úgy határozott, hogy átmeneti jelleggel szemet huny afelett, ha a tagállamok kormányai tevékeny részt vállalnak a termelés konszolidációjában, részben vagy egészben átvállalván a tulajdonosok kötelezettségét. Fel is sóhajthattak a Rába-parti városban, amikor a miniszterelnök Szerbia és Belarusz között ott termett, és kijelentette, hogy „a koronavírus-járvány gazdasági hatása még az olyan, világszínvonalon kiemelkedő gyárakat is rendkívül érzékenyen érinti, mint az Audi, ezért a kormány segítségére a győri egységnek is szüksége lesz", ezért a „gyárért is küzdeni kell!" A német üzemnek szánt tőkeinjekció mértéke ugyan nem ismert, de ilyen esetben Orbán Viktorék gálánsak szoktak lenni, hiszen nem a saját pénzükről van szó. A tatabányai, japán tulajdonban lévő Bridgestone autógumigyár a félmilliárd forintot meghaladó újabb beruházási összegének pontosan a felét állami támogatásként könyvelheti el.

> A német üzemnek szánt tőkeinjekció mértéke ugyan nem ismert, de ilyen esetben Orbán Viktorék gálánsak szoktak lenni

Ebből azt a következtetést vonhatnánk le, hogy a Fidesz-kormány szíve csücskét a multinacionális társaságok jelentik. De mint Szijjártó Pétertől a napokban megtudhattuk: a „magyar gazdaság lelkét a magyar tulajdonban lévő vállalatok adják". A külgazdaságért is felelős miniszterhez közel állhat az anatómia, mert 2017-ben még úgy vélekedett, hogy „az autóipar jelenti a magyar gazdaság gerincoszlopát, de a lelke a mezőgazdaság és az élelmiszeripar."

Bármelyiküknek van is igaza, az tény: a világ számos országának idei versenyképességi rangsorában, a vállalati hatékonyság valamennyi mutatóját vizsgálva a lista utolsó négy helyének egyikére szorultunk. Senki sem kívánhatja: a lelkünk legyen rajta!

JEGYZET

N. Kósa Judit

Találós kérdés

Az elmúlt négy hónapunk egyetlen képben: szerda éjjel megjelenik egy jogszabály, amelyben nem szerepel az idősek vásárlási idősávja, így tehát a sajtó kikövetkezteti, hogy ez a korlátozás megszűnik, majd a kormányinfón a kormányszóvivő délelőtt megerősíti az értesülést. Még jó, hogy nem terjesztettünk rémhírt.

Nem mondom, Müller Cecília emberi arca tényleg egész emberi – tök helyes, hogy tetszett neki a kaspós mém –, de azért négy hónapja mégiscsak egy kommunikációs dögvészben élünk. Mondhatnám azt is, hogy február közepe óta hazudoznak nekünk, de ez egyrészt nem újdonság – tíz éve így van –, másrészt meg nem tudjuk, hogy mikor mondtak igazat és mikor sem: csak az biztos, hogy valódi kérdésre valódi újságíró négy hónapja nem kapott elfogadható választ.

Egy színielőadást nézünk, amióta ideért a járvány. A darab látszólag arról szól, hogyan lehet minél több magyar életét megóvni, de valójában színpadon és takarásban is csak azon ügyködik mindenki, hogy bármi történjék, a Fidesz a lehető legjobban jöjjön ki belőle. És ez utóbbi cél fényesen teljesült.

Ráadásul a látszat sem sérült, hiszen a részletekre kevéssé fogékony állampolgárokat mindennap tájékoztatta az operatív törzs, láthatták a miniszterelnököt jegesmackónak öltözve, a kórházi nagy bajt viszszakézből letagadta Kásler miniszter, és a parlament is tette a dolgát – sőt a zord tekintetű Semjén Zsolt a régóta tervezett szemétkedéseket is készségesen szecskázta salátává.

Négy hónap úgy elszaladt, mint a pinty. A baráti közvélemény-kutató pedig bizonyára mindent pontosan kimért: mi tetszik, mi nem, mi legyen és mi ne, minek nagyobb a haszna a népszerűség szempontjából, mint a kára. Aztán ha billeg a mérleg, ha tapintható a konfliktus, még mindig ott az éjszaka, a beszédes szűkszavúság. Majd az újságírók tolmácsolják, mit fogunk csinálni.

MARABU RAJZA

NEGATÍV KAMPÁNY

Két anyja van

TÜZES LÓ

DOROS JUDIT

Amióta falun élünk, különös módon egyensúlyozunk a természetes és mesterséges között, mindig rádöbbenve, mennyire nem bízunk meg az előbbiben, s tapasztalva, hogy amikor leginkább formálni szeretnénk a magától értetődőt, akkor kapjuk a legnagyobb kokikat a fejünkre.

Simán elhittük például, hogy kopasz nyakú tyúkjaink olyan fajták, amelyeknek eszük ágában sincs költeni. Vettünk hát egy szép kis keltetőgépet, harminc tojás fér bele, be lehet állítani rajta a hőmérsékletet, a páratartalmat, kétóránként pedig egyik oldalról a másikra billenti a sorokat, mintha a tyúk ösztönös mozgását utánozná. Ha valamilyen okból bármelyik érték kilengene, a gép azonnal sípolni kezd, van, hogy hajnali négykor kell egy kis vizet belepumpálni, ebből is látszik, hogy még egy masina is igényli a gondoskodást, törődést. Már a második fészekaljon vagyunk túl, az első csapat lassan rántani valóvá érik – ennek praktikus részleteibe most ne menjünk bele, és erkölcsi vonulatát is hagyjuk –, a második pedig egy hete bújt ki a tojásokból, már amelyikből. Volt, amelyik csak egy csőrnyi lukat tudott ütni a meszes falon, volt, amelyik vékony repedést produkált, aztán úgy maradt, kettőnek-háromnak segíteni kellett, s talán hat-nyolc tudott önerőből, egyedül kibújni.

> Így esett, hogy nagyjából három hét elteltével két kotlós előbújt az egyetlenegy megmaradt tojásból kikelt kicsi csibével

Mindeközben az ólban a kotlóstalanság szégyenével bélyegzett öt tyúk közül három is költeni kezdett. Komótosan elrendezték magukat egy-egy ládában, kettő összebújt, azok talán egymást váltották, hogy mennyi tojás van alattuk, jó darabig nem is tudtuk. Igen ám, de a tyúk az mégsem keltetőgép, annak enni, inni kell, s ezek látszólag meg se mozdultak, ha közelítettünk hozzájuk, szárnyukat borzolták, kvartyogtak, sőt, még sziszegtek is hangosan. Jöttek a jó tanácsok, sőt rémtörténetek. Hogy bizony a tyúk képes ilyenkor éhen halni, szomjan pusztulni, annyira elteríti a kotlási láz, hogy még szükségét végezni se megy ki az ólból. S hogy ilyenkor a régi öregek bizony levették őket a tojásokról, egy kast terítettek rájuk, az alá tettek be kukoricát, vizet, így „kényszerették" meg őket. Hallgattunk a vészt jósló szavakra, miközben a józan eszünk az ellenkezőjét diktálta, mert hát amikor nem látnuk – hisz nem figyeltük éjjel-nappal – simán kimehetett, ehetett, ihatott az udvarban. Leemeltük, jó mérges lett, szárnyát összevissza verdeste, meg is taposott négy tojást, mindben lett volna élet.

Így esett, hogy nagyjából három hét elteltével két kotlós – a harmadik még most is ül – előbújt az egyetlenegy megmaradt tojásból kikelt kicsi csibével. Hogy melyikük ült rajta állhatatosan, sosem tudjuk meg, hogy cseréltek-e helyet félúton, az is örök homályba vész. Ketten terelgetik, ketten mutatják neki, miként kaparja fel a komposztdombot úgy, hogy a fűvel kevert trágyás szalma alól biztosan előbújjon néhány apró kis kukac, s ketten kísérik peckesen alkonyatkor a kecskeólba, mert valamilyen különös okból – megérteni még ezt sem sikerült – a korábbi helyüket hátrahagyták, és a másik, tágasabb hodály sarkában alakítottak új otthont.

Megtanultuk az elfogadást, már nem bolygatunk.

Mire megvénülnek

DR. ROZSNYAI KATALIN
PhD, Szent István Egyetem, Gyula

Köztudott, hogy a tömeges társadalmi mozgások nem vezethetők vissza egyetlen okra. A társadalmi környezet és az egyéni élethelyzetek bonyolult kölcsönhatásai határozzák meg a fiatalok életlehetőségeit és céljait is.

Már az 1968-ban Békés megyében végzett, Losonczi Ágnes által vezetett akadémiai életmódkutatás is megállapította, hogy megszakadt a generációk közötti tudásátadás évezredes mechanizmusa. Gazsó Ferenc és mások későbbi vizsgálatai már azt is jelezték, hogy nem egyszerűen a „szokásos" feszültségekkel kísért folyamatok zajlanak, hanem komoly törésvonalak születtek a generációk között. A rendszerváltás kiélezte a társadalomban a generációs ellentmondásokat is. Az ezt vizsgáló kutatók, például Bauer Béla és munkatársai már a generációs újratermelődés egészét veszélyeztető „szükségállapot" kialakulását vélelmezték.

A gyulai fiatalok körében végzett vizsgálatom a 2010 előtti gazdasági válság nyomán kialakult viszonyokat kutatta, a kérdőíves lekérdezés 2010 második felében történt. Egyik legfontosabb következtetése, hogy a gazdasági-társadalmi változások közvetlen hatásaikat elsősorban a családon belül fejtik ki, a megváltozott élethelyzetek „öröklődnek át" a következő generációkra. A fiatalok helyzetéből következtetni lehet arra, hogy milyen társadalmi problémákkal kell majd szembenézniük, és milyen lehetőségeik vannak a társadalmi felemelkedésre.

A különböző társadalmi helyzetben lévő három vizsgált ifjúsági csoport tagjainak többsége 2010-re már megtapasztalta családjának és saját helyzetének romlását. Másmás szinten, de mindegyikben megfogalmazódott a „lehetőséghiányos" élet felismerése, a csalódottság és a hatalmon lévő elit elutasítása. A sajátos magyar út felemelkedési esélyeivel biztató Fidesz iránti bizalom szinte kizárólagossá vált (78,6 százalék) a fiatalok körében. A szerteágazó információkból megállapítható, hogy a gazdaság újraszervezésében tovább fokozódó területi hátrányok között a fiatalok jelentős csoportjai „megrekedtek" az önálló életvitel, a családalapítás felé vezető úton. A szegények – főként a külterületeken élők – lényegében „röghöz kötötté" váltak. (A vizsgálatban részt vett 18–29 éves fiatalok 72 százaléka szüleivel vagy nagyszüleivel élt, egy részük anyagi kényszerűségből.)

> A Fidesz hatalomra kerülése után a totális „elitváltás" megnyitotta az utat az új generáció egy részének soha nem remélt gyors felemelkedése előtt

Mivel a családok jelentős része nem volt képes megteremteni gyermekei számára az önálló életkezdet anyagi lehetőségeit, a családalapítás helyett az átmeneti jellegű élettársi viszonyok, a gyermekvállalás elhúzódása, a kiszámíthatatlan és tervezhetetlen életutak váltak jellemzővé. Új kategóriaként jelent meg a fiatal felnőtt eltartottak csoportja, amelyiknek minden energiáját elsorvasztotta az önálló élet feltételeinek a megteremtése, a nagyarányú munkanélküliség, az alacsony bérek és az egyre súlyosabb kiszolgáltatottság. Helyzetüket tovább bonyolította, hogy ez a generáció már iskolázottabb volt a szüleinél, és részesévé lett a világon megindult információs forradalomnak – láthatta, hogyan élnek a fiatalok jólétben és szabadságban a fejlett országokban.

A vágyott életlehetőségeket (tanulás+munka+család) azonban az elmaradott vidékeken, ebben az instabil világban nem lehet elérni – csak egyötödük gondolta úgy, hogy a sorsa idővel itt is jobbá válik. Még az egyetemisták fele is lehetőségként számolt a külföldi munkavállalással, mert az egysíkú gazdasági struktúra nekik sem teremtett valódi perspektívákat.

A Fidesz hatalomra kerülése után az élet minden területére kiterjedt totális „elitváltás" megnyitotta az utat az új generáció egy részének soha nem remélt gyors felemelkedése előtt. Ennek alapjává azonban nem a szakmai felkészültség, hanem a politikai elkötelezettség vált. Egy évtized alatt birtokba vették az állam és a közélet valamenynyi fontos pozícióját, amit minden körülmények között megőriznek. A Fideszben csalódottak egy része a Jobbik felé fordult, ettől a párttól remélték helyzetük javítását.

A fiatalok többsége azonban más útra kényszerült. Mivel a hazai kapitalizmus 2010 után tovább növelte az életesély területi különbségeit és a kiszolgáltatottságot, a vidéki falvakban és kisvárosokban élő fiatalok számára a szabaddá vált nyugati munkavállalás lett a leginkább járható, legbiztosabbnak tűnő lehetőség saját életük feltételeinek megteremtésére. Ez lett az a „szelep", amely levezette a robbanással fenyegető társadalmi feszültségeket, de hosszú távon nem jelentett és jelent megoldást a vidéki társadalom számára, amely az „újraépült múlt" béklyójában vergődik.

Változások csak akkor lehetnek, ha olyan fejlesztések mennek végbe, amelyek dinamizálni-modernizálni képesek a gazdaságot és a vidék társadalmát, elfogadható életminőséget teremtenek. Lehet, hogy ez már elkésett – nincs olyan nagyszámú, fiatal, jól képzett és aktív nemzedék, amely vidéken is megteremtené a maga emberhez méltó új világát. A másik lehetőség egy olyan modernizációs rendszerváltás, amilyen az 1970-es években, a nagyüzemi mezőgazdaság megteremtésekor történt. Most az élet minden területét átfogó digitalizáció teremt olyan versenyhelyzetet, amelyben kiválasztódnak és kiemelkednek azok a fiatal tehetségek, akik a mostani központi parancsnoklási rendszerben „szükségtelenek", vagy képességeik rejtve maradnak. Egy ilyen átalakulás emelheti fel az új generációt a nemzet jövőjének építőjévé.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Menekültek a lábam alatt

NÓGRÁDI GÁBOR
író

Nem tudom elfelejteni a pesti utcákon meztelen háttal a forró aszfalt felett térdeplő, naptól barnára égetett férfiakat, akik egy fából készült kézialkalmatossággal simítgatják az olvadt szurkot a járda kijelölt keretébe. Nagyon nehezen tudom elfelejteni őket, pedig nagyon szeretném, hogy végre rendesen aludjak éjszaka. (Anyám nekem is könnyű álmot ígért a Kékgolyóban írt búcsúlevelében, bár tartok tőle, hogy ötvennégyben is csak a csalfa, vak remény, kit teremt magának a boldogtalan, ígérhetett derűs jövőt Magyarországon egy gyereknek.)

Annál a vállalatnál dolgoztam ötven éve néhány hónapig, amelyik a napon égő sereget messzi falvakból, városokból felszívta, éhbérért alkalmazta, a főváros utcáin térdepeltette, hogy a bús pesti népnek legyen talpához simuló felület a lába alatt. Néhány hónapig velük laktam egy boltból kialakított munkásszálláson; emeletes vaságyak, apró konyha, egy zuhany, étkezőasztal tíz személyre, és az örökké lehúzott redőnyök a kirakaton. Tűzoltó utca 33.

> Ők, az utcán térdelők voltak a sok magyar menekülthullám egyik legnyomorultabb hadteste

Menekültekről beszéltek, polgártársak? Nos, ők, az utcán térdelők voltak a sok magyar menekülthullám egyik legnyomorultabb hadteste. Menekültek a téeszesítés, a vidéki munkanélküliség, a szétrobbantott közösségek lopakodó nyomora és lelki leromlása elől. Menekültek a nyílt és rejtett erőszak fenyegetése elől. Talán maguk sem tudták, mi elől. Csak azt tudták: miért? Kenyérért.

Az egyik roma brigád, ismertem őket, hajnali fél négykor kelt a Jászságban. Négy után indult a busz. Hat előtt Pesten voltak. Fél hét-hétkor már térdepeltek. Délután négykor indultak haza, hatkor otthon voltak. Ma már nemigen él közülük senki. Megette a tüdőt, szétszaggatta az ereket a forró anyag. Nyáron hátukon láng, télen jég, mellükön tűz.

Vajon ma mit csinálnak a gyerekeik, ha élnek még? S az unokák? Ők is menekülnek?

Nem csak a puskákkal, tankokkal, repülőkkel vívott háború a háború. Nem csak leomló házfalak, elvadult katonák, taposóaknák ölnek. Nem csak a távoli országból menekülő idegenek a hontalanok. Mindenki emigráns, aki szűkebb-tágabb hazájában nem tud megélni, vagy csak nyomorult páriaként. És a szűkebb hazámból, Szabolcsból és a többi elesett vidékről Pestre húzódó légiók ilyenek voltak.

Patetikus vagyok? Egy Krúdy kellene, hogy pátosz nélkül, de mégis szívbe tépve szóljon a menekültek örökké vándorló seregéről. Vagy egy Esterházy, hogy szúrós szlogenjeivel telibe találjon.

Üldözöttek voltak? Ha úgy veszszük... Menekültek? Az biztos.

Tegnap ők, ma testvéreink, holnap mi, holnapután ti.

Az a régi-régi kép nem hagy aludni. A forró aszfalt felett félmeztelen férfiak, magyar menekültek görnyednek. Verítékük, vérük a szurokba csepeg. Azon taposunk most.

SZERINTEM

Őszintén

Amikor már a vízcsapból is a Trianon-kesergő folyt, üdítő volt olvasni a Népszava június 6-i Szép Szó mellékletében azt a több mint fél tucat korrekt elemzést, visszaemlékezést, amely Trianon kapcsán készült. Ez a melléklet telitalálat volt, hiszen rávilágított arra, hogy Trianon nem 100 éve, 1920. június 4-én kezdődött, hanem akkor zárult le. Ezt a hétvégi mellékletet kötelező olvasmánnyá tenném Áder János, Kövér László és még jó néhány kormánypárti politikus számára, de a történelemtanárok szakirodalmában is ott lenne a helye. Természetesen nekem is fáj, és igazságosnak sem tartom a trinoni döntést, de a másra mutogatás helyett éppen ideje lenne a „nemzeti elitünk" múltunkat és jelenünket érintő, őszinte önvizsgálatának.

VÖRÖS ISTVÁN

Baklövés

Bár a Népszava máshogy értelmezte az eseményeket, a szlovák kormányfő meghívott magyarok előtt tartott Trianon-megemlékezésén minden kompetens vélemény szerint sokkal inkább a memorandumot neki átnyújtó MKP-s Őry Péter hibázott, mintsem Igor Matovič. Ugyanis nem tájékoztatták előre a miniszterelnököt a szándékukról. Ez diplomáciai baklövés. Nem konzultáltak előtte senkivel, a Most-Híd és a PS Magyar Platform vezetőivel sem. Ez lehet óvatosság is, de inkább önteltség. Nem a hivatalos ceremónia részeként nyújtották át a memorandumot, hanem az utána következő beszélgetés közben. Ez már faragatlanság. Lényegében a szlovákok 1861-es – magyaroknak címzett – memorandumának átiratát nyújtották át, felcserélve benne a „szlovák" és a „magyar" szavakat. Ez pedig vagy goromba stílustalanság, vagy tudatos provokálás.

VICTOR ANDRÁS

Kérdés

Ezt kérdeztem Járóka Líviától, aki fideszes, roma, és az Európai Parlament alelnöke: miről szokott beszélgetni párttársával, Bayer Zsolttal, aki szerint „a cigányok kiirtandó állatok, és ha elütsz egy cigány gyereket, ne állj meg, hanem hajts tovább"? Kíváncsi vagyok a válaszra.

LOVAS TAMÁS

Konzultáció

Vajon hányan küldik vissza a nemzeti konzultáció kérdőíveit a nyolcmillió választásra jogosult közül? Kapunk-e valaha is értékelést a visszaküldött kérdőívekről? Hányan küldik el Orbánt a melegebb éghajlatra, csak ezért viszszaküldve a papírt? (Mint a néni a tévében, amikor a visszaépített 13. havi nyugdíjról kérdezték: „ezek hülyének néznek bennünket".) Vagy csak cinikusan röhögnek egyet, hisz kit érdekel a manipulatív kérdésekre adott válasz? A politika természetesen nem itt, hanem a Várban lévő Karmelita irodaházban dől el. Tudják, ahol ebédre egy gulyásleves 380 forint a Gundel tálalásában.

MIKULÁS FERENC

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk: **olvasoilevel@nepszava.hu**

Elmennek a Katonából

Távozik a Katona József Színház társulatából Mészáros Blanka, Nagy Ervin (képünkön) és Dér Zsolt – mondta Máté Gábor, a színház igazgatója az ATV Start Plusz című műsorában. Mészáros Blanka a Radnóti Színházhoz szerződött, Dér Zsolt pedig egyelőre felhagy a színészettel. HVG.HU

A Szépművészeti is nyit

Három hónap kényszerű zárvatartást követően szombattól ismét látogatható a Magyar Nemzeti Galéria és a Szépművészeti Múzeum, ahol az újraindulás alkalmából Dürer kora címmel időszaki kiállítás is nyílik. A két intézmény a járványveszély miatt március közepén zárt be. MTI

Júliusi autós koncertmozi

A Müpa július 1. és 25. között különleges autós koncertmozival lepi meg a nézőket. Szerdától szombatig a legkülönbözőbb műfajok hazai előadóinak a Fesztivál Színházban élőben zajló koncertjeit közvetítik az épület melletti parkoló hatalmas kivetítőjén. NÉPSZAVA

Háttérzene előtérben

MŰFAJOK Az üzletekbe, éttermekbe visszatérve érdemes lehet fülelni, milyen zenei megoldásokkal találkozunk.

CSEPREGI EVELYN

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

KAVALKÁD A plázákban az ismétlés nehezen kerülhető

Melyikünket nem bosszantotta már, ha egy plázába betérve ordító tuc-tuc fogadta? Ki nem érezte, hogy ki kell rohannia a próbafülkéből a rákényszerített aktuális sláger miatt? Előfordult már, hogy november elején a hideg futkosott a hátán a Jingle Bells dallamára? Vagy épp ellenkezőleg, a légy zümmögését is hallotta várakozás, sorban állás közben? Vajon az eladók ízlése, vagy a bolthálózat belső kutatásai alapján dől el, mit hallunk az üzletekben? Sejthető-e a zenéből, milyen árura számíthatunk a polcokon? Miért elképzelhetetlen hazánkban hegedűszólamot hallani a boltokban? Talán nem gondolnánk, de azon túl, hogy az őrületbe is kergethet, a háttérzenének tényleges üzleti szerepe van. Kutatások szerint a közösségi terekben, ahol harmonikus, a hely egyéb kommunikációjával összhangban lévő zene szól, a látogatóban kialakult összkép jóval pozitívabb lesz, mint anélkül. Így kerülhet előtérbe a háttérzene, amely nélkülözhetetlen részét képezheti egy vállalkozás arculatának.

Az egységes, de változatos zenei kínálat összeállítása azonban nem könnyű feladat, az ideális megoldások mögött ezért többnyire háttérzenei szolgáltatók állnak. Közülük az egyik legismertebb hazánkban a 3G Multimédia Kft., amely mások mellett az IKEA, az Auchan, a Tesco, a McDonald's, a Shell benzinkútlánc, a Raiffeisen Bank vagy a VakVarjú étterem zenei atmoszférájáért felel. – Elsődleges, hogy az üzlet meghatározza célközönségét és üzenetét – fiatalos, menő, elegáns, klasszikus értékeket képvisel –, s ahogy vizuális megjelenésével, úgy a zenével is hangsúlyozhatja mondanivalóját. A másik lényeges tényező a bolti magatartáshoz kapcsolódik, ez a tempó: ha az átlagos pulzusszámnál (80/perc) gyorsabb a zene, az dinamizálja a viselkedést. Olyan helyeknél érdemes pörgős zenét alkalmazni, ahol nem cél, hogy sokáig ott legyen a vevő, egy étteremben jó, ha több időt tölt, ott lassabb zene ajánlott. Ha feladat, hogy várakozás idején pozitív érzéseket keltsünk, szintén jobb visszafogni a tempót – beszélt lapunknak a zeneválasztás első lépéseiről Sziklay-Pap Ferenc ügyvezető igazgató. Hangsúlyozta, a háttérzenénél a tudatalattinak nagy szerepe van: felmérések szerint 13-25 éves korban vagyunk a legnyitottabbak az újra, ami ekkor hatott ránk, megmarad az emlékeinkben, még ha utáltuk is. – Ha felcsendül egy szám a fiatalkorunkból, bekapcsol a szentimentalizmus, és jól érezzük magunkat, ezért fontos a célcsoport meghatározásakor az életkort is figyelembe venni. A bolti választásainkat az árak és a minőség is befolyásolja, de számít, hol hallunk zenét sorban állás közben, még az élelmiszerboltoknál is. Nem tudatosan, de valószínűleg azt választjuk, ahol jobban érezzük magunkat. Kevésbé lényeges, hogy értjük-e a szöveget, a jó háttérzene nem ér el a tudatosságig: halljuk, de nem értelmezzük – részletezte.

TÚL SOK A megosztó zenék kevésbé kedveltek

Az egyik leggyakoribb probléma a dalok ismétlése, különösen igaz ez a plázákra, ahol időnként a csapból is a legújabb popsláger folyik. Ahhoz, hogy ezt elkerüljük, összetett stratégiára van szükség, az igazgató beavatott zeneválasztási gyakorlatukba: – Ha valaki egyféle zenét szeretne, annyi számot válogatunk össze, ami két hétig nem ismétlődik. Ezt havonta tíz százalékkal frissítjük, így egy dal kétszer megy le egy hónapban, és tíz hónap alatt kicserélődik. Igyekszünk a rádióknál nagyobb merítéssel dolgozni, itt nem cél, hogy megjegyezzük a zenét – ismertette. A rádió bekapcsolása Sziklay-Pap Ferenc szerint nem jó választás, mert a háttérzene lényege, hogy észrevétlen, míg a rádió figyelmet igényel. Általános igazság azonban, hogy nehéz olyan rosszul zenét választani, aminél a csend is jobb lenne. Kevés kivétel van – fűzte hozzá –, ilyen a könyvesbolt, ahol kifejezetten jó a csend.

S hogy van-e az üzleti dolgozóknak és a vásárlóknak egyaránt megfelelő válogatás? A szakember szerint ez nehezen feloldható probléma: az alkalmazottak – legyen az étterem vagy gyógyszertár – jelleműen különböznek attól, akit kiszolgálnak. A karácsonyi szezon ezért több szempontból kulcskérdés, ellentét a tulajdonos és alkalmazottai között is. – A kereskedelemben nagy jelentősége van az ünnepnek, az üzletek egyre több terméket adnak el, ezért szeretnék kihúzni az időszakot. Minden évben harcolunk: ha rajtunk múlik, visszaszorul a karácsonyi zene. Hozzátette, a karácsonyi daloknál sokszor felmerül, hogy unalmasak, kevés van és ismétlődnek, de ez nem igaz, csak a hangszerelés hasonló, hiszen attól válnak karácsonyivá. – Azt javasoljuk, olyan arányban szerepeljen az összeállításban karácsonyi zene, hogy csúcsidőszakban se halljon a betérő két-háromnál többet: ha valaki félórát tölt a boltban, tízpercenként legyen karácsonyi dal. Azt ajánljuk, advent előtt ne induljanak el ezek, és ekkor se szóljon egy adott szám két-háromnál többször.

A műfajok közül azok a legelterjedtebbek, amelyek nem osztják meg a közönséget, hívta fel rá a figyelmet Sziklay-Pap Ferenc. – A rockzene ritkább, mivel megosztó akar lenni, de ilyen a jazz is, amihez szintén kell nyitottság. Könnyebb semleges zenét használni, de a csak instrumentális sem ajánlott, mert unalmassá válhat. Meglepő, de a komolyzene elutasítottsága hazánkban számottevő – emelte ki a szakember –, ritkán lehet háttérzeneként alkalmazni: sokan azonnal elvetik, anélkül, hogy belegondolnának, a Trónok harcában is azt hallanak. Ez is a tempó miatt van, a komolyzene ritmusa gyakran változik, de lassabb a háttérzenénél elvárttól. – Inkább stíluskeverédéseket alkalmazunk: egy francia étteremben sem csak sanzonok szólnak, jazz, modern, elektronikus hangzásba hajló számok is előfordulhatnak. Nem szerepelnek viszont a palettán durva kifejezéseket tartalmazó dalok, és olyan előadók, akiket szélsőséges megnyilvánulásaik miatt sokan nem kedvelhetnek.

Kiaknázatlan lehetőségek

Külföldön nagyobb tudatosság jellemzi a szektort, mint Magyarországon, jegyezte meg Sziklay-Pap Ferenc: Nyugat-Európában értik a háttérzene szerepét, és kis helyszíneken is kihasználják ennek előnyeit. Hazánkban a háttérzene-szolgáltatók piaca is kicsi, ha azokat tekintjük, akik az Artisjus hivatalos háttérzene-szolgáltató partnerei. Ha valaki háttérzenét használ, az adott hely paraméterei alapján kiszabott díjat kell fizetnie az Artisjusnak és szomszédos jogkezelő szervezeteinek, az így befolyt összegből becslés alapján osztják fel az alkotóknak járó jogdíjakat. Azok a vállalkozások viszont, amelyek háttérzene-szolgáltatóval szerződnek, az Artisjustól kedvezményt kapnak, mivel a cégek automatikusan riportot küldenek a jogkezelő felé a megszólaló zenékről, aki ezáltal pontosabban tudja felosztani a jogdíjakat.

INFÓ

A témában való eligazodást szeretné elősegíteni az Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület Zenével Jobb! programja, naprakész információkkal látva el a vállalkozásokat. Elérhető a www.zeneveljobb.hu weboldalon.

ÉSZREVÉTLEN

SZIKLAY-PAP FERENC szerint a jó háttérzene nem ér el a tudatosságig, halljuk, de nem értelmezzük

LAPSZÉL

Emlékszik itt valaki még Vera Lynnre?

FOTÓ: AFP/MATTHEW FEARN

„Does anybody here remember Vera Lynn?" – énekelte Roger Waters A fal egyik számában 1979-ben, mintha Vera Lynn akkor már a régmúlt egyik régen eltűnt nagysága lett volna. Pedig Dame Vera Margaret Lynn akkor még csak 62 éves volt. 1967-ben volt még a Billboard Easy Listening listáján top 10-es dala, és saját szórakoztató rádióműsora is volt a BBC-n a hatvanas évek végén, a hetvenes évek elején. Waters szövege azután így folytatódik: „Emlékszik valaki /Hogyan mondta / Találkozni fogunk még/ Egy derűs napon?" Lynn legnagyobb slágere az 1939-es Találkozni fogunk még című dal volt, a háború idején koncertturnéival, rádióműsorával tartotta a lelket a harcoló katonákban és az otthon maradottakban. A királynő a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos április 5-i tévéüzenetét is a nevezetes dalra való utalással fejezte be. Az énekesnő, dalszerző, szórakoztató művész június 18-án, 103 éves korában hunyt el. V. P.

Forog a Szia, Életem!

FOTÓ: TOROCZKAI CSABA

A népszerű, de ihlethiányos író és sosem látott kisfiának nem várt találkozásáról szóló vígjáték, a Szia, Életem! forgatása a napokban kezdődik. A korábban Ha elfárad, viheti címen bejelentett film főszereplője Thuróczy Szabolcs és a hatéves Pásztor-Várady Mór, akit 200 jelentkező közül választottak ki a szerepre. Az alkotás rendezője Rohonyi Gábor, társrendezője és forgatókönyvírója Vékes Csaba, producere Major István, Geszti Péter, Ditz Edit és Roskó Péter. NÉPSZAVA

A Kaszás Attila-díj idei jelöltjei

Már lehet szavazni a Kaszás Attila-díj idei jelöltjeire: Csankó Zoltánra (Győri Nemzeti Színház), Földes Tamásra (Budapesti Operettszínház) és Vlahovics Editre (szombathelyi Weöres Sándor Színház). Huszonhárom társulat tagjai választották ki voksaikkal a három idei jelöltet, akik közül a közönség szavazatai alapján kerül ki a győztes. A www.kaszasattiladij.hu oldalon adhatók le a szavazatok augusztus 23-ig. A díjat idén is az Országos Színházi Évadnyitó keretében adják át. NÉPSZAVA

Jegesmedvék és hajléktalanok

BÁBSZÍNHÁZ Környezettudatos életmódra nevel egy formabontó budapesti előadás. A készülődés periódusait minden hónap 19-én teszik közzé videón.

FOTÓ:AFP/BIOSPHOTO/THIERRY VEZON

ETETÉS
Az előadás felvet etikai kérdéseket is

FEHÉRVÁRY ANNA
ÍRÁSA A NÉPSZAVÁNAK

A jegesmedvék etetése tilos! címmel egy több szempontból formabontó bábelőadást mutatnak be a Bethlen Téri Színházban szeptemberben. A január óta tartó próbafolyamat aktuális állásáról az alkotók minden hónap 19-én videót tesznek közzé, bepillantást engedve az előadás előkészülésének – metaforikusan is értelmezhető – kilenc hónapjába. Az előadás rendezője, Kovács Domokos válaszolt kérdéseinkre.

A darab ötletét a National Geographic fotósa által egy éhező jegesmedve utolsó lépteiről készített videó adta. Mire inspirálta ez a látvány?

Először az a kérdés merült fel bennem, hogy miért nem segített a filmes a medvének, illetve miért tiltja törvény azt, hogy bárki segíthessen – például élelemmel – ezeknek az állatoknak. Aztán szinte rögtön eszembe jutott a hajléktalanok problematikája, mert épp akkoriban minősítették szabálysértéssé az életvitelszerű utcán tartózkodást. Ez nagyon hasonló problémának és problémakezelésnek tűnt. A célom, hogy az előadásban ki tudjunk nyitni más témákat is, amelyeknek ugyanaz a gyökere. Például, hogy miként tudunk segíteni a társadalmilag elnyomott rétegeknek.

Hogyan nyit más témák felé?

Nem célom, hogy tuti tippsorozatot adjak, hogyan lehet megvédeni a Földet. Művészként nem is ez a feladatom. Inkább az érdekel, mennyi kérdést vet fel ez a témakör. Szeretném az előadást minél szabadabb asszociációk mentén mozgatni, ezért nem is lesz szöveg. Csak mozdulatokkal jelenítünk meg mindent, és a nézőket is aktívan bevonjuk az előadásba.

Milyen korosztályhoz szólnak?

14 éves kortól fölfelé. Célunk, hogy a felnőtt közönség mellett a középiskolások számára is befogadható, aktuális előadást hozzunk létre. Fontos, hogy ezzel a korosztállyal együtt gondolkodjunk az említett problémákról. Más helyzet az, amikor úgy próbáljuk bevonni a közönséget, hogy az harminc, egymás számára ismeretlen felnőtt ember, mint amikor megjön egy osztály, akik már félmondatokból értik egymást, van egy közös dinamikájuk, és bátrabban mernek megnyilvánulni egymás előtt.

Klasszikus értelemben vett bábok lesznek a színpadon?

Az emberek többségének kapásból nem ezek a fajta bábok jutnak eszébe. Az általunk választott forma félig jelmez, félig báb: a mozgató testének a kiegészítése még egy elemmel, mintha egy szoborral táncolnánk. Azzal szeretnék kísérletezni, hogyan lehet lebontani a határt báb és mozgató között. A bábok egyébként újrahasznosított anyagokból, például nejlonhulladékból készülnek.

INFÓ

A jegesmedvék etetése tilos!
Bemutató: szeptember 19-én Bethlen Téri Színház
Kulisszatitkok minden hónap 19-én a Manna Produkció Youtube-csatornáján

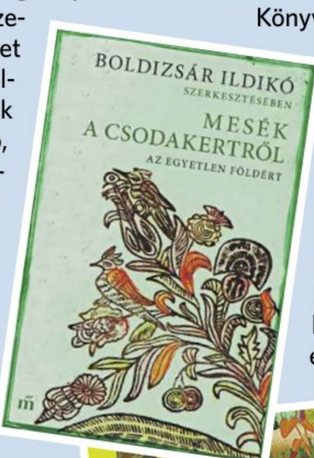
ELTÜNTETNI A HATÁROKAT

KOVÁCS DOMOKOS
A bábszínész, rendező szerint lebontanák a határt báb és mozgató között

Amíg nem mehetünk színházba, maradnak a könyvek

A Boldizsár Ildikó író, mesekutató és meseterapeuta által szerkesztett kötet a világ népmesekincséből összegyűjtött meséket tartalmaz, így olvashatunk többek között eszkimó, izlandi, tanganyikai és indián történeteket is. A különböző népek legendái között azok mondanivalója jelenti a kapcsolatot: hogyan él(het-ne) az ember harmóniában a természettel. A meséken keresztül bepillantást nyerünk olyan világokba, amelyben az ember még tisztelte a növényeket és szót értett az állatokkal, de ízelítőt kapunk abból is, mi történik akkor, ha megbomlik ez az egyensúly, és veszélybe kerül az ember és természet közötti ősi szövetség. A történetek segítenek abban, hogy a gyerekek ráébredjenek az élet tiszteletére, és nyitottsággal, figyelemmel közelítsenek a környezetükhöz. A kötet szellemiségéhez méltóan környezettudatos módon előállított papírra nyomták.

Mesék a csodakertről az egyetlen Földért (Magvető Kiadó, 2019)

Környezetvédelmi témájú meseantológiával ünnepli alapításának 70. évfordulóját a Móra Könyvkiadó. A kötet sokszínűségét a huszonnégy szerző és tizenkét illusztrátor által megálmodott változatos stílusú szövegek és képek adják. A hatéves kortól ajánlott történetek különböző megközelítéssel fordulnak a zöld témához: egyesek az ember és természet harmóniáját hangsúlyozzák, míg mások célzottan a felesleges fogyasztás negatív következményeit sulykolják. A kisiskolásoknak és kamaszoknak szóló írások váltakoznak a könyvben, ezért hasznos segítség, hogy a tartalomjegyzék minden mese mellett feltünteti az ajánlott korosztályt. A könyv létrejötte is különleges: közösségi finanszírozás keretében több mint 150 mecénás járult hozzá a környezetbarát papírra nyomtatott könyv megszületéséhez.

Amikor a kukák világgá mentek – mai mesék a zöld jövőért (Móra Kiadó, 2020)

MŰSORAJÁNLÓ

2020. június 19., péntek

Duna

06.00 Híradó; Sporthíradó **06.40** Kenó (ism.) (12) **06.45** P'amende **07.15** Öt kontinens (ism.) **07.45** Napi áhítat **07.55** Mozogj otthon! **08.10** Don Matteo. Olasz sorozat (ism.) (12) **09.15** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (ism.) (12) **10.05** Balatoni nyár (12) **12.00** Híradó **12.40** Nemzeti Sporthíradó **12.50** Ízőrzők – Takarékos konyha (6) **13.20** Tengerek, városok, emberek (12) **14.10** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (ism.) (12) **15.00** Sorsok útvesztője. Török sorozat (12) **16.00** Mámoros szerelem. Amerikai telenovella (12) **16.50** Gasztroangyal (12) **17.45** Mozogj otthon! (ism.) **18.00** Híradó; Sporthíradó **18.45** Don Matteo. Olasz sorozat (12) **19.50** Rex felügyelő. Bűnügyi sorozat (12) **20.45** Gyilkosságok Franciaországban. Francia bűnügyi sorozat (12) **22.20** Kenó (12) **22.25** Salamon. Sorozat (12) **23.55** Diagnózis. Lengyel sorozat (16)

TV2

06.15 Mokka. Magazinműsor (12). Benne: Tények reggel **08.45** MokkaCINO. Magazinműsor (12) **09.35** Teleshop **10.50** Mintaapák. Magyar fikciós sorozat (12) **12.00** Tények délben **12.30** Tények Plusz **13.25** Doc Martin. Angol sorozat (12) **14.35** A vidéki doktor. Német sorozat (12) **15.40** Kegyetlen város. Török sorozat (12) **16.45** Remények földje. Török romantikus sorozat (12) **18.00** Tények **18.45** Tények Plusz **19.30** A Piramis. Game-show (12) **21.05** Ninja Warrior Hungary. Vetélkedő (12)

RTL Klub

06.00 Reggeli. Élő magazinműsor (12) **09.05** Asztro Klub **10.00** Teleshop **11.40** Muppet Show (12) **12.00** Fókusz (ism.) (12) **13.20** Doktor Murphy. Amerikai sorozat (ism.) (12) **14.20** Bosszú. Török sorozat (12) **16.45** Elif – A szeretet útján. Török sorozat (12) **18.00** RTL Híradó – Esti kiadás **18.50** Fókusz (12) **20.10** Barátok közt. Magyar sorozat (12) **21.00** A tanár. Magyar sorozat (12) **21.50** Különben dühbe jövök. Amerikai krimisorozat (12) **22.45** RTL Híradó – Késő esti kiadás **23.20** Gyilkos lelkek. Amerikai krimisorozat (ism.) (16)

ATV

05.55 ATV Start. Reggeli politikai és közéleti magazin **08.30** Start plusz **08.55** ATV Híradó **09.15** Fórum **10.40** Ékszer TV **12.00** ATV Híradó **12.30** Fórum **13.00** Ékszer TV **15.40** Fórum **16.45** Világhíradó **17.00** Fórum **17.25** ATV Híradó **17.55** A nap híre **18.45** ATV Híradó **19.25** Egyenes beszéd **20.30** ATV Híradó **21.00** Jakupcsek plusz. Közérzeti talkshow (12) **22.00** ATV Híradó **22.30** Világhíradó **22.45** Kártyavár. Amerikai filmsorozat, I/15. Beiktatás (16) **23.35** Hazahúzó

M4 Sport

06.05 Labdarúgás. OTP Bank Liga: DVTK–Puskás Akadémia FC (ism.) **08.00** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Paksi FC–Kaposvári Rákóczi FC (ism.) **09.55** Góóól2 (ism.) **10.50** Labdarúgás (ism.) **12.45** Vívás magazin (ism.) **13.15** Pecatúra (ism.) **13.50** Napos Oldal – DVTK (ism.) **14.20** Forma–1 legendák. Nigel Mansell (ism.) **15.10** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Mol Fehérvár FC–DVSC (ism.) **17.10** MTK TV **17.45** Labdarúgás. Magyarország–Grúzia világbajnoki selejtező mérkőzés (2001) **19.40** Felvezető műsor. Labdarúgás **20.00** Labdarúgás. OTP Bank Liga: ZTE FC–Budapest Honvéd (élő) **21.45** Értékelő műsor. Labdarúgás **22.05** Labdarúgás. OTP Bank Liga: Újpest FC–Mezőkövesd Zsóry FC (ism.) **24.00** Labdarúgás (ism.)

Klubrádió

06.00 Reggeli gyors/Reggeli személy **09.55** Könyvklub **10.00** Ötös **12.00** A lényeg – a Klubrádió hírműsora **12.15** Ez itt a fórum **12.55** Könyvklub **13.00** Eurozóna **14.00** Állatbarát **14.30** Éljen a jogával! **15.00** Légkondi **16.00** Megbeszéljük **18.00** Esti gyors **19.00** Szabadság, elvtársak! **20.00** Café péntek **21.00** Szabad a pálya **22.00** Ötös (ism.) **23.30** Vállalkozók klubja (ism.) **24.00** Megbeszéljük (ism.)

NEMZETI KONZULTÁCIÓ
A KORONAVÍRUSRÓL
ÉS A GAZDASÁG ÚJRAINDÍTÁSÁRÓL
A TE ORSZÁGOD.
A TE HANGOD.
Készült Magyarország Kormánya megbízásából.

LAPSZÉL

Könnyedén nyert a Manchester City

FOTÓ: AFP/ LAURENCE GRIFFITHS

A Manchester City 3-0-s győzelmet aratott a közel egy félidőn át emberhátrányban játszó Arsenal felett az angol labdarúgó-bajnokság 28. fordulójából elhalasztott találkozóján. Az angol élvonalban 1947 óta először rendeznek júniusban mérkőzést, a Premier League ezzel a szerdai játéknappal folytatódott a koronavírus-járvány miatti kényszerszünet után. A játéknap másik összecsapásán az Aston Villa és a Sheffield United 0-0-s döntetlent játszott. NÉPSZAVA

Nagy lehetőséget szalasztottak el

A Gulácsi Péterrel felálló RB Leipzig a 87. percben még 2-0-ra vezetett, végül azonban csak 2-2-es döntetlent játszott a Fortuna Düsseldorffal a német labdarúgó-bajnokság 32. fordulójában. A lipcseiek győzelmükkel egy pontra csökkenthették volna hátrányukat a Dortmunddal szemben, amely hazai pályán 2-0-ra kikapott a kiesés elől menekülő Mainztól. Két fordulóval a zárás előtt így három pont a különbség az együttesek között. NÉPSZAVA

Visszavonul Szabó Gabriella

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

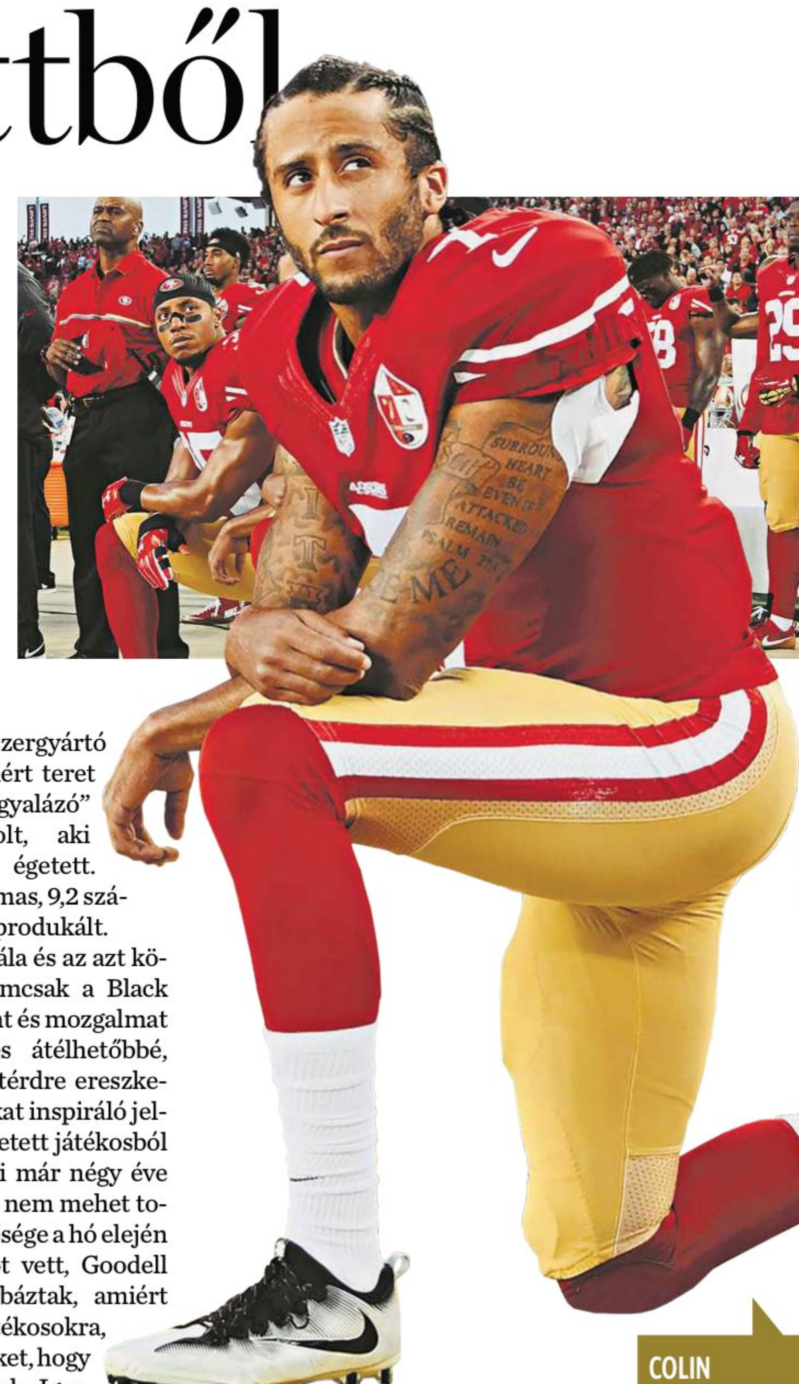
Bejelentette visszavonulását Szabó Gabriella háromszoros olimpiai, kilencszeres világ- és kilencszeres Európa-bajnok kajakos. „Az utolsó olimpiai ciklus nem úgy sikerült, mint a korábbi három, és az én életembe drámaként köszöntött be a tokiói játékok elhalasztása. Két hónapig húztam a döntést, de végül arra jutottam: sem magammal, sem a következő évi páros társammal nem szeretném megtenni azt, hogy esetleg labilis alapokon álljak" – fogalmazott a 33 éves sportoló. NÉPSZAVA

Vb: jövő ősszel indul a selejtezősorozat

Jövő novemberben, tíz csoportban kezdődnek meg a 2022-es katari labdarúgó-világbajnokság európai selejtezői. A tíz csoport egyik felében öt-öt, a másikban pedig hat-hat csapat kap majd helyet, s a tíz győztes automatikusan kijut a vb-re, amelyet 2022. november 21. és december 18. között rendeznek meg. A tíz csoportmásodik plusz a Nemzetek Ligája két olyan csoportgyőztese, amely még nem szerzett részvételi jogot, 2022 márciusában pótselejtezőn dönt a fennmaradó három európai hely sorsáról. NÉPSZAVA

Számkivetettből nemzeti hős

KÜZDELEM George Floyd halála megváltoztatta Colin Kaepernick megítélését, aki így esélyt kaphat arra, hogy visszatérjen az amerikaifutball-bajnokságba.

FOTÓ: AFP/THEARON W. HENDERSON

COLIN KAEPERNICK
Négy éve a rendszer áldozata lett, napjainkra jelkép lett a térdeléséből

KOROM MILÁN

Ha egy hónappal ezelőtt valaki azt mondta volna, hogy Colin Kaepernick visszatér az amerikaifutball-bajnokságba, akkor ez ember csak legyintett volna, az elmúlt hetek eseményei után viszont ez egyre reálisabbnak tűnhet. A 32 éves irányító, aki hat szezonon keresztül szolgálta a San Francisco 49erst, azt követően veszítette el az állását, hogy az amerikai himnusz alatt térdre ereszkedett, így tiltakozva a rendőri brutalitás és a rasszizmus ellen. Az amerikaifutball-szövetség (NFL) nem akart teret engedni a szólásszabadság ilyen fajta megnyilvánulásának, ezért az NFL vezetője, Roger Goodell megváltoztatta a liga szabályait, ezzel megkövetelte a játékosoktól és az edzőktől, hogy állva hallgassák végig a himnuszt, máskülönben büntetéssel számolhatnak. Az egész odáig vezetett, hogy Donald Trump, az ország elnöke felkérte az NFL-t, hogy tiltsák el a tiltakozásban részt vevő játékosokat. A rá következő fordulóban szinte minden csapat játékosai letérdeltek, s noha az ügy később elült, Kaepernick a 2017-es idényre csapat nélkül maradt.

Trump később egy politikai gyűlésen azzal dicsekedett, hogy ő az oka annak, hogy Kaepernick nem talál magának csapatot. A játékos 2017-ben beperelte az NFL-t, mert szerinte a csapatok összejátszottak ellene, végül a bíróság döntését megelőzően kiegyezett a ligával, sajtóhírek szerint több tízmillió dollárt kapott kártérítésként.

Az eltelt évek alatt egyedül csak a Seattle mutatott komolyabb érdeklődést Kaepernick iránt, aki végül nem egy klubtól, hanem a Nike-tól kapott szerződést, ő lett a sportszergyártó Dream Crazy kampányának reklámarca. Mindez nagy médiavisszhangot váltott ki, a konzervatív amerikaiak a sportszergyártó ellen fordultak, amiért teret adott a „himnuszgyalázó" Kaepernicknek, volt, aki nyilvánosan cipőt égetett. A cég azonban hatalmas, 9,2 százalékos növekedést produkált.

> Donald Trump korábban azzal dicsekedett, hogy az irányítót miatta nem szerződteti senki sem

9,2 százalék
növekedést ért el a Nike azzal a kampánnyal, amelynek arca Kaepernick volt

George Floyd halála és az azt követő események nemcsak a Black Lives Matter szlogent és mozgalmat tette érthetőbbé és átélhetőbbé, hanem Kaepernick térdre ereszkedését is, amely sokakat inspiráló jelkép lett. A számkivetett játékosból hirtelen hős lett, aki már négy éve is azt mondta, ez így nem mehet tovább. Az NFL vezetősége a hó elején 180 fokos fordulatot vett, Goodell beismerte, hogy hibáztak, amiért nem hallgattak a játékosokra, és immár bátorítja őket, hogy békésen tiltakozzanak. Igaz, Kaepernick nevét nem említette, emiatt pedig meg is kapta a magáét. Néhány napja viszont már arról beszélt, hogy arra ösztönzi a csapatokat, hogy valaki szerződtesse.

A New Orleans Saints 41 éves, Super Bowl-győztes irányítója, Drew Brees úgy fogalmazott, hogy továbbra sem támogatja, hogy a himnusz alatt bárki is térdeljen, a reakciókat látva azonban kénytelen volt változtatni az álláspontján, mivel saját csapattársait is magára haragította. Sőt egy Trumpnak címzett Instagram-üzenetben megfogalmazta az egész ügy lényegét.

„A barátaimmal, a csapattársaimmal és a fekete közösségek vezetőivel folytatott beszélgetések rádöbbentettek, hogy ez az ügy nem az amerikai zászlóról szól, és sosem arról szólt. Többé nem használhatjuk arra a zászlót, hogy eltereljük az embereket a valódi problémáktól, amelyekkel a fekete közösségeknek szembe kell nézniük. Ezt tettük 2017-ben, és már bánom, hogy a korábbi kijelentésemmel visszahoztam ezt" – olvasható.

Az eseményekre reagált az Amerikai Labdarúgó-szövetség is, amely többé nem írja elő a játékosoknak, hogy állva hallgassák a himnuszt a meccsek elején. A szabályt még 2017-ben hozták, miután a női válogatott egyik játékosa, Megan Rapinoe térdre ereszkedve fejezte ki szolidaritását Kaepernickkel. A hír hallatán Trump közölte, nem fog többé focimeccseket nézni. „Úgy tűnik, az NFL is ebbe az irányba halad, de nem velem" – fogalmazott. Egyelőre nehéz megjósolni, mennyire lehet reális, hogy Kaepernick újra lehetőséget kap az NFL-ben, kezdőként valószínűleg túl nagy kockázat lenne vele számolni, ám a csereirányítók szintjét bőven megüti, eddig sem a képességei hiánya miatt nem kapott szerződést. Most már csak marketingszempontból is jól elsülhetne a dolog.

Átlagosnak született, legendává vált

BENEDEK TIBOR
1972-2020

GYÁSZ *Felfoghatatlan. Hihetetlen. Ez nem lehet igaz. Az nem létezik, hogy nem vagy többé, hogy itt hagytál minket. Átlagos képességűnek tartottak pályafutásod elején, de te ezt nem fogadtad el. A legjobb akartál lenni, és mindent ennek rendeltél alá. Maximalista voltál magaddal szemben és a csapattársaiddal is, elsőként érkeztél az edzésre, utolsóként távoztál, akkor is, amikor már világklasszis voltál. A lötyögés nem a te utad volt. Még harmincöt évesen is (akkor már kétszeres olimpiai bajnokként) külön edzőhöz jártál, hogy fejleszd az úszótechnikádat.*

Háromszoros olimpiai bajnokként, kétszeres világbajnokként vonultál vissza, lehettél volna kétszeres Európa-bajnok is, ha 1999-ben nem golyóznak ki a riválisok a firenzei Eb-ről. Egy kenőcsről négy szervezet négy különböző ítéletet hozott: a sydney-i olimpia emiatt nem esett kútba, de a kontinenstornán nem lehettél ott a többiekkel a vízben.

A lelátón ott voltál, a horvátok ellen megnyert döntő után a csapattársak és a szurkolók is a többiekkel akartak látni ünnepelni téged a medence szélén, de nem mentél le. Ez nem a te sikered, ez volt az indokod, pedig a maximalizmusod, az örökös győzni akarásod akkor is ott volt a medencében, ha téged a nézőtérre kényszerítettek, az igazságtalan kizárásod pluszmotivációt jelentett a többieknek, akik érted is küzdöttek.

A 2012-es londoni olimpia előtt három hónappal vonultál vissza, a válogatott a tornán – három aranyérem után – ötödikként zárt, kapitányváltás lett a csalódást okozó szereplés következménye. 2013. januárban vetted át a nemzeti csapatot, amelyet megtöltöttél újoncokkal, majd rácáfolva a sok kétkedőre, ugyanabban az évben világbajnokságot nyertél, egy évvel később pedig második helyet értél el csapatoddal a hazai rendezésű Eb-n. Mindezt kőkemény munkával.

Sosem adtad fel. A gyilkos kórral szemben is harcoltál, ameddig tudtál. Betölthetetlen az űr, amit magad után hagytál. BERNAU PÉTER

Meccs helyett karantén

Kéthetes karanténba kellett vonulnia a teljes rosztovi futballcsapatnak, miután az orosz első osztályú labdarúgó-bajnokságban szereplő együttes hat tagja pozitív koronavírustesztet produkált. A Rosztov pénteken a Szocsival játszott volna. NÉPSZAVA

Kiárusít a McLaren

A McLaren Group fontolgatja, hogy megváljon a Forma–1-es csapat részvényeinek 20-30 százalékától. Mindez a válság mellett azért vált szükségessé, hogy a költségvetési korlát bevezetése után is fenn tudják tartani működésüket. NÉPSZAVA

Werner a Chelsea-be igazolt

A Chelsea labdarúgócsapata szerződtette az RB Leipzig csatárát, Timo Wernert, aki 60 millió euróért csatlakozik az angolokhoz. A 24 éves játékos a Bundesliga mostani szezonjának végéig marad Lipcsében, a Bajnokok Ligája nyolcas döntőjében viszont már nem számíthatnak rá. NÉPSZAVA

Utolsóként visszatér a Serie A

FOLYTATÁS Szombaton a Torino–Parma összecsapással megy tovább több mint három hónapos szünet után az olasz labdarúgó-bajnokság. A csapatokra még 12-13 mérkőzés vár.

FORGÁCS MILÁN

FOTÓ: AFP/MATTEO CIAMBELLI

NÁPOLYI ÜNNEP A Juventus büntetőpárbajban alul maradt a döntőben, a Napoli így egy nagy skalppal vághat neki az idény végének

Március 9-én, már zárt kapuk mögött, de megtartották a Sassoulo–Brescia találkozót, amit a hazai csapat 3-0-ra nyert. Sokáig úgy nézett ki, hogy ez lesz az idei szezon utolsó mérkőzése. Az Olasz Olimpiai Bizottság ugyanezen a napon bejelentette, hogy az ország valamenynyi sporteseményét felfüggeszti a koronavírus-járvány miatt. Miután egész Európában az olaszoknál uralkodtak a leginkább kritikus állapotok, ezért nem sok esélyt látott arra senki, hogy az idei kiírást be tudják fejezni. Viszont ahogy az egész kontinensen, úgy itt is fokozottan javultak a körülmények, május közepétől új kérdés került napirendre: mikor induljanak újra a küzdelmek? A június 13-ra tervezett kezdés még túl korai volt, viszont egy héttel később már semmi nem gátolja a folytatást, így hétvégétől ismét lehet látni Cristiano Ronaldót és a többi világsztárt.

A bajnokság előtt befejezték az Olasz Kupa küzdelmeit: a szerda esti lapzártánk után befejeződött döntőben a Napoli tizenegyesekkel múlta felül 4-2-re a Juventust. A rendes játékidőben és a hosszabbításban nem született gól. A finálé után a torinói szurkolók közül sokan bírálták Ronaldót, amiért nem rúgott tizenegyest. Azt feltételezik, hogy a portugál klasszis ötödik rúgónak jelöltette magát, ám a tizenegyespárbaj a negyedik sorozatban véget ért. A Napoli trénerének, Gennaro Gattusónak a kupa az első komoly trófeája szakvezetőként.

Az olaszok igyekeznek minden fontos egészségügyi előírást betartani, az érematadó ünnepség „önkiszolgáló” volt annak érdekében, hogy minél kevesebb érintkezés történjen, a futballisták és stábtagok átadási ceremónia nélkül vették el a kikészített érmeket.

A Serie A-ban is zárt kapuk mögött rendezik a találkozókat, de Gabriele Gravina, az Olasz Labdarúgó-szövetség elnöke szeretné, hogy legkésőbb július közepétől már nézők is legyenek a stadionokban.

A szombati és a vasárnapi napon a 25. forduló elmaradt mérkőzéseit pótolják, vasárnap lép pályára a tabella harmadik helyén álló Internazionale, amely a Sampdoria együttesét fogadja a San Siróban (tv: DigiSport2, 21.45).

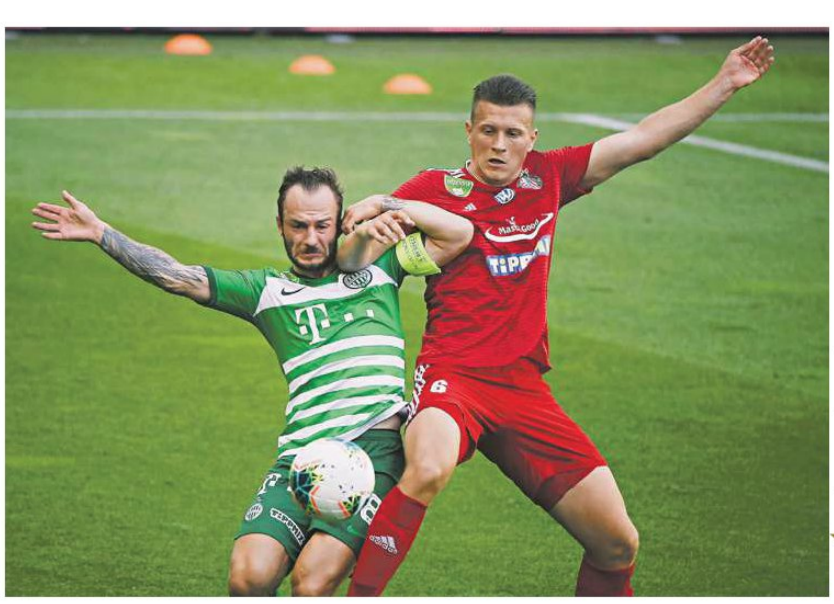
A bajnokságot vezető Juventus hétfőn, június 22-én Bolognába látogat (tv: DigiSport1, 21.45), a hazaiak vezetőedzője, a rákot is legyőző Sinisa Mihajlovic meghosszabbította szerződését, 2023. június 30-ig marad a csapat vezetőedzője. A Milan szintén ugyanezen a napon a kiesőhelyen álló Lecce ellen lép pályára (tv: DigiSport1, 19.30), azonban legfontosabb kulcsjátékosa, Zlatan Ibrahimovic sérülés miatt nem áll a szakvezető, Stefano Pioli rendelkezésére. A friss kupagyőztes Napoli a Verona vendége lesz 23-án, utóbbi az idei szezon egyik meglepetéscsapata. A Juventust szorosan üldöző Lazio egy rangadóval kezd, a negyedik helyen álló Atalantát kell idegenben legyőznie 24-én.

Az idei szezon eddig rendkívül izgalmasan alakul, a sorozatban nyolc bajnoki címet szerző Juventus csupán egy ponttal gyűjtött többet, mint a mögötte következő Lazio, utóbbi egyértelműen az idei év meglepetéscsapata. Simone Inzaghi remek együttest rakott össze, Ciro Immobile, a klub csatára pedig szárnyal, 26 meccs után 27 találatnál és 7 gólpassznál jár a bajnokságban. Az Inter lemaradása valamivel nagyobb, de többször vezette már a tabellát a szezonban, a Lautaro Martínez–Romelu Lukaku csatárpáros pedig remek teljesítményt nyújt. A negyedik helyen a legkisebb óriás, a Bajnokok Ligájában is menetelő és nyolc közé jutott Atalanta áll, tapad rá az AS Roma, valamint a Napoli is még lőtávolon belül van. A Milan zárja a nagyok sorát a hetedik helyen, de amennyire felfelé, úgy lefelé is kell néznie, ugyanis a tizedik pozíciót elfoglaló Bologna csupán két ponttal szerzett kevesebbet.

> Ezúttal a Lazio lesz a Juventus kihívója a Scudettóért

Az újonc Brescia és a tavaly megmenekülő Spal szinte biztos kiesők; előbbi csapat már az elindulás előtt sajtótéma volt, ugyanis a renitens Mario Balotellivel idő előtt felbontotta a szerződését, így az olasz csatár nélkül vág neki az utolsó harmadnak. A Genova is komoly bajban van, a város mindkét csapata a kiesés szélén áll, de a szörnyű formában lévő Torino és az évek óta a középmezőny vége felé tanyázó Udinese sem nyugodhat még meg.

Bebiztosította második helyét a Fehérvár

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

BÜNTETÉST KAPOTT AZ FTC Az újdonsült bajnok megszegte a sportzónára vonatkozó szabályokat

NB I Szerdai lapzártánk után befejeződött a labdarúgó NB I 30. fordulója, a kupadöntős Mezőkövesd egy hosszabbításban kapott góllal 1-1-es döntetlent játszott az Újpest otthonában. A Puskás Akadémia hátrányból fordítva 2-1-re győzött a Diósgyőri VTK vendégeként, így pontszámban utolérte a harmadik Mezőkövesdet.

A Fehérvár Futács Márkó 83. percben szerzett találatával 1-0-ra legyőzte a kiesőtől veszélyeztetett Debrecent, így bebiztosította második helyét a bajnokságban. Szintén a fehérváriakkal kapcsolatos hír, hogy nem hosszabbítja meg június 30-án lejáró szerződését Vinícius Paulo. A 30 éves, brazil származású, hétszeres magyar válogatott védő kilenc év után mond búcsút a székesfehérvári együttesnek, amellyel kétszer ünnepelhetett magyar bajnoki címet, illetve egyszer Magyar Kupa-győzelmet.

Ami a kiesőzónában található Debrecent illeti: Bódi Ádám három bajnoki összecsapásra szóló eltiltást kapott a magyar szövetség (MLSZ) fegyelmi bizottságától, mert a mérkőzésen kívül súlyosan sértő kifejezést használt a játékvezetőkkel szemben. A debreceni szélső így a szezonban már nem léphet pályára, tekintve, hogy az OTP Bank Ligában három fordulót rendeznek még a 2019/20-as idényben.

Nem úszta meg büntetés nélkül a Ferencváros és a Budapest Honvéd sem, előbbi egymilliós, utóbbi 500 ezer forintos pénzbüntetést kapott. A keddi, Budapest Honvéd–Ferencváros mérkőzés miatt a kispestieket a találkozó rendezésével kapcsolatos szabályzati előírások megsértéséért, valamint szurkolói részéről történt rendzavarások miatt büntették meg, míg a Ferencvárost a sportzónára vonatkozó MLSZ-elnökségi határozatban előírt szabályok súlyos megsértéséért marasztalták el. NÉPSZAVA

Videójáték receptre

Az amerikai élelmiszer- és gyógyszerügyi hatóság engedélyt adott az EndeavorRX nevű játék gyógyszerként való forgalomba hozatalára. A játék a figyelemzavaros hiperaktivitással élő gyerekeknek készült, és különböző figyelemközpontú feladatokkal segíti a koncentráció fejlesztését. NÉPSZAVA

Génmódosított szúnyogokat engednének szabadon

Egy brit biotechnológiai cég 750 millió genetikailag módosított hím szúnyogot engedne szabadon Floridában és Texasban. A módosított rovarban olyan fehérje van, amik csökkentik a nőstény utódok túlélési esélyeit, ez pedig csökkentené a csípések számát. NÉPSZAVA

Beporzás buborékkal

Szappanbuborékok felszínén szállított virágporral sikerült megtermékenyíteni körtefákat egy japán kutatócsoportnak. A gömböcskék 95 százalékban sikeresen porozták be a körtefák virágait. Jelenleg a beporzó szappanbuborékokat kilövő drónokat tesztelik. NÉPSZAVA

Közeleg a járvány második hulláma

ESÉLYEK Nyolcmillióra emelkedett mára a vírustól megbetegedettek száma a világban. Sok szakember arra figyelmeztet, újra terjed a kór, mások azt mondják, ez még az első fázis, csak a lazuló megszorítások miatt újra erősödik. Vajon kinek van igaza?

VARGA PÉTER

Az utóbbi hetekben csökkent a járványveszély Európa legtöbb országában és ennek megfelelően feloldották vagy lazították a korábban hozott szigorító intézkedéseket. Ez azonban korántsem jelenti, hogy túl lennénk a nehezén. Anthony Fauci múlt pénteken azt mondta a CNN-nek, hogy a koronavírus-járván jelenlegi, új kitörése még nem a második hullám, aminek őszi eljövetelét egyébként sokakkal együtt ő is jósolja. A legújabb fejlemények mindenesetre arra mutatnak, hogy csínján kell bánni a vírussal, egyáltalán nincs még itt az ideje a korlátozások teljes körű feloldásának. Az USA 21 államában még mindig hétről hétre nő az esetek száma, jelenleg 2 163 000 megbetegedésről és csaknem 118 ezer halálesetet jelent a Johns Hopkins Egyetem honlapja. Ugyanitt az is látható, az esetek március utolsó harmada óta világszerte egyenletes emelkedést mutatnak a mai napig. Dél-Amerikában és az afrikai fejlődő országokban egyértelműen az első hullám tart egyre magasabbra. Kínában csütörtökre 79-re emelkedett az új megbetegedések száma, miután majd két hónapig egyetlen új fertőzöttről sem jött hír. A WHO szerint a nap folyamán már száz fölött járt a szám. Az új esetek főleg Pekingben fordultak elő, az eredet ismét egy piac, a Xinfadi, amelyik a legnagyobb ilyen Ázsiában. A hatóságok természetesen bezárták, és lezárták a környékét is. Hupei, Liaoning és Sichuan tartományból is jelentettek új eseteket, a fertőzöttek közeli kapcsolatban voltak fővárosi személyekkel. Pekingben 3-asról 2-esre emelték a készültségi szintet, 21 kerületet zártak le, 90 ezer embernél rendeltek el Covid–19-tesztelést, 1 255 repülőjáratot töröltek. Németországban Észak-Rajna-Vesztfáliában pedig 650 munkás fertőződött meg egy vágóhídon, az igazgató szerint a vírust külföldi vendégmunkások hozhatták az üzembe.

Ravina Kullar: A legrosszabb lehetőség, hogy egy mutálódott vírustörzs jön a második hullámban

Anthony Fauci: nem elképzelhetetlen, hogy elkerülhető a járvány második hulláma az USA-ban

Az egészségügyi és orvosi szakértők egyértelműnek tartják, hogy a gazdasági nyitás és az esetszámok emelkedése között szoros kapcsolat van, ami megjósolható volt, mint ahogy az is várható, hogy az ismét egymáshoz közel kerülő emberek révén olyan helyeken is felütheti a fejét a járvány, ahol eddig nem jelentkezett. Szerintük még túl korai társas tevékenységeket újrakezdeni, a tó- és tengerpartokat látogatni, vidámparkokban szórakozni, az üzleteket újranyitni, még ha számbeli korlátozásokkal is. Igaz, amellett is sokan érvelnek, hogy a városoknak nyitniuk kell a gazdaság újraindítása érdekében, miközben továbbra is figyelni kell arra, hogy a vírus terjedését egészségügyi intézkedésekkel akadályozzák az iskolákban, éttermekben, bevásárlóközpontokban.

A Kaliforniai Egyetem járványspecialistája, Ravina Kullar az 1918-as spanyolnáthával vont párhuzamot. A történelmi feljegyzések szerint 1918-ban három hónapon át okozott az elsőnél is halálosabb járványt az influenza: a vírus egy mutálódott verziója tizedelte Európát. Ennek megfelelően a koronavírus esetében is a legrosszabb lehetőség, hogy egy mutálódott vírustörzs jön a második hullámban, ami a szakértő szerint október, november környékén jöhet el.

Nehezíti a helyzetet, hogy egyelőre a betegségnek sem rövid, sem hosszú távú hatásai nem ismertek, például nem lehet tudni, hogy a gyógyultak milyen mértékű, és mennyi időre szóló védettséget szereztek, lehet-e újrafertőződni. A bizonyítékok szerint a lakosság átfertőzöttsége még mindenhol bőven a nyájimmunitás megszerzéséhez szükséges mennyiség alatt van. A vakcina megszületéséig megelőzésként továbbra is viselni kell a maszkot, tartani a távolságot, és gyakran, alaposan kezet mosni.

A legújabb modellszámítások egyébként szeptemberre jelzik a vírus újabb rohamát, azonban úgy tűnik, nem valószínű, hogy a meleg gátolja a vírus szabadban való megmaradását: az USA már jelenleg is forró államaiban nem látszik fékeződni terjedése. Az őszi-téli újraéledése bár valószínűsíthető, de erre tudományos előrejelzések nincsenek. A kormányoknak mindenesetre meg kell találniuk az egyensúlyt a gazdaságilag és társadalmilag szükséges feloldások és a vírus elnyomása között.

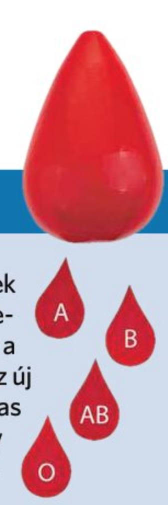

FOTÓ: AFP/KEVIN FRYER/NOEL CELIS

PEKING Több tízezer embert teszteltek, miután a Xinfadi nagybani piacon újra felütötte a fejét a vírus

650 munkás
Ennyien fertőződtek meg Németországban egy vágóhídon

A vércsoport befolyásolhatja a koronavírus-fertőzés súlyosságát

A betegek génelemzése alapján egy nemzetközi kutatócsoport megállapította, hogy a vércsoport befolyásolhatja a Covid–19 súlyos kimenetelét. Több ezer európai beteg génjeinek összehasonlításával azt az eredményt kapták, hogy az A vércsoportúak betegsége nagyobb eséllyel volt súlyos, mint a 0 vércsoportúaké. Bár a New England Journal of Medicine című szaklapban megjelent tanulmány nem igazolta a vércsoporttal való összefüggést, de megerősítette a megfigyelést, amelyet egy korábbi kínai tanulmányban a témában tettek. A négy fő vércsoportot – A, B, AB és 0 – „a vörösvértestek felszínén lévő fehérjék alapján kategorizálják" – mondta Mary Horowitz, a Nemzetközi Vér- és Csontvelő-transzplantációs Kutatóközpont tudományos igazgatója. A 0-s vércsoportú emberek hajlamosabbak arra, hogy bizonyos fehérjéket idegenként azonosítsanak, ez a vírus felszínén lévő fehérjékre is igaz. Az új koronavírus egy rokona okozta 2003-as SARS-járvány idején megfigyelték, hogy a 0-s vércsoportúak kisebb eséllyel lettek súlyos betegek" – magyarázta.

A vércsoportok az egyéb betegségekre való fogékonyságot is befolyásolják, ilyenek a kolera, az E. coli baktérium okozta visszatérő húgyúti fertőzés, valamint a H. pylori miatti fekély és gyomorrák – mondta David Valle, a bostoni Johns Hopkins Orvostudományi Egyetem genetikai intézetének igazgatója.

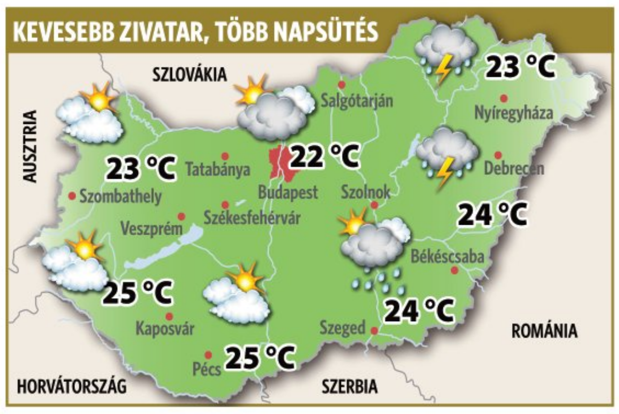
Boldog névnapot, Gyárfás!

A Gyárfás görög–latin eredetű férfinév a Gervasius (Gerváz) névből. Jelentése: idős férfi.

Kenó — Június 18.

5	9	11	18	20	21	23	26	27	40
41	42	46	47	54	55	60	68	72	79

KEVESEBB ZIVATAR, TÖBB NAPSÜTÉS

Őshüllő tojására bukkantak

ANTARKTISZ Tengeri gyíké lehetett az a 68 millió éves lelet, amelyet a valaha felfedezett legnagyobb puha héjú tojásként tartanak számon. Míg a madarak, krokodilok és számos dinoszaurusz kemény héjú tojásokat raktak, az antarktiszi tojás puha, pergamenszerű héjjal rendelkezett. „Kicsit úgy néz ki, mint egy leeresztett focilabda: hosszúkás, behorpadt, felszínén számos ránc és gyűrődés van. Egyik oldala lapos, valószínűleg itt érintkezhetett a tengerfenékkel. Héja nagyon vékony és kevés ásványi anyagot tartalmaz" – fejtette ki Lucas Legendre, a Texasi Egyetem paleontológusa. A tojásban nem voltak embrionális maradványok, így nem állapítható meg, milyen fajhoz tartozik. MTI

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
FEJTŐ FERENC 1909–2008
Tiszteletbeli főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő: NAGY B. GYÖRGY

ANDRASSEW IVÁN 1952–2015 • Főszerkesztő-helyettes: FRISS RÓBERT • Szerkesztők: HARGITAI MIKLÓS, MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BERNAU PÉTER (sport), BODA ANDRÁS (belpolitika), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), HORVÁTH GÁBOR (külpolitika), F. SZABÓ KATA (Visszhang), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó), HÁRS KATALIN (fotó), TÖRŐ ANDRÁS (gazdaság), OLASZ ANDREA (online) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, DANÓ ANNA, KUCZOGI SZILVIA, MARNITZ ISTVÁN, RÓNAY TAMÁS, SZALAI ANNA
Kiadja a XXI. Század Média Kft. • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Szerkesztőség: 1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C • Telefon: 477-9000 • Központi telefax: 477-9020 • Elektronikus levélcím (e-mail cím): nepszava@nepszava.hu • Hirdetés: hirdetes@nepszava.hu, telefon: 999-9528, 489-8811 • Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu • Terjeszti árusításban a LAPKER Zrt., előfizetésben a Magyar Posta Zrt. Megrendelés és reklamáció: 06/1-767-8262 • Kiadói megrendelés, reklamáció: 477-9008, 477-9000/008, 508, telefax: 477-9025. • Előfizetési díj egy hónapra 5450 Ft, negyedévre 16 050 Ft, fél évre 31 800 Ft, egy évre 62 400 Ft. • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. • Felelős vezető: BERTALAN LÁSZLÓ nyomdaigazgató • www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 ISSN Vidék 0237-3785 • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti
Partnerünk IMEDIA

Nyitott mondat

A Népszava irodalmi melléklete a Vasárnapi Hírek szerkesztőségétől

Az ember nem tömeggyártott termék

Péntek Orsolya a Kádár-kor valóságairól

FOTÓ: SZOLNOKI CSANYA ZSOLT

Család, munka, művészet – vajon milyen lehetőségei vannak az embernek, ha mindhárom területen egyszerre akar érvényesülni és sikereket elérni? Hóesés Rómában címmel jelent meg Péntek Orsolya regénytrilógiájának zárókötete, mely a 6 évvel ezelőtt megkezdett családtörténeti elbeszélőfolyamból ismét két nőt állít középpontba, ezúttal az ’50-es évektől egészen napjainkig, s a fenti kérdésre ad lehetséges válaszokat. A szerző pedig a mi kérdéseinkre az alábbi interjúban.

RÁCZ I. PÉTER

– Bármennyire is a párhuzamok, ismétlődések, tükröződések, kettősségek, „ikerítések” kerülnek fókuszba a női elbeszélők által elsődlegesen női sorsokat bemutató regényuniverzummá, családregényfolyammá összeálló trilógiában – Az Andalúz lányai, Dorka könyve, Hóesés Rómában –, számomra kulcspozícióban az emberközpontúsága áll. „Nemcsak nő vagy, ember is... átlátott az arcomon... és nőből közben emberré is lettem” – olvasható a Dorka könyvében. Az ember felé fordulás, odafigyelés sem a hétköznapokban, sem a képzelet világában nem evidens. Mit gondol, miért nem?

– Ahhoz, hogy valaki emberközpontú legyen, elsősorban önismeretre van szüksége. Amíg azonban magunk sem ismerjük a maszkjaink mögött a saját emberi arcunkat, addig másokat sem emberként látunk, csupán szerepeik szerint azonosítjuk. A különféle kultúrákban a saját magunkhoz való viszony eléggé különbözik. A buddhista, taoista Keleten sokáig ismeretlen volt az európai értelemben vett, hamis maszkokból összeeszkábált egó. De a klasszikus görög kultúrában is úgy hangzik a delphoi jósda felirata: „Ismerd meg önmagad!” – ezt sokan félreértik, a felirat ugyanis nem arra biztatott, hogy az egódat ismerd meg. Hanem, hogy láss rá magadra, az emberre. Ám erre szerintem a fogyasztói társadalom nem feltétlenül alkalmas keret. Míg a nagy történelmi kataklizmák elvezethetnek az önfelismeréshez – ezek során az ember kénytelen olyan döntéseket hozni, amelyek által megpillanthatja magát lecsupaszítva –, a kényelmes élet a XXI. században, ahol az érzékeink maximálisan le vannak foglalva, nem kedvez az önismeretnek. Európában, ami mégiscsak a világ egyik legbiztonságosabb része, legalábbis nincsenek ilyen kényszerek jelen pillanatban, legföljebb a marginális társadalmi csoportokban kerülhet valaki olyan élethelyzetbe, hogy a krízisnek köszönhetően szembesül önmagával. Önmagam megismerése ebben a civilizációban tehát választás kérdése. Kevesen lépik meg, mert kényelmetlen, évekig-évtizedekig is eltarthat, míg valaki mindenféle mániától és hamis önképtől mentessé tud válni. És csak ezután lehetséges, hogy ezt a maszkoktól, címkéktől mentes embert keresse a másikban. De még ekkor sincs garancia arra, hogy sikeres kapcsolatot alakít ki a másikkal, hiszen nem biztos, hogy ő szintén megtette ezt a lépést – hiába igyekszem valakihez tiszta szívvel odafordulni, ha ő nem képes ezt viszonozni. Ahogy ez a Hóesés Rómában című regényben is többször megjelenik a férfi-nő kapcsolatban, konfliktusokat okozva. Hiszen a nők évszázadokig azonosak voltak a női szereppel. Sokáig keveseknek volt lehetőségük ezen társadalmi szerepek – szép lány, tökéletes háziasszony, feleség és anya – mellett, mögött megtalálni saját emberi arcukat. Nem ezekkel a szerepekkel van baj. Azzal van baj, ha azt hisszük, hogy egy nő csak ennyi. Ami azt illeti, sok férfiban egyszerűen fel sem merül, hogy egy nőhöz nemcsak a testén vagy a társadalmi – női – szerepein át lehet közeledni, hanem emberi értelemben is.

„Sok férfiban egyszerűen fel sem merül, hogy egy nőhöz nemcsak a testén vagy a társadalmi – női – szerepein át lehet közeledni”

– A regényben két nő – Borka és Júlia – történetét ismerhetjük meg, akiknek az élete jórészt a Kádár-korra esett. Az emberközpontúság szempontjából ez a korszak milyen lehetőségeket kínált?

– Nem sokat. A Kádár-kor visszalépés volt ebből a szempontból. Igaz, és ezt nem szabad elfelejteni, valamilyen látszatbiztonságot adott sok olyan embernek, akinek azelőtt még annyi lehetősége sem volt, persze közben másoktól, például a polgárságtól sokat elvett. A Kádár-kor a tömegek anyagi biztonsága vagy továbbtanulási lehetősége szempontjából előrelépésnek tűnik. Ugyanakkor a szellemi felszabadulás, az önmagammal való szembenézés lehetőségét teljesen elvette – mint ahogy minden diktatúra elveszi. Klisészerepekbe kényszerítette az embereket, akik nyilván nem tudtak ennek megfelelni, hiszen az ember nem tömeggyártott termék. Mindenkinek megvannak a saját képességei, identitásai, amik jóval túlmutatnak azon a Kádár-kori szocialista emberképen, amibe próbálták beleerőltetni őket. A szocialista nő skatulyában a szocialistán volt a hangsúly, nem a nőn vagy az emberen.

– A két nő sorsa két stratégiát mutat: egyikük disszidál és fotográfus lesz Olaszországban, a másikuk marad, feladja álmait, családot alapít. Egyikük sem maradéktalanul boldog. Volt/van harmadik út is?

– Ezt a regényben sarkítva ábrázoltam. Mindketten elvesztettek valamit. Borka, aki itt maradt a Kádár-kor legsötétebb közepén, elveszítette önmagát, mindenféle saját utat bezárt maga előtt. Júlia megvalósítja önmagát mint művész és ember, tisztán látja saját magát és a világot, ám neki nem lesz családja. De nem hiszem, hogy a kettő ne lehetne lehetséges együtt, főleg a XXI. században, hiszen sok olyan korlát eltűnt, ami még a XX. század közepén is érvényes volt a nőkre nézve. Ám tény, hogy nagyon nehéz teljes értékű művésznek, embernek és családanyának lenni egyszerre, ha – bármennyire is paradoxonnak hangzik – nincs ott a nő mögött-mellett valaki: egy férfi. Évszázadokon át minden sikeres férfi mögött ott állt egy nő. Naivitás lenne azt hinni, hogy sikeres lehet egy nő nőként és emberként, ha nem áll mögötte egy férfi. A lényeg, hogy egyik se adja fel önmagát a másikért, mert az előbbutóbb töréshez vezet.

PÉNTEK ORSOLYA
festőművész, író. Kötetei: *Az őszön egy rőtbarna komondor borongol keresztül* (versek, 2002); *Az Andalúz lányai* (regény, 2014); *Dorka könyve* (regény, 2017); *A magyar fotó 1840–1989* (2018); *Hóesés Rómában* (regény, 2020).

– Amik viszont nagyon is ott vannak a szereplői mögött, azok a városok. Irigylésre méltó történeti ismeretekkel rendelkező szerzőt sejtetve. Mit jelent önnek a magyar és az olasz főváros?

– Sok helyen vagyok otthon – részben családi okokból, részben mert, ahogy mások is, én is megtaláltam azokat a városokat, amelyekkel együtt tudok rezegni. Mintha már éltem volna bennük korábban. Magyarországon a legjobban Pécsen érzem magam otthon, ahol a gyerekkorom egy részét töltöttem. Pécs lelkülete, kultúrája érintett meg leginkább, a város polisz jellege, míg Budapest már túl nagy nekem. Az olasz városok közül a családi származás miatt Firenze áll hozzám a legközelebb, egyszerre jelenti az elveszett otthont és a hazatalálás lehetőségét. Róma számomra megszokhatatlan, és sok szempontból élhetetlen, mégis egészen elképesztő saját mikrovilága van: még mindig él benne az antik város szellemi-tárgyi öröksége, a keresztény Róma, aztán ott van Pasolini végtelenül közönséges és gyönyörű külvárosa, Fellini varázslatos városa, és a negyedeknek mind külön arcuk van, szinte városok a városban – Rómát egy élet nem elég megtapasztalni.

– És a trilógia regényuniverzumába hol ajánlatos belépni, melyik kötettel kezdje az olvasó?

– Szándékom szerint bármilyen sorrendben olvashatók a regények: a három kötet három koncentrikus történet, ez az olvasóra van bízva. Sőt a könyvek fejezetei is tetszőleges sorrendben rendezhetők, a mozaikokból mindenki kirakhatja a saját olvasatát. Ha azonban valaki lineárisan szeretné olvasni, a második könyvvel kezdje, a család története itt kezdődik az 1800-as években. Folytassa a *Hóesés Rómában*nal, ami az ’50-es évektől halad a jelenig, míg az első kötet a legfiatalabb generáció ’90-es és 2000-es évekbeli sorsát írja le.

– A mozaikszerűség, a koncentrikus körök szervező elve mögött, nekem úgy tűnik, egy filozófia sejlik föl. A mesélési technika a nézőpontok sokaságát helyezi egy szintre, egy esemény, történés így megmutatva adott esetben magát a valóságot, a közös nevezőt is eltüntetheti, vagy legalábbis megkérdőjelezheti. Csak olvasatok léteznek a világunkról is. De hogy találkoznak ezek az olvasatok, hogy lehet valóság mégis?

– Buddha azt állítja, hogy a valóságnak nincs olyan eleme, ami állandó lenne, minden, beleértve a gondolatokat és érzéseket, folyamatosan változik, alakul. Az egyetlen dolog, ami konstans, az a szemlélet megléte. Ami persze szintén mozgásban van. Az idővel a nézőpontunk is változik, átértékeljük a dolgokat. Több ember esetén ez a nézőpontváltás és -változás aztán megsokszorozódik. Így a valóság rekonstruálása eleve kérdéses, hiszen egyszerűen nincs olyan szuperpozíció, ahonnan megragadható lenne teljes egészében. Az irodalomban ez hatványozottan így van, ha megszüntetem az író hagyományosan mindentudó szerepét, akkor csak azt tehetem, hogy a lehető legtöbb nézőpontot és narratívát rendezem össze, amelyekből többé-kevésbé hitelesen modellezhetek egy világot, valóságot. Amiben biztos lesz olyan rész, ami ellentmond a személyes tapasztalatomnak. Ám éppúgy, ahogy mondjuk a viharos történelmet átélt Magyarország esetében, ha képes vagyok sok nézőpontot megtapasztalni, bizonyos eseményeket a sérelmeimen túl, a családi narratívákat félretéve, megtekinteni, akkor teljesebb képem lesz az egészről.

– Mekkorára többszöröződhet, nőhet ez a regényvilág – azaz tervez még folytatást?

– Hagytam magamnak több kiskaput, a lehetőség megvan a bővítésre. De jelenleg nem ez foglalkoztat, egy Pécs-regényen dolgozom.

Roger Crowley

A Második Jeruzsálemi Királyság

Részlet Az Elátkozott torony című könyvből

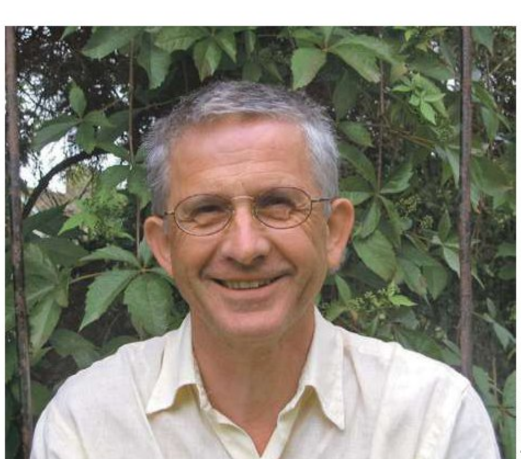
Jeruzsálem 1244-ben elesett, s a szentföldi keresztesek kétszáz esztendei háborúskodás után egyetlen valamirevaló erősségben húzhatták meg magukat: Akkóban. A város impozáns bástyáit és vastag kőfalait mintegy tízezer harcos védte. Ám 1291 tavaszán Akkót ostrom alá vette az irdatlan mameluk sereg.

Az Elátkozott toronyban Roger Crowley eleven mesélőkedvvel számol be a mamelukok bősz támadásáról, a fennmaradt arab forrásokból és eleddig lefordítatlan latin okiratokból merítve eleveníti föl az összeomlóban lévő keresztes királyságok és a harcos iszlám konfliktusát. A nálunk is méltán kedvelt szerző új könyve június végén jelenik meg magyarul a Park Kiadó gondozásában.

FORRÁS: WIKIPEDIA

Amikor a francia egyházi férfiú, Jacques de Vitry 1216 novemberében partra szállt Akkóban, hogy elfoglalja püspöki székét, bizony egészen elrettent. A jó püspök azzal a szándékkal érkezett a városba, hogy újabb keresztes hadjáratra tüzelje annak derék keresztény lakóit, ám a nyugati klérus képzeletében élő jámbor település helyett – mely ama föld kapuja, hol Jézus élt és tanított – „valóságos szörnyeteget vagy fenevadat" talált, melynek „kilenc feje vagyon, s mindenik folyamatosan tépi-marja a többit". Akadtak itt szép számmal szakadár keresztény felekezetek: arab ajkú jakobiták (nyugati szírek), akik „zsidók módjára" körülmetélték fiúgyermekeiket, és egyetlen ujjal vetettek keresztet; a keleti szíreket Vitry „romlott hitszegőknek" tartotta, akiket könnyen meg lehet vesztegetni, hogy „feltárják a kereszténység hittitkait a szaracénok előtt", és akiknek nős papjai „világi személyek módjára viselték a hajukat". Mindeközben az itáliai kereskedőközösségek – a genovaiak, pisaiak és velenceiek – egyszerűen fittyet hánytak a derék püspök fenyegetéseire, hogy kiátkozza őket, ritkán szívlelték meg Isten igéjét, „és még a szentbeszédet sem voltak hajlandók meghallgatni". Éltek azután a városban nesztoriánusok, grúz és örmény keresztények, valamint pullanusok (szíriai születésű, elkeletiesedett európaiak), akik „teljességgel a hús gyönyöreinek szentelték magukat". Kétségtelen, hogy Vitryre a keleti keresztények szokatlan külseje – a férfiak rendszerint dús szakállt viseltek, és úgy öltöztek, mint a muszlimok, az asszonyok elfátyolozták magukat – eleve zavaróan hatott, ráadásul amikor a jámbor püspök helyesbíteni akarta hitelvi eltévelyedéseiket, kénytelen volt arab tolmácsra hagyatkozni. Vitry tehát éppolyan elveszettnek érezte magát, mint bárki, aki váratlanul a Közel-Keletre csöppen – még akkor is, ha Akkó templomai, lakóházai, tornyai és palotái meglepően európai stílusjegyeket mutattak.

Ám a püspök nem pusztán azért kapkodott levegő után a kulturális sokktól, mert a helyiek vallásgyakorlásában bizonyos különbségek mutatkoztak. Akkó lakosainak mindennapi élete is felháborította: „Midőn betettem a lábam ebbe a fertelmes városba, és láttam a számtalan gyalázatosságot és gonosztettet, melyeket lakói elkövetnek, csak úgy kóvályogtt szegény fejem." Vitry a bűn szörnyűséges posványát festi elénk, mely „telve vagyon idegenekkel, akik számkivetettként menekültek el a saját hazájukból égbekiáltó bűneik miatt"; ahol fekete mágiát űznek, és egymást érik a gyilkosságok; ahol a férjek megfojtják tulajdon feleségüket, s az asszonyok méreggel étetik meg az ő urukat; ahol „nem csupán a világi személyek, de egyházi emberek, sőt a klérus felszentelt tagjai is bérbe adják az ő hajlékukat a közönséges szajháknak városszerte. Ugyan ki sorolhatná elő eme második Babilon összes vétkét?"

FOTÓ: OLIVER POOLE

ROGER CROWLEY (1951) az angliai Gloucestershire-ben él, és ismeretterjesztő történeti műveket ír. Fő témája a mediterrán térség története. A hajóscsaládból származó brit író-történész rengeteget utazik: az elmúlt években bejárta a Fekete-tenger partvidékét és körbehajózta Szicíliát.

Vitry alkalmasint eltúlozta Akkó „fertelmességét", ám a város nyilvánvalóan visszariasztotta a jámbor elvárásokkal érkező egyházfit. Ez a fajta elképedt felháborodás igen gyakori jelenségnek számított a keresztes eszményeket tápláló európai jövevények körében – s hetven esztendővel később, Akkó végső válságának idején szó szerint tragikus következményekkel járt.

***

Miután Szaladin bevette Jeruzsálemet – s Oroszlánszívű Richárd visszahódítási kísérlete kudarcot vallott –, a keresztes államok három kicsiny, egymással kapcsolatban álló és a Földközi-tengernek szoruló területre zsugorodtak össze: az Antiochiai Fejedelemségre északon, a Tripoliszi Grófságra, valamint az úgynevezett Második Jeruzsálemi Királyságra, melynek keskeny tengerparti sávja csaknem háromszáz kilométer hosszan húzódott dél felé Bejrúttól Ascalonig és Jaffáig. E székhelye fosztott Szent Királyságnak gyakorlatilag Akkó lett a fővárosa és politikai központja, ide települt a világi és egyházi közigazgatás: itt tartotta udvarát a jeruzsálemi király, s utóbb a királyság pátriárkája, a pápa megbízott képviselője is Akkót választotta székvárosának. A kor nagy hatalmú keresztes harcos rendjei, a templomosok és az ispotályosok szintén Akkóba helyezték át főhadiszállásukat, ahol lenyűgöző és egyben félelmetes palotákat és erődítményeket húztak fel. Ezek a dúsgazdag rendek alkották a latin Kelet legerősebb védvonalát. A XIII. század elején kettőzött erőfeszítéssel láttak a várépítéshez és az előretolt hadállások kialakításához, hogy fenntartsák az utak biztonságát, és kellőképpen gondoskodjanak a megmaradt területek védelméről. Akkóban a két legjelentősebb rendhez számos kisebb is csatlakozott – többek között Szent Lázár rendjének lovagjai, akik eredetileg a bélpoklosok ápolására esküdtek fel, illetve olyan újonnan alakult utánzatok, melyek némelyikét egyenesen a harmadik keresztes hadjárat céljaira hozták létre, úgymint a német Teuton Lovagrend vagy az angol eredetű Canterburyi Szent Tamás Lovagrend. Ezzel egyidejűleg jó néhány szigorúan egyházi rend is áthelyezte templomait, rendházait és kolostorait Akkóba, mert Szaladin elűzte őket régi székhelyükről, vagy mert féltek a bizonytalanságtól.

Jacques de Vitry azonban nem pusztán Jeruzsálem szent városának talmi pótlékában lépett partra a hosszú tengeri út után tántorogva, elveszetten és megrökönyödve, hanem egy eleven, etnikailag sokszínű és nyüzsgő földközi-tengeri kikötővárosban, mely magától értetődően szolgált az effajta helyeken megszokott összes szórakozással és gyönyörűséggel. Akkó egy hatalmas térség kereskedelmének gócpontja, egyben a középkori világ talán legkozmopolitább városa volt: soknyelvű olvasztótégelye a különböző népeknek és kultúráknak, melyek azért aggályosan ügyeltek arra, hogy mindegyiküknek meglegyen a maga külön negyede, és megőrizzék saját vallási intézményeiket. Akkó nyolcvanegy temploma közül egyet az ír kildare-i Szent Brigitta oltalmába ajánlottak, egy másikat a bretonok Szent Mártonjáról, megint másikat pedig az Ibériai-félsziget (Compostelai) Szent Jakabjáról neveztek el. Az itáliai tengeri köztársaságok – Genova, Velence és Pisa – kereskedőközösségei nagy tekintélynek örvendtek, és ádázul vetélkedtek egymással a földközi-tengeri piacokért, a szintén rivális marseille-i és katalán kereskedőkkel egyetemben. E kalmárcsoportosulások közül néhány azt a jogot is kivívta magának, hogy a királyi hatóságoktól függetlenül bíráskodhasson és folytathassa kereskedelmi tevékenységét. Élt itt azután egy kicsiny zsidó és egyiptomi kopt közösség is, s a Damaszkuszból, Antiochiából és Alexandriából rendszeresen idelátogató és üzleti ügyeiket intéző muszlim kereskedőknek is megvolt a maguk városrésze. A helybeliek elsősorban francia nyelven érintkeztek egymással, de az utcákon mindenfelé hallatszott német, katalán, okcitán, olasz és angol szó is, elkeveredve Levante nyelveivel és nyelvjárásaival. Tavasszal és ősszel, amikor befutottak a nyugati kereskedőhajók, a kikötő zsúfolásig megtelt, s a város lakosságát még jobban felduzzasztotta az akár tízezernyi zarándok érkezése, akik a Szentföld látnivalóinak megtekintéséért örömest vállalták a hosszú út viszontagságait. Az utcai árusok, idegenvezetők és fogadósok jókora hasznot húztak a látogatók e hatalmas tömegéből. Amikor pedig a palesztin hátország bizonytalan helyzete elzárta Jeruzsálemet az ájtatos utazók elől, Akkó maga is zarándokhellyé vált, jóllehet semmiben nem kötődött Jézus életéhez. A helyi egyház képviselőinek vezetésével a zarándokok negyven templomot járhattak körbe, melyek mindegyikében megcsodálhatták az ereklyéket, megvásárolhatták a megszentelt kegytárgyakat, és persze pápai bűnbocsánatban részesülhettek.

Hegedűs Péter fordítása

Margetin István

Retúrjegy

Edit reggel hat óra után két perccel ért a Nyugatihoz. Kiszállt a taxiból, lesimította szoknyáját, ásított. A kürtőskalácsos kunyhó körül még érezni lehetett az előző estéről maradt vaníliáscukor-illatot. Bankkártyáját a tárcájába tette, a nyugtát hosszában kettétépte, egyik darabját a bódé melletti kukába dobta. Blézere bal zsebében két szem diót őrzött, melléjük csúsztatta a nyugta másik darabját. Az automatából menettérti jegyet váltott, egy átszállással; a visszaúthoz az aznap esti utolsó vonatot választotta. A táblán kikereste a hat huszonhármas nyíregyházi IC-t. Tizenhármas vágány, megjegyzés: Holló.

Gyászmadár, gondolta, lehajtotta fejét, és végignézett fekete blézerén, szoknyáján, harisnyáján. Matyi papa nem is érdemelné, hogy egy Pávával utazzak a temetésére.

Az utolsó kocsiba szállt, sporttáskáját fölrakta a leghátsó ülés fölötti poggyásztartóra. Amíg nagyapja a megyei kórházban feküdt, néhány hetente látogatta. Tudta, hétköznap hajnalban senki nem foglalkozik azzal, hova szól a helyjegye.

Leült az ablak mellé, menetiránynak háttal. Jobb lábával kibújt narancssárga futócipőjéből, kirázott belőle egy kavicsot. A kislábujja fölött kilyukadt a harisnya. Kínai vacak, legalább este nyugodt szívvel kidobhatom, gondolta.

Homlokát az üvegnek támasztotta, a látványpékség előtt egyenruhás férfi állt, papírpohárból kávét kortyolt. Az órájára nézett. Lett volna még ideje leszaladni egy eszpresszóért, de úgy döntött, inkább megpróbál aludni útközben. Behunyta a szemét, elképzelte a friss kávé illatát.

A kocsi ajtaja csipogott, és kinyílt. Negyvenegy, negyvenkettő, kiáltotta egy rekedt férfihang. Tudom, ne magyarázz, inkább hozd a csomagot, felelt egy asszony élesen.

Vidékiek, gondolta Edit, nem nyitotta ki a szemét. A pestiek ilyenkor még alig látnak, ők meg eddigre elvégzik a napi munka javát. Mint szegény Matyi papa, aki reggelente már négy órakor a kertben dolgozott.

Nagyapja akkor sem bírt fél ötnél tovább ágyban maradni, ha Edit éppen náluk aludt, a külső szobában. Matyi papa óvatosan kinyitotta az ajtót, és fölkapcsolta a lámpát. Amikor a plafonról lógó százas égő a szemébe világított, Edit morogva hasra fordult, és a párna alá dugta a fejét. Aludj csak, kislányom, suttogta a nagypapa, majd pár perc motozás után lekapcsolta a villanyt, és kiment az udvarra. Mire Edit felkelt, ő már elvégezte a munkát, amit az évszak igényelt; elültette a borsót, legallyazta a diófákat vagy megpermetezte a szőlőt.

Az öregasszony bezzeg soha nem hagyott aludni, gondolta Edit. A reggeli imádság után kiment a konyhába, bekapcsolta a Szent István Rádiót, föltekerte a hangerőt, és szándékosan csörömpölt az edényekkel.

Zacskózörgés hangja és fokhagymás fasírt szaga töltötte be a kocsit. Elindult a vonat, Edit fészkelődött az ülésen, a harisnyanadrág varrása félrecsúszott, bevágott a fenekénél. Rohadt vén banya, ez is miattad van, gondolta, aztán körülnézett, az üléstámla takarásában szoknyája alá bújtatta kezét, megigazította a varrást.

A kényelmetlen harisnyáról eszébe jutott gimnáziumi egyenruhája. Combját szúrta a szoknya durva anyaga, bőre viszketett a műszálas blúzban. Amikor Pestre költözött, megfogadta, hogy soha többé nem hord olcsó ruhákat. Nagyanyja viszont nem tűrte a pazarlást és a hiúságot. Néhány héttel korábban a kórházban egy ápolónőt megjátszós, szaros lábú parasztlánynak nevezett a mellzsebére akasztott ezüstórája miatt. Edit nem akarta megadni neki az örömöt, hogy őt is kikezdhesse, ezért a temetés előtti napot ruhavásárlással töltötte. Több turkálóban, kínai üzletben is járt. Visszafogott, de azért az otthoni piacon kaphatóaknál láthatóan jobb minőségű darabokat keresett. A harisnyanadrágot is aznap vette. Úgy hitte, nagyanyja egyedül azt szereti benne, hogy dicsekedhet vele a templomban. A kisboltban hallotta vissza, miket mondogat róla. Fölkerült a fővárosba, fontos munkája van. Jól keres, még a ruhái is jobbak, mint a szomszédok unokáinak, mégis szerény maradt.

Még szerencse, hogy két nap szabadságot adnak ilyenkor, gondolta. Nagyanyjának csak egyet vallott be. Nem engednek el több időre, szorít a határidő, mondta neki. A határidő szó mindig bevált. Elképzelte, ahogy az idős asszony a templom előtt sopánkodik, a saját nagyapja temetésére is alig engedik el, nem tudják nélkülözni szegény lányt, teljesen kizsigerelik, kár volt taníttatni, maradt volna inkább itt velünk a faluban szegénykém, miközben a szomszédok irigyen zsolozsmázzák, hogy mindent neked köszönhet az a gyerek, Magdikám.

Az elmaradó fákat figyelte, arra gondolt, ezután jó ideig nem jár majd erre. Gimnazistaként, ha hazament hétvégére, mindig menetiránnyal szemben ült, hogy messziről lássa nagyapja diófáit. Matyi papa még legénykorában ültette őket, aznap, amikor megkérte Magdika kezét. Azóta a falu legmagasabb fái lettek.

Edit tizenegy évesen, édesanyja halála után került a nagyszüleihez. Azon az őszön gyakran üldögélt nagyapjával a lombok alatti lócán. Babot, késői borsót fejtettek, kosarat fontak, máskor csak csöndben pihentek egymás mellett. Ha elpityeredett, az öreg megsimogatta az arcát, keresett pár száraz diót, két tenyere között megtörte, és megpucolta őket neki.

A diófák alatt sírta ki magát a kislány, amikor a nagyanyja megtépte, mert húsvétra szalagot kötött a hajába. Ott vigasztalta nagyapja pünkösdkor, miután visszarakta hajába a szalagot, és a nagyanyja fölpofozta. Nem érdemes ellenkezni vele, mondta neki Matyi papa. Kamaszkorában Edit a lócán mesélte el nagyapjának a csalódásait. Felnőttként sem tudott máshol sírni, amikor hazalátogatott, első útja mindig a fákhoz vezetett, ahol Matyi papa frissen tört dióval várta. Nem is tudom, mi lett volna velem a diófák nélkül, mondta egyszer a nagyapjának. Neked ültettem őket, kislányom, itt még a legyek sem zavarhatnak, válaszolta akkor az öreg.

Néhány hete, a kórházban Matyi papa elmagyarázta Editnek, a diófa annyira lassan nő, hogy azt soha nem magának ülteti az ember. Aztán kihúzta az éjjeliszekrény fiókját és kivett két diót. Megpróbálta megtörni őket, de már nem volt hozzá elég ereje.

Edit papír zsebkendőt vett elő a kézitáskájából, kifújta az orrát. Ahogy a zsebkendőt gyűrögette, bal kisujján, a köröm tövében vékony piros csíkot vett észre. Előző este mosta le a körömlakkot, nehogy nagyanyja megszólja. Megpróbálta lekaparni a maradék festéket, de nem sikerült. Legyintett, hátradőlt, behunyta a szemét.

Debrecennél jártak, amikor fölébredt. A szemközti ülésen negyvenes férfi ült, Edit lábát mustrálta. Ő keresztberakta lábait, térdét az ablak felé döntötte. A férfi elfordult. Edit elővette a telefonját, elolvasta a reggel érkezett céges leveleket.

Megérkeztek Nyíregyházára. Amíg a csatlakozásra várt, vett egy rántott húsos zsömlét és egy kis üveges vodkát a restiben. Készpénzzel fizetett, a blokkot a pulton hagyta. Beleharapott a szendvicsbe, elfintorodott. A hús vastag volt, rágós. Tarja, gondolta, és éppen olyan, ahogy az öregasszony szokta sütni. Edit, mióta egyedül élt, ha megkívánta a rántott húst, papírvékonyra klopfolt karajszeleteket sütött ki ebédre. Néha reszelt parmezánt is adott a morzsához.

Miután megette a szendvicset, bement a mosdóba. Haját szoros kontyba fogta, blúzán begombolta a két felső gombot. Egy zsebkendőre vodkát öntött, és addig dörzsölte vele bal kisujja körmét, amíg el nem szakadt a papír. Nem jött le a lakk. Orrához emelte az üveget. Még hogy a vodkának nincs szaga, gondolta, és a mosdóba öntötte az italt. Blézere zsebéből előkotorta a taxisnyugta maradékát, a szemetesbe dobta.

Bement az egyik fülkébe, lehajtotta az ülőke tetejét. Kezét alaposan átdörzsölte fertőtlenítő géllel, a sárgás foltokkal tarkított WC-tetőre több réteg papírt terített és leült. Sporttáskájából egy pár fekete törpesarkút vett elő. Kibújt a cipőjéből, megigazította sarkán a harisnyanadrágot. Fölkapta a kézitáskáját, kibontotta, kutatni kezdett benne. Talált egy gyűrött ragtapaszt, kibontotta, a festékfoltos körmére ragasztotta. Behunyta a szemét, sóhajtott. Futócipőjét törülközőbe csavarta és elrakta. Tudta, hogy a nagyanyja át fogja kutatni a csomagját, de abban bízott, a törülközőt nem bontja ki.

Mire végzett, beállt a záhonyi személyvonat. Az utolsó kocsi végében, menetiránynak háttal ült le.

Kis híján elfelejtett leszállni a falujuk állomásán. A hangosbemondó figyelmeztetésére eszmélt, az utolsó pillanatban ugrott le a vonatról. Mikor kilépett az állomásról, nyugtalanság fogta el. Ahogy közeledett nagyszülei házához, egyre feszültebb lett. Miután befordult az utcai sarkon, megtorpant. Hosszan, némán állt, értetlenül nézte az üres udvart.

Kivágatta őket, suttogta egy idő után.

Debreczeny György

Egy tucat bagatell

naplómból
dühös vagyok
mert meghaltam
pedig még élhettem volna

kilátás
indokolt a kilátásba helyezett
kilátástalanság

népmese
a tünetszegény ember
elment a tünetgazdag emberhez
kölcsönkérni fél véka búzát

titok
nem titkolták el
amit eltitkoltak

katanténnapló
nem írok karanténnaplót

esemény utáni
egyeztetésnek nevezett esemény
utáni tabletta

átmenő forgalom
a Shannon–Weaver csatornában
megszűnt az átmenő forgalom

egyenlőség
ha majd a jognak asztalánál
mindenki egyaránt harácsolhat

a járvány májusában
elmegyek én az étterembe
maszkban enni
maszkban inni

nincs gond
nincs akkora gond
mint amekkora gond van

javaslat
az ügyész javasolta
hogy a vészhelyzetre való
különös tekintettel
akasszák fel
a kabátjukat

fertőzés
fertőzzön ön is nálunk
hadd fertőzzünk mi is önöknél

OLVASÓBARÁT

Kígyózó sor(s)ok

Amitav Ghosh: A puskakereskedő legendája

Nagy kíváncsisággal vettem kézbe a nálunk most debütáló, ám 35 éves írói pályáján már díjesővel elhalmozott indiai szerző legfrissebb, 2019-es regényének magyar fordítását. Salman Rushdie és Arundhaty Roy remek művei lebegtek a szemem előtt a regény ajánlószövege alapján – mind a történet, mind megformáltságát tekintve. Ám csalódnom kellett: sem a történet, sem az elbeszélés kidolgozottsága nem mérhető az említett szerzőnagyságok erényeihez – még a tényleg ígéretesnek mondható, a történet kiindulópontjaként szolgáló, XVII. századi bengáli legenda szövegének megfejtése utáni „nyomozás" izgalmát is sikerült minimalizálnia az ez a könyv alapján leginkább a Dan Brown-féle „iskolához" köthető írónak.

Pedig remekül indul a sztori. A bengáli származású, az Egyesült Államokban iskolázott és élő indiai könyvritkaság-kereskedő, Dinanath Datta (Deen, Dino) a kétezer-tízes évek közepén hazájában egy határfolyó mocsártengerében a kígyóistennő Manasza Devinek emelt szentélyében ismét belebotlik egykori disszertációjának témájába: a több évszázada különféle formákban, főleg a szájhagyomány útján elbeszélt, népszerű legendába, mely az istennő bosszújától hajtott puskakereskedő hányattatásait ecseteli. Az egy halászfiú emlékezetében még élő, töredékes mese – afféle Odüsszeia – egy velencei kultúrtörténész barát nyelvészeti ismeretei alapján nyer megfejtést: merre járt, kivel találkozott a kereskedő. Hát körülbelül ennyi volt a „nyomozás" – ezért nem tettem ki a spoilerveszély táblát sem.

A mérges kígyókat és pókokat nagy számban felvonultató, a természeti jelenségek vagy tárgyak tekergőző mivoltát jól kihangsúlyozó (lásd motívumháló) regény ugyanis, miközben szerény képességű, ügyefogyott főszereplőjét ide-oda ráncigálja Kalkutta, New York, az erdőtüzektől sújtott kaliforniai Venice Beach, majd az itáliai Velence (itt mintha egy Donna Leon-krimibe csöppennénk, konkrétan a *Vérző kövek*be) között, a legenda sémáját leginkább amolyan civilizációs-kulturális minta- és/vagy metanarratívaként kívánja hasznosítani a napjainkban történő migráció bemutatására: lám-lám, ami egyszer megtörtént, megtörténik újra! A bengáli tenger- és folyóparti falvakat cunami, tornádók, árvizek pusztítják, a szegény néptömegek Európába vándorolnak, ám ott sem fenékig tejfel a kerítés, ráadásul annyira nem is kívánatos a hívatlan emberáradat.

A regényesített, majdhogynem allegorikus párhuzam azonban fikarcnyit sem számol az olvasóval (vagy ellenkezőleg: a tájékozatlanságával nagyon is?), a szájába rág mindent. Az európai menekültválságról (az olasz tengeri blokáddal bezárólag) újsághír- és fűrészporízűen sulykolja a „megfejtéseket" a szereplőkön keresztül. Akik – tényleg röhejes módon – állandó jelleggel keresztül-kasul repkedik a világot, miközben másokat klímabűnözéssel vádolnak... Mint valami szuperhősöknek, a technika, a technológia a zsebükben van, percek alatt intéznek el a mobiltelefonjukkal „globális" problémákat, ahogy az anyagi háttér is mindig adott számukra, szerény, de áldásos karitatív tevékenységük mellett bármikor kibérelhetnek egy hajót, és ha csak futólag is találkoznak bárkivel, az (remek alkalom a szerzőnek) kényszeresen beszámol nekik az élettörténetéről, könnyfakasztó sorsáról.

De a figurák és az eseménymenet elnagyoltsága, esetlensége feletti bosszankodáson túl már inkább kacagásra késztetnek az olyan írói megoldások, amelyeket egyes színdarabok kevésbé sikeres párbeszédeiből szokhattunk meg, amikor a drámaíró az előzmények bemutatását oly módon adja szereplőinek szájába – „Mint tudod..." –, hogy az a szereplők közti beszédben teljesen hiteltelenül hangzik (merthogy a nézőknek szól). Lásd például a több évtizedes baráti kapcsolatban lévő olasz professzornő, Cinta és Dino közti eszmecserét: „– Nem emlékszem, hogy láttam volna a Gettót. – Hát akkor vissza kell jönnöd Velencébe, Banadiqba. Azt hiszem, ez egyértelmű. *Egyszer meglátogattál, igaz? – Igen, hosszú évekkel ezelőtt. A lakásodban laktam.* – Akkor megint el kell jönnöd." (*Kiemelés tőlem – horner,* 195. o.)

A klímaváltozás, a migráció, a kelet-nyugati civilizációs dominancia változása miatti aktualitása és könnyed olvashatósága ellenére *A puskakereskedő legendája* túl didaktikus, félrevezetően intellektualizáló, ám csupán a felszínt érintő, a legszélesebben vett közönség szórakoztatását egzotikummal-miszticizmussal kiszolgáló (ebben mondjuk tényleg jó!; lásd az igazán drámainak szánt, de inkább szappanoperába illő végkifejletet), nyelvezetében egyenetlen, történetvezetésében pedig főként a véletlenszerűséget érvényesítő regény. Bár a magas (szép)irodalmat célozza, inkább egy szórakoztató románchoz áll közelebb.

(Ford. Csuhai István. Európa Könyvkiadó, 2020. 382 o.)

(HORNER)

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Visszaköpni a dühöt a világra

Évekig szabadidejében írta, többször is letette, majd folytatta, mire összeállt fejlődésregénynek is beillő, első kötete, a Vigyázz, kész. A kreatív igazgatóként dolgozó Zsembery Péter rövid történetekből rajzolja meg egy kamasz fiú nem túl idilli életét – szókimondó, őszinte szövegek, erős érzelmek mentén.

KRAUSZ VIKTÓRIA

– Az átlagosnál mérgezőbb szülők, szinte állandó magány – ebben a légkörben él könyvének tinédzser főszereplője, Ábel. Mennyi a hasonlóság az ő és az ön tinikora között?

– Parti Nagytól származik a mondás: van benne olyan, amit szemen szedtél. Ez igaz a könyvemre is: vannak, amiket „szemen szedtem", de mindig van valós alapja is a történeteknek. Én is Szentendréhez közel, a Duna-parton, kutyák és könyvek között, egy csillaghegyi házban nőttem fel, alapélményem a HÉV-ezés és a sok sport. Lényeges különbség azonban, hogy a szüleim nem alkoholisták, nem voltak mentálisan labilisak, inkább átlagos, normális családban éltem. Anyukámmal kifejezetten jó volt a viszonyom. Viszont a traumáim mértékét olyan súlyosnak éltem meg akkor, mint ahogyan Ábel. Azokat a hangulatokat próbáltam visszaidézni, amik gyerekkoromban értek. Ezzel a könyvvel kiírtam magamból a velem született, mély önsajnálatra való hajlamot.

– Akár 18-as karika is kerülhetne a könyv borítójára...

– Nyelvi kérdés volt, hogy ezt a banális életszakaszt, amin mindenki keresztülmegy, érdekesen tudjam megírni. Nagyon letisztult, száraz szövegvilágra volt szükség, amik a keménységet, a brutalitást visszaadják. Állandóan húztam a mondatokat, a legpontosabban, legkevesebb szóval kellett elmesélnem, ebből kilógott volna, ha eufemizálok bármit. A kamaszok világa és Ábel karaktere is így hiteles. Egyenként kezeltem a sztorikat, azt akartam, hogy üssenek. Nincs benne semmilyen időugrás, csak a legnyersebb leírása annak, ami van. Ezek a srácok így köpik vissza a dühüket a világra. Az egyszerű sztorikat a képszerűség és a formai eszközök (kihagyás, szilánkosítás) teszik hitelessé, életszerűvé. Életemben először írtam ennyire tudatosan.

– Sajnáltam, hogy Ábel és Emese szerelme „megszakadt"...

– Azt én is. Azt akartam éreztetni, hogy ami egy adott pillanatban tragédiának tűnik, az csak egy epizód, és az élet megy tovább. Erősen hatott rám Ottlik Iskola a határon című klasszikusa és Esterházy Péter Függő című regénye. Ez a műfaj, a felnőttkorban elmesélt tinitörténet közel áll hozzám.

– Van egy 18 éves fia, gondolom, belelát a mai tinik világába. Más problémáik vannak, mint mondjuk a 20 évvel ezelőtti kamaszoknak?

– Nagyon meglep, hogy a fiam mennyire normális és érzékeny. Ma a TikTokon és a Snapchaten törik össze egymás szívét, mi ezt anno a bedobós telefonon, az utcán tettük. Nyilván más az életük, mint amilyen a miénk volt, de a kapcsolati és az érzelmi kérdések nem változnak. Ami nagyon tetszik: talán érettebbek, tudatosabbak ők és a szüleik is. Ma már fontosabb az önismeret és a mentális jóllét, az, hogy az érzelmi „oldalukat" is megismerjék és megéljék. Szerintem a tinédzserkor a legrugalmasabb életszakasz, mindent kibírnak és nagyon alakíthatóak, mint egy agyagedény égetés előtt: nem tud összetörni, de hamar bekerül a kemencébe, és a kialakult forma megmarad. Ez benne az ellentmondás: nem tudsz neki ártani, de mégis mély nyomokat hagy rajta minden.

– Honnan ered az „íráskedve"?

– Benne voltam a 2000-es évek eleji blogszcénában, amikor a blog még nem az újságírás egy válfaja volt, hanem az egyéni megnyilvánulások tere. Rengetegen úgymond „publikáltunk" blogokba. Kornis Mihály látta ennek a kanonizálatlan irodalmi világnak az értékeit, sok blogot olvasott és kereste velünk a kapcsolatot. Többek között Szaniszló Juditot és engem is felkarolt, 2008-ban neki köszönhetően mindketten megjelentünk a Holmiban. Évekkel később pedig szintén Kornis segítségével a Kultúrpartba írtam egy éven át rövid, szerelmes témájú szövegeket. Meg hát szövegírásból élek, és gyerekkorom óta írok.

– Kiket olvas, miket ír mostanában?

– Angol szakosként sok brit és amerikai prózát olvasok, mindent Nádastól, Spirótól, és követem a kortársakat: Grecsót, Závadát. Szvoren Edina minden írását nagyon szeretem. Hrabal régóta fontos, és mostanában Knausgård. Erős élményem a sok könyv: gyerekkoromban minden lakásunkban többfalnyi kötet magasodott fölém. És az én lakásom is tele van könyvekkel. Most egy teljesen más hangvételű, más stílusú könyvön dolgozom, nem fényképekkel teli cipősdoboz lesz.

– Hét éve komoly sportbaleset érte. Megváltoztatta az íráshoz való viszonyát?

– Az önismeret hiányát mindig fizikai síkon kompenzáltam, ez pedig egyre extrémebb dolgok felé vitt. Megvolt a mindent átúszás, a mindenhova elbiciklizés, a különböző maratonok, majd jött a sziklamászás. 2013-ban egy sziklamászó balesetben csúnyán összetört a sarkam. Azóta nem tudok hoszszabban futni, túrázni, de persze sportolok, amit tudok. A baleset után muszáj volt „befelé" mennem: egy pszichológussal és sok évvel később helyre kerültek a dolgok, és sokkal jobban vagyok, mint a baleset előtt. Ha ez a sarkam összetörésébe került, akkor bőven megérte. Egyértelmű fordulópont volt. Szép szimbólum, hogy az ember „sarkon fordul" és szembenéz magával. Megtaláltam a saját hangom és stílusom, és merek még őszintébb lenni.

– Az elmúlt négy évben nem frissült a blogja, de nemrég a járvány kapcsán írt néhány mondatot.

– Jó lenne, ha az emberiség elkezdene emberiségként viselkedni, de félek, hogy nem lesz foganatja az elmúlt hónapok tanulságainak. Nyilvánvaló, hogy merre kellene változnia a világnak, de az emberiség sajnos reaktív, nem proaktív. A kapzsiság helyett a mentális életünkre kellene jobban fókuszálni.

ZSEMBERY PÉTER 1975-ben született, a Debreceni Egyetem angol szakán diplomázott, karrierjét szövegíróként kezdte 2004-ben a Young & Rubicamnél. 2007–13 között a DDB-nél dolgozott. Az elmúlt években vezető szövegíróként tevékenykedett a Kirowski Isobarban és a Why Partnersben. Készített kampányokat például a Vodafone-nak, a McDonald'snak, a Telekomnak, a Fordnak, az Amnesty Internationalnek és a Greenpeace-nek is. Bő egy éve a Café Communications reklámügynökség kreatív igazgatója. Első kötete *Vigyázz, kész* címmel jelent meg a Scolar Kiadónál.